

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

7'nci Toplantı
4 Kasım 2025 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

2.- Oturum Başkanı Orhan Erdem'in, Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın'ın Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2026 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279) ile Sayıştay tezkereleri

a) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

b) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

c) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

ç) Türk Standardları Enstitüsü

d) Türk Patent ve Marka Kurumu

e) Türkiye Bilimler Akademisi

f) Türkiye Uzay Ajansı

g) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı

ğ) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı

h) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı

ı) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı

i) Kalkınma Ajansları (Ankara, Bursa Eskişehir Bilecik, Karacadağ, Trakya, Zafer)

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Oturum Başkanı Orhan Erdem'in yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

----- 0 -----
7'nci Toplantı
4 Kasım 2025 Salı
----- 0 -----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.03'te açılarak üç oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mehmet Muş, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklama yaptı.

Oturum Başkanı Orhan Erdem, Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın'ın Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2026 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklama yaptı.

2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279) ile Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının,
Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığının,
Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunun,
Türk Standardları Enstitüsünün,
Türk Patent ve Marka Kurumunun,
Türkiye Bilimler Akademisinin,
Türkiye Uzay Ajansının,
GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının,
Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının,
Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının,
Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının,
Kalkınma Ajanslarının (Ankara, Bursa Eskişehir Bilecik, Karacadağ, Trakya, Zafer),
Görüşmeleri tamamlandı.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının,
Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığının,
Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunun,
Türk Standardları Enstitüsünün,
Türk Patent ve Marka Kurumunun,
Türkiye Bilimler Akademisinin,
Türkiye Uzay Ajansının,
GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının,
Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının,
Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının,
Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının,
2026 yılı bütçeleri ve 2024 yılı kesin hesapları kabul edildi.

Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, Oturum Başkanı Orhan Erdem'in yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 5 Kasım 2025 Çarşamba günü saat 10.00'da toplanmak üzere toplantıya 21.38'de son verildi.

4 Kasım 2025 Salı
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 10.03
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Değerli Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli bürokratları, yazılı ve görsel basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına sizleri saygıyla selamlıyorum. Hayırlı sabahlar diliyorum.

Komisyonumuzun 7'nci Birleşimini açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Türk Standartları Enstitüsü, Türk Patent ve Marka Kurumu, Türkiye Bilimler Akademisi, Türkiye Uzay Ajansı GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları ile kalkınma ajanslarının denetim raporları bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakana söz vermeden önce salonumuzdaki bürokratların kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279) ile Sayıştay tezkereleri¹

- a) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
- b) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
- c) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
- ç) Türk Standardları Enstitüsü
- d) Türk Patent ve Marka Kurumu
- e) Türkiye Bilimler Akademisi
- f) Türkiye Uzay Ajansı
- g) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
- ğ) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
- h) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
- ı) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
- i) Kalkınma Ajansları (Ankara, Bursa Eskişehir Bilecik, Karacadağ, Trakya, Zafer)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, şimdi Sayın Bakana söz veriyorum.

Süreniz 30 dakikadır Sayın Bakanım.

Buyurun.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, saygıdeğer milletvekilleri; 2026 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi'ni görüşmek, Bakanlığımızla birlikte bağlı ve ilgili kuruluşlarımızın bütçe faaliyetleri hakkında bilgi sunmak üzere söz almış bulunuyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; dünyanın önde gelen ekonomileri arasındaki tarife gerilimleri ve ticarete artan korumacılık eğilimleri küresel ticaret üzerinde baskı oluşturmaya devam ediyor. Rusya-Ukrayna savaşı ve Orta Doğu'da İsrail saldırganlığı jeopolitik riskleri yükseltiyor. En büyük ticaret ortağımız Avrupa'nın imalat sanayisi pandemiden bu yana hâlen toparlanamadı. Uluslararası Para Fonu, Avrupa ekonomisinin bu yıl ancak yüzde 1,2 büyüyeceğini öngörüyor. Bölgesel ve küresel sınamalara rağmen Türkiye ekonomisi, verimlilik ve ihracat artışlarının da etkisiyle kesintisiz büyümesini 20 çeyrek sürdüyor. Bu yıl sonunda millî gelirimizin 1,5 trilyon doları, kişi başına düşen gelirin 17 bin doları aşması öngörülüyor. Sanayi Üretim Endeksi pandemi öncesi döneme göre Almanya'da yüzde 14,7; İtalya'da yüzde 6,9; Fransa'da yüzde 3,3; İspanya'da yüzde 0,5 aşağıda seyrederken Türkiye'de yüzde 30,6 yükseldi. İmalat sanayi katma değerinde dünyada 14'üncü sıradayız. İlk dokuz aylık ihracatımız

1. (1/280) ve (1/279) esas numaralı Kanun Teklifleri 23/10/2025 tarihli 4'üncü Toplantı Tutanağı'na eklidir.

geçtiğimiz yıla göre yüzde 4,1 artarak 200 milyar doları aştı. Yüksek teknolojide yüzde 12,7; orta yüksek teknolojide yüzde 9,9 ihracat artışı kaydettik. İhracatımız savunma ve havacılıkta yüzde 39,3; otomotivde yüzde 12,3; gemi sanayisinde yüzde 8,7; demir, demir dışı metallerde yüzde 6,3; elektrik ve elektronikte yüzde 5,7; mücevherde yüzde 14,3; kimyevi maddelerde yüzde 5,3 yükseldi.

Organize sanayi bölgelerinde 250 bin vatandaşımıza istihdam sağlayacak 6 bin fabrikanın inşaat süreci devam ediyor. AR-GE ve yenilik ekosistemimiz yüksek teknoloji ve katma değer üreten Türkiye'ye öncülük ediyor. 2002'den bu yana Türkiye'nin AR-GE harcamalarını 1,2 milyar dolardan 19,9 milyar dolara yükselttik. AR-GE harcamalarımızın millî gelirimizdeki payı binde 5'ten yüzde 1,46'ya çıktı. 2002'de 29 bin olan tam zaman eş değer AR-GE personel sayımız 310 bini aştı. Sayılarını 2'den 113'e çıkardığımız teknoparklara bugüne dek 13 milyar 670 milyon lira altyapı desteği sunduk. Teknoparklarda faaliyet gösteren 12 bine yakın girişim, bilgiyle üretimi buluşturarak 15 milyar doların üzerinde ihracat gerçekleştirdi. Bu girişimlerde istihdam edilen personel sayısı 124 bine, yürütülen proje sayısı 98 bine ulaştı. 1.360 AR-GE ve 343 tasarım merkezinde 17 bin patent tescil edildi.

Türkiye Yüzyılı hedeflerimize Millî Teknoloji Hamlesi'yle yürüyoruz. Tarihimizin en büyük ölçekli teşvik programı HIT-30'da sunduğumuz desteklerle elektrikli araç, güneş hücresi ve biyoteknoloji sektörlerinde 4,5 milyar dolarlık ileri teknoloji yatırımını ülkemize kazandırıyoruz. 30 milyar dolar destek hedefiyle sürdürdüğümüz programda bu yıl dört yeni çağrıya çıktık. Mevcutta 250 megavat olan veri merkezi kapasitemizi yeni yatırımlarla 2030 yılına kadar 1 gigavata yükselteceğiz. Klasik hesaplamaların ötesine geçen 156 kübit işlemci gücüne sahip kuantum bilgisayarını ülkemize kazandıracağız. Yapay zekâ işlemci kapasitemizi artıracak; sanayiden sağlığa, finanstan kamu hizmetlerine tüm alanlarda dijital dönüşümü hızlandıracamız; endüstriyel robot üretimine yönelik yatırımlarla 2030 yılında sanayimizde 200 bin robotun kullanılmasını sağlayacağız.

Merkez Bankamızın üç yıllık dönemde 500 milyar lira tahsis ettiği Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi Programı'nda uzun vadeli ve uygun koşullarda finansman imkânıyla stratejik yatırımları hızlandırıyoruz. Programda bugüne kadar yüksek katma değerli 328 milyar liralık yatırımın önünü açtık. Hamle Programı'nda bu yıl döngüsel ekonomi, biyoteknoloji ve yeni nesil bilgi teknolojileri gibi alanlarda 69 projeyi daha destekledik. Program kapsamında devam eden 224 yatırım tamamlandığında dış ticaret dengemize yılda 11,4 milyar dolar katkı sağlayacağız. Elektrikli araçların yaygınlaşmasını sağlamak için sunduğumuz desteklerle şarj bağlantı sayısını 81 ilimizde 36 bine ulaştırdık.

Yerli ve millî elektrikli otomobilimiz Togg, üretimine hız kesmeden devam ediyor. Bugüne kadar 75 binden fazla Togg yollara çıktı. Togg satışa çıktığı günden bu yana elde ettiği yüzde 25'in üzerinde pazar payıyla elektrikli otomobil segmentinde lider oldu. Togg sedan modeli T10F'nin üretimi bu yıl başladı. Almanya'ya ihracat gerçekleştiren markamız Türk mühendisliğinin kalitesini Avrupa pazarına taşıdı.

Rekabet Öncesi İş Birliği Programı'yla kritik teknolojilerde yenilikçi projeleri destekliyoruz. Otomotiv ve beyaz eşya sektörlerinde kullanılan çiplerin tasarımını yerleştiriyoruz. Desteklerimizle geliştirilen yerli tasarım led çipler Togg araçlarında, mikro denetleyiciler Arçelik ürünlerinde kullanılacak. Yakın dünya yörüngesinde faaliyet gösterecek yerli üretim uydu takımlarıyla yeni nesil veri iletişimi ve görüntüleme hizmetlerini yaygınlaştıracamız. Türkçe büyük dil modellerinin sektörel uygulamalarını geliştiriyor, üretim ve hizmet alanlarında yapay zekâ çözümleriyle katma değer artışı sağlıyoruz; yerli navigasyon uygulamalarını destekliyoruz. Modüler nükleer reaktörlerin tasarım ve üretim kabiliyetlerine sahip ülkelerden biri olmayı amaçlıyoruz.

İleri teknoloji kapasitesini yükseltecek en önemli unsur, AR-GE ve inovasyon ekosisteminin güçlenmesidir. Bu yıl TÜBİTAK programlarında 190 üniversite ve 3.100 firmanın 10.153 projesine 14,4 milyar lira destek sağlıyoruz. Üniversitelerin TÜBİTAK araştırma projelerinde 17 bin bursiyeri destekledik. 6550 sayılı Kanun kapsamında bugüne kadar 7,2 milyar lira kaynak sağladığımız 12 ulusal araştırma altyapısı, biyotip ve genom, nano malzemeler, MEMS, astrofizik güneş enerjisi, raylı sistemler ve finans teknolojilerinde nitelikli araştırmalar gerçekleştiriyor.

Kamu alımlarında ve tedarik zincirinde yerleşmeyi hızlandıracak yeni yerli malı tebliğimizi yayımladık. Rüzgâr ve güneş enerjisi santrallerinden 5G altyapısına kadar büyük ölçekli projelerde yerlilik düzeyini yükseltiyoruz. Millî teknoloji hamlemizin pek çok başarılı projesinde TÜBİTAK enstitülerinin imzası bulunuyor. Mili banliyö setini, jel konvertörü ve motoru ile Tren Kontrol Yönetim Sistemi'ni yerli olarak geliştirerek Gaziantep'te raylarla buluşturduk. Yerli ve millî sivil gözetim radarımızın hava limanlarımızda kullanımını yaygınlaştırıyoruz. İlan ettiğimiz 2030 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi'ndeki hedeflerimizi gerçekleştirerek Türkiye'yi yüksek teknoloji üretim ve ihracatında lider ülkeler arasına taşıyacağız.

İmalat sanayisinin verimlilik, kapasite ve ölçek ihtiyaçlarını çözerek kriz ve şoklara karşı dayanıklılığı artıracamız. İmalat sanayisi ihracatımızı 2030 yılında 400 milyar dolara çıkaracağız. AR-GE harcamalarının millî gelir içindeki payını yüzde 2,2'ye, yüksek teknoloji ürünü ihracatımızı 30 milyar dolara yükselteceğiz.

Bilimsel kapasite ve fikrî mülkiyet kapasitemizi nitelikli bilimsel çalışmalarla güçlendiriyoruz. Bir yılda yapılan Türkiye kaynaklı bilimsel yayınların sayısını 2002'den bu yana 9 binden 52 bine yükselttik. Dünyada en fazla bilimsel yayın üreten ülkeler arasında 14'üncüyüz. Son yirmi üç yıl içinde yıllık yerli patent başvuru sayımızı 414'ten 10.186'ya, yerli patent tescil sayısını 73'ten 3.390'a çıkardık. Uluslararası 1.982 patent başvurusuyla dünyada 15'inci, 1.681 marka ve 597 tasarım başvurusuyla 11'inci sıradayız.

2053 net sıfır emisyon hedefimiz doğrultusunda sanayimizin karbon ayak izini azaltmakta kararlıyız. Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası ve Dünya Bankası grubuyla Türkiye Sanayi Karbonsuzlaştırma Yatırım Platformunu kurduk. Dünya Bankasıyla 400 milyon dolar bütçeli Türkiye Sosyal Kapsayıcı Yeşil Geçiş Projesi'ni başlattık. Bu yıl sonuna kadar mikro ve küçük işletmeler, kooperatifler ve birliklere kalkınma ajanslarımız eliyle 663 milyon lira destek sağlayacağız. Türkiye Yeşil Sanayi Projesi'nde 2.367 KOBİ'nin 9 milyar lira tutarında yeşil sanayi yatırımını KOSGEB eliyle destekliyoruz. TÜBİTAK'la 842 firmanın yeşil dönüşüm yol haritası hazırlamasını sağladık, yeşil teknolojilere yönelik 217 AR-GE projesini destekledik. Dünya Bankasıyla sürdürdüğümüz Türkiye Organize Sanayi Bölgeleri Projesi'nde bu yıl OSB'lerimize 1,8 milyar lira kaynak sağlıyor, 4 altyapı projesini tamamlıyoruz. Önümüzdeki yıl 8,4 milyar lira kaynakla 33 OSB'de 42 altyapı projesini biteceğiz.

Ergene Havzası Koruma Eylem Planı'nda hizmete alınan 6 atık su arıtma tesisi ve derin deşarj kolektör hattı için 17 milyar 288 milyon lira kaynak aktardık. Yeşil Dönüşüm Programı'yla imalat sanayimizdeki firmaların döngüsel ekonomi, atık yönetimi,

kaynak verimliliği, karbon salımını azaltmaya dönük yatırım projelerine 180 milyon liraya kadar nakit destekler, yatırımların yüzde 40'ına kadar vergi indirimi sağlıyoruz.

Yenilenebilir enerji yatırımlarına sunduğumuz teşviklerle bu yıl 6.030 megavat güneş enerjisi ve 4.615 megavat rüzgâr enerjisi yatırımının önünü açtık. Tasarımını tamamladığımız 600 kilovat gücündeki hidrojen motorunun üretimini yıl sonuna kadar TÜBİTAK RUTE'de gerçekleştireceğiz.

Nükleer bilimler, radyasyon teknolojileri ve malzeme araştırmaları gibi kritik alanlarda AR-GE ve inovasyon ekosistemini bir araya getirmek üzere ilk nükleer teknoparkımızı kuracağız.

Cumhurbaşkanlığımızın himayesinde gerçekleştirdiğimiz 14 kutup bilim seferinde bilim insanlarımız yürüttükleri 160 proje ile 273 bilimsel yayını literatüre kazandırdı.

Dijital dönüşümle üretimi akıllı, sanayiye rekabetçi hâle getiriyoruz. İşletmelerimizin verimlilik artırıcı dijitalleşme süreçlerine stratejik teşvikler sunduğumuz Dijital Dönüşüm Programı'na 12,5 milyar lira yatırım projesi gerçekleşti. Avrupa İmar ve Kalkınma Bankasından sağladığımız 300 milyon avro kaynağı KOSGEB eliyle KOBİ'lerimizin dijital dönüşüm projelerine yönlendiriyoruz. 20 milyon liraya kadar otuz altı ay vadeli kredilere 20 puan finansman ve KGF kefaleti sağlıyoruz.

Dijital Avrupa Programı'nda ülkemizden 67 kuruluş 12 projede 13,7 milyon euroluk fona erişim sağladı. Avrupa Dijital İnovasyon Merkezi olarak ülkemizden seçilen 5 konsorsiyum 9 milyon euro bütçeyle çalışmalarına başladı. Yapay zekâ devrimini fırsata dönüştürecek adımlar atıyoruz. Teknoloji girişimlerimiz yapay zekâ çözümleri için Dijital Avrupa EuroHPC ortak girişimi süper bilgisayarlarından ücretsiz yararlanabiliyor. Ayrıca, ortağı olduğumuz dünyanın en güçlü 20 süper bilgisayarından biri olan MareNostrum 5'teki işlemci kapasitesini kullanabiliyor. TÜBİTAK bünyesindeki süper bilgisayarımız ARF'in hesaplama kapasitesini 3 katına çıkardık. Yapay zekâ ekosistem çağrısıyla kamu ve özel sektörde 45 projeyi destekliyoruz. TÜBİTAK'ta geliştirdiğimiz yapay zekâ Türkçe Büyük Dil Temel Modeli'nin kullanımını yaygınlaştırıyoruz. 10 milyar doları aşan yatırımların hayata geçeceği güvenli enerji altyapısına sahip veri merkezi bölgeleri kuracağız. Önümüzdeki dönemde yapay zekâ uzmanı yetiştirmeye yönelik eğitim programlarını yaygınlaştıracak ve kamunun sahip olduğu büyük veriyi değere dönüştürerek yerli yapay zekâ çözümlerini hızlandıracaktır. Güvenli ve etik yapay zekâ kullanımına yönelik gerekli tedbirleri almaya devam edeceğiz.

Tam bağımsızlığımızın ve istikbalimizin teminatı millî savunma sanayisidir. Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde AK PARTİ iktidarları döneminde dev bir savunma sanayisi ekosistemi inşa ettik. Savunma sanayisinde yürütülen proje sayısını 62'den 1.400'ün üzerine, savunma sanayisi firmalarımızın yıllık satışlarını 1 milyar dolardan 20 milyar dolara yükselttik. 100 bine yakın çalışanıyla 3.500 savunma sanayisi şirketimiz son bir yılda 180 ülkeye 8,4 milyar dolar ihracat gerçekleştirdi. Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerimizin, kamu kurumlarımızın, özel sektör girişimlerimizin ve üniversitelerimizin savunma sanayi alanındaki yatırım ve AR-GE projelerini güçlü şekilde destekliyoruz. Son bir yılda 123 savunma sanayi yatırımı için teşvik belgesi düzenledik; 87,7 milyar lira yatırımın önünü açtık. 2024'te savunma sanayisinde 22 bin çalışanın istihdam edildiği 78 AR-GE ve tasarım merkezine 54 milyar lira, teknoparklarımızda 7.557 çalışanla faaliyetlerini sürdüren 331 girişime 7,3 milyar lira destek sağladık. 2002'den bu yana TÜBİTAK burs ve destek programları kapsamında 2.105 savunma sanayi projesine ve 3.575 bilim insanı ve gencimize 50 milyar lira kaynak sunduk. Geçtiğimiz yıl dünyada satılan her 3 askerî insansız hava aracının 2'sini Türk firmaları üretti. Dünyada kendi savaş gemisini tasarlayan, geliştiren, üreten 10 ülkeden biriyiz. Son bir yılda ALTAY tankımız Türk Silahlı Kuvvetlerinin envanterine girdi. 47 araçlık ilk Çelik Kubbe unsurlarının teslimatı yapıldı. Çelik Kubbe'nin en üst katmanı olan Uzun Menzilli Hava Savunma Sistemi SİPER 2'nin atışlı test faaliyetini başarıyla icra ettik. MİLGEM 8'inci gemimiz TCG İçel, denizaltımız TCG Murat Reis denizlerle buluştu. TEI tarafından geliştirilen yerli üretim motorla uçan Bayraktar TB3 Kara Kuvvetlerimizin envanterine girdi. SANCAR Silahlı İnsansız Deniz Aracı atış testlerini başarıyla tamamladı. Yerli turbo jet motoru ve millî alt sistemlerle donatılan SOM seyir füzemizin ve su üstü platformlara taarruz yeteneğine sahip SOM-J füzemizin testlerini başarıyla gerçekleştirdik. 5 kilometreye kadar körleştirme, 1,5 kilometreye kadar hareketli hedefleri imha yeteneğine sahip Yüksek Güçlü Lazer Sistemi IŞIK'ın kabul testlerini başarıyla tamamladık. Savaş uçaklarımız için ürettiğimiz elektronik destek ve elektronik harp kodları Hava Kuvvetlerimizin envanterine girdi. Havacılık platformları ile füze sistemlerinin testleri için yüksek hızlı rüzgâr tünelini TÜBİTAK SAGE'de inşa ediyoruz. TÜBİTAK SAGE'nin ısıtılabilir üretim kapasitesini 2 katına çıkarıyoruz. Millî ramjet motorlu ve uzun menzilli hava-hava füzesi GÖKHAN üretime geçtiğinde NATO envanterinde yer alan en uzun menzilli hava-hava füzelerinden biri olacak. GÖKDOĞAN, BOZDOĞAN, GÖKHAN hava-hava füzelerimiz ve SOM-J seyir füzemizin, millî muharip uçağımız KAN'ın dâhil istasyonlarına entegrasyon çalışmalarını yürütüyoruz. KIZILELMA ve Anka-3'le insansız hava araçlarına hava-hava angajman kabiliyeti kazandıran sayılı ülkelerden olacağız. Balistik füzemiz TAYFUN'un test atışlarına devam ediyoruz. 2 bin kilometre menzilli füze geliştirme programını sürdürüyoruz. Lazer, elektromanyetik sistemler, otonom ve sürü sistemler, siber güvenlik, uzay, hipersonik ve kuantum gibi geleceğin savaş sahasını şekillendirecek teknolojilerde kabiliyet inşasını hızlandıracaktır, caydırıcılığımızı en üst seviyeye yükselteceğiz.

Güçlü ve tam bağımsız Türkiye'nin yerini uzayda tahkim ediyoruz. Hizmete aldığımız ilk millî haberleşme uydumuz TÜRKSAT 6A'nın ardından yeni haberleşme uydumuz TÜRKSAT 7A ve yüksek çözünürlüklü yeni nesil gözlem uydularımız İMECE-2 ve İMECE-3'ün üretilmesiyle uzayda varlığımızı güçlendireceğiz. Millî gözlem uydumuz İMECE için geliştirdiğimiz yüksek çözünürlüklü elektro-optik kamerayı ihraç ederek küresel uydu sistemleri pazarında üretici ülkelerden biri olduk. Ay misyonumuz kapsamında yörüngeler arası transferde kullanacağımız hibrit itki sistemiyle uzay aracının uçuş bilgisayarı, güneş paneli, haberleşme ünitesi gibi kritik alt sistemlerini yerli imkânlarla geliştirdik. Ülkemizde yeni uzay girişimlerinin filizlenmesini hızlandıracak uzay teknoparkını ODTÜ'yle kuruyoruz. 4 metre ayna çaplı teleskopa sahip Doğu Anadolu Gözlemevi'ni bu yıl Erzurum'da hizmete aldık. Uzay teknolojilerinde faaliyet gösteren 20 AR-GE merkezinde ve teknoparklardaki 290 girişimde 23.031 kişinin istihdamını destekliyoruz. Millî Uzay Programı'nın ilanından bu yana uzay ve havacılık alanında 25 binden fazla bilim insanı, araştırmacı ve gencimizin yer aldığı projelere katkı sunduk. Millî Uzay Çalışmaları Toplumsal Farkındalık Programı'nda milyonlarca kişiyle 650'yi aşkın etkinlik düzenledik. Sergilere, söyleşilere ve gökyüzü gözlemlerine katılan vatandaşlarımız uzay çalışmalarımıza tanıklık ediyor. Ülkemizin uzaya bağımsız erişimi ve büyüyen uzay ekonomisinden daha fazla pay alabilmek hedefi doğrultusunda, uluslararası iş birliğiyle bir

uzay limanı inşa ediyoruz. En büyük küresel uzay etkinliği olan Uluslararası Uzay Kongresi'ne 5-9 Ekim 2026 tarihlerinde Antalya'da Türkiye Uzay Ajansı olarak ev sahipliği yapacağız.

Yenilenen ve güçlenen yatırım teşviklerimizle katma değerli üretimin ve bölgesel kalkınmanın destekçisiyiz. Türkiye Yüzyılı hedeflerimiz bizi eriştirecek yatırımları hızlandırmak üzere yeni teşvik sistemimizi bu yıl uygulamaya başladık. Kaynakları katma değerli alanlara yönlendiriyoruz. Kapasite fazlası olan sektörlerde verimli olmayacak yatırımları teşvik kapsamından çıkardık. Yatırım kredilerine sunduğumuz finansman desteğinin üst sınırını Merkez Bankası politika faizinin onda 4'üne ve 240 milyon liraya yükselttik. Öz kaynakla gerçekleşen yatırımları finansman desteği kapsamına aldık. Teşvik belgesi alan yatırımlara yatırım tutarlarının yüzde 50'sine kadar kurumlar vergisi indirimi ile makina ve teçhizat alımlarında gümrük vergisi ve KDV muafiyeti sağlıyoruz. İstihdam teşviklerimizi Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi'ne göre 6 kademede uyguluyoruz. 6. Bölge illeri, Cazibe Merkezleri Programı'ndaki iller ve depremde yoğun etkilenen 65 ilçedeki yatırımlara istihdam desteklerimizin süresini on dört yıla kadar uzattık. İl merkezleri ile gelişmişlik farkı yüksek 289 ilçeye bir ileri kademe teşviki sunarak kalkınma ve refahı tüm ülkeye daha hızlı yayıyoruz. OSB'lerde ve endüstri bölgelerinde gerçekleşen yatırımlara bir üst bölge illerinde uyguladığımız teşvikleri sağlıyor, planlı sanayileşmeyi destekliyoruz. 1'inci Bölge'den 4'üncü, 5'inci veya 6'ncı Bölge'ye taşınan yatırımları da istihdam teşvikleri kapsamına aldık. Sanayi tesislerinin özellikle Marmara Bölgesi'nden diğer Anadolu şehirlerine taşınmasını amaçlıyoruz.

Türkiye Yüzyılı Kalkınma Hamlesi Programı'nda stratejik ve teknolojik yatırımları hızlandırırken illerin potansiyelini harekete geçirerek yerel kalkınma odaklı projeleri de güçlü şekilde teşvik ediyoruz. 2025'in ilk on ayında sunduğumuz teşviklerle 1 trilyon 170 milyar lira yatırımın önünü açtık. 270 milyar liraya yakın yatırım büyüklüğüne sahip, 15 bin nitelikli istihdam oluşturacak 13 büyük ölçekli ve yüksek katma değerli yatırıma proje bazlı devlet desteği sunduk.

Yatırım ortamını iyileştirmeye dönük adımlarımız ve teşviklerimiz sayesinde uluslararası yatırımların ülkemize ilgisi yükseldi. Son bir yılda doğrudan uluslararası sermaye yatırımları bir önceki yıla göre yüzde 46 artarak 15 milyar 616 milyon dolara erişti.

Müteşebbislerimize altyapısı güçlü ve planlı sanayi alanları sunuyoruz. Organize sanayi bölgelerimizin sayısını 371'e, endüstri bölgelerimizin sayısını 52'ye çıkardık. Son bir yılda 9 OSB, 8 endüstri bölgesi ve 11 sanayi alanı ilan ettik. 32 OSB ve 2 endüstri bölgesi genişleme alanıyla birlikte 8.165 hektar yeni yatırım alanı oluşturduk. 60 bine yakın fabrikanın üretimde olduğu OSB'lerimizin ve endüstri bölgelerimizin büyüklüğünü 155 bin hektara çıkardık. Yatırım programımızdaki 25 organize sanayi bölgesi altyapı ve 6 sanayi sitesi projesini bu yıl tamamlayarak 110 bin kişiye istihdam alanı oluşturacağız. Her ayın ilk pazartesi günü tüm OSB'lerdeki boş sanayi alanlarını çevrim içi platformda tahsis ediyoruz. Şeffaflık ve erişilebilirlik prensibiyle 2024 yılı Ekim ayında başlattığımız bu uygulamada bugüne kadar 191 OSB'de yaklaşık 22 milyon metrekare alan için 5 binden fazla yatırımcıdan başvuru aldık. Ayrıca, OSB'lerde kamulaştırma ve altyapı çalışmalarını hızlandırmak için devreye aldığımız ön tahsis modelinde 59 OSB'de yaklaşık 36 milyon metrekarelik alan için 1.400'den fazla yatırımcı başvurdu. OSB'lerde atıl yatırım yeri kalmaması için rehberlik ve denetim faaliyetlerimizi etkin şekilde sürdürüyoruz. OSB'lerdeki fabrikalarda çalışanların konut ihtiyacını karşılayacak ve üretimin sürekliliğini güvence altına alacak lojman projelerinin ilkinin temelini Manisa'da attık,

Sanayi Alanları Master Planı'yla arazi yapısı, depremsellik, su kaynakları ile mevcut ve 2053'e dek yapılması planlanan ulaşım altyapıları gibi unsurları dikkate alarak Türk sanayisinin geleceğini yönlendiriyor, gelişim bölgelerini ve akslarını inşa ediyoruz. Deprem bölgesine yaptığımız yatırımlarla üretimi canlandırıyor, ekonomiyi güçlendiriyoruz. Depremden zarar gören sanayicilerimiz için Kahramanmaraş, Gaziantep ve Malatya'da 936 iş yerinin inşasını bu yıl tamamladık; yıl sonuna kadar Kahramanmaraş ve Hatay'da 136 iş yerinin daha inşasını tamamlayacağız; 2026'da 1.800'den fazla iş yerini daha inşa edeceğiz. 2023 Şubat ayında yaşadığımız deprem felaketlerinden bu yana deprem illerimizdeki OSB'ler ve sanayi sitelerine sağladığımız kaynak 23 milyar liraya erişti.

Yerel Kalkınma Hamlesi'yle doğudan batıya, kuzeyden güneye topyekûn kalkınmayı destekliyoruz. Atıl kaynakları harekete geçirmek, yerel ihtiyaçları karşılamak, bölgelerimizin teknoloji üretim yetkinliklerini geliştirmek üzere Yerel Kalkınma Hamlesi Programı'nı başlattık. Her ilimizde 4 yatırım konusunu desteklediğimiz programın ilk çağrısında 417 milyar lirayı aşan yatırım tutarına sahip 696 proje için başvuru aldık. Bu yatırımlar kalkınma ve refahın yurt sathına yayılmasına hız kazandıracak. Rize'de çay atıklarından aktif karbon üretimini sağlayacağız, Adana'da turuncu atıklarından pektin meyve tozu ve selüloz gibi katma değerli ürünlerin imalatını destekleyeceğiz, Çankırı'da kaya tuzu rezervini yüksek katma değerli sodyum bileşiklerine dönüştüreceğiz, Van'da 3 milyonu aşkın koyundan elde edilen yapağıyı işleyerek iplik ve keçe gibi ürünler elde edeceğiz. Rüzgâr enerjisi santrallerinin üretim merkezi hâline gelen İzmir'de deniz üstü rüzgâr türbinleri üretimini teşvik edeceğiz.

2024-2028 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejimiz ve 26 kalkınma ajansımızın bölge planı yürürlüğe girdi. Sayın Cumhurbaşkanımızın onayıyla devreye giren GAP, DAP, DOKAP ve KOP Eylem Planları kapsamında bölgelerin ekonomik dönüşümü için 1,7 trilyon lira ödenek tahsis etmeyi planlıyoruz. Kalkınma ajanslarımızla bugüne kadar 27.365 projeye 87 milyar lira destek sağladık. Geçtiğimiz yıl kadın istihdamı ve girişimciliğine odaklandık. Desteklediğimiz projelerle 6.063 kadın istihdamına, 6.314 kadının girişimcilik yolculuğuna öncülük ettik. Ajanslarımız ve bölge kalkınma idarelerimizin kuruluşundan bugüne 1,1 milyar avro uluslararası kaynağı bölgesel ve kırsal kalkınma projeleri için ülkemize kazandırdık. Bölge kalkınma idarelerimizle 2014'ten bu yana, tarım, sulama, kültür, sosyal içermeye, turizm, kırsal kalkınma, sanayi ve enerji alanlarında 54,8 milyar lira tutarında projelere destek sağladık. Depremde yoğun etkilenen 65 ilçemizde gerçekleştiren yatırımları en üst seviyede destekliyoruz. Bu kapsamda, 245 milyar lira yatırım büyüklüğüne sahip, 70.212 kişiye istihdam sağlayacak 1.584 yatırım için teşvik belgesi düzenledik. Çalışan ve Üreten Gençler Programı'yla 155 üretim tesisini ülkemize kazandırdık, 11 binden fazla istihdam oluşturduk. Programın yeni döneminde 100 yeni fabrikanın inşasıyla 10 bin gencimize iş imkânı sunacağız. Şehirlerimizde üretim, istihdam ve ihracatı canlandıran Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı'nda 14 ilde 173 projeye 15,1 milyar lira katkı sağladık. Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı'yla 81 ilimizde 749 projeye 6 milyar lira kaynak ayırarak dezavantajlı kesimlerin sosyoekonomik hayata katılımını temin ettik. Şehirlerimizin rekabet gücünü yükselten Üreten Şehirler Programı kapsamında imalat ve ihracat merkezi konumundaki 13 ilde 29 projeye 337 milyon lira kaynak sunduk. Avrupa Birliği Rekabetçi Sektörler Programı kapsamında yerel

kalkınma projelerini hayata geçirdik. Sinop'ta balık işleme ve şoklama ünitelerini barındıran Sinop Su Ürünleri İşleme Tesis'i'ni bu yıl hizmete açtık. Son dört yılda su ürünleri üretimini 5 katına çıkaran Sinoplu balıkçılarımızın ihracat gücünü yükseltecek önemli bir altyapı sağladık. Kars'ta uyguladığımız turizm projesiyle Haydar Aliyev Caddesi'ndeki binaların cephe iyileştirmelerini tarihî dokuya uygun şekilde tamamlayarak bir turistik güzergâh oluşturduk.

Tarihî, kültürel ve yöresel zenginliklerimizin değer kazanmasına imkân tanıyan 1.781 coğrafi işaretli ürünümüz var; bu alanda Avrupa'da 1'inci, dünyada 2'nciyiz. Son bir yılda, Silifke yoğurdu, Aydın memecik zeytini, Erzinan tulum peyniri, Aydın çam fıstığı, Afyon pastırması, Afyon sucuğu, Gaziantep fıstık ezmesi, Kırkağaç kavunu ve Mut zeytinyağıyla AB tescilli coğrafi işaret sayımızı 38'e çıkardık. Coğrafi işaretlerimizin uluslararası markalaşması ve ticarileşmesi için çalışmalarımızı yoğunlaştırıyoruz. Yerel ürünlerimizi markalaştıran Anadolu'dakiler Projesi'ni başarıyla sürdürüyoruz.

Girişimcilik ve inovasyon ekosistemini güçlendirmeye devam ediyoruz. Fonların fonu ve eş finansman mekanizmalarıyla 4,6 milyar liralık kamu kaynağıyla 120 milyar liralık fonu harekete geçirdik. Bu fonların da katkısıyla 990 Türk teknoloji girişimi 160 milyar lira yatırım aldı. TÜBİTAK BİGG desteğiyle kurulan 2.578 teknoloji girişimine 3,4 milyar lira destek sağladık. Yurt dışındaki girişimlerin ve teknoloji uzmanlarının Türkiye'ye kazandırılmasını teşvik eden Türkiye TechVisa Programı'nı uyguluyoruz. 4.500'e yakın yabancı teknoloji uzmanını ekosistemimize dâhil ettik. Milyar dolar değeri aşan, teknoloji girişimlerimizin sayısını artıracak TURCORN 100 Programı'nda 33 TURCORN aday girişimi destekliyoruz. Terminal İstanbul markasıyla dünyanın en büyük teknoloji girişimciliği merkezine dönüştüreğimiz Atatürk Havalimanı terminal binalarını teknopark ilan ettik. Teknoparklardaki GO Girişim ofislerimizin sayısı 101'e, KOSGEB desteğiyle kurduğumuz TEKMER'lerin sayısı 39'a, bu merkezlerdeki yeni girişimlerin sayısı ise 4.071'e yükseldi. 2026 sonunda teknopark ya da girişim ofisi olmayan ilimiz kalmayacak. KOSGEB ve KOBİ'lerimizin rekabet gücünü yükselterek ekonomik büyümemize ve sürdürülebilir kalkınmamıza katkı sağlamaya devam ediyoruz. KOSGEB eliyle, bu yıl 40.472 KOBİ'mize 12 milyar 325 milyon lira destek sağladık. Üretim gücünü artırmak, ölçeğini büyütmek ve uluslararası pazarlarda rekabet avantajı kazanmak isteyen 1.675 KOBİ'mizin 26 milyar 902 milyon liralık yatırım projesinin önünü açtık, bin KOBİ'mizin 12 milyar 536 milyon liralık krediye erişimini sağladık. Bu yıl, 73.330 kişiye çevrimiçi girişimcilik eğitimi verdik, 16.714 yeni işletme kurulmasını destekledik. İşini geliştirmek isteyen 1.261 yeni girişimcimize 1 milyar 62 milyon lira destek olduk. 126 bin işletmemizi yerinde ziyaret ettik. Tekstil, hazır giyim, deri ve mobilya sektörlerinde faaliyet gösteren KOBİ'lere yönelik İstihdamı Koruma Destek Programı'nı hayata geçirdik. Bu sektörlerde istihdamını koruyan işletmelere çalışan başına aylık 2.500 lira destek sağlıyoruz. Programdan yararlanan 15.225 KOBİ'de, 416 bin emekçimizin istihdamını koruduk, 22.221 yeni istihdam oluşturduk. Önümüzdeki yıl emek yoğun sektörlerimizi güçlü şekilde desteklemeye devam edeceğiz.

Türkiye Yüzyılı'nı inşa edecek beşerî sermayemize yatırım yapmaya devam ediyoruz. 2025 yılının ilk on ayında 75.913 bilim insanı ve öğrencimize TÜBİTAK eliyle 3 milyar 640 milyon lira destek olduk. Uluslararası Lider ve Genç Araştırmacılar Programı vesilesiyle ülkemize gelen 261 bilim insanımızın projelerinde çoğunluğu doktora ve yüksek lisans öğrencisi 1.453 bursiyer görev aldı. 141 ulusal lider ve genç lider araştırmacımız ise desteklediğimiz projeleri 700'den fazla bursiyer ve araştırmacıyla yürütüyor. Bugüne kadar AR-GE merkezlerinde ve teknoparklarda istihdam edilen temel bilimler mezunu araştırmacılar için 438 milyon lira maaş desteğinde bulunduk, 85 binden fazla öğrenciye staj imkânı sağladık. 81 şehrimizde 131 DENEYAP Teknoloji Atölyesi'nde 42.133 öğrencimiz eğitimlere katıldı, 10.812'si eğitimlerini başarıyla tamamladı. Bu yıl Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde ve İstanbul'da düzenlediğimiz TEKNOFEST'lerde 96 ülkeden 1 milyon 150 bine yakın genç yarıştı. Üniversite kampüslerinde kurulumuna başladığımız millî teknoloji atölyelerinin sayısı 2026 sonunda 100'e erişecek. 204 üniversite ve 106 firmayla sürdürdüğümüz Sektör Kampüste Programı'yla açılan 600'den fazla kredili seçmeli derste 17 bin öğrenciyi sektör deneyimiyle buluşturduk. TÜBİTAK ortaokul, lise ve üniversite öğrencileri araştırma proje yarışmalarına bu yıl 64.193 öğrencimiz 39.328 projeye katıldı. Uluslararası ve bölgesel bilim olimpiyatlarında öğrencilerimiz 10'u altın, 64 madalya kazandı. Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı'nda 19.043 projeye destek verdik. Öğrenci takımlarımızın ülkemizi temsil etmesini sağlamak üzere Uluslararası Yarışma/Etkinlik Katılım Desteği Programı'nı başlattık. Son bir yılda açtığımız 5 yeni merkezle bilim merkezlerinin sayısını 40'a çıkardık, bugüne kadar 18 milyonu aşkın ziyaretçiyi bilimle buluşturduk.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Şanlıurfa'dan başlayan Bakanım.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Şanlıurfa'da bilim merkezi kurduk.

Gençlerimiz için 7 bölgemizde 16 bilim kampı düzenledik. Her yaştan okura hitap eden popüler bilim dergilerimizle ayda 470 bine yakın bilim meraklısına ulaşıyoruz. Bu yıl yaklaşık 2 milyon kitap ve 6 milyon dergiyi okuyucuyla buluşturduk. Önümüzdeki dönemde fen, teknoloji ve mesleki eğitim odaklı sanayi ve teknoloji kolejleri kuracağız.

Bilim, teknoloji ve inovasyon alanlarında yürüttüğümüz uluslararası iş birliklerini ülkemizin AR-GE ve üretim kapasitesine doğrudan katkı sağlayan ortaklıklara dönüştürüyoruz. Dünyanın en büyük sivil AR-GE programı Ufuk Avrupa'da 724 projeye 359 milyon avruluk fonu ülkemize kazandırdık. 47 ülkenin yer aldığı Avrupa AR-GE iş birliği ağı EUREKA'da geçtiğimiz yıl en fazla destek alan 4'üncü ülke olduk. AB eş finansmanı ile yürüttüğümüz Rekabetçi Sektörler Programı'nın ilk 2 döneminde 760 milyon avro bütçeyle 86 projeyi hayata geçirdik. Bu projelerle kurduğumuz iş geliştirme merkezleri, ortak kullanım tesisleri, test ve analiz merkezleriyle AR-GE, yenilik ve dijital dönüşüm merkezlerinden 22 binden fazla KOBİ ve girişim faydalandı. Bu merkezler sayesinde 8.350'si kadın 31.300 yeni istihdam oluşturuldu. Program kapsamında bu yıl oyun, giyilebilir teknolojiler ve yeni nesil film yapımı gibi sektörlerde faaliyet gösteren girişimci ve KOBİ'lere yönelik 2 yaratıcı endüstri merkezini faaliyete geçirdik. Sivil havacılık, otomotiv, beyaz eşya, hazır giyim ve tekstil sektörlerimizdeki firmalara yönelik 3 dijital dönüşüm merkezi kurduk. Havacılık, otomotiv ve kompozit sektörlerindeki firmaların dijital üretim ve katmanlı imalat teknolojilerini kullanabilecekleri bir merkez açtık. Programın 3'üncü döneminde sanayimizin yeşil ve dijital dönüşümünü hızlandıracak ve AB mevzuatına uyumumuzu güçlendirecek 58,5 milyon avro bütçeli 16 projenin hazırlık çalışmalarını tamamladık. Hem sivil hem de askerî sahada kullanılabilecek teknolojiler geliştiren 6 şirketimiz NATO DIANA Programı'nda destek almaya hak kazandı. Ülkemizin teklifiyle başlatılan Türk Devletleri Teşkilatı Sanayi, Bilim, Teknoloji ve İnovasyon Bakanları Toplantıları'yla AR-GE ve inovasyonda ortak platformlar kurmayı, teknolojik kapasitemizi birlikte güçlendirmeyi, yapay zekâ projeleri, Türkçe Büyük Dil Modeli, siber güvenlik altyapıları, uzay ve uydu sistemleri gibi alanlarda

ortaklaşa hareket etmeyi hedefliyoruz. Son bir yılda 18 ülkeyle uzay, sınai mülkiyet hakları, yatırımların teşviki, sanayi iş birlikleri için 34 anlaşma imzaladık. Bilim, teknoloji, inovasyon, sanayi ve yatırım diplomasisini güçlendirmek üzere STI3 ikili iş birliği mekanizmasını hayata geçirdik, ilk adımı İtalya'yla attık. Stratejik ortağımız Macaristan'la iş birliğimizi Savunma Inovasyon Çalışma Grubunda sürdürüyoruz. 2025 yılını "Türkiye-Macaristan Bilim ve Inovasyon Yılı" olarak kutluyoruz.

Etkin piyasa gözetimi ve denetimiyle vatandaşlarımızın güvenli ürünlere erişimini ve adil rekabet ortamını sağlıyoruz. Bu yıl ölçü aletlerine ilişkin 1 milyon 488 bin 703 periyodik muayene ve 216.570 ani denetim gerçekleştirdik. Yetkilendirdiğimiz 1.852 muayene ve tamir servisiyle 4 onaylanmış kuruluşa denetim yaptık. 5.436 hazır ambalajlı ürünü üreticisinde denetledik, piyasa gözetimi kapsamında 35 bine yakın ürün denetimi yaptık. Tespitlerimizi veri entegrasyonu sağladığımız ilgili kurumlarla paylaşarak güvensiz ürünlerin ülkemize girişini engelliyoruz. TSE, üretim altyapımızın güvencesi, kalite kültürünün taşıyıcısı olmaya devam ediyor.

TSE laboratuvarlarında bu yıl 120 binden fazla test ve kalibrasyon hizmeti gerçekleştirdik. 1.182 standart yayımladık ve yaklaşık 20 bin eğitim sertifikası düzenledik. İthalat denetimlerinde 192.636 ürün inceleyerek standartlara uygun olmayan 4.327 ürünün ülkemize girişini engelledik. Tüketicilerimizin güvenli ve standartlara uygun ürünlere erişimini teminat altına aldık, yerli üreticimizi haksız rekabete karşı koruduk. Millî gururumuz Togg'un yeni modeli T10F'nin tip onay belgesini düzenledik. TÜRASAŞ tarafından yerli ve millî imkanlarla üretilen E5000 tipi ana hat lokomotifinin tip onay ve tescil işlemlerini gerçekleştirdik. Akkuyu Nükleer Santrali'nde malzeme onay kuruluşu olarak sertifikalandırdığımız ürünlerle, bugüne dek 700 milyon dolar yerli katkı sağladık. Birinci güç ünitesinin devreye alma kontrolleri ve 183 nükleer yapının denetimleri Enstitümüzce yürütülüyor. Su ayak izi standardında dünyada ilk akredite doğrulayıcı kuruluş olduk. Helal uygunluk belgesiyle; gıda, kozmetik ve turizm sektörlerinde vatandaşlarımızın inanç ve değerleriyle örtüşen ürün ve hizmetlere güvenle ulaşmasını sağlıyoruz. Sanayicilerimizin bugüne kadar yurt dışında yüksek maliyetlerle ve uzun süreçlerle temin ettiği kritik test ve deney hizmetlerini Ankara Kalite Kampüsümüzde daha kolay ve hızlı erişilebilir kılacağız.

TÜBA bilim insanlarını destekliyor, ülkemizi başarıyla temsil ediyor. Bugüne kadar Uluslararası TÜBA Akademi Ödülleri'nde 32, Genç Bilim İnsanı Ödüllendirme Programı'nda 669, TEKNOFEST Doktora Ödülleri'nde 51 bilim insanına ödül verdik; 246 eser Bilimsel Telif Eser Ödülü'ne layık görüldü. TÜBA Genç Akademi Topluluğunu kurduk. 3 bin yıllık köklü eğitim birikimimizi inceleyen altı ciltlik Türk Maarif Ansiklopedisi'nin basımını gerçekleştirdik. Türk İslam Bilim Kültür Mirası Projesi kapsamında yayımladığımız eser sayısı yıl sonunda 66'ya ulaşacak. TÜBA çalışma gruplarımız uluslararası ilişkiler, çevre, biyoçeşitlilik ve iklim değişikliği, bilişim teknolojileri, enerji, sürdürülebilir kalkınma, gıda ve beslenme gibi alanlarda bugüne dek 79 bilimsel rapor yayımladı. TÜBA, ülkemizin bilim diplomasisi faaliyetlerine öncülük etmeyi sürdürüyor.

Sayın Başkan, değerli üyeler; KOSGEB, TÜRKPATENT, GAP Bölge Kalkınma idaresi Başkanlığı, TUA, Karacadağ Kalkınma Ajansı ve Trakya Kalkınma Ajansı 2024 yılı Sayıştay Denetim Raporları'nda herhangi bir bulgu yer almıyor. Bakanlığımız ile bu kurumlarımız dışındaki bağlı ve ilgili kuruluşlarımız ve koordine ettiğimiz kalkınma ajanslarının 2024 yılı Sayıştay Denetim Raporları'nda bazı bulgulara yer verilmiş olmakla birlikte, mali tablo ve raporların önemli yönleri ile doğru ve güvenilir bilgi sunduğu görüşü mevcut. Denetim raporlarında yer alan bulgular ise denetim görüşünü etkilemeyen, herhangi bir kamu zararına neden olmayan uygulamaya dönük bazı hususlar ile muhasebe işlemlerine ilişkin konular; bunların da büyük kısmını Sayıştay Başkanlığının tespitleri çerçevesinde düzeltiyoruz.

Bakanlığımız ile bağlı ve ilgili kuruluşlarımıza 2024 yılında Bütçe Kanunu'yla 127 milyar 123 milyon 648 bin lira ödenek verildi. Yıl içinde yapılan eklemelerle 169 milyar 264 milyon 622 bin 112 liraya ulaşan ödeneğin 158 milyar 802 milyon 291 bin 503 liralık kısmı bütçe giderine dönüştü, 1 milyar 76 milyon 20 bin 475 liralık kısmı ise 2025 yılı bütçesine devretti.

Sayın Başkan, değerli üyeler; sözlerimi tamamlarken görüşmelere sunacağınız katkılar için her birinize şahsım ve çalışma arkadaşlarım adına teşekkür ediyorum. 2026 yılı bütçemizi en verimli ve etkin şekilde kullanacağımızı ifade etmek istiyor, bütçemizin milletimiz için hayırlı olmasını diliyor, Komisyonumuzun çok değerli üyelerini saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakana teşekkür ediyorum.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Yirmi saniye bilgilendirme arz edebilir miyim Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun, buyurun.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Bu yıl teslimatına başlanan ÇELİK KUBBE'nin unsurları bunlar; HİSAR-A alçak irtifa, HİSAR-O orta irtifa hava savunma sistemimiz, ortadaki siper irtifası daha yüksek, menzili daha yüksek olan hava savunma sistemimiz.

Yine, KORKUT var ve erken ihbar uyarı sistemi var.

Biliyorsunuz, ÇELİK KUBBE, katmanlı olarak farklı tehditlere karşı ülkemizi koruma altına almaya yönelik geliştirdiğimiz radar ve füze sistemlerinden müteşekkil bir hava savunma sistemi, sistemler sistemi; ASELSAN'ımızın, ROKETSAN'ımızın ve TÜBİTAK'ın ortaklaşa geliştirdiği sistemler; sizlere arz etmek istedim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Özür dilerim, bu Togg'un Türkiye'deki fiyatı Almanya'daki fiyatının 2 katı; niye öyle oluyor? Buradaki fiyatla Almanya'da 2 tane Togg alabiliyoruz, nasıl oluyor bu Bakanım?

Ben geçen hafta oradaydım, orada sordum; yarı fiyatına yani Türkiye'deki fiyatıyla Almanya'da 2 tane Togg alabiliyorsun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Haklı bir soru Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, değerli arkadaşlar, hepsini soracağız, hepsini soracağız, hepsini değerlendireceğiz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Geçen hafta Almanya'daydım Sayın Başkan. Bakın, yani, Togg'un oradaki fiyatı ile Türkiye'deki fiyatı...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Sayın Başkanım, cevapları şimdi mi verelim, akşam mı verelim?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok, en son, en son.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Yani nasıl oluyor bu? Madem biz bunu üretiyoruz, millî gururumuz...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanal, hepsine, hepsine cevap verilecek.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Yani, Başkanım, çok önemli bir husus, kamuoyunu ilgilendiren bir husus.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hepsine cevap verecekler.

Şimdi, değerli milletvekilleri, gruplar adına konuşmalara geçeceğim, sonra da Komisyon üyelerine ve milletvekillerine söz vereceğiz.

Cumhuriyet Halk Partisi adına Sayın Ümit Özlale Hocamız yirmi dakika konuşacak, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi adına iki sayın konuşmacı var, Sayın Ömer Öcalan ve Sayın Öznur Bartin onar dakika, İYİ Parti Grubu adına Sayın Rıdvan Uz yirmi dakika, YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın Sadullah Kısacık ve Sayın Mesut Doğan onar dakika, Milliyetçi Hareket Partisi adına Sayın Mustafa Kalaycı yirmi dakika, Adalet ve Kalkınma Partisi adına Sayın Ertuğrul Kocacık yirmi dakika.

Değerli milletvekilleri, değerli konuşmacılar; bir şeyi sizlere hatırlatmak isterim: Konuşmalarınızı yaptığınız zaman grup adına konuşmalarda yirmi dakikaysa iki dakika ilave ekliyorum bitirememeniz hâlinde, on dakikalık konuşmanız varsa ilave bir dakika ekliyorum.

Sözcülerle alakalı da şunu ifade etmek isterim: Grup adına iki dakika veriyorum, sözcülere de ilave iki dakika daha vereceğim, dolayısıyla toplam dört dakika, ondan sonra kesinlikle uzatmayacağım sözleri. Ona göre herkes konuşmasının planlamasını lütfen yapın.

NAIL ÇİLER (Kocaeli) - Komisyon üyelerine?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Komisyon üyelerimiz onar dakika konuşuyor zaten ama bizim Komisyon üyelerimiz, Plan Bütçenin.

NAIL ÇİLER (Kocaeli) - Sanayi Komisyonunun üyesi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Onun bizimle bir şeyi yok, onlar milletvekili, normal, her milletvekilinin sahip olduğu konuşma hakkına sahipler.

Sayın Özlale, buyurun lütfen.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarım, değerli bürokratlar, basınımızın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, kapsamlı sunumunuz için teşekkür ederiz; çok aydınlatıcı oldu. Biz de sizin biraz daha boş bıraktığınız yerleri tamamlayalım istiyoruz.

İlk önce, sanayi üretimimiz üç yıldır yerinde sayıyor ve bu yerinde saymanın da en önemli bileşenleri, sizin sunumunuzda sadece bir kez bahsettiğiniz tekstil, hazır giyim, hiç bahsetmediğiniz mobilya ve tarıma dayalı sanayi.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Onlardan bahsettin Hocam.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Dolayısıyla, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı olarak, doğal olarak, siz teknoloji politikalarından ve yüksek katma değerli sektörlerden bahsettiniz, oradaki yatırımlarınızı da kıymetli buluyorum fakat sanayimizin çok önemli birkaç tane problemi var; bunlardan bir tanesi şu: Sanayi Üretim Endeksi yerinde sayıyor üç yıldır. İkincisi, kapasite kullanım oranlarına baktığınız zaman, âdeta çökmüş durumdayız. Şimdi, bunu biz son büyüme verileriyle birleştirdiğimiz zaman, gelecek olan istihdam şokunun farkında olmamız gerekiyor. Bakınız, son büyümede, büyümenin yüzde 20'si stok artışlarından geldi ve kapasite kullanımı da düşüyor. Eğer firmalar stoklarını devasa bir şekilde artırıyorsa bunun iki sebebi olabilir; bunun bir sebebi, önümüzdeki dönem enflasyonun düşeceğine inanmamalarıdır, öbür sebebi de ürettikleri malı satamamalarıdır. Şimdi, bunu kapasite kullanım oranındaki düşmeyle birleştirdiğimiz zaman, bizim istihdamı zedeleyici, sert bir daralma dönemine gireceğimiz açık.

Sunumunuzda bahsettiniz "Ekonomik yetkinliğimiz artıyor." diye, bunu Harvard Üniversitesinin Büyüme Laboratuvarı da doğruluyor. Fakat biraz daha detaylı baktığımız zaman, bu büyümenin bir kısmı da tekstil, hazır giyim, mobilya gibi sektörlerden neredeyse çıkmak üzere olduğumuzdan dolayıdır çünkü baktığınız zaman, aynı verilerde bizim önümüzde Yunanistan, Bulgaristan, Romanya, Vietnam ve hatta Suudi Arabistan gibi ülkelerin olduğunu görüyoruz. Doğrudur, ekonomik yetkinliğimiz artıyor fakat burada dikkat etmemiz gereken noktalardan bir tanesi de beyaz eşya ve otomotivde rekabet hâlinde olduğumuz Doğu Avrupa ülkelerinin ve yine tekstil, hazır giyim gibi sektörlerde rekabet hâlinde olduğumuz Asya ülkelerinin yetkinliklerinin bizden daha fazla artmasıdır, bu konuya da dikkat çekmek istiyoruz.

Büyümemize biraz bakmamız gerekiyor. Sağlıklı bir büyüme sizin de sunumunuzda ima ettiğiniz gibi verimlilikle olur yani bir ülkede büyümeyi sağlarken istihdamı artırmak ve enflasyonu düşürmenin tek bir tane mucizevi yolu vardır; verimliliği arttırmak. Bunu biz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız Cevdet Yılmaz'a da gösterdik. Maalesef faktör verimliliği konusunda, toplam faktör verimliliği açısından Türkiye oldukça olumsuz bir noktada. Mesela, bizim rekabet hâlinde olduğumuz Polonya'da, özellikle beyaz eşya gibi alanlarda rekabet içinde olduğumuz Polonya'da biz bunun ciddi anlamda büyüdüğünü görüyoruz. O yüzden de burada bizim faktör verimliliğini arttıracak politikalara ihtiyacımız var. Peki, nasıl arttırabiliriz bunu? Sunumunuzda yoktu ama değerli bürokratlarınızın farkında olduğunu biliyorum. "Serverication" gibi imalat sanayisinde hizmetleştirmeyi arttıracak olan politikalarla toplam faktör verimliliğini arttırmamız için bile değil.

Şimdi, sizin sunumunuz ile orta vadeli program, kalkınma planı ve bütçeye baktığınız zaman bence birkaç tane aydınlatılması gereken konu var. Uzay ve havacılık alanına vurgu yaptınız, doğrudur, biz de bunu olumlu karşılıyoruz fakat Sayın Bakan, 2026-27'de Uzay ve Havacılık Programı'na ödenek ayrılma konusunda oldukça cimri davranmışız, eksi 2,90'lık yani Uzay ve Havacılık Programı'nda bir ödenek artışı değil, bir azalma öngörülüyor, ondan sonraki sene de bütçenin artışından daha az bir artış öngörülüyor.

Şimdi, en sağ tarafa bakalım, bölgesel kalkınmadan bahsettiniz, kalkınma sizin faaliyet alanlarınızdan bir tanesi ama şunu görüyoruz: Bölgesel kalkınmada üç sene boyunca yani üç dönem boyunca bizler bütçe artışının daha altında bir artış öngörüyoruz. Dolayısıyla sizin sunumunuzla bütçede size ayrılan payların birbiriyle çok fazla uyuştuğunu söylemek mümkün değil.

Şimdi, burada bazı milletvekillerinden farklı düşünüyorum; savunma sanayisindeki gelişmeleri çok olumlu buluyorum ben çünkü kalkınma tarihine baktığınız zaman savunma sanayisi ve havacılık sektöründe yatırım yapan ülkelerin doğru ve tamamlayıcı politikalarla beraber kalkınmasına savunma sanayisinin yardımcı olduğunu görüyoruz, bu bakımdan ben bunu olumlu buluyorum. Buradaki önemli üç tane önerim şu olacaktır: Bunlardan bir tanesi, savunma sanayimizde çok ciddi bir beyin göçü var. İkincisi, savunma sanayisinde ASELSAN, ROKETSAN, TUSAŞ gibi birkaç milyar dolarlık şirketlerimiz var. Bu şirketlere yönetici atamalarında liyakate dikkat etmemiz gerekiyor ama daha önemli bir konu var Sayın Bakanım, o da şu: Bizim 300 ila 500 milyar dolarlık ciro yapan orta ölçekli savunma sanayisi şirketlerinin, millî savunma sanayi şirketlerimizin daha fazla güçlendirilmeye ihtiyacı var ki daha sağlıklı bir ekosistem oluşturalım. Üçüncü nokta da ve benim en çok önem verdiğim konulardan bir tanesi de şudur: Savunma sanayisindeki bir teknolojiyi diğer sektörler aktarabiliyor muyuz? Ben o yüzden savunma sanayisini olumlu buluyorum. Mesela, biz kendi insansız hava aracını ürettiğimiz zaman oradan tarımda çok işimize yarayacak olan, tarımda verimliliği artıracak "drone"ları üretebiliyor muyuz? Yani aslında bunun yapıldığı takdirde ben savunma sanayisindeki yatırımların çarpan etkisiyle ekonomiye ve kalkınmaya olumlu, pozitif etki yapacağını düşünüyorum. Mesela, tehlikeli iş yapan teknisyenlerin yine savunma sanayisindeki teknolojileri kullanarak üreteceğimiz "drone"larla beraber işlerini daha az tehlikeli yapıp onların verimliliğini artırabiliyor muyuz? Bunun yapılmış var, daha öncesinde de sizlere bunu benim sunma fırsatım olmuştu. Mesela, İngiltere'de Catapult Programı böyle bir program. Farklı alanlardaki akademik iş birlikleriyle beraber bir sektördeki teknolojik iyileşmeyi diğer sektörler de aktarabilen bir mekanizmadan bahsediyoruz. Ben bu tür bir yaklaşımın Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından benimsenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, savunma sanayisini övdükten sonra tabii ki eleştirmemiz ve sert eleştirmemiz gereken birkaç tane yer var; bunlardan iki üç tanesini biraz önce söyledim. Tekstil, hazır giyim, mobilya ve tarıma dayalı sanayi; sunumunuzda neredeyse bunlara hiç değinmediniz ama burada neredeyse bir çökme meydana geliyor Sayın Bakanım. Bakın şimdi, sol tarafta, teknoloji düzeyine göre imalat sektöründe iş yeri sayısına baktığınız zaman on binlerce tekstil ve hazır giyim işletmesinin faaliyetine son verdiğini, konkordato ilan ettiğini, gidebilenlerin de -bakın, burası hakikaten kritik- Mısır'a gittiğini görüyorsunuz; sağ tarafa baktığınız zaman da buradaki istihdam kaybının yüz binlere ulaştığını görüyorsunuz. Dolayısıyla, tekstil ve hazır giyim ve buna mobilya ve tarıma dayalı sanayiye eklediğiniz zaman burası için bir dönüşüm programınızın sizin sunumunuzda yer almasını beklerdik. İstihdam Koruma Programı'ndan geçen hafta torba yasayı tartışırken Sayın Bakan Yardımcınız bahsetti ama tekstil ve hazır giyim sektörü, mobilya sektörü sadece İstihdam Koruma Programı'yla bir nevi yüzdürülecek sektörler değil. Burada çok ciddi bir dönüşüme ihtiyaç var. İtalya gibi, İspanya gibi ülkeler tekstil ve hazır giyimden çıkmayıp bunu markalaştırırken, Amerika'da, Japonya'da tekstil, hazır giyim yatırımları artmışken, bizim Türkiye'deki tekstil ve hazır giyimden çıkma lüksümüz yok. Bunlar emek yoğun istihdam depoları ve bizim görece kalifiye olmayan emekçilerimizi istihdam ettiğimiz yerler. Dolayısıyla, burada sizden daha kapsamlı bir dönüşüm programı beklerdik.

Başarılı bir dönüşüm programı tabii ki insan kaynağıyla oluyor; Türkiye'nin de en büyük hazinesi insanı fakat baktığımız zaman, şimdi, burada, tersine beyin göçünden de biraz bahsetmenizi beklerdim. Şimdi, mezuniyet dönemlerine göre beyin göçü oranına baktığınız zaman, ama özellikle sağ tarafta kimlerin dışarıya göç ettiğine baktığımız zaman burada çok ciddi bir problemle karşılaşılıyor. Bakın, moleküler biyoloji ve genetik mühendisliğinden mezunların yüzde 15'i dışarıya gidiyor. Bize yapay zekâdan bahsettiniz, sonuna kadar destekliyorum ama yapay zekâda çıkıp açacak olan bizdeki üniversite mezunlarının yüzde 10'u ki bunlar iyi mezunlar dışarıya gidiyor ve mutlaka bizim bu beyin göçünü tersine çevirmemiz gerekiyor. Peki, nasıl tersine çevirebiliriz? Niye bu insanlar dışarıya gidiyor? Daha iyi bir hayat, daha iyi bir ücret buldukları için. Peki, bizim ülkemizde nasıl bir problem var? Ben hep şu cümleyi kullanıyorum: Bizim asgari ücretten daha derin bir ücret problemimiz var. Ve, şimdi sol tarafa bakın, sol tarafa baktığınız zaman, çok değil on sene önce yüksek vasıflı bir çalışan asgari ücretli bir çalışanın 3,2 katını alıyormuş, orta vasıflı bir çalışansa 2,68 katını alıyormuş, düştü. Türkiye'nin asgari ücretten daha derin bir problemi var, Türkiye'nin vasıflı elemanlarının ücretleri giderek asgari ücrete yakınsıyor ve çok ciddi bir gelir problemi, bir yaşam problemi içerisinde ve gidebilenler de bu yüzden dışarıya gidiyorlar. O bakımdan, artık şirketlerimizin rekabet gücünü ücretleri baskılamak üzerinden kurmayacağı bir dönüşümü başlatmamız gerekiyor. Sol taraf bana göre, asgari ücret yani açlık sınırının altında kalan asgari ücretten daha derin bir problemi söylüyor.

Yapay zekâdan bahsettiniz ve TÜBİTAK'ın içerisinde Yapay Zekâ Enstitüsünü de çok kıymetli buluyorum. Burada TÜBİTAK Başkanımızdan da bu konuyla ilgili daha detaylı bilgi almak istiyoruz. Ben ödeneklerden Yapay Zekâ Enstitümüzün artışını bulamadım ama LinkedIn ile OECD'nin bir çalışması var, orada dikkat etmemiz gereken bir durum var. Bizim yapay zekâ becerisi olan iş gücümüz yurt dışına gidiyor; verisi bulunan 48 ülke arasında sondan 4'üncüyüz yani yapay zekâyla ilgili beceri geliştirebilmiş insan kaynağını bizler hızla kaybediyoruz. Yapay zekâ alanında başka bir anlayışa da ihtiyacımız var; bu, bana göre sizin Bakanlığınızın ev sahipliğini yapacağı ama bakanlıklarüstü bir yaklaşım olmalı. Sağlık Bakanlığında da, BDDK'da da, diğer bakanlıklarda da bizim yapay zekâ çözümlerine ihtiyacımız var fakat bunun için ilk önce Sayın Bakanım, bizim bir veri politikasına ihtiyacımız olması lazım. Bizim bir veri politikamız yok. Bunu geçen hafta Hazine ve Maliye Bakan Yardımcımızla konuştum, kendisi de bunu doğruladı. Bizim acilen uluslararası standartlarda bir regülasyona ihtiyacımız var, veri politikasına ihtiyacımız var. Şunu hep sorgulamamız gerekiyor: Neden "server" yatırımcıları yani mesela bu servis sağlayıcılar da Microsoft, Google Suudi Arabistan'a yatırım yaparken bize yapmıyor? Bunun tek sebebi enerji maliyetleri değil. Mutlaka regülasyonlarda sizin Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığıyla beraber çalışıp Türkiye'yi dünya standartlarında bir veri regülasyonuna ulaştırmanız gerekiyor.

Çok hevesli ve bizim de sevindiğimiz projelerden bahsettiniz ama yine bütçeye baktığımız zaman, AR-GE harcaması yapmamız gerekirken geldiğimiz durum kamu harcamaları içerisinde bütçede AR-GE hizmetlerinin payının düşmüş olması. Dolayısıyla, sizler bunu söylüyorsunuz, bizler de Türkiye'yi geliştirecek her türlü AR-GE harcamasının altına imzamızı atarız fakat görünen o ki bütçede AR-GE harcaması sizin sunumunuzda bahsettiğiniz kadar fazla önem taşıyor. Çok basit bir hesaplama yaptık, bizlerin yüksek gelirli ülkeler ortalamasını yakalamak için AR-GE'de geçen sene 14,5 milyar dolar daha fazla AR-GE harcaması yapmamız gerekiyordu; dolayısıyla, yapmamız gereken AR-GE harcamasının çok altındayız.

Peki, burada nasıl bir AR-GE harcaması yapmamız gerektiği konusunda da benim birkaç tane fikrim var. Şimdi, sizler biraz önce büyük dil modellerinden bahsettiniz, kendi yapay zekâ programımızla Kumru'yu ima ettiniz, ben bunları kıymetli buluyorum yani Türkiye'nin kendi yapay zekâ çözümlerini oluşturmasını kıymetli buluyorum fakat kalkınma tarihine baktığımız zaman, başarılı

büyüyen ve kalkınan ülkelere baktığımız zaman üç tane süreç vardır; birincisi, yatırım ve sermaye çekmektir. Doğrudan yabancı yatırımlarda ve sermaye birikiminde çok gerideyiz şu anda, son birkaç senede yani doğrudan yabancı yatırımların kalitesine baktığımız zaman neredeyse hiç yapay zekâ konusunda yatırım çekmiyoruz. İki: Bu slaytla ilgili, teknolojiye uyumdur. Yani sizler yatırımı yaptıktan sonra dışarıdan çektiğiniz yatırım ve teknolojiyle beraber şirketlerinizin teknolojiye uyum sağlamasını sağlarsınız. Üçüncüsü de inovasyondur. Mesela, Polonya'nın neden yüksek gelirli bir ülke olduğuna baktığınız zaman, doğrudan yabancı yatırımı çekmiştir ama daha sonrasında şirketlerinin teknolojiye uyum sağlamasını olanaklı kılmıştır. Bizim orada bir hatamız var, bu konuda da şuraya baktığınız zaman görüyorsunuz, şirketlerimiz kısıtlı öz sermayeyle hangi teknolojiyi kullanmaları gerektiğini tam bilmiyorlar. Bunun da çözümü var, KOSGEB'in içerisine ayrı bir birim kurabilirsiniz ya da ayrı bir başkanlık kurabilirsiniz ve şirketlere teknoloji danışmanlığı yapabilirsiniz. Sizinle olan ikili sohbetlerimizde de bu konunun öneminden bahsetmiştik ama şirketlerimize paradan daha çok aslında mentorlük yapabilecek, onlara teknoloji danışmanlığı yapabilecek bir mekanizmaya ihtiyaç var; o mekanizma olmadığı sürece, bizim milyarlarca lira aktardığımız zaman şirketler kendisini kalkındıracak, kendisini büyütecek hangi teknolojiyi kullandığını bilmiyorlarsa eğer o teşvikler boşa gidebiliyor. O bakımdan, ben bunu bir kez daha sizin dikkatinize sunmak istiyorum.

Ve bizim problemimiz sadece AR-GE değil. Bakın, şimdi yeşil dönüşümden bahsettiniz, sonuna kadar destekliyoruz. Peki, Türkiye hangi durumda? Şöyle söyleyelim: Son üç yılda kendi karbon emisyonlarını izleyen firmaların yüzdesi Türkiye'de 7,7; düşük gelirli bir ülke kadar bile maalesef değiliz. Emisyonlarını, karbon emisyonunu azaltmak için önlem alan firmaların oranı yüzde 13,3; düşük gelirli ülkelerde bu daha fazla. İnovatif süreçlerde bulunanların oranı 6,3. Dolayısıyla, bütün bunlara baktığımız zaman, inovasyon, yeşil dönüşüm maalesef üzülerken söylüyorum, Dünya Bankası Girişim Anketi'dir bu, Türkiye, şu anda düşük gelirli ülke seviyesinde. O bakımdan da sizin bu programlarınızın bir an önce hayata geçmesini ve bizim şirketlerimizin hem yeşil dönüşümü hem de inovasyon süreçlerini tamamlamasını istiyoruz.

Bölgesel kalkınma sizde ve biliyorsunuz, Meclisimizde de kurulan bir Komisyon var ve bu Komisyon bizim millî dayanışmamızı, birliğimizi, kardeşliğimizi geliştirmek üzere kurulan bir Komisyon. Çok net ve bir kalkınma ekonomisti olarak söyleyeyim ki bu tabloyu tersine çevirmeden o Komisyonun tam anlamıyla başarıya ulaşması mümkün değil. Bu, Ankara Sanayi Odası ile TEPAV'ın illerin teknoloji gelişmişliği üzerine yaptıkları bir endeks çalışması ve şuraya baktığınız zaman zaten Türkiye'nin çok ciddi bir bölgesel kalkınma problemi olduğunu, Güneydoğu Anadolu'yla beraber diğer bölgelerde de teknoloji gelişmişlik seviyesinin çok aşağıda olduğunu görüyorsunuz. O bakımdan da biz gerçekten sürdürülebilir ve bütünlükçü bir büyüme, kalkınma yakalayacaksa eğer bu endeksin sonuçlarına daha dikkatli bakmamız gerektiğini düşünüyorum. Burayla ilgili bir teknoloji hamleniz var mı, buranın kalkınma stratejisi nedir; sizlerden bununla ilgili daha detaylı bilgi almak isteriz.

Bakın, bölgesel kalkınma farklarının azalması yerine daha da arttığını görüyoruz; Türkiye sadece İstanbul ve doğu Marmara, onun dışında biraz Ankara ve çevresi, Eskişehir ve İzmir'den ibaret oluşuyor ve ben sizin sunumunuzda şunu görmeyi çok isterdim: Bizler nasıl eşitlikçi, bu refahı bütün bölgelere yayabilen ve bölgesel kalkınmayı başarabilecek olan bir strateji planına nasıl imza atıyoruz; bunu sizlerden ben daha fazla duymak isterdim.

Mesela, ülkeler ne yapmışlar Sayın Bakanım? Ülkeler şunu yapıyorlar: Mikro temelli sanayi politikaları izliyorlar. Mesela Polonya örneği bunun için çok iyi bir örnektir. Burada da ne yapmışlar, biliyor musunuz? Mikro temelli sanayi politikalarını izlerlerken yerel yönetimlerden destek almışlar yani merkezî hükûmet, yerel yönetimler, kalkınma ajansı beraber yapıyorlar. Bunun için aslında bizim yapmamız gereken şeyler şu: Merkezî hükûmet ile yerel yönetimlerin arasını siyasi olarak açmak ve onların ödeneklerini kesmek değil... Çünkü kendi bölgelerindeki kalkınmayla ilgili neler yapılması gerektiğini en iyi yerel yönetimler biliyor. Dolayısıyla, burada oluşturacağınız bir bölgesel kalkınma stratejisinin mutlaka bir yerel yönetim, bir belediye ayağı olması gerekiyor. Bunu yaparsanız eğer Polonya'daki gibi doğru, olumlu sonuçlar alabilirsiniz. Nerede yanlış yaptılar, Polonya nerede yanlış yaptı? Bunun olumlu sonuçlarını gördükten sonra, bu sefer yerel yönetimleri aynı şimdi bizdeki gibi bastırmaya çalıştı, büyüme durmaya başladı. Dolayısıyla, katılımcı bir demokrasiyi bölgesel kalkınma anlayışıyla birleştirebilirsek eğer o zaman o sizin sunumunuzda belirttiğiniz yüksek hedeflere ulaşabiliriz.

Şimdi, sunumunuzda benim dikkatimi çeken ve eksik kalan şeylerden bir tanesi de şu: Bizim küresel imalat katma değerinden aldığımız pay yükseliyor, doğrudur. Bunun için bunu bir başarı olarak görmemiz lazım fakat o da ne? Üst orta ülkelerin imalat katma değerinden aldığı payda o kadar iyi değiliz. Bunun bir sebebi var Sayın Bakanım: Çin. Ve ben sizin sunumunuzda Çin ve Hindistan'dan daha fazla bahsetmenizi beklerdim. Çin, on beş yılda bütün dünyadaki küresel katma değer yarısını oluşturmuş, tam yarısını. Şimdi soru şu: Bizim Çin'e olan bağımlılığımız artıyor; sadece bizim değil, bütün ülkelerin artıyor ana pazarlarımıza baktığınız zaman. Peki, Sayın Bakanım, yarın bunun aynısını Ticaret Bakanına da soracağım, bizim bir Çin stratejimiz var mı? Dünyadaki en inovatif 10 şirketten 5'ini kendi bünyesinde barındıran, dünyadaki en inovatif üniversiteler arasında ilk 10'a neredeyse 3 tane üniversiteyi sokan Çin'le ilgili bizim bir stratejimiz var mı? BYD yatırımları dışında...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hocam, buyurun, iki dakika daha ekliyorum.

ÜMİT ÖZLAL (İzmir) - Biz Çin'den gelecek olan tehditlere karşı kendi sanayicimizi nasıl koruyacağız? Çin'in bu büyümesini bir fırsat olarak nasıl değerlendireceğiz? Bununla ilgili sizin sunumunuzda daha fazla detaylı bilgi almak isterdim.

Önümüzdeki dönem... Nasıl başlamıştınız sununuza; bu sunuma tarife savaşlarıyla beraber başlamıştınız. Bu tarife savaşlarında Türkiye nasıl bir rol almalı? Çünkü bir başka problem daha var, o da Hindistan.

Bakınız, Çin ve Hindistan dünya nüfusunun yüzde 40'ını, dünya ekonomisinin de yaklaşık o kadarını oluşturuyor. Hindistan Avrupa Birliğiyle bir serbest ticaret anlaşması imzalarsa bizim tekstil, hazır giyim başta olmak üzere birçok sektörümüz bir daha hiç başını kaldırmamak üzere çökebilir. Neden? Çünkü bizim çok kötü yazılmış bir serbest ticaret anlaşmamız var. Avrupa Birliği Hindistan'la STA imzaladığı zaman biz otomatikman ona dâhil oluyoruz ama mesela Hindistan bizimle STA imzalayıp bizim mallarımızı gümrüksüz almak zorunda değil.

Bunu neden anlatıyorum? Aslında bu, yarın Ticaret Bakanlığımızın bütçesinde konuşmamız gereken bir konu. Yani aslında ihracat sizin alanınız değil ama bu da bizi ve beni sunumumun son noktasına getiriyor; o da şu: Bizim kötü bir idari yapımız var.

Dünyadaki bütün gelişmiş ülkeler sanayi ile ihracatı beraber büyütürler. Japonya mucizesine bakın, MITI yani "Ministry of International Trade and Industry"dir. Yani sizler sanayi ve dış ticaret politikasını beraber yürütürsünüz. Artık öyle bir döneme geliyoruz ki, veri merkezlerinden bahsettiniz, onu Enerji Bakanlığı ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığından ayrı düşünemezsiniz, kalkınmadan bahsediyoruz, onu yatırım ofisinden ayrı düşünemezsiniz. Bizim şu anda yanlış bir idari yapımız var, bunun bir an önce düzenlenmesi lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hocam, teşekkür ediyorum.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Yılda sadece 8 ya da 9 defa toplanan Ekonomi Koordinasyon Kuruluyla bu kadar girift hâle gelmiş ekonomik ilişkileri toparlamamızın çok zor olduğunu düşünüyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ömer Öcalan, buyurun.

ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) - Sayın Bakan, değerli bürokratlar, kıymetli arkadaşlar; öncelikle merhabalar.

Sanayi, ülke açısından çok önemli bir yer ediniyor. Geçen haftalarda İstanbul'a gidip bazı sektörlerin sorunlarını dinlediğinizi biliyoruz. Şu an CHP'li arkadaşlar da geniş bir şekilde dile getirdi, ben de dile getirmek isterim. Tekstil sektörünün, deri sektörünün artık geri dönüşü olmayan bir yola girdiğini siz de görüyorsunuz ve bazı dinlemeler yapıyorsunuz. Size yakın iş insanların da bu noktada açıklama yaptığını kamuoyunda herkes takip etmektedir. Bakınız, tekstil sektöründe ve deri sektöründe iş insanları hem kendi durumundan rahatsız girdi maliyetlerinden kaynaklı ve aynı zamanda, işçiyi de memnun edemediklerini söylüyorlar. Hem bir maliyet var hem işçi bu durumdan memnun değil, aynı zamanda iş insanları da bu durumdan memnun değil. Şimdi, Mısır'da 10 dolara üretilen bir ürün Türkiye'de 20 dolara üretiliyorsa uluslararası piyasada giderler Mısır'dan bunu satın alırlar. Neden Mısır'a doğru bir kayış olduğunun, iş insanların orayı yöneldiğinin, neden burada çalışan insanların mağdur olmamasına dönük tedbirler alınmadığının üzerine ayrıntılı bir şekilde konuşmak lazım. Gerçi, Cumhurbaşkanı da yıllar önce bu sektöre dönük tavrını ortaya koymuştu, negatif anlamda tavrını ortaya koymuştu ama tekstil bu ülke için, deri sektörü bu ülke için önemli bir yer ediniyor. Bu sektörde çalışan işçiler de sermaye sahipleri de rahatsızdır; buna dönük tedbirler almak gerekiyor. Aynı zamanda, mobilya sektörü de bu durumdadır.

Bizim açımızdan diğer bir konu da bölgesel eşitsizlik. Şimdi, zaman zaman ben Avrupa'ya da gidiyorum, Almanya'ya gidiyorum; hangi sektörden bahsederseniz bahsedin, özellikle otomotiv sektörü, Almanya'da tüm markalar bir bölgeye yığılmamış, her marka farklı bir bölgede, farklı bir şehirde üretimini yapmaktadır. Doğrudur, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarından beri, şimdiye kadar bu böyle devam ediyor; şimdi bu meseleye bir çözüm bulmak lazım. Sanayinin merkezi İstanbul, Kocaeli, İzmir, kısmen İç Anadolu ve Çukurova; gittiği yer Antep'e kadar, Antep'ten ötesine gitmiyor ve nüfus yığılmasının merkezlerinden biri de burasıdır. İstanbul'da yarın yaşanacak olağanüstü bir durumda -aynı zamanda nüfus yığılması var- yaşanacak olumsuz bir durumda sanayi bundan üst düzeyde etkilenecek, nüfus da etkilenecek. Şimdi, bunu ulaşıma bağlayabilirsiniz "Deniz orada, ulaşım orada." dersiniz. Peki, Avrupa Birliği'nin Yerel Yönetimler Şartı'na, özerklik şartına Türkiye şey koymuştur. Şimdi, bu şartlar kabul edilseydi, bir raylı sistem Türkiye'nin tamamına yayılsaydı belki İstanbul'da, Marmara'da yoğunlaşan tüm sektörler ülkenin tamamına yayılma imkânı bulurdu; sorunların merkezi hâline gelmezdi İstanbul, Marmara, bir göç merkezi hâline gelmezdi. Şu an her anlamda, sosyolojik olarak da, ekonomik olarak da sorunların merkezi hâline gelmiştir. Bundan dolayı, önümüze uzun vadeli bir politika koymalıyız. Coğrafyanın tamamı bizimdir, insanların tamamı birlikte yaşıyor. O aşırı merkezleşme meselesi sadece siyasette olmuyor bu ülkede; ekonomide de var, sanayide de var, ticaretle de var. Bu merkezleşme anlayışı... İllaki her ülkenin bir merkezi, her sistemin bir merkezi olacak ama siz her şeyi bir merkezden yönetmeye kalkarsanız o merkeze ileride bir şey olursa sistem komple çöker. Ondan dolayı, biz parti olarak da sanayi bölgelerinin daha etkin bir şekilde yayılmasını, aşırı merkezleşmenin sanayi noktasından da uzaklaşması gerektiğini belirtiyoruz.

Bir de bu katma değer meselesi Sayın Bakan, Urfa, bir tarım kentidir, yüzde 5 tarım arazisine sahiptir, ülkenin 3'üncü büyük şehridir problemler olmasına rağmen, kurak bir şehir olmasına rağmen. Enerji var, su var, imkânlar var, koşullar var ama hem Urfa'nın tarımdaki payını, üretimdeki payını hem ülkenin üretimdeki payını şu kıyasla açıklayabilir miyiz? Sanayinin gelişmemesi, gelişse de az gelişmiş olması. Bir Hollanda gerçekliğine bakıyoruz, coğrafyasına bakıyoruz; 200 milyar doların üzerinde bir ihracat gerçekliği vardır, ekonomiye katkısı vardır. Şimdi bir uyum içinde bu Bakanlıklar çalışmayacak mı? Bir yandan tarım, enerji, ticaret, sanayi böyle ülke büyür, böyle ülke gelişir.

Diğer bir konu, herkes üniversite mezunu oldu. Genç arkadaşlarımız üniversite okuyor, doğrudur, önemlidir, okuması gerekiyor ama üniversiteden mezun olduktan sonra bu insanlarımız iş bulamıyor, gençlerimiz iş bulamıyor. Şimdi, Sanayi Bakanlığının, Ticaret Bakanlığının Millî Eğitimle ya da YÖK'le geliştireceği önemli bir ilişkiyle, önemli bir çalışmayla yeni jenerasyonu, yeni nesli meslek sahibi yapmalıdır. Sadece A4 kağıdıyla diploma dağıtmakla bu işler olmuyor. Bakınız, artık ülkede yaygınlaşan problemleri görüyoruz; gençliğin içine düştüğü durumlar, büyük metropollerdeki çeteleşme... Çünkü Sayın Bakan, üretim yok, üretmiyoruz, ülke üretmiyor ve üreten sermaye sahipleri de şu an bir arayış içerisinde, ülkeyi terk ediyorlar. Bakınız, teknolojik anlamda kimi gelişmeler olabilir ama yeterli düzeyde değil. Biz aynı Komisyonla iki yıl önce Çin'e gittik, Hong Kong'a gittik, Huawei şirketinin geliştirdiği sistemi inceledik; âdeta bir teknoloji kenti yaratmışlar Amerika'nın Silikon Vadisi gibi büyük bir adı üniversite değil ama müthiş bir teknik, teknolojik gelişim, geleceğe yatırım var. Şimdi, ben burada Bakanlığın yaptığı çalışmalarını görmezlikten gelmiyorum, yok da saymıyorum ama yetişmiyor, çok geriden geliyor ve bu ülkeye de katkı sağlamıyor.

Bakınız, ben kendi şehrimle ilgili de söyleyeyim, aslında Diyarbakır'la ilgili, Mardin Midyat'la ilgili, Urfa'yla ilgili tekstildeki gerileme âdeta orayı işsizliğin merkezi hâline getirir. Bu bahsettiğimiz şehirler milyonluk nüfusa sahip şehirler, büyük şehirlerdir. Bu noktada el atmak lazım ve Antep'in ötesine de geçmemiz faydalı olacaktır. Urfa, 2,5 milyon nüfusa yaklaşmıştır, ürettiği ürünler şundan ibarettir: Pamukla alakalı ürünler -pamukta 1'inci sırada olduğu için anlaşılır bir durum- kaba yem, gazlı bez üretimi, atık kabloların geri dönüşümü, plastikler, un üretimi, seramik, çırçır, ham yağ, iplik üretimi, tehlikesiz atıktan geri dönüşüm, plastik boru

üretimi; bunlar elbette ki ihtiyaçtır ama şehrimize cevap olacak noktada değildir. Daha koordineli, simbiyotik bir ilişkiyle Bakanlıkların birlikte çalışmasıyla bu ülkeyi en azından ekonomik anlamda daha ileri taşıyabilecek bir noktaya getirebilmeliyiz ve Urfa için de bazen söylüyoruz, enerjiyle ilgili de söylüyoruz, her yaz ayında problemler başlar, konuşulur ve sonbahar mevsimine girince ortadan kalkar ve her şey unutulur. Eğer bu bakanlıklar birlikte çalışırsa hem enerji alanındaki problemler hem ticaret alanındaki problemler ve sanayinin gelişmesi noktasında bu süreçte katkıda bulunur. Her anlamda biz bu sorunların üstesinden diyalogla gelebiliriz, diyalogla bu sorunları çözersek ekonomide hem işveren hem de işçilerin problemlerine cevap veririz.

Ben şimdilik bunları belirtiyorum, Komisyona da başarılar diliyorum.

Saygılar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Oluç, buyurun lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Sayın Bakan Yardımcıları ve değerli bürokratlar; hoş geldiniz. Sunumunuz için teşekkür ederiz.

Tabii, doğru, siz sayılar, veriler sundunuz ve iktidarın ne kadar başarılı olduğunu anlattınız, yani yapmanız gereken. Biz de biraz olumsuz yanlarını dile getirelim ki belki eksikler görülür ve gelecek açısından ilerleme sağlanır bu eleştirilerimizden. Onun için ben de bazı noktalara değinmek istiyorum.

Şimdi, önce sanayinin hakikaten yıllara baktığımızda istikrarlı olarak yükselişte olup olmadığına dair bir şeyi tartışmak istiyorum. TÜİK'in açıkladığı veriler var istihdama ilişkin, geçtiğimiz ağustos ayında açıkladı, siz de görmüşsünüzdür, oraya baktığımızda ücretli çalışan 16,1 milyon kişinin 4,9 milyonunun sanayide istihdam edildiği görünüyor, inşaat sektöründe istihdam edilenlerin sayısı 2 milyon civarında, hizmet ve ticaret sektörlerinde çalışanların sayısı ise 9,2 milyon civarında. Şimdi, bu, çok ciddi bir veri. TÜİK'in açıkladığı bu veri setine baktığımızda, 2009'dan bu yana açıklanan bir veri seti ve o veri setinde o zaman 2009'da ücretli çalışanların içindeki sanayide çalışanların payı yaklaşık yüzde 34,6. Bugüne geldiğimizde, baktığımızda bu yüzde 34,6 düzeyi yüzde 30'lara kadar inmiş yani yüzde 30'un hemen biraz üstünde görünüyor sanayi açısından baktığımızda. Bu neyi gösteriyor? Sanayide istihdam edilenlerin sayısı düşüyor. Şimdi, biraz sonra değineceğim, bunu şöyle yorumlayabilirsiniz: "Verimlilik arttı ve teknoloji kullanımı arttı için düşüyor." diyebilirsiniz ama orada da durum tam öyle görünmüyor doğrusu. O yüzden bu veriyi ciddiye almakta ve sanayi alanındaki yatırımlar açısından dikkat etmekte fayda olduğunu düşünüyorum. Yine, karşılaştırmaya inşaat sektöründe baktığımızda 12,5'e yükselmiş. Hizmetler almış başını gidiyor, hizmet sektöründe -yaklaşık 9 milyon 200 bin kişi dedim- oran yüzde 57,1. Yani hizmetler ve ticaret sektörlerindeki istihdam artışı artıyor. Bu, dünyada da görülen bir trend aslında baktığımızda fakat biz sanayileşmiş bir ülke olmadığımız için tam anlamıyla burada sanayi açısından bir sıkıntı olduğunu görmek mümkün. Onun için bunu değerlendirmek gerekiyor. Değerlendirmenizde buna dair herhangi bir şey görmedim doğrusu. Hani çizdiğiniz o tabloda buna dair en ufak bir nokta yok.

Şimdi oraya ikinci değindiğim konuya geleceğim. "Hakikaten teknolojide çok büyük atılım yapılmış ve yüksek katma değerli üretim çok büyük bir artış sağlamış da onun için mi sanayide istihdam gerilemiş?" diye bakarsak öyle değil. Şimdi, yüksek katma değerli ihracatın az olduğunu görüyoruz. Yani yıllara baktığımızda ortalama Türkiye'de ileri teknoloji ihracatın payı yüzde 2,7 ile yüzde 3 arasında salınıp duruyor yani öyle çok yüksek bir oran görmüyoruz. Burada bir eksiğimiz olduğu çok açık ortada. Karşılaştırma yaptığımızda yani Uzak Asya ülkelerine baktığımızda, işte, Vietnam'da bu oranın yüzde 30'ların üstüne çıktığını görüyoruz yüksek teknoloji ihracat ürünlerinde. Yine, Malezya'da yüzde 20'lerin üstünde olduğunu görüyoruz. Avrupa'ya baktığımızda, Çekya, Macaristan, hepsi yüzde 20'ler civarında olan veriler ortaya koyuyor. Yani hepsi bizim katbekat üstümüzde yüksek teknoloji ürün ihracatı açısından. Bu çok önemli bir konu yani bunun altını özellikle çizmek istiyorum. İleri teknoloji ürün ihracatı düşüklüğünü koruduğu müddetçe dünya ticareti açısından da sanayinin gelişmesi açısından da büyük bir sıkıntının var olduğunu görmek gerekir. Geçen sene kayyım atandığı için biz Sanayi Bakanlığına katılamamıştık, neyse bu sene kayyım atanmadığından dolayı katılabildik, bunu tartışabiliyoruz ama burada ciddi bir sorun var, bunu tartışmak gerekiyor. Yani Dünya Bankası zaman zaman raporlar yayınlıyor, araştırmalar yapıyor. Mesela, yüksek teknoloji ürün ihracatının toplam ihracata oranı açısından baktığımızda Türkiye'nin kaçınıcı sırada olduğunu merak ediyoruz. Son raporlara göre bu sorunun cevabını herhâlde siz de verirsiniz ve ortaya çıkacak sıranın öyle çok iç açıcı bir sıra olmadığını dünya açısından baktığımızda görmek mümkün. Dolayısıyla, bu konunun ciddi bir tartışma konusu ve araştırma konusu olduğunun altını özellikle çizmek istiyorum.

Şimdi, evet, doğru, şu hani çok açık, tartışmasız bir konu, imalat sanayisi son yirmi-yirmi beş yıl içinde önemli bir yapısal dönüşüm geçirdi ve hazır giyim, gıda, içecek gibi ağırlıklı düşük teknoloji ürünlerin üretildiği bir yapıdan orta ve orta yüksek teknoloji ürünlerin üretildiği bir yapıya dönüşüm yaşadı, bunu tabii ki reddetmek mümkün değil. Bu dönüşümde de otomotiv ve beyaz eşya sanayileri öncü bir rol oynadı, bunu da reddetmek mümkün değil. Ama baktığımızda bu yapısal dönüşüm açısından içinde bulunduğumuz yıllarda bir duraklama döneminin yaşandığını görüyoruz, duraklama dönemi yani katma değeri yüksek ve yüksek teknoloji ürünler doğru yeni bir sıçramanın gerçekleşmediğini görüyoruz, bu ciddi bir sorun.

Şimdi, buradan yola çıkarak birçok konuya değinmek mümkün, zamanım sınırlı olduğu için birkaç şeye işaret etmek istiyorum. Bir tanesi, AR-GE harcamaları. AR-GE harcamalarının ciroya oranı hem imalat sanayisi genelinde hem de belli başlı sektörler itibarıyla artış gösterdi geçtiğimiz yıllarda fakat son birkaç yıla baktığımızda, bütçelere de baktığımızda bunun bir düşme ya da duraklama eğilimi gösterdiğini görüyoruz, hâlbuki tam tersinin yaşanması gerekiyor. Yani AR-GE'ye dayalı büyüme ve bilgi ve teknoloji yoğunluğu daha yüksek olan ürünlere sıçrama hemen her sektörde gelişmesi gereken bir durum, burada bir sıkıntı var, bunu tartışmak gerekiyor. Görece düşük verimli girişimler görece daha hızlı büyüyor sanayi alanına baktığımızda; bu neden böyle, bunun araştırılması gerekiyor, bunu size de sormuş olalım. Bunun kamu politikasıyla yani devlet politikasıyla ilgili olup olmadığının da açığa çıkarılması gerekiyor. Yani sanayi politikasının şekillendirilmesinde bunun etkisi nedir, bunun açığa çıkarılması gerekiyor, onun için bu soruyu da sormuş olayım size.

Teşvik politikaları çok önemli elbette ki, daha sistematik sürmesi gerekiyor ama daha önemlisi, teşvik politikalarının analiz edilmesi gerekiyor. Yani teşvik politikaları, hakikaten bu mekanizmalar yenileniyor mu, yeterince gözden geçiriliyor mu ve teşvik

sisteminin etkinliği artırılıyor mu, bunun gözden geçirilmesi gerekir. Çünkü burada baktığımızda araştırmalarda da görünüyor hem KOSGEB'in hem de TÜBİTAK'ın araştırmalarında, bu konuda hangi alanlarda mesela pozitif katkıları var istihdam açısından baktığımızda, hangi alanlarda negatif katkıları var, bunlar onların araştırmalarında da görünüyor ama acaba gerçekten kamu alanı yani iktidar bu araştırmalara dayanarak teşvik politikalarını ve mekanizmasını sağlıklı bir şekilde gözden geçiriyor mu, bunun tartışılması gerekiyor.

Eğitim kalitesi, biraz evvel de değinildi yani tabii, sizin alanınız değil, Millî Eğitim Bakanlığıyla bunu konuşmamız gerekiyor, inşallah onu da konuşacağız ama yani yükseköğretimde yüksek beceri yaratmada yeterince başarılı bir eğitim sisteminin olmadığı çok açık ortada, onu söyleyeyim, bir. İkincisi, üniversite düzeyinde eğitim kalitesinin, bölgeler ve kurumlar arasında da çok büyük farklılıklar gösterdiği görünüyor. Bu tabii ki kaçınılmaz olarak sanayi alanına yansıyor, özellikle yüksek teknolojiyi kullanma açısından bunu görüyoruz. Dolayısıyla burada ciddi bir müdahaleye ihtiyaç var. Yani şöyle söyleyeyim: Bakanlıklar arası daha ciddi bir koordinasyona ihtiyaç var bu açıdan, Eğitim ile Sanayi arasında. Tabii ki diğer bakanlıklar açısından Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Sanayi arasında da ciddi bir koordinasyona ihtiyaç var, onu belirtmiş olayım.

Zamanım tükenmeye doğru gidiyor, çok az kaldı. Bir konuya özellikle vurgu yapmak istiyorum. Bunu Genel Kurulda da çokça tartışacağız, bugün de bazı vekillerimiz konuşmalarında buna değinecekler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim.

Şimdi, konu, sizin sunumunuzda da yer alan bölgesel eşitsizlik meselesi. Yani bu bölgesel eşitsizlik, tabii, bu iktidar döneminde ortaya çıkmış bir konu değil, sizin bakanlığınız döneminde de ortaya çıkmış bir konu değil, bunu söyleyeyim. Yani bütün cumhuriyet tarihi boyunca çok büyük bir bölgesel eşitsizlik yaşanmış vaziyette ve bu sürüyor. Şimdi, siz bölgesel eşitsizliği giderme konusunda örnekler verdiniz, 4 örnek saydınız, bir tanesi de Van'la ilgili; orada da koyunların postundan iplik çıkarma meselesi. Ya tabii ki ben bunu küçümsemiyorum, yanlış anlamayın fakat yani Van'a düşen bu mu bölgesel eşitsizliği giderme konusunda? Şimdi, baktığımızda sizin haritalarınızda da bu görünüyor, bizim verilerimizde ve haritalarımızda da var; herkesin, TÜİK'in çıkardığı haritalarda da görünüyor. Yani özellikle sizin Doğu ve Güneydoğu diye tarif ettiğiniz bölge açısından baktığımızda -o bölgenin adını ben söyleyince Sayın Muş uyarıyor, onun için söylemedim şimdi- orayla ilgili bütün tarih boyunca o kadar büyük bir eşitsizlik olmuş ki şimdi devam ediyor bu. Önerim şu: Tabii ki sizin Bakanlığınızın gerçekleştireceği bir şey değil bu, daha başka bakanlıklarla da bunu konuşacağız, İçişleri ve diğer bakanlıklarda da. Eğer merkezî idare bölgesel eşitsizliklerin giderilmesi konusunda Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı coğrafyada üzerine düşeni yapmayacaksa hâlâ, o zaman bırakın biz yerel yönetimlerle bu bölgesel eşitsizliği giderme konusunda ve AR-GE'yi geliştirme konusunda üzerimize düşeni yapalım. Bu yerel yönetimler ile merkezî yönetimi karşı karşıya getirme anlamında söylediğim bir şey değil ama merkezî yönetimin yapma konusunda eksiklerini yerel yönetimlerle biz tamamlayabiliriz, bu konuda iddialıyız da üstelik. Ama bu bölgenin, özellikle Kürtlerin yoğun yaşadığı bölgenin geliştirilmesi şarttır, bunu da bir kere daha söylemiş olayım.

Teşekkür ediyorum dinlediğiniz için.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Sayın Uz, buyurun lütfen.

Yirmi dakika süreniz.

RİDVAN UZ (Çanakkale) - Sayın Bakanım, Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, kıymetli basın mensupları, Meclisimizin çalışanları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmaya geçmeden önce Sayın Bakanımızı cankulağıyla dinledik, sunumları için teşekkür ediyorum. Geçmişten geleceğe değil de bugünden yarına daha çok ağırlıklı bir sunum oldu yani uzun noktada vaatlerle ilgili. Tabii ki bununla ilgili atalarımızdan kalan güzel bir söz var bize: "Ayinesi iştir kişinin, lafa bakılmaz." Biz de yirmi üç yıllık iktidarın artık ne söylediğine değil, ne yaptığına daha çok dikkat eder hâle geldik. Bugün getirdiğiniz maketlerle ilgili de geçen sene hatırladığımız kadarıyla orada bir KAAAN vardı, KAAAN uçağı vardı. Fakat Dışişleri Bakanı "Ya bu adamlar KAAAN'ın motorunu vermiyor." deyince yıllardır KAAAN üzerinden yapılan propaganda bir anda çöp oldu. İnşallah bunlar da çöp olmaz diye umut ediyoruz.

Evet, kıymetli Komisyon üyeleri, Türkiye'nin sanayileşme vizyonunu, üretim gücünü ve teknoloji geleceğini elbette konuşuyoruz. Şimdi, karşımızda rakamlar değil sadece, gelir ve gider sütunlarından ibaret rakamlardan bahsetmeyeceğiz, bir ülkenin niyetini, istikametini ve vicdanını da temsil eden bir bütçeyi konuşacağız. O yüzden diyoruz ki bütçeler devletlerin vicdan defteridir, o deftere yazılan her rakam aynı zamanda bir kararın, bir önceliğin ve bir tercihin ifadesi olur. Bütçe bir hükûmetin vicdanına düşen aynadır, o aynaya baktığımızda karşınıza çıkan şey fabrikalarda ter döken işçinin alın teri midir, yoksa rant sofralarında kadeh kaldıranların gölgesi midir? İşte bu sorunun cevabı bu bütçenin sayılarında gizlidir. Biz muhalefet olarak da bu tabloya sadece rakamlarla değil, insan hikâyeleriyle de bakmamız gerektiğini belirtmek istiyoruz. Çünkü bütçenin muhatabı Excel tablolarındaki kalemler değil, sabah saat beşte atölyesini açan sanayici, borusunu üfleyerek çelik döken ustadır. O yüzden bütçe bizim için sadece bir mali belge değil, aynı zamanda bir adalet tesisidir. Önümüzde duran bütçe Türkiye'nin nasıl bir gelecek istediğini de göstermektedir. Şimdi soru şu: Bilimle mi kalkınacağız, yoksa ithalatla mı oyalanacağız? Üreteni mi destekleyeceğiz, yoksa tüketeni mi besleyeceğiz? Genç mühendise umut mu vereceğiz, yoksa bavlulunu alıp gitmesine göz mü yumacağız? Eğer bütçe bu soruların hiçbirine olumlu yanıt vermiyorsa o zaman bu belge kalkınma planı değil, geleceğin ertelenmesinden başka bir şey olmaz. Türkiye'nin kaderini belirleyecek olan şey kasada ne kadar para olduğu değil, o paranın kime ne için ve hangi vicdanla harcandığıdır? Şimdi, gelelim bu vicdan defterinin sanayi sayfasını birlikte görmeye.

Kıymetli Komisyon üyeleri, 2025'te 135 milyar 419 milyon TL olan Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesi 2026'da 124 milyar 497 milyona düşürülmüş, düşmüş yani sanayiye ayrılan kaynak yaklaşık 10 milyar lira azalmış ve bu da yüzde 8'lik bir düşüştür. Bu da ne demektir? Yatırımın, üretimin ve istihdamın frene basması demektir. Sanayi üretimi bu yılın üçüncü çeyreğinde TÜİK verilerine

göre de yüzde 1,7 daralmıştır yani dünya gider Mersin'e, biz gideriz tersine olmuştur. İmalat sanayisi kapasite kullanım oranı 2025 itibarıyla yüzde 76,5 gerilemiştir yani makineler çalışmıyor, hatlar duruyor, işçiler kısa mesaiye geçiyor. Bunun sebebi, ekonomideki belirsizlik kadar sanayicinin de öngörü kaybıdır. KOBİ'lerin kalbi olan KOSGEB bütçesi 2025'te 12 milyar 704 milyon iken 2026'da 11 milyar 165 milyona düşürülmüş yani yüzde 12'lik bir azalma söz konusu ama aynı dönemde KOBİ'lerin enerji maliyeti, ham madde ve işçilik yüzde 30 artmış. Bu tabloyu nasıl açıklayacaksınız? Bugün Türkiye'de her 3 küçük işletmeden 1'i bankalara kredi başvurusunda teminat yetersizliği gerekçesiyle ret yiyor yani devlet desteğini çekmiş, bankalar üreticiye sırtını dönmüş. Sonuç: KOBİ üretimi düşüyor, istihdam azalıyor, ihracatın rekabet gücü kayboluyor. KOSGEB'in 2024 yılında destek verdiği işletme sayısı 65 bin idi, bugün 80 binlik bir hedef açıklanmış ama bütçe küçülürken matematik başka, saha başka, söylenen başka. Sanayicinin en büyük maliyeti artık ham madde değil enerji. Türkiye'nin enerji bağımsızlığı ve çevresel sürdürülebilirliği açısından da büyük önem taşıyan yenilenebilir enerji yatırımları, maalesef, son yıllarda kamuoyunda birer rant aracı hâline gelmiş. 19 Kasım 2022'de EPDK tarafından yapılan Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği değişikliği, kamuoyuna bilgi verilmeden yapılan başvurular, usulsüz tahsisler ve yatırım amacı taşımayan lisanslandırmalarla sektörde büyük bir rant kapısı açmıştır. Sektör temsilcileri açıkça söylüyor: Yönetmelik değişmeden önce eş dost listeleri hazırlanmış, santral yapılacak araziler önceden tahsis edilmiş, harçlar yönetmelik çıkmadan yatırılmış yani enerjide dönüşüm projesi halkın enerjisini sömüren bürokratik bir düzen hâline gelmiş. Yönetmelikle birlikte ölçüm verisi gerekliliği kaldırılmış, asgari sermaye şartı ortadan kalkmış, böylece enerji üretiminde adalet terazisi de bozulmuştur. 29 Temmuz 2025'te Enerji Bakanlığı yayınladığı Dağıtım Seviyesinden Transformatör Merkezi Bazlı Lisanssız Üretim Kapasite Tablosu'na baktığımızda, tablo bütün çıplaklığıyla önümüzde duruyor. Türkiye'nin 81 ilinde tahsil edilebilecek yeni kapasite miktarı sıfır megawatt. Yani ne demektir biliyor musunuz? Bu, sanayicinin önüne duvar örmek; bu "Üretim yapma, güneşi gör ama faydalanma." demektir.

"Küçük ve orta ölçekli işletmelerde kapasite yok." cevabı verilirken Konya Ovası'nda yandaş şirketler devasa yatırımlara başlamış, bazı trafo merkezleri kapasite dolu ilan edilirken aynı trafolarda belirli gruplara gece yarısı kapasite tahsis yapılmıştır. Bu, devletin değil bir zümrenin enerji politikası olmuştur. EPDK'nin 2022 değişikliğinden sonra alınan lisansların bir bölümü yatırım amacıyla değil ticaret amacıyla el değiştirmektedir yani enerji, üretim aracı olmaktan çıkmış, borsa kâğıdına dönüşmüştür. Lisanslar elden ele gezerken Anadolu sanayicisi "Ölçüm verisi yok." bahanesiyle maalesef bekletilmektedir. Bütün bunların sonunda bir başka sorun daha doğmuştur: IPARD projeleri. Avrupa Birliği destekli bu projelerde yenilenebilir enerji yatırımı yapmak pozitif değerlendirme unsurudur ama kapasite tahsis yapılmadığı için sanayici bu hibelere başvuru bile yapamıyor yani devlet bir yandan "Yeşil dönüşüm yap." diyor, öte yandan kapasite sıfır tabelası gösteriyor. Kısacası, sanayicinin eli kolu bağlanmış durumda.

Sayın Başkan, "enerji arz güvenliği" diyerek övünen bir hükûmet neden yenilenebilir enerjiye yatırım yapacak sanayici kapasite açmaz? Bu da en önemli sorudur.

Bir tekstil fabrikası günde ortalama 10 ila 15 bin kilovatsaat enerji tüketiyor, bir çimento tesisi 3 milyon kilovatsaat, bir demir çelik tesisi yılda 3 milyon kilovatsaat elektrik harcıyor. Bu fabrikalar bir ülkenin üretim kalbi ama bu kalp artık yükselen enerji faturaları sebebiyle atmıyorum. EPDK'nin verilerine göre son iki yılda sanayi elektrik tarifi yüzde 180 oranında arttı, doğal gaz tarifi 2022'den bu yana sanayi aboneleri için yüzde 230 yükseldi. Sadece 2025'in ilk dokuz ayında elektrik fiyatlarına 3 kez, doğal gaz 5 kez zam geldi. Bu kadar sık değişen bir fiyat politikasında sanayicinin planlama yapmasını nasıl bekleyebiliriz? Nasıl yıllık üretim hedefi koyabilir? Nasıl ihracat sözleşmesi imzalayabilir? Enerji fiyatları bir yana, öngörülemezlik artık yapısal bir sorun hâline gelmiş. Türkiye bugün sanayici enerji maliyeti dâhil gelecek ay ne kadar olacağını konuşur hâle gelmiştir.

Sanayi üretimi 2025'in üçüncü çeyreğinde 1,7 daralmıştır. Bu daralmanın en büyük nedeni enerji maliyetlerindeki belirsizliktir. Sanayicinin her ay yeni tarife korkusu yatırımın önündeki görünmez bir duvardır. Bu kadar sınırlı destekli hangi fabrika enerji dönüşümü yapabilir?

Organize sanayi bölgelerinde durum daha da çarpıcıdır. Bugün Türkiye'de 353 OSB faaliyet göstermekte, bunların yalnızca yüzde 12'sinde ortak enerji üretim tesisi var yani sanayicinin ezici çoğunluğu ulusal tarife sistemine bağlı. Elektrige zam geldiğinde OSB'deki her atölyenin ışığı sönüyor. OSB'lerde sabit fiyatlı enerji modeli ya da bölgesel enerji havuzu oluşturacak tek bir satır da bu bütçede göremiyoruz. Oysa sanayicinin istediği şey çok basit, her ay zam değil her yıl plan görmek, her sabah sürpriz değil her çeyrek istikrar dönemi görmek istiyor. Enerji verimliliği sadece kampanyayla değil yatırımla, teşvikle, uzun vadeli planla yapılır. Bu ülke enerji ithalatına yılda 50 milyar dolar öderken neden kendi güneşini, kendi rüzgârını kendi sanayicisinden dışlamaktadır.

Kıymetli milletvekilleri, Avrupa'da sanayiye uygulanan enerji politikalarına bir bakalım. Almanya 2024'te sanayi elektrik fiyat tavanını kilovatsaat başına 6 sent, Fransa sanayide kullandığı elektriğin yüzde 45'ini yeşil kaynaklardan sağlıyor, Polonya enerji yoğun sektörlerde karbon vergisi desteği sağlıyor. Bizde ise sanayici hem yüksek fatura ödüyor hem de karbon vergisine hazırlıksız yakalanıyor. AB'nin 2026'da devreye girecek sınırda karbon düzenlemesi enerji maliyetinde ikinci bir yük hâline gelecek yani karbon yükü sanayicimize geliyor ama hâlâ güneş paneli, ısı pompası lüks yatırım olarak görülmeye devam ediyor.

Enerji sadece üretim maliyeti değildir bir bağımsızlık meselesidir de. Bugün Türkiye sanayicisi kendi elektriğini üretmek istiyor ama mevzuatınız buna müsaade etmiyor. Sektör temsilcilerinin çağrısı nettir, kapasite tahsisleri şeffaf ve hakkaniyetli biçimde yapılmalıdır. Lisanssız başvurulara eşit erişim sağlanmalı, teknik kısıtlılık gerekçesiyle keyfi engellemeler son bulmalıdır. Tahsis edilen kapasitelerin yatırım yapılmadan el değiştirmesi mutlak suretle engellenmeli, rant lisansları da iptal edilmelidir. IPARD projeleriyle çelişen bu uygulama ortadan kaldırılmalıdır. Bizim için mesele sadece enerji değildir, bu mesele adalet, üretim ve bağımsızlık meselesidir.

2024 sonunda sanayi tarifi yüzde 43 artmış durumdadır. Bu, OSB'de üretim yapan orta ölçekli tesis yılda 15 milyon TL'nin üzerinde enerji tasarrufu ödüyor demektir. Bununla rekabet etmek isteniyorsa... Bakanlık "Enerji verimlilik yatırımlarını destekliyoruz." diyor ama 2026 bütçesinde bu başlık için ayrılan toplam bütçe sadece 0,8 bile değil yani 100 liranın altında 1 lira enerji verimliliğine gidiyor. Bu da sanayiciye "Daha verimli ol." deyip cebine para yerine taş koymaktan başka bir şey değildir.

Kıymetli milletvekilleri, AR-GE yatırımı bir ülkenin geleceğini belirler ama TÜBİTAK bütçesi 2025'te 51 milyar 864 milyondan 2026'da 46 milyar 163 milyona düşüyor, o da yüzde 11 azalıyor. Yani bunun anlamı şudur: Eksilen proje, ertelenen deney,

kapanan laboratuvar. Türkiye'nin AR-GE harcaması gayrisafi millî hasılanın yüzde 1,3'ü seviyesinde, OECD ortalaması ise 2,7 yani yarı yarıya gerideyiz. Bu fark teknoloji üreten ile teknolojiyi ithal eden ülkeler arasındaki farktır yani bağımsızlık farkıdır. Bugün Merkez Bankası verilerine göre sektörün toplam kredi borcu 5,4 trilyon TL'ye ulaşmış ancak bu borcun sadece yüzde 24'ü uzun vadeli yatırım kredisi yani sanayici üretim için değil ayakta kalmak için borçlanıyor. Kredi faizleri yüzde 50'nin üzerinde, teminat oranları yüzde 130'a dayandı; bu tablo hangi girişimci için mantıklı olabilir? Sanayi Bakanlığının 2026 bütçesi reel sektörün toplam finansman ihtiyacının sadece 3,5'una denk geliyor yani ekonomik büyüklüğüyle orantısız, etkisiz bir bütçe olmuş oluyor. Türkiye'nin imalat sanayisi üretiminin yüzde 70'i ithal ara malına dayanıyor. Bu oran on yıl önce yüzde 62'ydi yani bağımlılığımız artıyor. Bu kadar açık ithalat bağımlılığı varken 2026 bütçesinde yerli üretim teknolojisi, ara malı yerleştirme fonu ya da tedarik zinciri dönüşüm desteği için bir ayrıntı, bir satır bile yok. Bütçenin dili hâlâ "İthal et, monte et, ihraç et." mantığıyla yazılmış. Bu, sürdürülebilir bir kalkınma modeli değildir; bu, bağımlılığı sanayi politikası hâline getirmektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi gelelim AR-GE'ye yani bir ülkenin aklına, beynine, geleceğine. Bir ülke ne kadar üretirse üretsin bilim üretmiyorsa bir gün üretim yeteneğini de kaybedecektir. Bugün Türkiye'nin en büyük sanayi sorunu sadece ham madde ya da finansal değil bilimsel üretim eksikliğidir. Bakın, TÜBİTAK bütçesi 2025 yılında 51 milyar 864 milyon iken 2026'da 46 milyar 163 milyona düşmüş yani yaklaşık yüzde 11'lik bir kesintiye uğramış. Bu sadece bütçe daralması değildir, bu gelecekte çalınan da bir paydır. Her konuşmada "Yerli ve millî teknoloji hamlesi." diyorsunuz ama bu tablo hamle değil tam da geriye adımdır. Bu genç bilim insanına "Bekle." laboratuvar sahibine "Sabret." sanayiciye ise "İthal et." demektir. TÜBİTAK'ın desteği azaldığında sadece laboratuvar değil bir ülkenin hayal gücü de karanlığa gömülür çünkü AR-GE bir ülkenin sadece üretim altyapısını değil bağımsızlığını da belirler. Bugün bir ülke kendi çipini, kendi bataryasını, kendi sensörünü üretmiyor ise bu ülkenin sanayisi dışa bağımlı olmaya mahkûmdur. Biz bunu defalarca yaşadık. Savunma sanayisinde yabancı lisans krizi, otomotivde ithal batarya bağımlılığı, elektronikte çip kıtlığı, hepsi aynı sorunun sonucu; yetersiz AR-GE bütçesi ve dağılık teknoloji politikası. TÜİK'in 2024 verilerine göre Türkiye'nin AR-GE harcaması yüzde 1,3; OECD ortalaması 2,7; Güney Kore'nin ise 4,9 yani biz gelişmiş ülkelerin harcadığının yarısını bile AR-GE'ye ayıramıyoruz ama fark sadece rakamlar değil yaklaşım farkı da var. Onlar AR-GE'yi devletin stratejik yatırımı olarak görürken biz hâlâ sanki harcama kalemi olarak görmeye devam ediyoruz. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2026 bütçesinde AR-GE desteklerine ayrılan toplam pay 3,2. Bu oran bilgi ekonomisine geçmek isteyen bir ülke için sadece trajikomik bir rakam. Türkiye'nin ihracatında yüksek teknoloji ürünlerin payı şu anda 3,5; bu oran 2010'da ise 3,7'ydi yani on beş yılda ileri gitmek yerine geri gitmişiz. Siz AR-GE bütçesini kesip hâlâ "Türkiye Yüzyılı" dersiniz o yüzyılın kapısını hiçbir zaman açamazsınız.

Bakın, bir örnek vereyim: 2024 yılında Almanya sanayi AR-GE bütçesini 78 milyar avroya çıkardı, Güney Kore sadece yeşil teknoloji dönüşümü için 43 milyar dolar fon ayırdı, bizim 2026 TÜBİTAK bütçemiz 46 milyar TL yani döviz bazında yaklaşık 1,3 milyar dolar. Bu, bir Alman eyaletinin üniversite araştırma bütçesini bile denk değil. Bu tabloyu görüp de hâlâ "teknoloji hamlesi" diyorsak bu "hamle" kelimesinin anlamını unuttuk ya da bilim artık lüks sayıyoruz anlamına gelir. Türkiye'nin laboratuvarlarında genç araştırmacılar proje desteği bulamadığı için çalışmalarını yarıda bırakıyor, bir kısmı Avrupa'ya bir kısmı Kanada'ya gidiyor. Bu, artık "beyin göçü" değil, "beyin göçürme" demek olmuş çünkü giden sadece insanlar değil, yıllarca verilen eğitim, birikim ve umut da yurt dışına gidiyor. Bir araştırmacının Hollanda'ya gidişi bu ülkenin yirmi yıllık eğitim yatırımının bavulla yurt dışına çıkması anlamına geliyor.

Sayın Başkan, sanayi politikamızın en temel sorunu planlama eksikliği ve öngörü yoksunluğudur. Bugün ihracatımızın 69,8'i ithal ara mallarına dayanıyor yani ihracat artarken bile cari açığımız büyüyor çünkü biz üretmiyoruz, montaj yapıyoruz. 2026 bütçesinde yerli ara malı üretimi için ayrılmış tek bir özel fon yok. Bu olmadan rekabet gücü yaratamayız, teknolojiye geçemeyiz, iş gücü tablolarında bu tablo çok daha ağır. Sanayide 2025 yılı itibarıyla yaklaşık 600 bin nitelikli personel açığımız da var. Meslek liseleri ile özel sektör arasındaki iş birliği oranı sadece yüzde 32'ye düşmüş durumda. Yani sanayi 4.0'ı konuşuyoruz ama sahada hâlâ kaynakçı, torna ustası, tekniker bulamıyoruz ve beyin göçü, son üç yılda 17 binden fazla mühendis ve yazılımcı yurt dışına gitmiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Uz, iki dakika daha süre veriyorum, toparlayın lütfen.

RİDVAN UZ (Çanakkale) - Bir mühendisin yurt dışına gidiyor oluşuyla Türkiye onun yirmi yıllık emeğini, bilgisini ve eğitimini kaybediyor. Bu gidiş insan, dil, sermaye kaybı.

Avrupa Birliğinin sınırda karbon düzenlemesi 2026'da yürürlüğe giriyor. Türkiye ihracatının yüzde 41'i AB'ye gidiyor. Yani bu düzenleme sanayimizin neredeyse yarısını doğrudan etkileyecek ama bu bütçede karbon azaltımı, yeşil enerji, çevre dostu üretim için tek bir fon artışı yok. Yeşil dönüşüm yatırımlarına ayrılan bütçe payı 0,6'da kalmış, bu tabloyla ihracatımız karbon vergisi ödeyecek, rekabet gücümüz AB kapısında eriyecek. Yani yakında yalnız vize değil, karbon duvarına da toslayacağız. Teşvik sistemi hâlâ büyük holdinglerin oyun alanı. 2024'te toplanan prim teşviklerinin yüzde 74'ü 500 firma arasında. Anadolu'daki sanayiciye düşen pay sadece yüzde 8. KOBİ teşviklerinde bürokrasi yükü ortalama yetmiş sekiz gün yani bir yatırım kararından teşvik onayına kadar neredeyse üç ay bekliyor. Bu süreçte küçük işletme batıyor, büyükler ihaleyle daha da büyüyor.

"Yatırım, istihdam, üretim, ihracat" diyorsunuz ama bu dört kelimenin birimi, ölçülebilir bir hedefi yok. Kaç yeni fabrika kurulacak, kaç kişi istihdam edilecek, hangi sektör, hangi katma değeri yaratacak belli değil. Bu bütçe rakamlarla süslenmiş bir yönsüzlük belgesi. Biz diyoruz ki: Türkiye'nin kurtuluşu üretimdedir ama üretim planla, istikrarla, bilimle olur. Sanayiciye yıllar arası öngörülebilir bütçe sağlanmalıdır. Yerli ara malı fonu oluşturulmalıdır. KOBİ'lere doğrudan hibe ve teminat desteği verilmelidir. AR-GE ve yeşil dönüşüm harcamaları en az yüzde 2 artırarak yeniden düzenlenmelidir. Teşvikler yandaşa değil, üretim yapanlara verilmeli ve OSB'lerde enerji maliyeti sabit tarife sistemi devreye alınmalıdır. Çünkü üretici susarsa ekonomi susturulur. Bizim mücadelemiz deneyin, bilimin ve üretimin mücadelesidir. Hedefimiz katma değerli üretim; güçlü, adil, bağımsız bir Türkiye'dir diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Uz, teşekkür ediyorum.

Evet, Sayın Usta, buyurun.

Süreniz on dakika.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepiniz hoş geldiniz.

Şimdi, tabii, bizim ekonomimizin aslında -bu Sanayi Bakanlığıyla ve onun dışında da bir alan- temel problemi verimlilik. Yani bu, hem iş gücü anlamında hem de toplam faktör verimliliği yani iş gücünün dışındaki diğer alanları, hepsini aslında konuştuğumuzda ekonomimizde ciddi bir verimlilik problemi var, bunun artırılması gerekiyor. Tabii, bu, sizin yalnız başınıza yapacağınız bir şey değil, dediğim gibi, bütün bakanlıkları ilgilendiren bir husus.

Şimdi, şöyle uzun dönem bir baktığımızda, mesela, elimizde ne var? "Penn World Table" diye "database" var, oraya arkadaşlarınız da muhtemelen bakıyordur. Bunu size niye anlatıyorum? Tabii, sizin bu işle ilgili birimleriniz var yani toplam faktör, daha doğrusu, verimlilik konusu sizin Bakanlığınızın çalıştığı bir alan; o yüzden özellikle burada söylüyorum. Bir de bunu tabii planlama bütçesinde konuşuruz biz veya strateji bütçesinde. Şimdi, bakıyorsunuz oradaki tabloya, orada yıllar itibarıyla başka ülkelerle de mukayeseli veriyor. Yani toplam faktör verimliliği "level" olarak, seviye olarak şu anda geldiğimiz noktada 2002 yılıyla aynı. 2002-2007 dönemi Türkiye iyi işler yaptı, orada gerçekten toplam faktör verimliliğinin hem seviye olarak hem büyüme katkısında filan biz ciddi artışlar gördük, fakat ondan sonra tekrar bir gerileme trendi içerisine girdi ve bugün geldiğimiz noktada toplam faktör verimliliğine katkısı çok az. Bu çok önemli bizim açımızdan. Yani artık dünyada rekabetin... Birazdan, fırsatım olursa, bu Çin'deki robot teknolojisini konuşacağız, başka şeyleri de konuşacağız; hadi, bunların da dışında bu gerçekten bizim açımızdan son derece önemli. Niye? Çünkü yani büyüme 3 kaynaktan, malum, yapılır, olur. Bir, sermaye stokunuzu artırabilirsiniz, yatırım yaparsınız; iki, istihdam yani iş gücünü daha fazla çalıştırırsınız; üç, bunun dışındaki bütün alanlar. Bunun dışındaki bütün alanlar içerisinde, işte, sizin yönetim sisteminiz, hukuk sisteminiz, demokrasiniz, iş ortamınız, adalet sisteminiz, iş gücü verimliliğiniz, her şey bunun içerisinde; eğitim, sağlık, hepsi bunun içerisinde. Şimdi, sermaye sıkıntısı çeken bir ülke olduğumuz düşünülürse, sermaye kısıtı olan bir ülke olduğumuz düşünülürse, dolayısıyla istihdamda yalnız başına büyüme imkânı yok, o da sınırlı. Dolayısıyla, bizim yapacağımız alan toplam faktör verimliliği üzerinden büyümenin artırılması gerekir, bunun da üzerinde gerçekten çalışılması lazım. Buna ilişkin neler yaptığınızı, ne tür çalışma yaptığınızı bizimle paylaşırsanız sevinirim.

Şimdi, mesela, 2025 büyümesi hakikaten çok komik. İşte, altı aylık büyüme elimizde var, yıl sonu büyümesi de var. Yıl sonu büyümesi için... Altı aylığı söyleyeyim önce, altı aylık büyümenin yarısından fazlasının toplam faktör verimliliğinden geldiğine ilişkin burada Sayın Cevdet Yılmaz'ın bir açıklaması oldu. Yıllıkta da yıllık büyümenin, 3,3 büyümenin 2 puanının toplam faktör verimliliğinden geldiğini söyledi bize. Şimdi, 2025 yılının içerisindeyiz değil mi, hafızamız da daha çok canlı. Şimdi, toplam faktör verimliliği öyle bir şey ki yani her şey bunun içerisinde, çünkü bu "residual" olarak bulunan bir kalem, yani bu artık bir kalem. Şimdi, siz büyümeyi doğru ölçmezseniz, ondan sonra bakıyorsunuz sermaye stoku belli, çünkü rakamları var, istihdamdaki artış belli, bunun dışındaki her şeye "Verimlilikten büyüdük." demek gibi bir durumla karşılaşıyorsunuz.

2025 yılı nasıl bir yıldır? Başından itibaren hatırlayalım: Belediye başkanlarının tutuklandığı, ondan sonra, efendim, bir sürü siyasi operasyonların yapıldığı, gazetecilerin tutuklandığı, belediyelere kayyumların atandığı; bırakın belediyeleri, işte, partilere, genel merkezlerine, il binalarına kayyumların atandığı; efendim, TÜSİAD Başkanının eli kelepçeli bir şekilde karakollara götürüldüğü bir Türkiye manzarasında, bana Allah aşkına söyleyin, toplam faktör verimliliğinden büyümeye nasıl katkı geliyor? Çok komik bir şey ya! Yani bunu bilen insan, bilmeyen bir şey demez, o ayrı bir şey ama bunu bilen insan çok ayıplar böyle bir şeyi. Burada başka problem var o zaman, demek ki 3,3'lük tahmin ettiğimiz büyüme veya ilk altı ayda gerçekleşen büyüme demek ki çok yüksek. Bu büyümede bir problem var, açıklanamayan bir büyüme. Diğer taraftan bakınca da -bu konuları biliyorsunuzdur diye tahmin ediyorum- harcama yönüyle de millî geliri analiz ediyoruz değil mi? Orada da işte, "tüketim" "yatırım" diyor; bakıyor, bakıyor, olmuyor; aynı zamanda hata kalemi olan stoka atıyor, "Stoktan büyüdük." diyor; orası hata kalemi, orası çünkü doldur boşalt yer. Yani, şimdi, düşünün, yine 2025 yılı arkadaşlar, sanayici kredi bulamıyor da yüzde 50'nin üzerinde -yüzde 60'ları, 70'leri de gördük- bir kredi finansman maliyetiyle borçlanacak, stokuna mal atacaktır. Nerede böyle sanayici, bana söyleyin ya? Yanlış bu büyüme, yani yanlış, böyle bir şey olamaz, böyle bir şey olamaz.

Şimdi, diğer bir husus, teşvik meselesi. Teşvik önemli bir konu, tabii bizde Planlama Teşkilatı kökenli olduğumuz için, bir zamanlar da bizdeydi bu konu.

Bir defa şunu söyleyeyim: Sayın Bakan, tabii, bu konunun şu anda otoritesi sizsiniz. Tabii, birçok kanaldan birçok kurum para veriyor; para dağıtmak olağanüstü hoşunuza gidiyor, herkesin hoşuna gidiyor, bürokratin da hoşuna gidiyor, siyasetçinin de hoşuna gidiyor çünkü akıl dağıtana hiç kimse itibar etmiyor, para dağıttınız zaman herkes sizin peşinizden koşuyor falan. Tamam mı? O yüzden de bütün kurumlarımız para dağıtıyor. Bir defa bu işi bir sadeleştirmek lazım. Bakın, bunu siz yapabilirsiniz. "Kaynağımız kıt." diyoruz; değil mi? Hem bütçe kaynağımız kıt hem de ekonominin genelindeki kaynağımız kıt. Ya, kılı kırk yararak -hakikaten çok vahşi bir noktaya gidiyor dünya- paralarımızı kullanmamız lazım. Herkes bir kanaldan harcıyor; ölçülüyor mu? Ölçülüyor. Bakın, şeyleriniz var, takdir ediyorum. Şimdi, şunları bize vermişsiniz; etki değerlendirme çalışmalarınız var.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANİ MEHMET FATİH KACIR - Veriyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) - Veriyorsunuz, veriyorsunuz, bakıyorum da. Tabii, bir fırsatımız olmadı, keşke önce gönderseydiniz.

Şimdi, mesela bölgesel gelişmeyle ilgili programa baktım ama etki değerlendirmelere bilmiyorum, siz bakıyor musunuz? Ben bakıyorum, ben uzman kökenliyim. Etki değerlendirmelere bakın, şu çıktılarıyla ilgili bir şeyler var -doğru olduğunu kabul ediyoruz, uzman çalışması- ama maliyet tarafı yok. Yani ben bu çıktıyı ne kadar para harcayarak elde ediyorum arkadaşlar? Yani yok etki değerlendirmelerinizde. Sayın Bakan, bakın, takdir ediyoruz, güzel; geçmişte bu da yapılmıyordu, yirmi üç yılın sonunda, işte sizin Bakanlığınız döneminde bunlar yapılmaya başlandı. Teşekkür ederiz ama arkadaşlar, tamam "İstihdama katkısı var." diyorsun bir şeye. Ya, ne kadar para harcayarak ben bu istihdamı artırdım burada? Başka bir alana gitsem acaba daha mı fazla istihdam artırabilirdim, büyümeye katkı yapabiliirdim, teknolojik ürün geliştirebilirdim; değil mi? Bu perspektiften bakmak lazım. Arkadaşlar şimdi işin kolayına kaçmışlar. Bakın, zaten Türkiye'de veri altyapımız da yetersiz, bu kısmı sizin dışınızda.

Teşvik dağıtıyorsunuz. Şimdi, özel programları söylemiyorum, onlar harcama üzerinden olduğu için onların maliyetlerini üç aşağı beş yukarı tahmin ediyorsun ama büyük rakam nerede? Hani, turpun büyüğü nerede? Şu genel teşvik sisteminde. Kurumlar vergisinde ne kadar istisna? Bunun maliyeti nedir size, biliyor musunuz? Bilmiyorsunuz. Türkiye biliyor mu? Bilmiyor. Gelir İdaresi biliyor mu? Bilmiyor. Ya, böyle bir şey olabilir mi arkadaşlar ya? Yani vergi harcamaları tahmini doğruysa 2026'da 768 milyar lira kurumlar vergisinden biz vergi harcaması yapacağız, istisna ve muafiyetimiz var; bunun önemli bir kısmı vergi teşvik sistemiyle alakalı. Ya, bu "768" üfürme, onu söyleyeyim ha, ciddi üfürme. Şimdi, tahmin veriyorsun, kolay ama geriye doğru ver bakalım bana haydi. Bir idare kaydın var mı? Yok. Bakın, vergi harcamalarının geriye doğru maliyetinin ne olduğuna ilişkin bize hiçbir rakam verilmiyor ama bunu sizin talep etmeniz lazım, bunu sizin zorlamanız lazım. Sizin şunu söylemeniz lazım: "Arkadaş, bu benim sorumluluğumdaki bir iş, ben buradaki performansımı ölçemiyorum, bu işin maliyeti nedir bana? Bana bunu söyleyin." diye Gelir İdaresi Başkanını sizin zorlamanız lazım Sayın Bakan.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Hepsi var bizde.

ERHAN USTA (Samsun) - Varsa paylaşın. Maliyede olmayan şey sizde nasıl var, onu bilmiyorum. Muhtemelen ne söylediğimi kavrayamadınız.

Şimdi, mesela, gelir vergisi tarafında da benzer şey var...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Allah, Allah! Gerçekten...

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, hayır, canım anlatamamış da olabilirim ya. Ne var?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ama "Anlamadınız..."

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, hayır, şimdi, bunu ben Mehmet Şimşek'e soruyorum, Cevdet Yılmaz'a soruyorum "Yok." diyorlar "Bilmiyoruz." diyorlar. Yani siz bunu ayrı bir yerde tutuyorsanız bize söyleyin.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Tamam.

ERHAN USTA (Samsun) - Tamam mı? Söyleyin o zaman, çok memnun olurum vallahi. Bu şeylerinize de koyun; o zaman niye buraya koymuyorsunuz? Buraya koyun. Ya, en önemli vereceğiniz şey o bana; bana başka şeyleri falan anlatmayın. Teşvik sisteminin bana maliyeti nedir? Tamam mı? Bakın, birkaç özel programı söylemiyorum, orası harcama yönlü olduğu için onları bilmiyorum...

Vaktim çok azaldı.

Şimdi, dolayısıyla teşvik sistemine bakılması lazım yani kılın kırk yarılması gerekiyor. Yatırım taahhütlü avans kredisi var, bununla ilgili bilgi vermediniz. Bu çok önemli; bunun etkisi niye ölçülmedi mesela? Esas para burada, 500 milyar lira...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKAN YARDIMCISI ÇETİN ALİ DÖNMEZ - Yeni başlıyor.

ERHAN USTA (Samsun) - Yeni başlamadı, kaç yıldır var, ta Bakan Nebati döneminde var. Olur mu yeni başlamış? Haberiniz yok. Yeni artırıldı, 500 milyara çıkarıldı.

Şimdi, bakın, üç önemli gösterge vardır sizin alanınızla ilgili Sayın Bakan, mercek altına almanız gereken. Bir, imalat sanayisinin toplam üretim içerisindeki payı. Tekrar ediyorum: İmalat sanayisinin toplam üretim içerisindeki payı düşük ve düşüyor. Bakın, bunun payı bizde yüzde 20 civarında; bu, iyi gelişmiş, örnek ülkelerde -az, sınırlı da değil- uzun süre yüzde 35'in üzerinde kalmıştır bu oran; bunu artırmanız lazım, bunu artıracak tedbirler almanız lazım.

İki, özel sektör yatırımlarında imalat sanayisinin payını artırmanız lazım, düşüyor. Şimdi, onun grafikleri var, zaman harcamayacağım. Özel sektör yatırımları içerisinde imalat sanayisinin payını artırmanız lazım, düşüyor. Konut ve ulaştırma almış başını gidiyor, üretken olmayan alanlara gidiyor ülkenin kaynakları. Bunu sizin zorlamanız lazım. Bu, Maliye Bakanının umurunda olmayabilir, onun alanlarına vergi koyması lazım...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İki dakika verdim Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) - Vergi üzerinden bu işlem yapılacak ama sonuçta bunun sorumluluğu sizin üzerinizde. İşte, geliyoruz, size soruyoruz "Niye sanayide böyle olmuyor, şöyle olmuyor?" falan diye. Anlatabildim mi? Kentsel rantları vergilendirmek, çözümü söylüyorum, bu yapılmadığı sürece bu ülkede... Bakın, biz 20 milyar dolar yıllık FDI aldık bu ülkede, onların hepsini taşta toprağa gömdük, şimdi sıkıntı çekiyoruz. Bundan sonra da zaten kaynağımız az, bütçe kaynağı da ülkenin genel kaynağı da özel sektörü de işin içerisine katıyorum. Bunları daha üretken alanlarda kullanmanın yolunu Türkiye bulmak durumundadır, bunu da sizin zorlamanız lazım, üretken alanlara yatırımda kaynaklarımızı artırmamız lazım.

Bu emek yoğun sektörlerde, özellikle işte tekstilde, hazır giyimde, deride, mobilyada sıkıntı çok fazla, çok ciddi istihdam kaybı var. Bu sektörler size net olarak şunu söylüyor: "Bizi gözden çıkardı mı devlet?" diyor. Yani bunları gözden çıkaramayız, ciddi bir emek yoğun... Tekstil ve hazır giyimi gözden çıkaracaksınız şayet yerine bir şey koymanız lazım, yerine bir şey koymadan bunu gözden çıkarmak diye bir şey olamaz. Oradaki rakamları vermeyeceğim ama mesela, otuz beş yıl sonra, ilk defa Türk hazır giyim sektörünün Avrupa'daki payı, dünya hazır giyim sektöründeki payı yüzde 3'ün altına inmiş. Bunlar size bir alarm vermiyor mu? Bunlarla ilgili ne yapacaksınız niye bir an evvel yapmıyorsunuz? Yani su gelecek ama kurbağanın gözü patlıyor. Mesela, bizim önerimiz oldu, şu döviz dönüşüm desteğini tekstil ve hazır giyim sektörü başta olmak üzere seçilmiş sektörlerde yüzde 3'ten yüzde 8'e çıkarın. Yani yüzde 5'lik bir kur avantajını orada getirmek lazım; bu, bir miktar rahatlatılabilir insanları. Tamamen sorunu çözecek demiyorum; bakın, yanlış anlaşılmasın ama bir miktar rahatlatacaktır.

Çin'de robot teknolojisi almış başını gidiyor, çok ciddi tehdit altındayız, hem üretimimiz tehdit altında hem pazarlarımız tehdit altında. Bakın, 10 bin işçiye düşen robot sayısı Çin'de 567, İngiltere'de 107; Çin bu hızla gidiyor. Türkiye'nin bunlara hazırlanması lazım, Türkiye'nin bir Çin stratejisinin olması lazım.

Kalkınma ajansları tamamen lüzumsuzdur, kaldırılması gerekir; o kadar söylüyorum.

Konkordato meselesi Ticaret Bakanlığının sorumluluk alanında olabilir ama sonuçları itibarıyla sizi de ilgilendiriyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, son defa uzatıyorum, bir daha uzatmayacağım.

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bir de mesela, Samsun OSB'miz, yeni bir OSB'miz var, gayet de güzel yani orada yer tahsisleri yapıldı. Sayın Bakan, size sormuşuz, demişiz ki: "Ya, bu yer tahsisleri neye göre yapılıyor? Kriterleri nedir, ne değildir?" Siz bize genel cevaplar veriyorsunuz, diyorsunuz ki: "Biz yapmıyoruz, yönetim kurulları yapıyor." Ya, biz bunu biliyoruz ama ben bu soruyu size sormak durumundayım. OSB'lerin genel yönetimi, koordinasyonu, izlenmesi, denetlenmesi de sizin üzerinizde, Bakanlığınız üzerinde. Kanununuzda böyle bir eksiklik varsa bunu da almak durumundasınız. Yani oradaki yönetim kurulu... Ben yönetim kuruluna yazı yazamıyorum milletvekili olarak. Bakanlık benim muhatabım, siyasi iktidar benim muhatabım. Bize böyle yazılar yazmayın. Bakın, orada tahsisler yapıldı, ondan sonra o tahsisler bozuldu, verilen şeyler geri alındı ellerinden; başkalarına verildi, şöyle oldu, böyle oldu. Yatırımcı mağdur, yatırıma başlamış adam ya, yatırıma başlamış elinden yerini aldı. Şimdi, buna ilişkin soru önergesine bana verdiğiniz cevap şu Sayın Bakan; vaktim olmadığı için okuyamıyorum, hiçbir şey yok içerisinde. Allah aşkına, bunu yapmayın bize, yapmayın böyle şeyi. Yani bakın, bunları denetlemeniz lazım, izlemeniz lazım. Elbette onların üzerinde ama sizin bu işin koordinatörü, izleyeni, bakanı, bir gözü olmanız lazım çünkü mesela, konuşmalarınızda "OSB sayısını şu kadar artırıyoruz." diye bize söylüyorsunuz. Bu konu önemlidir, lütfen, Samsun Yeni OSB'sindeki yer tahsisleri usulüne uygun yapılıyor mu, yapılmıyor mu? Orada yatırımcılar mağdur oluyor mu, olmuyor mu? Bu konuyu bize söylerseniz çok memnun oluruz yani yazılı olarak bildirmenizden çok memnun olacağım.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sağ olun Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kısacık, süreniz on dakika.

Buyurun lütfen.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli bürokratlar, sayın Komisyon üyelerimiz, milletvekillerimiz, basınımızın güzide temsilcileri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, ben Sanayi ve Teknoloji Bakanlığında şu anda, aslında, en önemli 3 kritik konu üzerinde konuşmamı yapacağım: Bunlardan birincisi, yapay zekâ; ikincisi, verimlilik; üçüncüsü, kalkınma ve yerel kalkınma hamlesi.

Şimdi, yapay zekâ çağındayız. Artık, yapay zekâ çağı geldi ya da yapay zekâ tehlikesi geliyor demiyorum, geldi şu anda, işin içerisindeyiz. Yıkıcı bir yenilik var, sizler de bahsetmişsiniz raporlarda. Şimdi, bu yenilik tüm sektörlerde devrim yaratacak nitelikte yani bir iki sektörü değil, insanın yaşayışından, eğitim, sanat, kültür, sağlık, turizm, sanayi gibi tüm sektörlerde yıkıcı bir devrim yapacak.

Şimdi, dünyada bu alanda yarış çoktan başladı; Amerika, Avrupa, Çin, Güney, Kore, hatta Birleşik Arap Emirlikleri yapay zekâ konusunda yıllar öncesinden önlem aldı. Çoğu ülkede yapay zekâ bakanlığı var, devletin en üst düzeyinde mekanizmalar kuruluyor ama biz, şu anda, bakıyoruz, koskoca yapay zekâ devrimini TÜBİTAK'taki bir enstitüye hapsedmişiz. Tüm sektörleri ilgilendiren, hayatın tüm alanını etkileyecek bir konuda sadece TÜBİTAK bir enstitüsündeyiz ama başka ülkelerde bakanlıklar var. Bakın, şu anda hayat dönüşüyor, biz enstitüye hapsedmişiz ve şu anda yapay zekâya gerekli önemi maalesef vermiyoruz. Her konuda olduğu gibi, treni kaçırpıp o trene binmeyip arkasından vagon takar hâle geleceğiz. Mesela, dünyada ilk araç zaten 1769 yılında üretilmiş. 1885 yılında Daimler-Benz tarafından Mercedes üretilmiş. Ya, adamlar iki yüz elli altı yıldır zaten araç üretiyor, iki yüz elli altı yıldır. Araç pazarı artık kırmızı okyanusa dönmüş, kan gövdeyi götürüyor, araç firmaları zarar ediyor, bir bir personel azaltımı yapıyorlar, fabrikaları kapatıyorlar. Şimdi, biz "Togg üretiyoruz." diye vagona iki yüz elli yıl sonra binmişiz, toplumu bununla meşgul ediyoruz. Bir toplu iğne üretilsin gurur duyarız ama şu anda bizim övüneceğimiz şey bilim ve sanayi alanında "Kardeşim, biz yapay zekâya yön veren bir ülkeyiz. Yapay zekâda yapısal reformlarımızı yaptık, yapay zekâda yapısal kurumlarımızı kurduk, yapay zekâda altyapıyı oluşturuyoruz." dememiz lazımken şu anda yapay zekânın sadece bir enstitüsü var burada, başka bir şey yok. Bakın, strateji de burada; alın, ben baktım ancak burada ChatGPT'den, Google DeepMind'dan, onların nasıl dönüştüğünden, OpenAI'dan falan bahsetmişiz. Biz şunu "Şöyle bir yapısal reform yaptık." göremedik Sayın Bakanım, inşallah görürüz. Yani endüstri mühendisisiniz, kadronun çoğu endüstri mühendisi; bu konuda endüstri mühendislerine o anlamda güveniyorum.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Sizinle stratejideki detayları paylaşayım, var içinde ama ben size göstereyim.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Tamam, ben sonuna kadar okudum ama enstitüden başka yapısal bir şey göremedim.

Bu, bizim şu gördüğümüz askerî aletler dâhil her şeyde çalıştıracağımız bir husus, ana mekân olacak yapay zekâ. Eğer biz buna hâkim olamazsak makinenin, aletin edavatın bir anlamı olmayacak çünkü ileride bu aletler birbiriyle konuşmayan bir aletin bir anlamı yok. Biz bu teknolojiyi başkalarından aldığımız zaman hiçbir aletin, makinenin... Artık beyin yani bu bir beyin, şu anda dünya beyne geçmiş, bizim bu beyni konuşmamız lazım. Bence ülkemizin birinci önceliği olması lazım şu anda yapay zekânın; bizim her yerde yapay zekâ konuşmamız lazım, bununla övünmemiz lazım ama iki yüz elli yıl önce üretilmiş arabalardan değil. Bizim şu anda buna yön vermememiz lazım Sayın Bakanım; onu net söyleyeyim.

İkinci bir konu, verimlilik konusu. Eskiden biz üniversiteye ilk başladığımızda Milli Prodüktivite Merkezi vardı, bir merkezdi ama böyle sanayi alanında vesaire birçok farkındalıklarla verimlilik konusunda eğitimler, seminerler, çalışmalar vesaire yaparlardı. Ben, yine, şu anda verimlilik konusunun çok gerilere itildiğini, verimlilik konusunun yine bir genel müdürlük bünyesinde hapsedildiğini görüyorum maalesef. Şimdi, verimlilik zaten yine strateji belgemizde de var, Türkiye'nin verimlilik konusunda sıkıntısı var, onu da zaten kabul etmişiz. Evet, çok verimli bir sanayimiz, her alanda, tarımda, sanayide... Orta Doğu toplumlarının genel kültürü olarak verimli bir yapımız yok ama maalesef şu anda verimliliğin artırılması için yine yapısal bir stratejimiz, yapısal kurumlarımız yok. Hatta ben şunu öneriyorum: Biz Türkiye olarak millî verimlilik seferberliği uygulamalıyız -millî verimlilik yani bu Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının da üstünde- okullarımızdan başlayarak verimli bir toplum yaratma adına verimlilik kültürünü, verimlilik bilincini biz herkese vermeliyiz ama tabii, bunun kalbi ilk önce sanayi çünkü ilk önce bunun dönüşünü orada alacağız. Bu nedenle, bu verimlilik

konusunu gerek... "Web" sitesinde bile öyle, bakın "web" sitesine baktığınız zaman... Şimdi, yapay zekâyı da konuştuk, ben "web" sitesinden de inceledim acaba yanlış bir şey var mı diye. Yapay zekâyla ilgili bir daire başkanlığı bile yok Başkanım ya, her şeyin daire başkanlığı var, bir daire başkanlığı yok yapay zekânın. Ya, bu yapay zekâ Türkiye'de gelişecek de bunun sahibi kim? Strateji var, plan yok ama şey yok.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Yapay zekâ daire başkanlığı kursak "Daire başkanlığına hapsedtiniz." diyeceksiniz.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Ben bakanlık kurulması taraftarıyım ama adını bir koyalım, biz böyle önemli bir sürecin sahibinin adını koyalım; birisi sağlık alanında yapay zekâyı yapacaksa, geliştirecekse sahibine gitsin yani ben kime gideceğimi bileyim diyorum.

Şimdi, diğer bir konu bu kalkınma konusu. Biz yıllardır bu kalkınma modellerinde maalesef bir türlü başarıyı sağlayamadık. Hep bir hayalimiz var, kırsal kalkınma -ben de yönetim danışmanlığı kökenli bir arkadaşınızım- ama bu kırsal kalkınmayı da bir türlü başaramadık. Devlet Planlama Teşkilatı kaldırıldı, sonra kalkınma ajansları kuruldu, kalkınma ajansları sadece şunu yaptı: "Çağrıya çıkarım, firmalar veya kooperatifler, sivil toplum örgütleri projelerini hazırlarlar, bize getirirler ve biz de bunu değerlendirip şey yaparız." Öyle projeler oldu ki firmanın zaten makine alacak gücü var, kapasitesi var, güzel proje hazırlamış -onu da danışmanlar hazırlıyor zaten- "İşte, ben şu makineyi alınca rekabet gücü artacak, şöyle şöyle..." deyip bu kaynaklardan para almalar oldu. Biraz önce Sayın Usta'nın da belirttiği gibi yani para dağıtmak, şu anda "Ya gelin, bana projeleri hazırlayın, ben size kaymak vereyim."

Burada bir soru sormak istiyorum, cevaplanırsa sevinirim. Şimdiye kadar verilen bu tür kalkınma ajansları desteklerinin etkileri ölçülmüş müdür? Bir de bunun sürdürülebilirliği takip edilmekte midir? Firma büyümesini sürdürmüş mü, kaçtı kapanmış, kapanmış mı, ihracata geçmiş mi, ne olmuş? Eğer böyle şeyler varsa, bize iletirse sevinirim.

Şu an da yine aynı, Yerel Kalkınma Hamlesi Programı var; ya tarza bakıyorsunuz, yine aynı. Şimdi, biz diyoruz ki: "Adana'da şu şu projelerde, şu şu konularda bize teklifle gelin." Ama kalkınma... Şeyde güzel bir şey yazıyor "Bölgenin ekonomik potansiyelini değerlendirecek alanlara destek veriyoruz." diyor. Sayın Bakanım, orada bir devlet akıllı gerekiyor, o devlet akıllı KOBİ'lerde yok. Bir örnek vereyim: Şimdi, bizim Adana'da Aladağ ilçemiz var, Aladağ ilçemizin böyle yüksek rakımlı bir yerinde "acı su" diye bir su çıkıyor, oranın adı da Acıman. Bu Acıman yurt içinden gerekse de yurt dışından birçok kişinin sağlık amacıyla geldiği yani oraya gittiğiniz zaman Almanya'dan, İsviçre'den, Fransa'dan falan kişilerin geldiğini görürsünüz, böyle bir su ama orada bir tane tesis yok; gidenler çadırdaki kalıyor, çadır var yani tesis yok, kulübe var ya da geri dönmek zorunda. Ya, şimdi, burada bir devlet akıllı gerekli; devlet akıllı bakacak, analizini yapacak, suya bakacak "Ya, burada böyle bir şey var..."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ek süre veriyorum.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Dünya bunu keşfetmiş. Daha önce termal üretim yapan, termal otelcilik yapan, turizm yapan uluslararası veya ulusal şirketi bulacak, bunu örtüştürecek "Gel kardeşim, sana buradan KOSGEB'den destek vereceğim, İŞKUR'dan eleman desteği vereceğim, önünü açacağım, belediyelerde önünü açacağım." falan diyecek, oraya bir ekonomi kazandıracak. Fek'de mantar var ya, bir ilçemizde mantar var, mantar tesisi yok. Şimdi, KOBİ ancak kendine bakıyor bu tür yarışma projelerinde ama bir devlet akıllı lazım. Ya, benim bir potansiyelin var bu ilimde ama ben bu potansiyeli değerlendiremiyorum. Öyle teklif gelmezse ne yapacağız şimdi? Açtınız şimdi, onu da merak ediyorum, onu da soru olarak sorayım: Bu son Yerel Kalkınma Hamlesi Programı'nda -tamamlandı galiba başvurular, başvurular bitti- hangi ilden, kaç proje başvurmuştur; onu da alabilirsek?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen selamlayın.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Bitiriyorum Başkanım.

Bakın, bizim bu kalkınma modelimizi bir değiştirmemiz lazım. Kalkınma ajanslarımız... Kalkınma ajansları niye kuruldu, niye bölgesel oldu? Ya, bölgenin içinde olsun, hani, merkezden yönetilmesin, bölgeyi bilsin, bölgenin ekonomik potansiyeli değerlendirilsin. Kalkınma ajansları bana bunca yıldır bir tane başarı hikâyesi göstersiz, istiyorum, bunu da bana söyleyin. "Biz şu ilçeyi dönüştürdük, burada nüfus 10 bindi 30 bin oldu, burada nüfus 20 bindi 50 bin oldu, şurada bir başarı hikâyesi yazdık. Şu kurumu büyüttük, şu kuruma destek verdik, 200 adam çalıştırdık 400 yüz değil. Ben şu bölgeyi kalkındırdım, şu kırsalda şöyle bir alan kurdum." deyin, mutlu oluruz. Öyle de bir başarı hikâyesi varsa onu da bilelim diyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kısacık, teşekkür ederim.

İkinci konuşmacı Mesut Doğan.

Süreniz on dakika, buyurun.

MESUT DOĞAN (Ankara) - Sayın Bakan, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli hazırun; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum. Yaptığımız çalışmanın ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

İçinde bulunduğumuz çağda teknolojinin hızlı gelişimi ve sanayi üretiminin artışı, şüphesiz her ülke için yeni riskler ve fırsatlar doğurmaktadır. Küresel ekonominin yönünü bugün, teknolojik gelişmeler belirlemektedir. Yapay zekâ, biyoteknoloji, kuantum bilişim, yeşil enerji ve uzay teknolojileri, artık sadece yenilik alanları değil ülkelerin kalkınma hızını, bağımsızlık düzeyini ve stratejik gücünü tayin eden temel parametreler hâline gelmiştir. Bu teknolojik dönüşüm, üretim süreçlerinden savunma sanayisine, eğitimden enerji yönetimine kadar her alanda büyük bir yeniden yapılanmayı beraberinde getiriyor ancak bu dönüşüm, yalnızca fırsatlar değil aynı zamanda ciddi riskler de içermektedir. Dijital bağımlılıklar, veri güvenliği açıkları ve uluslararası sermaye tekelleşmesi üretim bağımsızlığını tehdit eden yeni çağın görünmez zincirleri hâline gelmiş bulunmaktadır. Bu koşullar altında Türkiye'nin, teknolojik dönüşüm sürecine yalnızca takipçi değil öncü bir ülke olarak yaklaşması gerekmektedir. Dünyada teknoloji üretmeyen ülkeler teknoloji ihraç edenlerin pazarına dönüşmektedir. Türkiye'nin üretim kapasitesi, genç nüfusu ve mühendislik gücüyle, bu yarışta potansiyel sahibi bir ülke olduğu hepimizin malumudur ancak bu potansiyelin gerçeğe dönüşmesi proaktif bir vizyonla mümkündür. Ne yazık ki Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesi bu vizyonun uzağında olduğunun bir göstergesi olarak karşımızda durmaktadır.

Zira, Bakanlığın temel programlar ve hedefleri ele alındığında, hedeflerinin gerçekleşmesi için ayrılan kaynakların yetersizliği göze çarpmaktadır. Sanayinin geliştirilmesi ve yatırım teşvikleri, teknoloji odaklı sanayi hamlesi, yeşil ve dijital dönüşüm gibi konularda bütçede ayrılan kaynakların, bu programların başarıyla yürütülmesi hususunda gerçekçi ve yeterli olmadığı görülmektedir. Tam burada, aslında bir tabloyu sizinle paylaşmak isterim: Biz, bugün, burada, sanayiye konuşuyoruz, teknolojiyi konuşuyoruz, sanayi ve teknolojinin bir ülke için ne kadar önemli, ne kadar değerli olduğunu konuşuyoruz ve bir ülkenin kalkınması için hatta gerçek manada bağımsızlığını temin etmesi için bu Bakanlığın ne kadar önemli olduğunu konuşuyoruz ama şimdi, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına ayrılan bütçenin miktarına baktığımız zaman, yaklaşık olarak 177 milyar olduğunu görüyoruz ama aynı ülkede sadece ve sadece faize ayrılan payın 2 trilyon 741 milyar olduğunu düşündüğümüzde, içinde bulunduğumuz hâlin ne kadar büyük bir vahamet taşıdığına şahitlik etmiş oluyoruz. Düşünün arkadaşlar, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına ayrılan paranın toplamı 23 günlük faiz parası demektir ve biz, bu noktada bulunan bir ülke olarak ülkemizin yarına dair umut taşımasını bekliyoruz.

Bir diğer husus, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesi özelinde dikkat çeken en önemli hususlardan biri, bölgesel kalkınmaya ayrılan payın son derece düşük olmasıdır. Türkiye'nin küresel, teknolojik ve ekonomik dönüşüm de hak ettiği yeri bulabilmesi yalnızca AR-GE yatırımlarıyla değil kaynakların ülke içinde adil dağıtılmasıyla mümkündür. Kalkınma sadece birkaç merkezde değil tüm bölgelerde yaygın ve sürdürülebilir bir şekilde gerçekleşmelidir. Ne yazık ki 2026 yılı bütçesinde bölgesel kalkınmaya ayrılan ödenek 4 milyar 734 milyon TL'yle toplam bütçenin yani Bakanlık bütçesinin yüzde 3'üne denk gelmektedir. Bu oran Türkiye'nin büyümesini dengeli bir biçimde sürdürebilmesi için asla yeterli değildir. Bu tablo ülkenin sanayileşme ve teknoloji vizyonunun sosyoekonomik dengeleri öncelemediğini açıkça göstermektedir. Türkiye'nin en önemli yapısal sorunlarından biri bölgeler arası kalkınmışlık farkıdır. Bu fark yalnızca ekonomik göstergelere değil, aynı zamanda toplumsal yapıya, istihdama, eğitime ve güvenliğe de doğrudan yansımaktadır. Bölgesel eşitsizlik terörden iç göçe, eğitimde fırsat adaletsizliğinden işsizlik oranlarına, konut fiyatlarındaki dengesizlikten trafik yoğunluğuna kadar birçok sorunun görünmeyen arka planını oluşturmaktadır. Bu nedenle Türkiye'nin kalkınma politikaları yalnızca büyüme rakamlarıyla değil mekânsal adalet ilkesine dayanmalıdır. Türkiye nüfusunun yaklaşık yüzde 31'i Marmara Bölgesi'nde, yüzde 18'i yalnızca İstanbul'da yaşamaktadır. Bu yoğunluk ekonomik faaliyetlerin ve kamu yatırımlarının da belirli bölgelere yığılmasına neden olmaktadır. 2023 yılında 10 ilin nüfusu azalırken 2024 yılında bu sayı 40'a yükselmiştir. Bugün Türkiye nüfusunun yüzde 70'i kentlerde, yalnızca yüzde 30'u kırsalda yaşamaktadır. Kırsal nüfusun her yıl azalması tarımsal üretimden istihdama, sosyal güvenlikle kültürel sürdürülebilirliğe kadar geniş bir alanda kırılganlık yaratmaktadır. Bu tablo İstanbul merkezli ekonomik yoğunlaşmanın sürdürülemez hâle geldiğini göstermektedir. Üstelik yaklaşmakta olan büyük İstanbul depremi riski bu dengesizliğin yalnızca ekonomik değil ulusal güvenlik ve beka sorunu boyutuna ulaştığını göstermektedir.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı her yıl bütçe gerekçelerinde teknoloji odaklı sanayi hamlesini Türkiye'nin üretim bağımsızlığını güçlendirecek stratejik bir adım olarak tanımlamaktadır. Ancak sahadaki göstergeler bu hamlenin hâlâ kâğıt üzerinde kaldığını, üretim altyapısının dönüşümünü sağlayacak ölçekte bir etkiyi yaratamadığını açıkça göstermektedir. İstanbul Sanayi Odası verilerine göre, Satın Alma Yöneticileri Endeksi Eylül 2025 itibarıyla yüzde 46,7 seviyesindedir. Bu oran imalat sektörünün on sekiz aydır daralma içinde olduğunu göstermektedir. Benzer biçimde kapasite kullanım oranı da düşüştür, Ağustos 2025'te yüzde 73,6 seviyesine gerileyerek bir önceki yılın ortalamasının altına inmiştir. Bu veriler Türkiye'nin sanayi üretimini yüksek teknolojiyle dönüştürme hedefi doğrultusunda temel üretim kapasitesini bile tam olarak kullanamadığını göstermektedir. Üretim daralırken teknoloji odaklı sanayi hamlesinden söz etmek maalesef gerçeği perdelemektedir.

Bir diğer husus, Türkiye'de sanayi işletmelerinin dijitalleşme düzeyinin hâlâ sınırlı olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalar Türkiye'deki imalat firmalarının Endüstri 4.0 olgunluk düzeyinin organizasyonel olarak gelişmiş ancak teknolojik açıdan zayıf olduğunu göstermektedir. Yapılan araştırmalara göre Türkiye'deki üreticilerin yalnızca yüzde 34'ü kapsamlı bir dijital dönüşüm programına başlamış, yüzde 68'i hâlâ geleneksel sistemlerle çalışmaktadır. Bu oranlar Türkiye'nin önünde duran fırsatlara ulaşma konusunda yavaş kaldığının işaretidir ne yazık ki. Yüksek teknoloji ihracatının toplam ihracat içerisindeki payı hâlâ yüzde 4 civarındadır. Oysa OECD ortalaması yüzde 15, yüzde 20 bandındadır. Bu fark teknoloji üretim kapasitemizin sınırlı kaldığını, AR-GE yatırımlarının küresel rekabet gücü yaratacak ölçekte olmadığını göstermektedir.

Sonuç, aslında hamle var fakat beklediğimiz dönüşüm yok. Bu veriler bütünüyle değerlendirildiğinde Türkiye'nin teknoloji odaklı sanayi hamlesinin henüz üretim, dijitalleşme ve teknoloji ihracatı düzeyinde somut bir başarıyı üretmediği göstermektedir. Hamle iddialı bir strateji olarak sunulmakta ancak yetersiz kaynak, düşük AR-GE payı ve sınırlı kurumsal koordinasyon nedeniyle etkisiz kalmaktadır. Gerçek bir teknoloji dönüşümü için bütçe kaynaklarının daha hedefli biçimde yönlendirilmesi, KOBİ'lerin teknolojiye erişiminin kolaylaştırılması ve AR-GE teşviklerinin büyük firmalarla sınırlı kalmaması gerekmektedir. Aksi takdirde, üzülerek ifade etmek gerekir ki teknoloji odaklı sanayi hamlesi Türkiye'nin sanayi politikasında bir ilerleme değil, iyi niyetli bir temenni olarak kalmaya devam edecektir diyor, Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Doğan, teşekkür ederim.

Milliyetçi Hareket Partisi adına Mustafa Kalaycı konuşacak.

Süreniz 20 dakika Sayın Kalaycı.

Buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, Bakanlığımızın ve kurumlarımızın değerli temsilcileri, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, kapsamlı sunumunuz için teşekkür ediyorum.

Son yıllarda yaşanan ve dünya ekonomisini de olumsuz etkileyen küresel krizler, savaşlar, belirsizlikler ve dalgalanmalar ile ülkemizde meydana gelen deprem felaketi, uygulanmakta olan dezenflasyon politikaları ve yüksek faiz oranları Türkiye ekonomisinin, özellikle de sanayi sektörümüzün üzerinde ciddi bir baskı oluşturmuştur. Sanayi sektörünün gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı 2024 yılında yüzde 19,7'ye, 2025 yılı ikinci çeyreğinde yüzde 18,6'ya inmiştir. İmalat sanayisi sektörünün gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı ise 2024 yılında yüzde 16,8'e, 2025 yılı ikinci çeyreğinde yüzde 11,8'e kadar gerilemiştir. Bu oranın 2025 yıl genelinde yüzde 16,5 olması, 2026 yılında ise yüzde 17,3'e yükselmesi beklenmektedir.

Sürdürülebilir büyüme için sanayi sektörüne daha fazla yatırım yapılması gerekmektedir. Yatırımın ve üretimin artırılmasını, AR-GE ve yenilik ekosisteminin geliştirilmesini, yeşil ve dijital ekonomiye geçiş sürecinde teknolojik dönüşümün hızlandırılmasını, beşerî sermayenin güçlendirilmesini gerekli görüyoruz. Katma değeri yüksek üretimi desteklemek, AR-GE ve inovasyonu teşvik etmek, bölgesel kalkınmayı dengeli biçimde yaymak ve daha sürdürülebilir, öngörülebilir, daha güçlü bir yatırım ortamı oluşturmak büyük önem taşımaktadır. 2024 yılında yüzde 0,2 büyüme kaydeden sanayi sektörü, 2025 yılı ilk çeyreğinde yüzde 1,7 daralmış, ikinci çeyrekte ise yüzde 6,1 büyümüştür. Sanayi sektörünün 2025 yılı genelinde yüzde 2,8; 2026 yılında ise yüzde 4 büyümesi beklenmektedir. Sanayi üretimi bu yılın ilk çeyreğinde yüzde 2,2 daralmanın ardından, ikinci çeyrekte yüzde 7,4 oranında artmıştır. Sanayi üretimindeki artış yıllık bazda temmuzda yüzde 5,2; ağustosta da yüzde 7,1'le devam etmiştir. Sanayi üretim hacminin son aylarda yükselişe geçmesini, özellikle imalat sanayisindeki ivmenin belirginleşmesini hem iç piyasalardaki hareketliliği hem de ihracat potansiyelini artıracak bir gelişme olarak değerlendiriyoruz.

İmalat sanayisi ihracatı 2025 yılı Ocak-Eylül döneminde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 4,3 oranında artarak 189,5 milyar dolar gerçekleşmiş, Türkiye'nin toplam ihracat içerisindeki payı yüzde 94,5 olmuştur. Katma değeri görece yüksek olan sektörlerin ihracat artışı sağlayabildiği, iş gücü yoğun sektörlerin ise fiyat konusunda rekabet edemediğinden ihracatının azaldığı görülmektedir. Yine, imalat sanayisi üretimi 2025 yılı ilk yarısında yüzde 2,8 artmakla birlikte, alt sektörler itibarıyla özellikle tekstilde yüzde 3,7; giyimde 5,9; deride yüzde 3, makinede yüzde 5,9 azalma görülmektedir. İmalat sanayisi istihdamı da 2024 yılında yüzde 0,5 artarken 2025 yılı ilk yarısında yüzde 1,8 azalmış, özellikle de tekstil, giyim, deri başta olmak üzere emek yoğun sektörlerde çalışan sayısında azalma yaşandığı görülmektedir.

İmalat sanayisinin emek yoğun sektörlerinde iş gücünün korunması amacıyla KOSGEB destek programı yürütülmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonumuzda kabul edilen ve Meclis Genel Kurulunda görüşülecek olan kanun teklifinde bu amaçla KOSGEB'e ek kaynak sağlayan bir düzenleme yer almaktadır. Bununla birlikte, imalat sanayisinin emek yoğun sektörlerine yönelik kapsamlı yapısal önlemler uygulamaya konulmalıdır.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak, sanayide yapısal dönüşümün hızla sağlanmasını, teknolojik dış bağımlılığın azaltılmasını, yerel kaynakları harekete geçiren, nitelikli iş gücü istihdam eden, dijital çağa uyum sağlayan ve nihayet uluslararası rekabet gücüne sahip bir sanayi oluşturulmasını lider ülke Türkiye hedefine ulaşılması bakımından oldukça önemli görüyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; imalat sanayisi, hızlı ve istikrarlı büyüme, cari açığı azaltma ve kalıcı istihdam yaratma, teknolojik gelişim ve yenilikçilik gibi faktörler açısından kritik öneme sahiptir. 2024 yılında ortalama yüzde 75,9 gerçekleşen imalat sanayisi kapasite kullanım oranı 2025 yılının dokuz ayında ortalama yüzde 74,3 olmuştur. İmalat sanayisi Satın Alma Yöneticileri Endeksi Ekim ayında 46,5 seviyesinde gerçekleşerek on dokuz aydır eşik değer olan 50'nin altındaki seyrini sürdürmektedir.

Küresel ölçekte uluslararası rekabet baskısının giderek arttığı günümüzde, imalat sanayisinde rekabet gücü belirleyicileri arasında en temel bileşenler olarak teknolojik dönüşüm ve yenilik yapma kapasitesi ön plana çıkmaktadır. Günümüzde, yenilikçi teknolojilerin üretim yapısına entegre edilmesi rekabetçiliğin ve verimliliğin artışı için büyük önem taşımaktadır.

Türkiye Küresel İnovasyon Endeksi'nde 2024 yılında 37'nci sıraya kadar yükselmiş, 2025'te ise 43'üncü sıraya gerileyerek genel tabloda düşüş yaşamıştır. Buna rağmen, üst orta gelirli ekonomiler arasında Çin ve Malezya'dan sonra 3'üncü sıradaki yerini korumuş ve marka ile endüstriyel tasarımlarda öncülerden biri olma konumunu sürdürmüştür. Yaratıcı çıktılardaki liderlik, marka ve tasarım gücü Türkiye'nin inovasyon potansiyelini ortaya koyarken eğitim-kadın iş gücü ve üniversite-sanayi iş birliği alanlarında yapılacak yapısal iyileştirmeler küresel sıralamada yeniden yükselmemize katkı sağlayacaktır.

İmalat sanayisinin katma değerli üretim yapabilmesi ve yenilikçi ürün geliştirme kapasitelerinin artırılması yönünde AR-GE ve yenilik kabiliyetinin güçlendirilmesi önem arz etmektedir. 2024 yılında yüzde 23,6 artarak 19,9 milyar dolara yükselen ülkemiz AR-GE harcamalarının yüzde 64,8'i özel sektöre, yüzde 30,9'u yükseköğretim, yüzde 4,3'ü de kamu sektörüne aittir. AR-GE harcamalarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2024 yılında bir önceki yıla göre 0,7 puan artarak yüzde 1,46'ya çıkmış, 2025 yılında yüzde 1,65'e, 2026 yılında 1,77'ye yükselmesi beklenmektedir. 10 bin çalışan kişi başına düşen tam zamanlı eş değer AR-GE personeli sayısı 2024 yılında 3 kişi artarak 95'e, araştırmacı sayısı da 4 kişi artarak 77'ye yükselmiştir. Bununla birlikte, AR-GE harcamalarında daha fazla artış sağlamamız gerekmektedir. AR-GE ve yenilik desteklerinin etkinliği artırılmalı ve geliştirilmeli, AR-GE insan gücü, sayı ve nitelik olarak daha da artırılmalıdır.

Üniversitelerin geleneksel fonksiyonları yanında, bilginin ticarileştirilmesi yoluyla katma değerli ürün üretimi artırılmalı, marka ve patent üretme yetenekleri geliştirilmeli, sektör iş birliği güçlendirilmelidir. Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda bilimsel araştırma ve teknolojik gelişim kapasitesini yeşil ve dijital dönüşümle entegre ederek rekabet gücünü artırması kritik önem taşımaktadır. Yeşil ve dijital dönüşüme uyum sağlanması için öncelikli sektör ve alanlarda nitelikli AR-GE insan kaynağının geliştirilmesi, özel sektörün bu dönüşüme yönelik organizasyon ve yenilik kabiliyetlerinin artırılması, AR-GE ve yeniliğin finansmanına yönelik etkin mekanizmaların ve alternatif finansman kaynaklarının oluşturulması gerekmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tam bağımsız güçlü Türkiye ülküsüyle yerli ve millî üretimi artırmak, stratejik alanlarda dışa bağımlılığı azaltmak amacıyla başlatılan Millî Teknoloji Hamlesi'yle artık ihtiyacımız olan birçok teknoloji Türk mühendisleri tarafından tasarlanmakta, yerli ve millî üretilmekte, birçok ülkeye de ihraç edilmektedir. Hamdolsun, havacılık ve savunma sanayisinde şampiyonlar ligindeyiz. Yerli ve millî uçak, helikopter, gemi, denizaltı, tank, çeşit çeşit silahlar, füzeler, zırhlı araçlar ve insansız hava araçlarını artık kendimiz üretiyoruz, milletimizi gururlandıran gök kubbemizi oluşturuyoruz. İHA ve SİHA teknolojisinde dünyada ilk 3'teyiz. Küresel İHA pazarının yüzde 68'ini Türkiye'nin markaları elinde bulundurmaktadır. Havacılık ve savunma sanayisi ihracatında dünyanın 11'inci ülkesi konumundayız. Millî otomobilimizi, millî banliyö tren, elektrikli tren ve hızlı tren seti ile millî elektrikli ana hat lokomotifimizi ürettik.

Yerli ve millî yer gözlem uydumuz İMECE'yi ve haberleşme uydumuz TÜRK SAT 6A'yı uzaya fırlattık. Türkiye kendi haberleşme uydusunu üretebilen 11 ülkeden biri konumuna yükselmiştir. Millî Uzay Programı kapsamında aya ulaşması planlanan uzay aracının mühendislik, tasarım, analiz çalışmaları, mühendislik ve uçuş modeli üretim ve testleri devam etmektedir.

Türkiye millî enerji atılımıyla yenilenebilir enerji üretiminde Avrupa'da 5'inci, dünyada 11'inci sıraya çıkmıştır. Ekipman üretimi olarak güneş panellerinde yüzde 91, rüzgâr tribünlerinde ise yüzde 65 yerli üretim kabiliyeti kazanılmıştır. Daha birçok alanda fabrika ve tesisler açılmakta, yerli ve millî üretimimiz artmaktadır.

Millî teknoloji atölyelerinde, teknoparklarda, AR-GE ve tasarım merkezlerimizde girişimcilerimiz önemli başarılar elde etmektedir. Küresel bir markaya dönüşen TEKNOFEST Festivali gençlerimize "Ben de başarabilirim." kültürünü ve özgüvenini aşılamıştır. Yerli ve millî üretim potansiyelinin tümüyle harekete geçirilmesi, savunma sanayisinde yakalanan ileri teknolojinin başka alanlarda da elde edilmesi hedeflenmelidir.

Yüksek teknoloji ürünlerin toplam imalat sanayisi ihracatından aldığı pay 2025 yılı Ocak-Eylül döneminde geçen yılın aynı dönemine göre 0,3 puan artarak yüzde 3,7'ye; orta ileri teknoloji ürünlerin payı 2 puan artarak yüzde 38,9'a yükselmiştir. Orta düşük ve düşük teknoloji sektörlerin payında ise azalış görülmüştür. Yüksek teknoloji sektörlerin üretim ve ihracat içindeki payı daha fazla artırılmalı, nispeten düşük teknoloji sektörlerde tasarım, markalaşma ve etkin pazarlama yoluyla katma değeri yüksek bir yapıya geçiş sağlanmalıdır.

Son yıllarda Türkiye'yi yüksek teknoloji üretim merkezi hâline getirecek büyük ölçekli yatırımlar hız kazanmıştır. Bu kapsamda 1 milyar lira ve üzeri düzeyde yatırım projelerini içeren Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi Programı ve HIT-30 Yüksek Teknoloji Yatırım Programı uygulamaya konulmuştur. Türkiye'yi yüksek teknoloji ürün üretimi ve ihracatında lider ülkelerden biri konumuna taşımayı hedefleyen 2030 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi Belgesi 5 amaç, 20 makro hedef, 100 strateji ve 37 öncelikli program ve projeden oluşmaktadır. 2030 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi dijital ekonomiye geçişi sağlamakla birlikte Türkiye'nin küresel ekonomide daha rekabetçi ve güçlü bir şekilde yer almasını hedeflemektedir.

Dijital Dönüşüm Programı 29 Mayıs 2005 tarihinde yayınlanarak Stratejik Hamle Programı ve öncelikli yatırımlar kapsamına alınmıştır. Böylece katma değeri yüksek teknolojik ürün ve çözümlerin mevcut işletme süreçlerine entegre edilmesiyle maliyet azaltımı, kalite artışı, müşteri memnuniyeti ve aynı zamanda küresel pazarda rekabet edilebilir seviyelere ulaşılabilmeyi hedefleyen işletmelerin yatırımlarının desteklenmesi amaçlanmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk sanayisinin gelişiminde ve ihracat hedeflerine ulaşmada organize sanayi bölgelerinin rolü son derece büyüktür. OSB'ler firmaların üretim maliyetlerini düşürmelerine ve daha verimli bir üretim altyapısına sahip olmalarına imkân sağlamaktadır. İhracatta katma değeri yüksek ürünler üretmek, inovasyonu teşvik etmek ve uluslararası pazarlara açılmak OSB işletmelerinin katkıları sayesinde mümkündür. Dünyaya örnek gösterilen OSB'lerimizin kazanımlarının korunması ve geliştirilmesi Türk sanayisinin geleceği için gerçekten çok önemlidir. Hem OSB'lerimizin kapasitesini artıracak hem de OSB sanayicilerimizin rekabet güçlerini daha yukarıya taşıyacak çalışmalar devam ettirilmelidir.

Sanayicinin iş gücü ihtiyacını karşılayacak şekilde uzun vadeli eğitim-istihdam ilişkisi kurulmalı, OSB'lerde kurulmuş olan mesleki lise ve yüksekokullarına eğitim desteği verilmeye devam edilmelidir. Ülkemizin en temel sorunlarından biri bölgelerarası ve bölge içi gelişmişlik farklarıdır. Bu da pek çok sosyal ve ekonomik soruna neden olmaktadır. Şehre göçü tersine döndürecek, bölgeler arası gelişmişlik farklarını giderecek kapsamlı politikalar uygulamalıyız. Çağdaş dünya nimetlerinden bütün vatandaşlarımızın hakça yararlandığı, kamu hizmetlerinin her vatandaşımız bakımından erişilebilir olduğu bir kalkınma modelinin gerçekleştirilmesi ve az gelişmiş yörelerde yaşayan insanımızın refah düzeyini yükselterek bölgelerarası gelişmişlik farklarının giderilmesi Milliyetçi Hareket Partisi olarak bölgesel kalkınma politikamızın esasını oluşturmaktadır. Görece geri kalmış bölgelerde çevresine hizmet verme bakımından merkez olma işlevi taşıyan illerde Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı uygulanmasına sanayi ve teknolojinin geliştirilmesine öncelik verecek şekilde devam edilmelidir. Kalkınma ajansları tarafından sonuç odaklı program uygulamasına devam edilmeli, yönetim danışmanlığı alanında destek programları tasarlanarak uygulamaya konulmalıdır. GAP, DAP, DOKAP, KOP gibi kalkınma projeleri hızla tamamlanmalı, yeni bölgesel ve kırsal kalkınma projeleri devreye konulmalıdır. Metropoller dışındaki önemli sanayi, hizmet ve turizm merkezi niteliğindeki şehirlerin uluslararası alanda rekabetçi bir üretim yapısına kavuşturulması amacıyla uygulanan Üreten Şehirler Programı'nı çok önemli görüyoruz. Ekonomide istikrarlı bir büyümenin sağlanması, üretim, ihracat ve istihdamın artırılması bakımından özel sektör yatırımlarının desteklenmesi önem arz etmektedir.

30 Mayıs 2025 tarihinde yürürlüğe konulan yeni yatırım teşvik sistemi, temelde, Türkiye Yüzyılı Kalkınma Hamlesi'yle sektörel ve bölgesel teşvik sistemi uygulamalarından oluşmaktadır. Türkiye Yüzyılı Kalkınma Hamlesi kapsamında Teknoloji Hamlesi Programı, Yerel Kalkınma Hamlesi Programı ve Stratejik Hamle Programı bulunmaktadır. Sektörel ve Bölgesel Teşvik Sistemi ise Öncelikli Yatırımlar ve Hedef Yatırımlar Teşvik Sistemi programlarından oluşmaktadır. Yerel Kalkınma Hamlesi Programı'yla yerel dinamikler dikkate alınarak bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması, illerin potansiyellerinin değerlendirilmesi ve rekabetçi güçlerinin artırılmasına katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Bilindiği üzere, Marmara havzası ağır sanayi yatırımlarından dolayı sıkışmıştır. Sürdürülebilir kalkınma için sanayinin Anadolu'daki yeni merkezlere doğru kaydırılması gerektiği açıktır. Ekonomik ve demografik yoğunluğun tek bir bölgeye konumlandırılması pek çok açıdan riskler barındırmaktadır. Başta doğal afetler olmak üzere karşı karşıya kalınması muhtemel risklerin Türkiye için bir ekonomi güvenliği sorunu hâline gelebileceği değerlendirilmektedir. Bu amaçla, 1'inci bölgeden 4'üncü, 5'inci ve 6'ncı bölgeye taşınan yatırımların istihdam teşvikinin kapsamına alınmasını çok önemli görüyoruz. Bu uygulama daha da geliştirilerek Anadolu'yu şaha kaldıracak yeni bir fırsata dönüştürülmelidir.

6 Temmuz 2025 tarihli tebliğlerde yerel kalkınma programının uygulama usul ve esasları ile her il için 4 olmak üzere yerel yatırım konuları belirlenmiştir. İller için desteklenecek yatırım konularının belirlenmesi çok önemlidir ve destekliyoruz. Bunla birlikte, nüfusuna, yüz ölçümüne ve ülkemizin ihtiyacı olan yatırım konularına dair potansiyeline bakılmadan her il için 4 yatırım konusunun desteklenmesi teşvik sisteminin amacına tam olarak hizmet etmeyecektir. Zira, bugün, yüz ölçümü birçok ülkeden büyük iller ve nüfusu birçok ilden büyük ilçeler bulunmaktadır. Örneğin, birçok ülkeden dahi büyük olan Konya'nın birçok ilden büyük olan ilçeleri vardır. Ayrıca, teşvik sisteminde 2'nci bölgede yer alan Konya'nın merkez dışındaki Ereğli, Akşehir, Beyşehir, Seydişehir, Ilgın, Kulu, Cihanbeyli ve Karapınar ilçeleri alt bölge teşvikinden de yararlanamamaktadır. Hâlbuki, bu ilçelerimizin gelişme potansiyeli yüksektir. Dolayısıyla, bu uygulama söz konusu ilçelerimize bir fayda sağlamayacak, daha küçük illerle aralarında eşitsizlik oluşturacaktır. Bu itibarla, gelişme potansiyeli yüksek olan ilçeler için de yatırım konuları belirlenmesi yerel kalkınma açısından daha yararlı olacaktır.

Konya'nın diğer 20 ilçesinde ise belirli yatırımlar bir alt bölge yani 3'üncü bölge, bunların OSB'lerinde yapılanlar ise iki alt bölge yani 4'üncü bölge teşviklerinden yararlanmaktadır. İlçelerin sosyoekonomik gelişmişlik sıralamasına göre söz konusu ilçelerimizden Çumra ve Sarayönü 4'üncü kademe; Hüyük, Kadınhanı, Çeltik, Yunak, Bozkır, Doğanhisar, Derebucak, Güneysınır, Altınekin, Akören, Hadim, Yalıhöyük, Tuzlukçu, Taşkent, Emirgazi ve Halkapınar 5'inci kademe; Ahırılı ve Derbent 6'ncı kademede yer almaktadır. 18 ilçemizin OSB'si de olmadığından iki alt bölge teşviklerinden yararlanamamaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ek süre veriyorum.

Buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Dolayısıyla, 3'üncü bölge teşviklerinden yararlanabilen bu ilçelerimiz acaba 5'inci ve 6'ncı bölgede yer alan il ve ilçelerden çok mu daha gelişmiş durumdadır? Olmadığı açıktır. Bu ilçelerimize potansiyeli olan alanlarda dahi yatırım gelmemekte ve sürekli göç vermektedir. Kuşkusuz tüm illerimizde benzer durumlar söz konusudur.

Bu itibarla, yerel kalkınmayı sağlamak; köy, belde ve ilçelerdeki potansiyeli değerlendirmek, şehre göçü tersine çevirmek için ilçe bazlı teşvik sisteminin geliştirilmesi gerekmektedir. Esasen, her bir ilçe için hedef sektörlerin belirlenmesi ve sosyoekonomik gelişmişlik endeksinde bulundukları kademeye karşılık gelen bölge teşviklerinden yararlandırılmaları yerel kalkınma açısından daha isabetli olacaktır.

Bakanlık ve kurumlarımızın 2026 yılı bütçelerinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kalaycı, teşekkür ederim.

Adalet ve Kalkınma Partisi adına Ertuğrul Kocacık.

Buyurun.

Süreniz yirmi dakikadır.

ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Sayın Başkan, Kıymetli Bakanım, değerli milletvekillerimiz, saygıdeğer katılımcılar, basınımızın değerli temsilcileri; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi üzerine AK PARTİ Grubum adına söz almış bulunmaktayım. Hazırını saygıyla selamlıyorum.

Sanayi ve teknoloji alanında yürüttüğümüz çalışmalar yalnızca üretim, yatırım ya da büyüme rakamlarıyla sınırlı değildir. Bu çalışmalar Türkiye'nin kalkınma anlayışına yön veren, milletimizin geleceğini şekillendiren büyük bir vizyonun parçasıdır. Çünkü biz biliyoruz ki teknoloji yalnızca makinelerden ya da verilerden ibaret değildir, sanayi sadece fabrikaların duvarları arasında değil, bir milletin emeğinde, azminde ve hayal gücünde filizlenir. Bizim için sanayi ve teknoloji asırlardır bu topraklarda kök salmış üretme kültürünün, yenilik arayışının ve medeniyet birikiminin bugünkü yansımasıdır. Nasıl ki ecdadımız çağının ötesine geçen eserler bırakmışsa biz de bugün bilimin, teknolojinin ve sanayinin gücüyle geleceğe kalıcı izler bırakıyoruz. Her yeni fabrika, her yeni buluş, her yeni girişim bu milletin potansiyeline, üretim gücüne ve özgüvenine duyduğumuz inancın bir göstergesidir. Biz yalnızca bugünün ihtiyaçlarına yanıt vermek için değil, çocuklarımızın ve gençlerimizin yarın daha güçlü bir Türkiye'de yaşaması için çalışıyoruz. Yüksek teknolojiyi üretimle buluşturan, yeniliği teşvik eden, yerli ve millî sanayiye büyüten bir ekosistemi kararlılıkla inşa ediyoruz. Çünkü biliyoruz ki bir ülkenin geleceği kendi teknolojisini üretebilme kabiliyetiyle şekillenir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımız işte bu anlayışla, her kararıyla ülkemizin kalkınma yolculuğuna yön veriyor. Kurduğumuz organize sanayi bölgeleriyle üretimin kalbini güçlendiriyor, teknoparklarımızla bilimin ve inovasyonun yolunu açıyoruz. Girişimcilerimize, araştırmacılarımıza, mühendislerimize destek veriyor, Türkiye'nin her köşesinde nitelikli üretim kültürünü yaygınlaştırıyoruz.

Bugün geldiğimiz noktada yerli otomobilimizden hızlı trenimize, savunma sanayisinden uzay çalışmalarımıza kadar birçok alanda söz sahibi bir Türkiye var. Bu kararlılığın adı, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde şekillenen vizyonun Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın gayretleriyle hayata geçen eser ve hizmetleridir. Her bir projede, her bir yatırımda Türkiye Yüzyılı'nın üretim ve teknoloji ruhunu yaşıyor, geçmişten aldığımız ilhamla geleceğe uzanan güçlü bir Türkiye için azimle çalışmaya devam ediyoruz.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımız ülkemizin rekabet gücünü ve refah seviyesini artırmak için toplumun her kesimi ve ilgili kurumlarla iş birliği içerisinde faaliyet göstermekte; yüksek katma değerli, orta yüksek ve yüksek teknoloji ürünlerin yerli imkân ve kabiliyetlerle üretimine destek vererek ülkemizi dünyanın büyük ekonomilerinden biri yapmak hedefine doğru sağlam adımlarla ilerlemektedir. Bakanlık ve bağlı, ilgili kuruluşları tarafından önemli projeler yürütülmekte, destek ve teşvikler verilmekte, orta yüksek ve yüksek teknoloji seviyeli sektörlerle yoğunlaştırılmasına yönelik özel bir program olan Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı hayata geçirilmiş olup programla, teknolojik ürünle ilgili fikir, proje, tasarım, AR-GE, yatırım ve tanıtım aşamaları gibi her aşama desteklenmektedir.

Bakanlığımızın Millî Teknoloji Hamlesi vizyonu temelinde şekillendirdiği 2030 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi Belgesi 5 ana başlıktan oluşmaktadır. Ülkemizin ekonomik ve teknoloji bağımsızlığı açısından büyük önem taşıyan bu başlıklar ise yüksek teknoloji, dijital ekonomi, yeşil dönüşüm, küresel entegrasyon ve yapısal dönüşümdür. Bu başlıkların altında ise 100 strateji ve belirlenen vizyonu net bir şekilde ortaya koyan 20 makro hedef belirlenmiştir. Strateji belgesinin belirlediği hedeflere ulaştıracak projeler ise geniş bir çerçevede belirlenmiştir. HIT-30 Yüksek Teknoloji Yatırım Programı, Ulusal Çip Konsorsiyumu, mega endüstriyel parklar, nükleer teknopark, uzay limanı ve uzaya bağımsız erişim yerel kalkınma hamlesi hedeflerimize ulaştıracak projelerden sadece birkaç tanesidir.

Bakanlığımız ve bağlı kuruluşları yerelden kutuplara ve uzaya kadar pek çok alanda çok başarılı faaliyetler yürütmektedir. Bu kapsamda, bölgesel kalkınmaya yönelik destekler sunarken AR-GE faaliyetlerini ve bu faaliyetler neticesinde ortaya çıkan teknolojik ürünlerin yatırımı ve pazarlanması faaliyetlerini desteklemekte, bir taraftan sanayide istihdam edilecek personelin bilimsel yetkinliğinin artırılması ve nitelikli iş gücünün istihdamı için destekler verirken diğer taraftan da kutup ve iklim araştırmaları gibi stratejik alanlarda öncü projeler yürütmekte, ilk astronotumuzu da uzaya göndermektedir.

CAVİT ARI (Antalya) - Ne yaptı acaba o astronot?

ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; teknolojik bilginin üretilmesi, üretilen bilginin ticarileştirilmesi, üründe ve üretim yöntemlerinde ürün kalitesi ve standardının yükseltilmesi, verimliliği artıracak ve üretim maliyetlerini düşürecek yeniliklerin geliştirilmesi, küçük ve orta ölçekli işletmelerin yeni ve ileri teknolojilere uyumunun sağlanması, araştırmacılar iş imkânlarının sağlanması ve ileri teknoloji yatırımları yapacak yabancı sermayenin ülkeye girişinin hızlandırılması ile sanayinin rekabet gücünün artırılması amacıyla uygulamaya konulan teknoloji geliştirme bölgeleri de Bakanlığın görev alanına girmekte ve altyapıları desteklenmektedir.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakanım, geçen sene sorduk hâlâ cevap bekliyoruz, ne yaptı acaba o astronot?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sayın Ari, kaç bilimsel deney yaptı, baktın mı?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ari, söz aldığınızda bunları ifade edersiniz.

ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Geline noktada, teknoloji geliştirme bölgelerinin sayısı 113'e, bölgelerdeki firma sayısı 12 bine, bölgelerde istihdam edilen personel sayısı 124 bine, tamamlanan proje sayısı 70 bine ulaşmıştır; devam eden proje sayısı ise 17 binin üzerindedir. Diğer taraftan, sayıları toplam 1.703'ü bulan AR-GE ve tasarım merkezlerinde yaklaşık 310 bin personel istihdam edilmekle birlikte, 90 binin üzerinde proje tamamlanmış olup devam eden proje sayısı ise yaklaşık 18 bindir. AR-GE'ye verilen önem ve elde edilen başarı istatistiklerle de perçinlenmektedir. 2024 yılı AR-GE harcamaları bir önceki yıla göre yaklaşık 4 milyar dolar artarak yaklaşık 20 milyar dolar olmuş, gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı ise yüzde 1,46'ya yükselmiştir. Bu tutarın 2002 yılında 1,2 milyar dolar olduğunu göz önünde bulundurursak AK PARTİ hükûmetlerimizin AR-GE'ye verdiği önemin ve desteğin ne denli kıymetli olduğu açıkça görülmektedir.

Yatırım teşvik belgelerine baktığımızda, 30 Mayıs 2025 tarihli ve 32915 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 9903 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararı'yla teşvik sistemi yeniden yapılandırılmış, daha etkin ve verimli hâle getirilmiştir. Bölgesel gelişmeyi hızlandırmak üzere sigorta prim destekleri artırılmış, ayrıca, hibe niteliğindeki faiz kâr payı destekleri büyük oranda yükseltilmiştir. Burunla birlikte, yeni teşvik mevzuatında destek oran ve süreleri revize edilip vergi indirim oranları güncellenmiş, nakdi destekler ön plana çıkmıştır. Ayrıca, yeni sistemin kurgusunda yatırım harcamalarının finansmanını banka kredisi yerine öz kaynaklarıyla gerçekleştiren firmalar için makine desteği şeklinde yeni nakdi destek mekanizmalarının hayata geçirilmesi hususları da düzenlenmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığa bağlı kuruluşlar olan GAP, DAP, KOP ve DOKAP bölge kalkınma idareleri ile koordinasyonundan Bakanlığın sorumlu olduğu kalkınma ajansları bölgesel kalkınmanın kilit kurumlarıdır. Bölge kalkınma idareleri ve ajanslar eliyle yerelin öne çıkan konularında hem projeler geliştirilmekte hem de yerel paydaşların projeleri desteklenmektedir. Bölgesel kalkınmaya yönelik planlama çalışmalarıyla proje ve faaliyetlere destek vererek yerel dinamiklerin harekete geçirilmesi yoluyla bölgesel kalkınmanın ülke geneline yayılması gerek bölgeler arası gerekse bölge içi gelişmişlik düzeyi farklılıklarının azaltılması açısından büyük önem arz etmektedir. Bu manada, 2025 yılı bölgesel kalkınma açısından önemli bir yıl olmuştur. 9903 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararı kapsamında yerel kalkınma hamlesi uygulamaya konulmuş, bu kapsamda Yerel Kalkınma Hamlesi Teşvik Programı'nın ilk çağrısına da çıkmıştır. Bahse konu teşvik programıyla kalkınma ajansları ile yerel paydaşlarının birlikte tespit ettiği ve her ilden dörder kritik yatırım konusundaki yatırımların desteklenmesi hedeflenmektedir.

Gençlerin yeteneklerini ortaya çıkarmak ve insanlık için değer üretmelerine katkı sağlamak amacıyla düzenlenen TEKNOFEST her yıl büyüyen rekorlar kırıyor. 2018'den bu yana yaklaşık 11 milyon ziyaretçi ağırlayan festivalin 2025'teki ilk durağı 1-4 Mayıs tarihlerinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Lefkoşa Eski Ercan Havalimanı'nda düzenlenen TEKNOFEST KKTC oldu. Dört gün boyunca 225 binden fazla ziyaretçi akın etti. 28-31 Ağustos 2025'te İstanbul Tersanesi Komutanlığında "Mavi Vatan" temasıyla düzenlenen TEKNOFEST 175 binden fazla kişiyi ziyaretçi olarak ağırladı. 17-21 Eylül 2025'te İstanbul Atatürk Havalimanı'nda düzenlenen TEKNOFEST İstanbul'a ise 96 ülkeden ve 81 ilimizden toplam 565.776 takım ve 1 milyon 150 bin yarışmacı başvurdu. Tüm bunlar gösteriyor ki Türkiye artık tüketen ve satın alan bir ülke olmak yerine, üreten ve ihraç eden bir ülke olarak küresel rekabette ön sıralarda yerini alacaktır. TEKNOFEST gençlerden aldığı ilhamla Türkiye'nin ve dünyanın teknoloji alanındaki gelişimine katkı sağlamaya devam edecektir. Seçim bölgem Sakarya'da bir TEKNOFEST organizasyonu düzenlenmesini arzu etmekteyiz.

Bir diğer konu DENEYAP teknoloji atölyeleri. Millî teknoloji hamlesinin itici gücünü oluşturacak, teknoloji üretme etkinliği yüksek genç bireyler yetiştirmek üzere yurt genelinde DENEYAP teknoloji atölyeleri kurulmaktadır. Bu alanda ilgisi ve yeteneği olan gençlerin yeterli imkânlar ve doğru yönlendirmeye çok büyük işler başarabilecek potansiyele sahip olduğu ve tüm Türkiye'de geleceğin bilim insanları, araştırmacıları, girişimcileri olabilecek gençlerimizin bulunduğu inancıyla, ülkemizin gelişimine katkı sağlayan, üretken, yenilikçi bireyleri olma yolunu desteklenmeleri hedeflenmektedir. Tasarım ve üretim, robotik kodlama, elektronik programlama ve nesnelerin interneti, malzeme bilimi ve nanoteknoloji, yazılım teknolojileri, enerji teknolojileri, siber güvenlik, mobil uygulama, ileri robotik yapay zekâ, havacılık ve uzay teknolojileri olmak üzere 11 farklı teknoloji alanında otuz altı ay boyunca ücretsiz eğitimin verildiği DENEYAP teknoloji atölyeleri bugün 81 ilimizde geleceğimizin teminatı kıymetli gençlerimizi yetiştirmektedir.

Yerli ve millî otomobil Togg. Türkiye'nin yerli ve millî otomobili rüyasının yeniden hayat bulmasına ve markalaşma ve üretim anlamında önemli adımların atılmasına önayak olan Türkiye'nin vizyon projesi TOGG yoluna emin adımlarla devam etmektedir. Togg'un SUV modelinin sadece 2025 yılı satış rakamları 22 bini geçmiştir. Artık sedan modeliyle de yollarda olan Togg Avrupa pazarında da boy gösteriyor. Şunu belirtmek istiyorum: Yerli ve millî otomobilimiz Togg'la, birbirine bağlı akıllı cihaz ve servislerin tasarımıyla kullanıcıların hayatlarını kolaylaştıran bir ekosistem inşa ediyor, sıfır emisyonla sürdürülebilir bir gelecek tasarlıyor.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; yalın, erişilebilir, dijital ve küresel bir kurum vizyonu ile hareket eden KOSGEB proje bazlı ve geri ödemeli destek modelleriyle girişimcilik ekosistemini geliştirmektedir. İmalat sanayisine öncelik vererek yüksek teknoloji ürünlerin ticarileşmesini desteklemekte KOBİ'lerin katma değerli üretimle küresel rekabette öne çıkmasını sağlamaktadır. Kurumsal kapasitesini güçlendirmek için veri odaklı karar alma mekanizmalarını geliştiren KOSGEB uluslararası aktörlerle işbirliklerini artırarak KOBİ ekosistemini küresel düzeyde güçlendirmiştir. Bu kapsamda KOSGEB girişimcilik ekosistemini güçlendirmek için teknoloji tabanlı girişimleri önceliklendirerek imalat sanayisinde orta yüksek ve yüksek teknoloji ürünlerinin payını artırmayı hedeflemektedir.

Girişimci Destek Programı'yla yeni işletmelerin sürdürülebilirliğini desteklemiş, iş kurma ve geliştirme süreçlerinde girişimcilere rehberlik etmiştir. 2025 yılında teknoloji odaklı projeleri teşvik eden yeni destek programlarını devreye alarak KOBİ'lerin küresel pazarlara açılmasını ve ölçek büyümesini kolaylaştırmıştır. Dünya Bankasıyla yürütülen Yeşil Sanayi Destek Programı gibi uluslararası işbirlikleriyle sürdürülebilirlik odaklı projeler desteklenerek KOBİ'lerimizin ikiz dönüşüm süreçleri hızlandırılmıştır. Kurum deprem bölgesindeki KOBİ'leri yalnız bırakmamış, bu işletmelerin yeniden canlanmasını sağlamak için özel destek mekanizmaları oluşturmuştur. Avrupa İmar ve Kalkınma Bankasıyla hayata geçirilen KOBİ Dijital Dönüşüm Destek Programı'yla imalat sanayisinde faaliyet gösteren işletmelerin verimliliğini ve rekabet gücünü artırmış, dijitalleşme süreçlerini güçlendirmiştir. 2025'te işletme ziyaretlerini artırarak KOBİ'lerin ihtiyaçlarını yerinde tespit etmiş, yönderlik faaliyetleriyle hızlı ve etkili çözümler sunmuştur. Ayrıca uluslararası fon kaynaklarını ülkemize kazandırarak alternatif finansman modellerini KOBİ'ler için erişebilir kılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımız Türkiye Uzay Ajansı vasıtasıyla önemli uzay çalışmaları yürütmektedir. Ülkemizin uzay alanındaki faaliyetlerini düzenlemek, yönlendirmek ve geliştirmek amacıyla kurulmuş olup Cumhurbaşkanlığına belirlenen uzay havacılık bilim ve teknolojileri kapsamında kendisine tanımlanan görevleri yerine getirmekte, Sayın Cumhurbaşkanımızın ilan ettiği Millî Uzay Programı doğrultusunda çalışmalarına devam etmektedir. Türk Astronot ve Bilim Misyonu kapsamında ilk astronotumuz Alper Gezeravcı'nın Uluslararası Uzay İstasyonu'ndaki bilimsel deneylerini ve Tuva Cihangir Atasever'in yörünge altı araştırma uçuşunu koordine ederek Türk Bayrağı'nı uzayda gururla dalgalandırmış, bu misyonun bilimsel çıktılarını titizlikle değerlendirerek uzay çalışmalarının devamını sağlamıştır. 2025 yılında Axiom Space'le imzalanan mutabakat zaptıyla tedarik zinciri fırsatlarını ve teknoloji iş birliğini güçlendirerek Türk uzay ekosistemini uluslararası arenaya taşımıştır. Dünyanın en prestijli uzay etkinliklerinden biri olan 77'nci Uluslararası Uzay Kongresi'ne 5-9 Ekim 2026 tarihinde Antalya'da ev sahipliği yapacağız. Sadece Türkiye'nin değil bölgemizin de bugüne kadar düzenlediği en büyük ve en kapsamlı uluslararası bilimsel etkinliği olma özelliğini taşıyacak bu etkinlik uzay sektöründeki en saygın bilim insanları, mühendisler, girişimciler ve politika yapıcılar bir araya getirerek bilgi ve deneyim paylaşımına imkân sunarken, ülkemizin de uzay çalışmalarındaki iddiasını ortaya koyması ve bilimsel diplomasideki liderliğini pekiştirmesi açısından da önemli bir fırsat sunacaktır.

Kıymetli milletvekilleri, Bakanlığımız teknoloji ve AR-GE ekosisteminin çıktılarına ilişkin fikrî ve sınai mülkiyet haklarına dair süreçleri ise bağlı kuruluşu olan Türk Patent ve Marka Kurumu vasıtasıyla güvence altına almaktadır. Türk Patent, ülkemizin fikrî sermayesi ve yenilik kapasitesinin artırılmasına katkı sağlayan, sınai mülkiyet alanında ulusal ve uluslararası politikalara yön veren önemli kurumlarımızdan biridir. Türk Patent ve Marka Kurumu sınai mülkiyet bilincini toplumun bütün kesimlerinde artırarak sınai mülkiyet haklarının etkin korunmasına ve ticarileştirilmesine katkı sağlamaktadır. Ülkemizin uluslararası platformlarda etkin rol oynamasını sağlayan kurum millî teknoloji hamlesi doğrultusunda ülkemizin ekonomik ve teknolojik gelişimine hizmet etmektedir. Türk Patent "Akılla üret, tescilli kazan." sloganıyla tescilleme süreçlerini teşvik etmekte patent, marka, tasarım, coğrafi işaretler ve geleneksel ürün isimleri gibi alanlarda faaliyet yürütmekte, fikrî mülkiyet sisteminin geliştirilmesi ve uygulanması amacıyla önemli adımlar atmaktadır. Türk Patent, Elektronik Patent Başvuru Sistemi aracılığıyla erişimi kolaylaştırmış; İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa ve Antalya gibi illerde yoğunlaşan başvuru süreçlerini yöneterek, KOBİ'ler ve girişimler için Fikrî Mülkiyet Yönetimi Projesi'ni hayata geçirerek bu kesimlerin fikrî mülkiyet sisteminden daha fazla yararlanabilmesinin imkânını sağlamıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilindiği üzere, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı üretimin, inovasyonun ve teknolojik kalkınmanın merkezinde yer alan bir kurumdur. Ülkemizin rekabet gücünü artırmak, yüksek katma değerli üretimi desteklemek, yerli ve millî sanayimizi daha ileri taşımak adına yürütülen her politika Bakanlığımızın güçlü vizyonu sayesinde hayata geçmektedir.

Bakanlığın 2024 yılı kesin hesabına baktığımızda, Bakanlığımız ile bağlı ve ilgili kuruluşlarımıza 2024 yılında Bütçe Kanunu'yla 127 milyar 123 bin 648 bin lira olan ve yıl içerisinde yapılan eklemelerle 169 milyar 264 milyon 622 bin 112 liraya ulaşan ödeneğin 158 milyar 802 milyon 291 bin 503 liralık kısmı bütçe giderine dönüşmüştür. Bu rakamlar Bakanlığımızın hem sanayi yatırımlarına hem de teknoloji ekosistemine yönelik güçlü bir finansal yapı ortaya koyduğunu açıkça göstermektedir. 2026 yılı bütçe teklifiyle Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımız ile bağlı ve ilgili kuruluşlarımızın 2026 yılı için toplam bütçesi 267 milyar 534 milyon 19 bin liradır. Bu bütçe teklifi, sanayide dönüşümü hızlandırmak, teknolojik atılımları desteklemek, yerli üretim kapasitesini artırmak ve girişimcilik ekosistemini güçlendirmek adına atılan kararlı bir adımdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ iktidarlarımız döneminde sanayi ve teknoloji alanında tarihî adımlar atılmış, AR-GE harcamalarından yerli otomobile, savunma sanayisinden girişimciliğe kadar her alanda büyük ilerlemeler kaydedilmiştir. Bugün Türkiye, kendi uydusunu, kendi otomobilini, kendi trenini, kendi insansız hava araçlarını, saymakla bitiremeyeceğimiz kadar envanteri kendisi üreten bir ülke konumuna gelmiştir. Bu güçlü tabloyu daha da ileri taşımak, Türkiye Yüzyılı'nın üretim ve teknoloji vizyonunu gerçeğe dönüştürmek için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın 2026 yıl bütçesi büyük bir önem taşımaktadır.

Sözlerimin sonuna gelirken, her alanda olduğu gibi sanayi ve teknoloji alanında da her adımda öncülük eden, bu alanlara verdiği özel önem ve vizyonuyla ülkemizi dünya liginde zirveye taşıyan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a en kalbi şükranlarımı arz ediyorum. Gerçekleştirdiği vizyoner projeler ve kararlı çalışmalar için Sayın Bakanımız Mehmet Fatih Kacır ve ekibine teşekkürlerimi iletiyorum.

Bu vesileyle, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın 2024 yılı kesin hesabının ve 2026 yılı bütçesinin ülkemize, aziz milletimize hayırlı olmasını diliyorum, hazırunu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Bakırloğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanımız biraz evvel gerçekten de sanayideki gelişmeleri, en azından son bir yıl içerisindeki gelişmeleri anlattı. Biz de rakamlara bakıyoruz, mesela, en son bir veri var, PMI rakamları, önemli bir veri bu; ekim ayında 46,7, hafif bir düşüş var, son üç ayın en düşük rakamı, üretimde yavaşlama eğilimi bu rapora göre baktığımız zaman 19'uncu aya ulaşmış oluyor. Talepte ve siparişlerde zayıflama görülmektedir. Bu gelişmeler karşılığında firmalarda istihdam ve satın alma faaliyetleri azalmış ve imalatçılar nihai ürün fiyatlarını artırmışlar.

Sanayi Üretim Endeksi Ağustos 2025, yıllık yüzde 7,1 artmış, aylık ise binde 4. Şimdi, yıllık yüzde 7,1 artışa baktığımız zaman ciddi bir artış gibi gözükmemekte, oysa referans yıl yani 2021 yılında endeks 100 olarak kabul edilmiş, bugünkü endekse baktığımız zaman 107,6 yani dört yıl içerisinde endekste sadece yüzde 7,6'lık bir artış söz konusu. Bu süre içerisinde, bu dört yıl içerisinde Gayrisafi Yurt İçi Hasıla Hacim Endeksi yüzde 30'un üzerinde artmış. Tabii, bu da beraberinde neyi getiriyor? Sanayi üretiminin gayrisafi yurt içi hasıladan aldığı payı azaltmaktadır. Sanayimizin gayrisafi yurt içi hasıladan payı 2025 yılı birinci çeyreğinde yüzde 18,8; ikinci çeyrekte 18,6. Geçmiş yıllara bakıyoruz -hani demişti ya Cumhurbaşkanı- o toplu iğne bile üretmediğimiz yıllara, mesela 1995 yılına baktığımız zaman, birinci çeyrekte sanayinin millî hasıladaki payı yüzde 32,1. Bugün ne? Yüzde 18,6. İmalat sanayisi içinde de benzer rakamlar var. 1995'te yüzde 22 olan imalat sanayisinin millî gelirdeki payı, 2025 yılı ikinci çeyreğinde yüzde 15,8'e düşmüş durumda. 2053 yılındaki hedefleriniz vardı biliyorsunuz kalkınma planında, imalat sanayisinin millî gelir içindeki payını yüzde 30'a çıkarmak hedefleniyordu, bugünkü durum yüzde 15,8. Yüksek teknoloji ürünlerin ihracat içerisindeki payını yüzde 17'ye çıkarmak hedeflenmekte 2053 yılında, bu rakam bugün için 3,7. Oysaki 2002 yılında yani iğne bile üretmediğimizi, üretmediğimizi iddia ettiğiniz yıllarda yüzde 6,2'ydi. Şimdi, imalat sanayisinin gayrisafi yurt içi hasıladan aldığı pay azalmakta ancak hâlen daha Cumhurbaşkanımız çıkıp "Geçmişte hiçbir şey üretmiyorduk." diye söyleyebiliyor.

Biraz evvel siz geldiğinizde bir tablo çıkardım, bu ISO 500'de Türkiye'nin en büyük firmaları, ilk 11 firma yer almakta ve bunların yanında da kuruluş tarihleri yer almaktadır. Mesela, TÜPRAŞ Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşlarından bir tanesi çok uzun zamandan beri, 1955 yılında kurulmuş. Başka, mesela, 1969 yılında OYAK Renault araba üretiyormuş yani 1969 yılından beri bu ülkenin sanayicileri bu ülkede araba üretiyor. Listede 4 tane otomobil firması bulunmaktadır. Mesela, TUSAŞ 11'inci sırada, 1973 yılında kurulmuş ve bugün de 11'inci sıraya kadar yükselmiş. Yani burada ne yaparsanız yapın, ne kadar eğip bükmeye çalışırsanız çalışın, ne kadar inkâr ederseniz edin, bu ülke geçmişte de önemli bir sanayi ülkesiydi, sanayisi vardı, önemli bir sanayi altyapısı bulunmaktaydı. Bence burada haksızlık ediyorsunuz, bu ülkeye haksızlık ediyorsunuz, bu ülkenin sanayicisine haksızlık ediyorsunuz, bu ülkedeki mavi yakalılara, emekçilere haksızlık ediyorsunuz, mühendislere haksızlık ediyorsunuz, bu ülkenin üniversitelerine haksızlık ediyorsunuz. Ne amaçla söylendiğini gerçekten de bilemiyorum.

Sayın Bakanım, esasında, bakıldığı zaman, Türkiye sanayisizleşiyor, rakamlar bize onu gösteriyor, bu konuda çok makale de bulunmakta ve bu eğilim 2000'li yılların başından beri de devam etmekte. Dünyada da esasında bize benzer bir eğilim bulunmakta ancak bu genellikle gelişmiş ekonomilerde gözükmemekte; orta yüksek, yüksek teknoloji üretimin artması, emek yoğun imalat sektörlerinin gelişmekte olan ülkelere kaydırılması imalat sanayisinin istihdam içerisindeki ve millî hasıladaki payının azalmasına neden oluyor. Ülkemiz için şunu söyleyebiliriz: Biz ne yazık ki erken sanayisizleşmekteyiz yani gelişimimizi tamamlamadan sanayisizleşmekteyiz. İmalat sanayisinde girişimlerin sadece yüzde 1'i yüksek teknoloji üretmekte, istihdam içerisindeki payı ise yüzde 2,8. Sanayide yapısal değişim durma noktasına gelmiş durumda. Diğer hatırların da belirttiği gibi, verimlilik artışı çok sınırlı kalmıştır. Verimli olmayan işletmelerin pazar payı daha fazla artmakta, daha fazla teşvik almakta. Bu da toplamda verimliliği etkileyen hususlardan bir tanesi.

Uluslararası doğrudan yabancı yatırım ülkelerin teknoloji transferi konusunda çok önemlidir. 2007 yılında bu ülkeye 22 milyar dolar doğrudan yatırım gelmiş. Türkiye o tarihte dünyada en fazla doğrudan yatırım alan, yabancı yatırım alan ilk 20 ülke arasındaydı ve payı da yüzde 1,5'ti. Yıl 2024, bu oran yüzde 6,4 milyar dolara kadar düşmüş ve bu süreç içerisinde sermaye yatırımlarının da düştüğünü görmekteyiz, gayrimenkul yatırımlarının arttığını görmekteyiz. Yani yıllardır hep bir şikâyet vardır bizde, orta gelir tuzağından bahsedip durmaktayız. Benzer durum esasında sanayi için de geçerlidir, Türkiye sanayisi ne yazık ki orta teknoloji tuzağında bulunmaktadır. Orta gelir tuzağından kurtulmanın formülü ancak ve ancak sanayide bu orta teknoloji tuzağından kurtulmamızla olacaktır. Nasıl olacak bu? Nasıl bu tuzaktan kurtulacağız? Şimdi, endekslerden bahsettiğimiz zaman işte, hukuk endeksi, adalet endeksi, demokrasi endeksi; bunları söylediğimiz zaman, tekrarladığımız zaman iktidar temsilcileri kızıyorlar. Ben bunları tekrarlamayacağım, gerek de yok ancak geçen yıl mesela özellikle altını çizdiğiniz bir endeks vardı, Küresel İnovasyon Endeksi; 37'nci sıraya çıkmamız âdeta bir bayram havası yaratmıştı. Bu seneki rakama bakıyoruz, 43'üncü sıraya düşmüşüz. Bence bu sıralamadan öte alt başlıklara bakmak lazım, alt endekslere bakmak lazım. Problemin ne olduğunu burada daha iyi anlayabiliyoruz. Şimdi, bizi bir şeyler ayağımızdan çekip aşağıya doğru asılıyor. Baktığımız zaman, mesela "Kurumlar" başlığında 100'üncü sırada yer almaktayız. "Hükûmetin etkinliği" sıralamasında geçen sene 81'inci sıradaymışız, bu sene 87'nci sıraya düşmüşüz. Hukukun üstünlüğünde geçen sene 90'ıncı sıradaymışız, tahmin edildiği gibi bu sene 100'üncü sıraya düşmüşüz. İş yapma politikası istikrarında 108'inci sıradayız, eğitimde 67'nci sırada yer almaktayız, yatırımlar konusunda da geçen sene 58'inci sıradaydık, bu sene 69'uncu sıradayız. Bu verilerle bu endekslere baktığımız zaman şunu görmekteyiz: Bizi aşağıya çeken, üzerimizdeki o görünmez cam tavanı yıkmamızı engelleyen, bu yirmi iki-yirmi üç yıl boyunca inşa etmiş olduğunuz eğitim sistemi, hukuk sistemi, tüm kurumları yerle bir eden, demokrasiyi rafa kaldıran, kurumları âdeta işlevsiz hâle getiren bu tek kişilik Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi olduğunu yani iktidarınız olduğunu görmekteyiz. Çözüm ne? Çözüm derhâl seçim.

Değerli Sayın Bakanım, Manisa'da biliyorsunuz BYD yaklaşık 1 milyar dolarlık bir yatırım yapacak. Bir yıl önce BYD yetkilileriyle bir sözleşme imzalamıştınız. Mecliste kişiye özel, BYD'ye özel yasama faaliyetlerinde biz bulunduk burada. Damga vergisinden muaf eyledik. BYD'nin ürettiği bir araca dışarıdan şarj edilebilen hibrit bir modele vergi avantajı sağlandı. Çin araçlarına getirilen yüzde 40 ek vergiden BYD'yi muaf tuttuk. O günden bugüne BYD yaklaşık 35 bin tane araç sattı bu muafiyetlerle, istisnalarla ve indirimlerle. Ancak Manisa'da daha kazma vurulamadı, normal şartlar altında bugünlerde üretime başlaması gerekirdi. Üretim planlamasında yaklaşık bir yıllık bir sapma var. Bu bir yıl içerisinde de yüz milyonlarca dolarlık indirimden, istisnadan ve teşvikten faydalandı. Bu konuda herhangi bir garanti aldınız mı? Yani 35 bin tane araç ithal edilmiş, bununla ilgili teminat mektubu aldınız mı? Aldıysanız kaç liralık teminat mektubu aldınız ve yatırım ne zaman başlayacak? Onları size sormak istiyorum.

Bir de Sayın Bakanım, biliyorsunuz, Manisa zeytin üretiminin olduğu ve sanayisinin gelişmiş olduğu yerlerden bir tanesi. Şu anda hasat sezonundayız ve ciddi sıkıntılarımız var. Nedir sıkıntımız? Rekolte çok düşük olmasına rağmen fiyatlar her gün aşağı iniyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir dakika ekliyorum.
Buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Buradaki problemlerden bir tanesi, benim gördüğüm, firmalar yüksek faiz yüküyle karşı karşıya; yüzde 50, yüzde 60'la borçlanacaklar, daha sonra mahsulü alıp stoklayacaklar, işleyecekler; çok uzunca bir süre ve çok ciddi bir maliyet. Zeytin gibi diğer ürünlerde de -hasat dönemlerinde özellikle- buna benzer sıkıntılar oluyor; bu, fiyatların düşmesine de sebebiyet veriyor, üstelik yüksek faizin olduğu ortamlarda. Bu firmalara bu gibi durumlarda, bu dönemlerde, hasat dönemlerinde stoklayabilmeleri, alabilmeleri ve işleyebilmeleri için indirimli faiz kullandırılması konusunda bir çabanız olur mu?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi konuşmalar bitmek üzere. Araya gideceğim ama aradan önce söz isteyen varsa vereyim, öyle gidelim.

Sayın Erdem, buyurun lütfen.

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Değerli Bakanım, Bakan Yardımcıları, çok değerli bürokratlar, basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Geçen yılki bütçe ile bu yılki bütçeyi karşılaştırdım. Yirmi üç yıldır her konuda yatırımların, teknolojik gelişmelerin Bakanlığınız bünyesinde de fevkalade ilerlediğini görüyoruz. En mutlu eden de savunma sanayisinin geçen yıl ihracattaki payı yüzde 17,8'di, bu yıl yüzde 39,3'e çıkması, otomotivde 6,4'ten 12,3'e çıkması ve ihracatta 2025'te yüksek teknolojide yüzde 12,7; orta yüksek teknolojide yüzde 9,9 ihracat artışının oluşu; bunlar önemli veriler, tebrik ediyorum.

AR-GE harcamaları geçen yıl 16 milyar dolardı, bu yıl 20 milyar dolar. Yeter mi? Yetmez ama bu noktada da hassasiyetinizi görmekteyiz.

TOGG 75 bin araca ulaştı. T10F üretiminin de başlamış olması çok mutluluk verici.

Bilhassa coğrafyamız ve dünyada, haklının değil güçlünün artık sesinin çıktığı bir ortamda savunma sanayisinde yüzde 20'den 80'lere gelişimiz ve insansız hava araçlarımız Bayraktar, TB2, TB3, Akıncı, AKSUNGUR, ANKA; insansız savaş uçaklarımız ANKA-3, KIZILELMA; beşinci nesil savaş uçağımız KAAAN, eğitim uçuşları için HÜRKUŞ ve HÜRJET; helikopterlerimiz ATAK, GÖKBAY; mavi vatanda MİLGEM, TCG ANADOLU; seyir füzelerimiz SOM, ATMACA; süpersonik GÖKDOĞAN ve BOZDOĞAN gibi füzelerimiz; turbojet motorları üretiyor olmamız, TEI tarafından helikopterler için TS1400 turboşaft motorunun üretimi, İHA'lar için turbo dizel motorların, KAAAN ve KIZILELMA gibi uçaklarımıza TF6000 motor prototiplerinin testlerinin devam etmesi, hepsi önemli gelişmeler. Son bir yıldaki gelişmeleri de sunumunuzda ilettiniz. Bunlardan en önemlisi ALTAY tankının teslimini hepimiz gururla izledik. Yine, 47 araçlık Çelik Kubbe ve diğer yapıları gördük.

Ben bu noktada neden yirmi üç yıldır iktidarız; bunu sunumlarda, her bakanlıktaki gelişmeleri ve geldiğimiz noktayı izlediğimizde görüyoruz.

Sayın Cumhurbaşkanımız bazen çok farklı örnekler vererek gelinek noktayı izah etmeye çalışır. Cumhurbaşkanımız da biliyor bu ülkenin bir iğne ürettiğini, başka üretimler de yaptığını ama hayal edilmeyen üretimleri anlatmaya çalışıyor. Herhâlde biz -geçen yıl da demiştik- "İcat çıkarma." diye atasözü olan bir ülke olarak insansız hava uçaklarında dünyada 3 satılanın 2'sinin Türkiye'den gideceğini hiç hayal etmemiştik. Kendi uçaklarımızı, kendi tanklarımızı hiç hayal etmemiştik. Millet olarak bu noktada kendimizi olduğunun çok daha gerisinde görür bir haldeydik. Şimdi umutlarımız var; işte, patent başvurularına, yayınlara ve dünyadaki Türkiye'yle ilgili yorumlara baktığımızda geleceğin ülkeleri olarak sayıldığını görüyoruz.

Bizlerin, muhalefet-iktidar iyi yaptıklarını anlatmamız lazım, eksikimizi de iletmemiz lazım. Böyle bakarsak bu ülkeye daha çok hizmet ederiz. TOGG'un üretiminde İtalya'dan geldiğinden, yok Cumhurbaşkanının korumalarının denetiminde Gemlik'ten satışa çıktığına kadar neler söylendi. Bugün, biraz önce, Sayın Tanal daha uygun fiyatla hepimiz alalım modunda. Keşke başında böyle olsaydık çünkü bu gururlar hepimizin.

Ben bu gelinek noktada tekrar tebrik ediyorum Bakanımızı, yöneticilerini ama bir konuda eksikimizi de ifade etmek istiyorum. Sayın Bakan Yardımcısı Oruç Bey de bölgeyi çok iyi bilir, çok değerli bir kardeşimiz, Bakanlıkta önemli bir değer.

Değerli Bakanım, ben önceki dönemlerde de -o zaman Kalkınma Bakanlığıydı- her seferinde söyledim. Şimdi Bakanlığınıza geçti, belki Strateji ve Bütçe Başkanlığının direnci vardır ama bürokrasinin bu konuda ben direncini anlayamıyorum. Sayın Kalaycı da dile getirdi. Ben Konya Akşehir ilçesinde doğmuş birisiyim. 2002'de vekil olduğumda nüfusu 130 bindi, bugün 95 bine düştü. Konya'nın nüfusu 650 bindi, 1 milyon 400'e çıktı. Hani bu faktör verimliliği fabrikalar kadar ilçeler ve iller için de önemli değil mi? Bir yerde bir öğretmen 30-40 öğrenciye ders verecek, bir başka ilçede 10 öğrenciye. Bu, bu ülkenin değerlerinin boşa gitmesidir.

Niye böyle oluyor? Afyon 4'üncü bölge teşvikte, ona 12 kilometre yakınlıktaki Akşehir 2'nci bölgede yani 130 kilometre Konya'nın ilerisindeki bir ilçenin böyle bir teşvikte yıllardır tutulması gerçekten akıl almıyor. Aynı şey Ereğli için ve daha orta ilçeler Ilgın, Beyşehir için de... Döneminizde 270 küsur ilçede bir iyileştirme yapıldı. Yeter mi? Yetmiyor. Teşekkür ediyoruz ama bu konuda kapsamlı bir çalışma rica ediyorum, çok birikimlisiniz. İlçelerimizin daha güçlü olması, bu saydığım ilçeler Akşehir, Ereğli; Ardahan, Bingöl, Hakkâri, Iğdır'dan büyük ilçeler. Onlar 6'ncı bölgede teşvik alacak, sen 2'nci bölgede teşvik alacaksın. Bu ne hakka ne adaletle sığar. Bunun dikkatle incelenmesini rica ediyorum ve nüfusun da dengelenmesi açısından bu konuya önemle dikkat edilmesi lazım diyorum.

Ben 2026 yılı bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum, tüm ekibinize kolaylıklar diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Erdem, teşekkür ediyorum. Süre yönetimi için de ayrıca teşekkür ediyorum.

Şimdi, değerli milletvekilleri, öğlen yemeği arasına gideceğiz. Öğlen yemeği için F Blok Tören Ara Salon'da -her zamanki yerimiz- Sayın Bakanımız, milletvekillerimiz, Bakan Yardımcılarımız, kurum başkanlarımız ve genel müdürlerimiz için yemek ikramı olacaktır. Diğer bürokrat ve katılımcılar için -yer olmadığı için arkadaşlar burada- alt kattaki Üyeler Lokantası'nda yemek hazırlığı vardır, orada yemek ikramı olacaktır.

Görüşmelere 14.30'a kadar ara veriyorum, aradan sonra Ayyüce Hanım'dan başlayacağız.

Kapanma Saati:13.31

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.33

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 7'nci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Sayın Türkeş Taş, buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, kıymetli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yaptığınız sunum için teşekkür ediyorum, bütçenizin hayırlı, uğurlu olmasını istiyorum.

Tabii, Türk sanayisiyle ilgili çok güzel şeyler anlatıldı, çok güzel şeyler konuşuldu, başta savunma sanayisi olmak üzere yaşanan güzel atılımların, gelişmelerin altı çizildi ama şunu da göz ardı etmemek lazım, AK PARTİ bu ülkeyi yirmi üç yıldır yönetiyor Sayın Bakanım. Yirmi üç yıl gerçekten çok uzun bir süre ve yirmi üç yılda gerçekten çok şey yapılması gerekiyor zaten. Yani ben bu yapılanları küçümsemek anlamında söylemiyorum, takdir ediyorum ve tabii ki arkasında da duruyoruz, memnunuz ama kendi başarımızı, objektif olarak ne kadar başardığımızı görebilmek için kıyas yapmamız gerektiğini de düşünüyorum.

Mesela, bize benzer ülkelerde ne olmuş, yirmi yılda o ülkeler neler yapmış diye bir bakacak olursak; örneğin, Güney Kore'ye ben bir göz atalım diyorum. 1953'te Kore Savaşı sonrası yıkık olan bir ülke ve o zaman kişi başına geliri 80 dolar. Aynı yıllarda Türkiye'de de sanayileşme denemeleri var ama tabii ki ağırlık tarımda. Bizim de kişi başına gelirimiz 300 dolar. 2000-2020 arası duruma baktığımızda Güney Kore'nin geldiği nokta; tamamen bilgi toplumu stratejisine dönüşmüş, gelişmiş yüksek teknoloji üretimine geçmiş ve bu yüksek teknoloji üretiminin ihracattaki payı yüzde 25-28 seviyelerine gelmiş, kişi başına geliri 34 bin dolara çıkmış, AR-GE harcamaları gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 4,9'u olmuş, OECD'de ilk üçte. Ve yine Türkiye'ye baktığımızda; bu yirmi yıllık dönemde sanayi ihracatı, evet, artmış ama maalesef teknoloji düzeyi düşük kalmış bizim ihracatımızın. İhracatımızın yüzde 95'i orta düşük teknoloji olarak gözüktüyor ve kişi başına millî gelirimiz de 13 bin dolar civarında. İhracatta yüksek teknolojinin payı da yüzde 3-4 civarında. Şimdi, 17 bin olarak söyleniyor kişi başına millî gelir yani Kore'nin yarısı, tam 2 katı olmuş onların millî geliri. Yani, özetle, konuştuğumuz bu rakamlar Türkiye'nin sanayileşme başarısını da bence derecesini biraz gözler önüne seriyor.

Hepimiz çok iyi biliyoruz ki sanayi, bir ülkenin yalnızca üretim gücü değil aynı zamanda tabii ki bağımsızlık iradesi de. Tarımdan teknolojiye, eğitimden enerjiye kadar her alanda kalkınmanın da omurgası sanayi. Bugün Türkiye ekonomisinin yaklaşık yüzde 26'sını sanayi sektörü oluşturuyor. İhracatımızın yüzde 94'ü sanayi ürünlerinden geliyor. 6 milyona yakın insan doğrudan sanayide çalışıyor. Bu, Türkiye'nin üretim gücünün hâlâ çok güçlü bir potansiyele sahip olduğunu gözler önüne seriyor ancak aynı zamanda bir gerçeği de itiraf etmeliyiz: Bu potansiyel, tam anlamıyla verimliliğe ve teknolojiye dayalı bir üretim modeline dönüşmemiş. Sanayi katma değer oranımız OECD ortalamasının hâlâ gerisinde.

Türkiye sanayisinin önündeki temel sorunları 3 ana başlıkta toplayabiliriz: En önemlisi, enerji maliyetleri; ikinci sırada finansmana erişim zorlukları var ve üçüncüsü nitelikli iş gücü eksikliği.

Enerji maliyetleri son yıllarda özellikle arttı; sanayicinin rekabet gücünü de doğrudan etkiliyor bu kalem ve üretim maliyetlerinin neredeyse yüzde 30'una kadar çıkıyor. Yenilenebilir enerjiye geçişte önemli adımlar atılsa da sanayide enerji verimliliği hâlâ istenen düzeyde değil maalesef.

Finansman sorunu özellikle KOBİ'ler için ciddi bir darboğaz yaratmakta, üretmek isteyen girişimciler yüksek faiz ve teminat sıkıntısı nedeniyle yatırım yapmakta zorlanmakta hatta yapamamakta. Ülkemizin sanayi politikası, sermaye birikimini üretime değil gayrimenkul ve kısa vadeli kazançlara yönlendiren bir yapıda kalmış durumda.

Nitelikli iş gücü eksikliği ise en az finansman kadar önemli bir sorun Türkiye'de. Mesleki eğitim ile sanayi arasında kopukluk çok fazla var. Sanayiciler aradıkları kalifiye elemanı bulamamaktan şikâyet ederken gençler vasıfsız işlerde düşük ücretle çalışmak zorunda kalmakta. Bu tablo bize sanayileşmenin sadece fabrika kurmakla değil insan kaynağı, teknoloji, eğitim ve planlamayla yürüyen bir süreç olduğunu da hatırlatmakta.

Sanayi üretimimizin yüzde 60'ı Marmara Bölgesi'nde yoğunlaşmış durumda. İstanbul, Kocaeli, Bursa ve Sakarya âdeta ülkenin üretim merkezi hâline gelmiş. Oysa bu dengesizlik hem ekonomik hem de sosyal sorunlar yaratıyor. Marmara Bölgesi artık doygunluk sınırına ulaşmış. Zaten deprem bölgesi; trafik, çevre kirliliği, arsa fiyatları ve lojistik baskı bu bölgedeki üretimi sürdürülemez hâle getirmiştir. Buna karşılık Adana, Mersin, Gaziantep, Konya, Kayseri, Eskişehir gibi şehirlerimiz yeni sanayi merkezi olmaya adaydır. Adana-Mersin hattı özellikle enerjiye, limanlara ve ulaşım erişim avantajıyla Türkiye'nin yeni üretim koridoru hâline gelmelidir, gelmeye de çok müsaittir. Sanayiye sadece büyük kentlerde değil bölgesel kalkınma ekseninde de yeniden planlamamızın gerekliliğini düşünüyoruz çünkü üretim, sadece ihracat için değil adaletli bölgesel büyüme, istihdam ve sosyal refah için de gereklidir.

Sanayinin geleceği artık karbon ayak iziyle, dijital kapasiteyle ve verimlilik oranlarıyla ölçülüyor. Avrupa Birliği'nin yeşil mutabakatı ve sınırda karbon düzenlemesi önümüzdeki yıllarda ihracatımızı da doğrudan etkileyecek. Türkiye'nin sanayi stratejisi bu dönüşüme ayak uydurmak zorunda. Bunun için de şu 3 kritik adım önemli diye düşünüyoruz: Birincisi, enerji verimliliği yatırımlarının teşviki; ikincisi, yeşil finansman araçlarının yaygınlaştırılması ve en önemlisi de dijital altyapının güçlendirilmesi.

Sanayi 4.0; sadece robotlar değil veri üretimi, yapay zekâ, sensör teknolojileri ve otomasyon da demek. Bugün Türkiye'de sanayi işletmelerinin yüzde 85'i dijitalleşme sürecini tam olarak maalesef başlatamamış durumda, bunların maliyeti de tabii onlara çok fazla. Oysa bu dönüşüm, sadece rekabet gücü değil aynı zamanda çevre, sürdürülebilirlik ve kaynak verimliliği açısından da zorunlu.

Devletin görevi, artık, sadece izin veren değil yön veren bir sanayi politikası oluşturmak olmalı. Plansız büyüme yerine stratejik sektörlerde kümelenme ve yerleşme politikalarında ciddi adımlar atılmalı, daha da büyük adımlar atılmalı. Örneğin, savunma sanayisinde yakalanan yerleşme oranı yüzde 80'e ulaşmıştır. Benzer bir başarı makine, kimya, biyoteknoloji ve yarı iletken sektörlerinde de mümkündür ancak bunun için uzun vadeli planlama, AR-GE teşvikleri ve üniversite-sanayi iş birliği kaçınılmazdır. Kamu, sanayiye sadece destek değil vizyon sunmalıdır. Sanayi bölgeleri lojistik altyapısıyla, enerji planlamasıyla, eğitim sistemiyle kesinlikle entegre edilmelidir.

Sanayileşme, sadece ekonomik bir süreç değil toplumsal da bir dönüşümdür. Bir ülke sanayileştikçe sadece üretim değil aynı zamanda orta sınıf, kentleşme ve demokratikleşme de gelişir. Bugün Türkiye'de üretimin yükünü sırtlayan emekçiler enflasyon karşısında alım güçlerini kaybediyor. Sanayinin büyümesi emeğin küçülmesi pahasına olmamalıdır. Gerçek sanayileşme adil ücret, güvenli çalışma koşulları ve sosyal refahla mümkündür; aksi hâlde üretim büyürken toplum daralır, millî gelir artarken gelir dağılımı bozulur.

Türkiye sanayisinin geleceği üç kelimeyle özetlenebilir; akıllı, temiz ve adil. Akıllı bir sanayi olmalı çünkü dijitalleşme ve inovasyon merkezli bir üretim ekonomisine geçmek artık geleceğimizin kaçınılmazıdır. Temiz bir sanayi olmalı çünkü çevreye zarar vermeyen yeşil üretim standartlarını da benimsemek zorundayız. Adil bir sanayileşme olmalı çünkü sanayileşmenin kazancı toplumun tüm kesimlerine eşit dağıtılmalı ve toplumun toplam refahını artırmalıdır. Bu vizyon, sadece iktisadi bir tercih değil aynı zamanda bir medeniyet tercihidir.

Türkiye sanayisi; cumhuriyetin ilk yıllarından bu yana bu toprakların alın teriyle, emeğiyle, azmiyle büyüdü, bugün ise yeni bir eşiğe gelmiş durumdadır. Ya düşük katma değerli üretime sıkışıp kalacağız ya da bilgiye, teknolojiye, sürdürülebilirliğe dayalı bir sanayi hamlesiyle dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına gireceğiz; başka alternatif kalmadı artık bizim için. Unutmayalım, sanayileşme bir tercihten öte bir kader meselesidir çünkü üretmeyen bir ülke maalesef karar veremez, üretmeyen bir ülke maalesef bağımsız olamaz ve üretmeyen bir ülke geleceğini başkalarına teslim etmek durumunda kalır.

Bugün Türkiye'nin önündeki görev açıktır; daha çok üretmek, daha adil bölüşmek ve daha sürdürülebilir büyüktür. Bu hedefe -sadece ve sadece- bilime, emeğe ve planlamaya dayalı sanayi politikasıyla ulaşabiliriz ve bunu başardığımızda da sadece ekonomimizi değil toplumsal barışımızı, refahımızı ve öz güvenimizi güçlendirmiş olacağız diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Erkan, buyurun.

Süreniz on dakika.

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Sayın Komisyon Başkanım, Sayın Bakanım, sayın milletvekilleri, Bakanlığımızın kıymetli temsilcileri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın 2026 yılı bütçesini değerlendirmek üzere sözlerime başlarken Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın güçlü liderliğinde Türkiye'nin üretim ve sanayi vizyonuna yön veren tüm sanayicilerimize, iş adamlarımıza ve tüm emekçilerimize şükranlarımı sunuyorum.

Dün, Türk siyasi tarihine "Anadolu ihtilali" olarak geçen 3 Kasım 2002 seçimlerinin 23'üncü seneidevriyesini idrak ettik. Bu vesileyle, ak kadroda yer alarak ülkemize hizmet eden tüm milletvekillerimize, yol ve dava arkadaşlarımıza ve tüm vatandaşlarımıza şükranlarımı arz ediyorum; ebediyete intikal eden kardeşlerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum. İlk günkü heyecanımızdan hiçbir şey kaybetmeden millete ve memleketimize hizmet mücadelemizi sürdürüyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; küresel rekabette söz sahibi, refah seviyesi yüksek, topyekûn kalkınmış bir Türkiye hedefiyle şekillendirdiğimiz stratejilerimizin temelinde "yerelden ulusala, ulusaldan küresele" diye ifade edebileceğimiz kalkınma hedefleri yer alıyor. Ülkemiz son yirmi üç yılda üretim ekonomisine dayalı kalkınma modelini başarıyla uygulamış, millî sanayi kapasitesini 3 katına çıkarmıştır; özellikle sanayi üretiminde ve ihracatında önemli bir ivme yakalamış, bazı sektörlerdeki küresel ve bölgesel ölçekte iddialı bir konuma gelinmiştir. Mesela, Avrupa'nın en büyük otomotiv üretim üslerinden biri olarak bugün dünya çapında ilk 15 üretici arasında yer alıyoruz. Son dönemde yerli ve millî elektrikli otomobil markamız TOGG'la elektrikli araç ekosisteminde de iddia adımlar atıyoruz. Ayrıca, petrokimya ürünleri, plastik ham maddeler ve çeşitli kimyasal ürünlerde milyonlarca dolarlık üretim ve ihracat hacmine sahip olan ülkemiz; çimento, demir çelik, seramik, cam gibi yapı malzemeleri üretiminde de küresel pazarda güçlü bir rekabet yürütüyor. Bugün kendi imkânlarımızla modern piyade tüfeklerini, zırhlı araçları, fırtına obüslerini, İHA, SİHA, TİHA sistemlerini, taarruz ve genel maksat helikopterlerini, eğitim uçaklarını, elektronik harp sistemlerini, akıllı mühimmatları, füzeleri, hava savunma sistemlerini, savaş gemilerini, millî muharip uçağını ve daha birçok ürünü tasarlayıp inşa, imal ve ihraç ediyoruz. Aynı zamanda, Vecihi Hürkuş, Nuri Demirağ, Şakir Zümre, Nuri Killigil gibi yerli ve millî savunma sanayi için ömrünü feda etmiş büyüklerimizin ruhlarını da şâd ediyoruz.

Sayın Cumhurbaşkanımız bu konuda ilk adımları attığı zaman "Yine yapamayacaksınız, yine başaramayacaksınız." diyenlere bugün milletçe en güzel cevabı veriyoruz. Millî muharip uçağımız KAAN, insansız savaş uçağımız Bayraktar KIZILELMA, muharip insansız uçağımız ANKA-3, jet motorlu eğitim ve taarruz uçağımız HÜRJET, yeni nesil temel eğitim uçağımız HÜRKUŞ, ağır sınıf taarruz helikopterimiz ATAK-2 ve daha niceleri bugün gök vatanda; çok maksatlı amfibi gemimiz TCG ANADOLU ise mavi vatanda bayrağımızı gururla dalgalandırıyor. Bayraktar TB2, AKINCI, ANKA ve AKSUNGUR gibi hava araçlarımızla dünyada SİHA teknolojisinde en gelişmiş ilk 3 ülke arasında yer alıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye, 371 OSB, 113 teknopark, 52 endüstri bölgesi ve 1.700'ü aşkın AR-GE merkeziyle dünyanın en güçlü ekonomilerinden biri olma hedefine doğru sağlam adımlarla ilerlemektedir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımız, ülkemizin rekabet gücünü ve seviyesini artırmak için toplumun her kesimiyle ve ilgili kurumlarla iş birliği içerisinde faaliyetlerini sürdürmektedir. Türkiye ekonomisinin neredeyse yarısını oluşturan ve aynı zamanda doğal afetler ve diğer risklere karşı kırılganlığı yüksek seviyede olan Marmara Sanayi Bölgesi'ndeki tesislerin Orta Anadolu'ya taşınması tarihî bir adım olacaktır. Böylece Kocaeli, İstanbul ve Bursa'da faaliyet gösteren sanayi tesisleri, Kırşehir başta olmak üzere İç Anadolu şehirlerimizde üretime devam ederek yerel ekonominin canlanmasına, işsizlik oranlarının düşmesine ve bölgesel kalkınmanın hızlanmasına imkân sağlayacaktır.

Değerli milletvekilleri, başta da ifade ettiğim gibi, bu bütçenin temel amacı, üretimi büyütürken istihdamı artırmak ve teknolojiyi yerleştirmektir. Tüm bu adımlar Türkiye Yüzyılı vizyonunun ekonomik omurgasını oluşturmaktadır. Cumhurbaşkanımızın ifade ettiği gibi Türkiye üreten, geliştiren, ihraç eden bir ülke olarak geleceğin dünyasında yerini alacaktır. Bizim tek bir gayemiz vardır; o da milletimizi Türkiye Yüzyılı hedefleriyle buluşturmaktır. Rehavete kapılmadan, sorumluluklarımızı en iyi şekilde yerine getirerek, milletin emanetini taşıdığımızın bilincinde olarak bu uğurda çalışıyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerle, 2026 yılı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinin ülkemize, sanayicilerimize, girişimcilerimize, tüm milletimize hayırlı olmasını diliyorum. Başta Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a, Sanayi Bakanımız Sayın Mehmet Fatih Kacır'a ve tüm emeği geçen arkadaşlara teşekkür ediyorum.

Sizleri saygılarla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Erkan'a, çok güzel bir süre yönetimi yaptı kendileri. Değerli arkadaşlar, böyle örnekler de var, görüyorsunuz Necmettin Bey'i.

Evet, şimdi söz isteyen kimse yok. Oylamaya geçeceğim. Söz talebi... Müşteri kalmadı.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Ben konuşacağım Başkanım ama kamera hazır değil. Bu kadar hızlı olacağını beklemiyordum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yapacak bir şey yok.

Zorla konuşmacı arıyoruz.

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - Lütfen, ben de varım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sizin listede var mı isminiz? Yani herkes için CHP, onun için...

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - Siz beni hep unutuyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayır, ben unutmuyorum. Herkes için CHP, Veli Bey'in oradan gelecek.

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - Veli Bey'in listesinde varım ben.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Var mı? Evet, varmış.

Sayın Arpacı, buyurun.

Süreniz beş dakika.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - On dakika Başkanım, ben Cevdet Bey'in yerine konuşuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, on dakika.

Buyurun.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, çok kıymetli milletvekilleri ve sayın bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Sayın Bakanım, geçen gün ekonomi gazetelerinde bir yazarın "Bu dönemde emekli, çiftçi, sanayici ve asgari ücretli çok zor durumda." sözleri oldukça ilgimi çekti. Siz de bu bileşenlerden sanayicinin, sanayinin başındaki sorumlu insan olarak ne hissediyorsunuz, çok merak ediyorum. Nasıl oldu da bu 4 bileşen, bu temel 4 bileşen bir potaya girdi ve bir potada özellikle sanayici eridi gitti? Ekonominin en güçlü kası olması gereken sanayi üretimi her yıl daha kötüye gidiyor. İstihdam sanayiden hizmete kayıyor, ihracat düşüyor ve siz bize sunumunuzda teknoloji üzerinden tozpembe bir tablo çiziyorsunuz. Teknoloji tabii ki önemli ama Bakanlığınızın adı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. Teknolojiden bu kadar bahsederken ne yazık ki imalat sanayisinden çok az bir kısımda bahsetmişsiniz. Bu ekonomik tabloda sanayiciyi gerçekten koruyan ve haklarını savunan başarılı bir bakan olduğunuzu düşünüyor musunuz, ben çok merak ediyorum.

Üç senedir ısrarla söylüyoruz, Covid dönemi sonrası bir fırsat kaçırmıştır. Dengeler altüst olmuş, kamu kaynakları doğru zamanda doğru yere verimli harcanmamış ve bunun sonucunda bugün sanayici yüksek maliyet ve kur baskısı yüzünden pazarını kaybetmiş; finansa ve ara mala erişemeyen; öz sermayesini, cirosunu, istihdamını, üretimini kaybeden noktasına gelmiştir. Sanayici kandırılmıştır; "Üretim, istihdam, yatırım ve ihracatı artıracacağız. Çin modeli üretime, yeni Türkiye ekonomisine geçiyoruz." diyenler tarafından kandırılmıştır.

Bugün gelineen noktayı burun kıvrıdığınız, verimsiz bulduğunuz, katma değer yaratamadığını düşündüğünüz, "Marka olamamış." dediğiniz, dövizle bağımlı sandığınız yanlış yatırım yapan, plansız büyüyen tekstil sektöründen örneklerle göstereyim. Bakalım, hâlâ övünebilecek misiniz Sayın Bakanım. 2022 Aralıkta tekstil, hazır giyim ve deri sektöründe faaliyet gösteren firma sayısı yaklaşık 71.959; bugün 62 bin civarında. Kapanan firma sayısı 10 bin, kayıp yüzde 13,5. Aralık 2022 -tam da nas politikalarının başladığı, ihracata doymadığımız, en büyük sıkıntımızın kapasite sorunu olduğu o aylar Ağustos-Aralık 2022- istihdam 1 milyon 304 bin 927; bugün 944 bin. İşten çıkarılan kişi sayısı 360.757, kayıp yüzde 27,5 sadece üç senede.

Şimdi, verilen teşvikle, 2.500 liralık verdiğiniz teşvikle sunumunuzda 22 bin istihdam artışıyla övündünüz -yazmışsınız- fakat üç senede sanayideki toplam kayıp, istihdam kaybı 560 bin. O gün dünyanın 6'ncı büyük ihracatçısı, toplam pazarın 3,7'si Türkiye, bugün Avrupa Birliğine ihracatımızda son iki yılda değer kaybı yüzde 6,5; miktar kaybı 3,3. Bakın, Avrupa Birliği pazarındaki Uzak Doğulu rakiplerimiz ihracatını değer değişiminde yüzde 4,3 oranında, miktar değişiminde ise yüzde 13,2'lik artırmış yani Uzak Doğulu rakiplerimiz Avrupa Birliğinde yüzde 10,1 -yüzde 10 diyelim- artış yakalamışlar. Yani "Dünyada talep daraldı, resesyon var, bu düşüşün sebebi dış mihraklar..." falan değil Sayın Bakanım. Avrupa bizden almadığı malı gitti, başka yerden buldu, aldı. Biz pazarımızı kaybettik, onlar daha büyük pazarlara ulaştı; biz kaybettik, onlar kazandı.

Sadece hazır giyim ve konfeksiyon sektöründe 2022 Ocak-Ekim ihracatımız 17 milyar 873 milyon, 2025 Ocak-Eylül ihracatı 12 milyar 712 milyon TL'ye geriledi; üç senede yüzde 30 ihracat kaybı. Sakın "İhracat, Ticaret Bakanlığının işi." demeyin. O gümrüklerden sorumlu, ihracatı sanayici yapıyor, sorumluluk sizde; bu kayıptan siz sorumlusunuz.

Şimdi, Çin modeli Türkiye ekonomisini size anlattım. Bu üç sektörde de üretim ve ihracat yapan sanayici kan ağlamaktadır Sayın Bakan. Siz bu tabloda kendinizi nasıl konumlandırıyorsunuz? Sektör bu duruma gelirken siz ne yaptınız? KOBİ'lere 2.500 TL istihdam desteği sağladınız, sağladınız da şartlarını çok ağır koydunuz; bunu size geçen sene ifade etmiştim. Birçok firma da zaten bu teşvikten yararlanamadı, bir ay yararlansa üç ay yararlanamadı çünkü zaten çalışma saatlerini burada baz aldınız, çalışma saatlerinin düşmemesini baz aldınız. İyi de kapasite her gün düşüyor, PMI düşüyor, üretim azalıyor. Zaten üretimini devam ettirebilen işletmede sorun yok ki devam ettiremeyen işletmelere vermeniz gerekiyordu. Dolayısıyla, birçok firma da kullanamadı. Bir de ölçek belirlediniz, sadece KOBİ'lere verdiniz. O gün de söylemiştim, ölçek belirtmeksizin sektördeki büyük firmaları da dâhil ederek verin çünkü tekstil sektöründe büyük siparişleri büyük firmalar alır ve fasonlarına, KOBİ'lere dağıtır. Dolayısıyla, büyük şirketlerin sipariş alması önemlidir. Alamadıkları için de pazarlarını kaptırmamak için bugün o teşvik vermediğiniz büyük şirketler Mısır'a gidiyorlar üretimlerini sürdürebilmek için. Küçük şirketler ne yazık ki kapanıp gidiyorlar Sayın Bakanım.

Bakın, çok kritik bir noktadayız. Biz 2026'yı kaybettik; 2026 ilkbahar, yaz, sonbahar, kış koleksiyonlarının siparişleri gitti. Bugün bir şey yaparsanız, bugün bir teşvik çıkarırsanız, bugün döviz dönüşüm desteğini artırırsanız, bugün tekstil üreticisine umut olursanız 2027 ilkbahar, yaz koleksiyonlarını yakalarız. Anlatabiliyor muyum? Bizim bir senemiz kayıp. Dolayısıyla, bugün bir umut olmazsanız üç beş ay içinde, inanın, istihdam kaybı 100 binleri daha bulur, kapanan iş yeri sayısı daha da artar Sayın Bakanım.

Birçok işletmenin ocak, şubat aylarında siparişi yok; kasım, aralık aylarında ne yazık ki istihdamı azaltmak, makinaları kapatmak üzere şu an hazırlık yapıyorlar.

Şimdi, savunma sanayisi ve yüksek teknoloji tabii ki çok önemli fakat bu alanda gelişmek için tekstilden bir anda vazgeçmek de gerekmiyor. Tekstili gözden çıkardıysanız sektörden yavaş yavaş çıkıp bir dönüşümü planlamanız gerekiyordu. Ayrıca, şunu da belirteyim: Sunumunuzda 2025'in ilk dokuz ayında yüksek teknoloji ürünlerinde ihracatta yüzde 12,7; orta teknolojide de yüzde 9,9 artış olduğunu söylemişsiniz. Haklısınız fakat aynı dönemde 2024'teki düşüş yüzde 20'dir yani aslında bu düşüşü yerine bile koyamamışız, bir düzeltme hareketi olmuş, iyi de olmuş.

Şimdi, artık konu sadece tekstil değil Sayın Bakanım. Adnan Polat, biliyorsunuz -duydunuz mu- bir açıklama yaptı, dedi ki: "Sanayi bittikten sonra enflasyon düşse ne olur, faiz yüzde sıfır olsa ne olur ."

Yukarıda bahsettiklerimi üç senedir söylüyorum, eğer bir şeyler yapmazsanız bugün tekstilin başına gelenler imalat sektörü ve Türk sanayisini vuracaktır; Türkiye üretemez hâle gelecek, ithalata bağımlı hâle gelecektir. Bugün ihtiyaç duyduğumuz döviz ülkemize gelsin diye tefeci faizi veriyoruz. Dolar bazında yüzde 25, yüzde 30 faiz veriyoruz; dünyada başka yerde örneği yok. Dolayısıyla, bu sanayi kültürünü kaybedersek, iş işten geçerse inanın bir daha başa getiremezsiniz.

Son olarak Sayın Bakanım, Denizli'de Çivril ilçemizde seçimden önce verdiğiniz sözlere değinmek istiyorum. Belediyeyi kaybedince unuttuğunuz, çeşitli bahanelerle kulak arkası ettiğiniz Çivril Organize Sanayi Bölgemiz. Ne yazık ki seçimden sonra Çivril hemşehrilerimizi cezalandırıyorsunuz. Bakın, seçimden önce milletvekilleriniz gittiler, orada fotoğraf çekildiler, müjdedildiler "Hayırlı olsun." dediler fakat belediye gitti, organize sanayi bölgesi birden tarım alanı oldu; şu anda Tarım Bakanından izin bekleniyor. Bakın, orada bir sermaye birikti, orada bir kamulaştırma yapıldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Arpacı.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Bir dakika, toparlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir dakika yok.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Var, verdiniz herkese.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Onlar Komisyon üyesi.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Ben de Komisyon üyesi yerine konuşuyorum ya.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok, Komisyon üyesi yerine konuşmuyorsunuz, değil, değil.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Komisyon üyesi yerine konuşuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayır, değil; size beş dakikasını verdi...

ŞEREF ARPACI (Denizli) - O zaman son sözümü söyleyeyim Sayın Başkanım.

Bu yanıştan bir an önce dönün; Çivril'de organize sanayi bölgesinin önünü açın, Tarım Bakanına bir telefonunuza bakar. O alan zaten sizin izninizle bu şeye geldi ve heyet oluştu, başkanlık oluştu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tarım Bakanına soralım gelince, Tarım Bakanı da gelecek.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Bu sözünüzü yerine getirmenizi bekliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Komisyon üyelerimizin haricindekine uzatma vermiyorum. Dolayısıyla bu hak onların.

Şimdi, Sayın Aksu, buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, sayın milletvekilleri, Değerli Bakan Yardımcıları, bürokratlar, basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, kapsamlı sunumunuz için teşekkür ediyor, başarılarınızın devamını diliyorum.

Türkiye'nin sanayi ve teknolojide aldığı mesafeyi, kazanımlarını, bilimin ve bilimsel düşüncenin çıktılarının sanayile entegrasyonu sonucunda elde edilen yerli ve millî katkıyı dikkatle takip ve takdir ediyoruz. On İkinci Kalkınma Planı'nda da ifade edildiği gibi, Türkiye'nin dünyanın 10 büyük ekonomisi arasında yer alması, imalat sanayinin millî gelirdeki payının yüzde 30'un üzerine çıkarılması, yüksek teknoloji ürünlerin imalat sanayi ihracatındaki payının yüzde 17'ye yükseltilmesi gibi yüksek plan hedeflerine ulaşmada Bakanlığınız politikaları kilit role sahiptir. Ekonomide uzun dönemli, istikrarlı bir büyümenin sağlanması sürdürülebilir sanayi üretiminden geçmektedir. Türkiye'nin üst üste yirmi çeyrektir yakaladığı yüksek büyüme başarısının arkasındaki asıl itici güç, sahip olduğumuz bu güçlü sanayi altyapımız olmuştur.

2025 yılında küresel koşulların baskısına rağmen sanayide pozitif görünüm korunabilmiştir; Ocak-Ağustos döneminde sanayi üretimi yıllık yüzde 3,9 büyürken, 24 imalat sanayi sektörünün 18'inde artış kaydedilmiştir. Sanayi üretim endeksi 2020-2025 yılları arasında Türkiye'de yüzde 30,6 oranında artarken Almanya'da yüzde 14,7; İtalya'da yüzde 6,9 oranında azalmıştır. Son dönemde enflasyonla mücadele politikaları reel sektörü bir nebze olumsuz etkilemiştir; sanayi sektörü istihdamı 2024 yılında bir önceki yıla göre yüzde 0,5 oranında artış gösterirken, 2025 yılı ikinci çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 1,2 azalmıştır.

Sanayi sektörü içinde gerek üretim değeri gerekse istihdam hacmi bakımından en büyük paya sahip, önemli ve dinamik alt sektörlerden biri imalat sanayidir. İmalat sanayi, yüksek teknoloji üretimindeki artışın desteğiyle on iki çeyreğin en iyi performansını sergilemiştir; 2025 yılı Ocak-Eylül döneminde imalat sanayi ihracatımız yüzde 4,3 oranında artarken orta ve yüksek teknoloji ürünlerin ihracatı bu dönemde yüzde 9,9 oranında artmıştır.

Türkiye ekonomisinin sektörel yapısında sanayi lehine bir dönüşümün sürdürülmesinde KOBİ niteliğindeki işletmelerin önemli bir yeri vardır. Bu bağlamda, KOBİ'lerin finansmana erişiminin kolaylaştırılması, üretim ve pazarlama faaliyetlerinin ve ölçek büyütmelerinin desteklenmesi yararlı olacaktır. Sürdürülebilir sanayi üretimi devletin öncülüğü ve desteğiyle özel sektör tarafından hayata geçirilmeye devam etmelidir. Türkiye, sanayi ve teknoloji alanında güçlü bir vizyon ortaya koyarak birçok yeniliğe imza atmış,

atmaya da devam etmektedir. Türkiye, güçlü bir savunma sanayi ekosistemi oluşturmuştur, millî teknoloji hamlesinin çıktıları gurur vericidir. Sektörün büyütülmesi, ileri teknolojinin diğer alanlara da yayılması bakımından hayati önemdedir. Bu bağlamda, savunma sanayi yatırımları stratejik öncelikler doğrultusunda teşvik edilip yönlendirilerek yeni şirketlerin sektöre ve savunma sanayi ekosistemi içindeki girişimciliklere katılımı desteklenmeye devam edilmelidir. Yakalanan ivmenin kurumsal, beşerî ve idari kapasitenin güçlendirilmesiyle sürdürülebilir olmasını arzu ediyoruz. Son dönemlerde, sektör içinde yer alan özellikle küçük işletmelerin dile getirdiği bazı sıkıntıların giderilmesi sektör dinamizmini artıracaktır diye düşünüyoruz.

Artan sanayi kapasitesi yatırım için uygun ve yeterli yeni alanlar oluşturulması zarureti de ortaya çıkarmaktadır. Özellikle İstanbul, Marmara Bölgesi ve büyük kenttekiler başta olmak üzere organize sanayi ve endüstri bölgelerinin genişleme taleplerini dikkate alan, altyapılı yeni uygun endüstri ve teknoloji bölgelerinin oluşturulması Türkiye'nin büyüme ve kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilmesi bakımından zorunlu bulunmaktadır.

Bu kapsamda, Sayın Bakanım -daha evvel de ilettim- özellikle İstanbul'da önemli bir kapasite genişleme ihtiyacı bize iletiliyor ama İstanbul'da, malum, böyle bir alan yok. Bu doğrultuda onlara ne tür cevaplar vereceğiz? Onlar için de uygun olan yatırım alanlarını tesis etmek durumundayız.

Ben bu vesileyle İstanbul'daki organize sanayi bölgeleri ve endüstri bölgelerindeki doluluk oranının da yüzde kaç olduğunu sormak istiyorum. Bunu iki sebeple soruyorum: Birincisi, boş alan var mı? İkincisi de bu alanlarda bir arsa spekülasyonculuğu da sanki yapılıyor gibi bir izlenim var. Çok pahalıya boş alanlar satılıyor, yatırımcı için uygun bir alan olmaktan çıkıyor dolayısıyla. Buna yönelik de tedbir alınması gerekir diye düşünüyoruz.

Tabii, bu sürecin kentleşme politikalarıyla birlikte yönetilmesi, ileri teknoloji yoğun yatırımlara ve sektörlerle öncelik veren bir yaklaşımın benimsenmesi, bununla birlikte, uygun yatırım yeri taleplerinin bütünüyle karşılanmasını mümkün kılan bir planlamanın yapılması gereklidir. Diğer yandan, imalat sanayisinde sektörün ihtiyacı olan eleman sıkıntısını giderecek, özellikle usta talebini karşılayacak mekanizmaların etkinleştirilmesi gerekmektedir. Mesleki eğitime yönelik tedbirlerle birlikte geleceğe dönük hedefler doğrultusunda insan gücü yetiştirilirken güncel talepleri karşılayacak bir çarenin de bulunması gerekmektedir.

Sanayinin planlanması ve sanayicinin stratejik öncelikler doğrultusunda yönlendirilmesi, yatırımcının önünü açacak öngörülebilirliğin her alanda sağlanması zorunludur. Sanayi destek ve teşvik sistemlerinin, vergi ve istihdam teşviklerinin sanayi planlaması çerçevesinde üretimi artırıcı, sürdürülebilir kent ve sanayi politikasıyla bütünleşik bir şekilde belirlenmesi gerekmektedir.

Şimdi, bu çerçevede bir sanayi stratejisi ortaya koydunuz; çok önemli, çok değerli, çok kıymetli; Türkiye'nin geleceğini de planlayan bir çerçeve. Bununla beraber, bize iletilen şikâyetlerden de dikkatimizi çeken konuları birkaç başlık altında toplamak mümkündür diye düşünüyorum. Bunlardan birincisi, kapasite artırımı, yer meselesi. İkincisi, yönlendirilme ihtiyacı. Üçüncüsü, nitelikli eleman temini. Dördüncüsü, öngörülebilir hukuki ve teknik bir düzen. Beşincisi, destek ve teşviklerin etkinliği. Bölgesel ve kırsal kalkınma programı bir diğeri. Ve nihayet, devletin sanayi ve teknoloji geliştirme fonksiyonuna uygun kurumsal kapasitenin inşası... Bütün bunların sonucunda, inanıyoruz ki emeğin, sermayenin ve bilimin buluşturulduğu bir sanayinin inşası mümkün olacaktır diye düşünüyorum.

Daha evvelki bütçe dönemlerinde dile getirdiğim bir husus için de teşekkür etmek istiyorum. KOSGEB destekleriyle ilgili bize hep şikâyetler olurdu. Bu destekleri almak için aracılardan... Onların himmetine sığınmak vesaire gibi şeyler ifade edilirdi ama bugün geldiğimiz noktada bunu bilgisayar sistemiyle, otomasyonla, ilgililerin ve jürinin haberi olmadan bir sistemin entegre edildiğini öğrenmekten memnuniyet duyduğumu da ifade ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

Yine, bir başka üzüntümü belirtmek istiyorum: Bir sayın milletvekili, sabah, KAA'ın çöp olduğundan bahsetti; buna hakikaten üzüldüm. Yani bizim millî varlığımıza, millî sermayemize, millî teknolojimize sahip çıkmamız lazım. Öldürmek değil oldurmak burada önemli. Varsa bir eksik, bunların kuşkusuz, tamamlanması, ikmal edilmesi önemlidir ama KAA göz bebeğimiz, gururumuz. Yapılan açıklamalar da Sayın Cumhurbaşkanı tarafından... Bunun planlanmasına yönelik bir aksaklığın da olmadığını zaten ifade ettiler.

Evet, değerli milletvekilleri, Türkiye'nin küresel bir güç hâline gelmesinin yolu millî yenilik sistemini kurmuş, bilim ve teknoloji üretmekte yetkilenmiş, bunları ekonomik ve toplumsal faydaya dönüştürme becerisini kazanmış, dünya bilimine ve teknolojisine katkıda bulunan ülkeler arasında yer alan bir ülke konumuna gelmesinden geçmektedir. Bilim ve teknoloji politikamızın esasını bilime, bilim insanına, bilimsel düşünceye, yenilikçiliğe, teknoloji üretimine ve teknolojinin üretimde kullanımına önem verilmesi ve bilgi toplumuna geçişin sağlanması oluşturmaktadır. Bu kapsamda, sosyal bilimlerle fikir ve sanat alanında da bilimsel düşüncenin bütünüyle hayat bulacağı ve itibar göreceği daha güçlü bir iklim oluşturulmalıdır diye düşünüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İlave bir dakika verdim.

Buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Sosyal bilimlerde araştırma faaliyetleri daha çok desteklenerek milletimizin sahip olduğu değerlerin ve zenginliklerin ortaya çıkarılması ve tanıtılması sağlanmalıdır. Elde edilen bu kazanımların Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin ve Cumhuriyet'in sağladığı demokratik siyasi istikrar ve yönetim istikrarıyla daha ileriye taşınarak Türkiye'nin lider ülke olma hedefine ulaşacağına inanıyoruz. Bu yöndeki çalışmalarınıza destek olacağımızı da ifade ederek bütçemizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Sayın Ağbaba.

Buyurun lütfen.

Süreniz on dakika.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; ben de bütçenizin hayırlı olmasını dileyerek sözlerime başlamak istiyorum ancak Sanayi Bakanlığının bütçedeki payı 176 milyar, yaklaşık yüzde 1 civarında. Bu ne kadar yeterli, onu da sizlerin takdirine bırakıyorum.

Tabii, Türkiye rakamlarla büyürken maalesef sanayi gitgide küçülüyor, daralıyor, özellikle bazı sektörlerde maalesef sıkıntı çok, tekstil gibi.

Türkiye, imalat sanayi istihdamının yüzde 14'ünü sağlayan hazır giyim sektörü istihdam ve ihracatta alarm zilleri çalıyor. Bugün tekstil ve hazır giyim sektöründe ülke tarihinin en zorlu dönemlerinden birini yaşıyoruz. Yıllarca Avrupa'nın en büyük tedarikçilerinden biri olan Türkiye son yıllarda yüksek enflasyon, artan enerji, işçilik maliyetleri nedeniyle rekabet gücünü kaybetme riskiyle karşı karşıya; üretim zincirleri maalesef başka ülkelere kayıyor. Geçtiğimiz günlerde "The Economist" gazetesinde bununla ilgili bir yorum var, belki okumuşsunuzdur. Ne diyor? Osmanlı'nın ipek başkenti Bursa'nın yüzyıllar boyunca dünya tekstilinin merkezi olduğuna dikkat çekiyor ve Türkiye'nin son otuz yılın en düşük seviyesine düştüğünü söylüyor "The Economist" ki buradaki bütün rakamlar da ondan farklı değil.

Tabii, bunun çok etkileri var. Özellikle -ben Malatya Milletvekiliyim, Malatya da önemli bir tekstil kenti- çok büyük fabrikalar -ki marka olmuş fabrikalar, Türkiye'nin de gururu olan fabrikalar bu markalar, örneğin Waikiki markası gibi markalar- Malatya'dan gitmeye başladı, istihdam oranları çok düştü. Çok büyük bir fabrikamız vardı "Baykanlar" diye, orada yaklaşık 3.000-3.500 kişi çalışırken ve son teknolojiyle çalışırken rakamlar 600'e kadar düştü ve bunlar Mısır'da yaşam mücadelesi veriyor. Hem Merkez Bankası Başkanının hem de Cumhurbaşkanı Yardımcımızın ifadelerinden, "subliminal" mesajlarından anlaşılıyor ki tekstilden Türkiye çıkmak istiyor, bırakmak istiyor. Tabii ki yüksek katma değerli ürünler üretilsin, teknoloji ürünleri üretilsin ama çok istihdama yol açan bu sektörün öldürülmemesi lazım, ölmemesi lazım. Sadece -bugün Ümit Hoca da söyledi- kapanan fabrika sayısı 7.409, 360 bin kişinin işsiz kaldığı anlaşılıyor. Bu konuda bir tedbirin mutlaka alınması lazım. Dev markalar Türkiye'yi terk ediyor. Özellikle kadın istihdamında çok önemli bir yeri var bizim açımızdan, hem Malatya açısından hem Türkiye açısından çok önemli yeri olduğunu ifade etmek istiyorum bu tekstil sektörünün. Eğer böyle bir karar varsa ki bilmiyorum bir strateji, böyle bir karar var mı; tekstil sektöründen çıkma kararı var mı bilmiyorum. Tabii, burada dolar...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Yok.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bilmiyorum ya, ben hem Merkez Bankasının geçtiğimiz haftalardaki buradaki sunumundan öyle anladım hem de Cumhurbaşkanı Yardımcımızın sunumundan böyle anladım. Belki siz tabii Sanayi Bakanısınız, bununla ilgili sanayicilerle oturup konuşmak gerektiğini düşünüyorum çünkü bire bir konuşuyoruz bu insanlarla, çok ciddi sıkıntılar yaşadıklarını sizlerle paylaşmak istiyorum.

Şimdi, tabii, burada konuşuyoruz, Türkiye'ye -biraz önce Ümit Hoca çok güzel sunum yaptı, ondan kalan eksik kısımları da ben tamamlamak istiyorum- 19 Mart darbesinin yaklaşık maliyeti 150 milyar doları buluyor, sizin bütçenizle karşılaştırıldığı zaman da bunun ne anlama geldiğini daha iyi anlaşılıyor. "Sanayinin geliştirilmesi, üretim ve yatırımların desteklenmesi" başlığı altındaki 177 milyarın çok üzerinde bir rakam, AR-GE ve yenilik bütçesinin çok üzerinde bir rakam yani demokrasi dışına bir yönelince Türkiye'nin ekonomisinin neler kaybettiğini görüyoruz.

Yine, sizi çok yakından ilgilendiren, sizin de Bakanlığınızın önemli bir paydaşı olan örneğin TÜSİAD'la ilgili yapılan yaklaşım. Yani hakikaten, hem TÜSİAD Başkanının hem İstişare Kurulu Başkanının Türkiye'nin gözü önünde bu muameleye tabi tutulmasının kimseye faydası yok; ne memleketeye faydası var ne size faydası var ne ekonomiye faydası var.

Yani, bakın, Sayın Bakanım, gazeteciler cezaevine atılıyor. Örneğin, Fatih Altaylı cezaevinde yatıyor, Fatih Altaylı bu hükümden ceza alsa yatarı bitmiş durumda; peşin cezalandırılıyor. Gazeteciler, iş adamları cezaevinde. Şimdi, bu ülkeye doğrudan yatırım gelir mi? Yani doğrudan yatırım gelmesinin biraz demokrasiyle, hukukla bire bir bağlantısı var.

Bakın, birçok iş adamının malına çökülüyor. Biz "Kimse yargılanmasın." demiyoruz, kara parayla ilgili kimde kara para varsa peşine düşülsün. En büyük mücadelenin kayıt dışı ekonomiyle olduğunu düşünüyoruz biz parti olarak, kayıt dışı ekonomiyle mutlaka mücadele edilmelidir diyoruz ancak bakın, son haftalarda yaşadığımız... Devlet önünü açıyor -yarın Ticaret Bakanlığı bütçesinde konuşacağız bu Can Holdinge ilgili- "Git, bu Ciner Holdingi al." diyor ama "Al." dedikten birkaç gün sonra bir operasyon yapılıyor. Yine, bakın, belediye başkanlarımızın, iş adamlarının, bizim belediyeyle iş yapan iş adamlarının eğer belediyeden kaynaklı bir kazançları varsa yine onlara el konulsun ama insanların yetmiş yıllık, seksen yıllık, yüz yıllık malına mülküne el koyduğunuz zaman kimsenin bir güvencesi kalmıyor. Şimdi, bu iş adamlarına yapılanlardan sonra yurt dışından gelip insanlar yatırım yapar mı? Bunu da sizlerin takdirine sunmak istiyorum.

Bir de bakın, siz de bir açıklama yaptınız TÜSİAD'ı suçlayıp. Siz dediniz ki: "Eski Türkiye yok. Vesayet iklimine yer yok." Ya, vesayetin âlâsı var şu anda, bakın, vesayetin âlâsı var; "yargı kolları" diye bir şey oluşturuldu, vesayetin âlâsı. Kim muhalifse cezaevine atılıyor. Sanatçılara bakın; sanatçılara giyimlerinden dolayı yurt dışı yasağı konuluyor.

Yine, bakın, en büyük problemlerden biri de beyin göçü dedik. Ben, şimdi, hem sizin Bakan Yardımcınızın hem sizin eğitimlerinizi biliyorum yani hangi üniversitede okuduğunuzu, hangi dereceyle girdiğinizi ben biliyorum. Şimdi, sizin yerinizde bir genç, Allah aşkına, Boğaziçi'ni bitirmiş, 13'üncü olarak Boğaziçi'ne girmiş ya da Konya'nın bir köyünden gelmiş, bir yerde okumuş, Boğaziçi'ne girmiş bir insan burada durur mu ya? Özgürlük yok, hukuk yok, bakın, özgürlük yok, hukuk yok. Gençleri burada tutan en büyük şey özgürlük, hukuk.

Şimdi, bakın, burada bürokratlarımız var, çok değerli bürokratlar; Bakan Yardımcılarımız var; Allah aşkına... Bir de bakın, Türkiye'nin geniş kesimleri, beyaz yakalıları yoksullaşmış durumda. Buradaki bürokratlara da -arkanızda- sorun, kaç lira maaş alıyorlar? Boğaziçi mezunu, sizde çalışan birisi kaç lira maaş alıyor? Ya, bu maaşların da düşüklüğü sadece asgari ücretlileri değil bütün beyaz yakalıları ilgilendiren bir konuma gelmiş durumda. Türkiye hızla -beyaz yakalıları dâhil- yoksullaşılıyor durumda. Yani, en üst bürokrat -benim bildiğim- herhâlde 200 bin almıyor; bilmiyorum yani eğer başka, yan gelirleri yoksa çok fazla maaş almıyorlar. Bu işlerde tutmak lazım çünkü ülkede geniş kesimler yoksullaşmış durumda.

Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanı dedi ki: "Bir toplu iğne bile yapamıyoruz." Ya, ben bunun yapılıp yapılmadığını tartışmayacağım ama arkadaşlar, bu geçmişle hesaplaşmanın kime ne faydası var? "Cumhuriyet bir şey yapmadı." deyince size ne faydası var? Cebiniz mi doluyor Allah aşkına, zengin mi oluyorsunuz?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Kim öyle bir şey diyor?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Cumhurbaşkanı dedi; "Bir toplu iğne bile yapamıyoruz, geldiğimiz noktaya bak." dedi, ben mi dedim?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Kıyaslama yapmasın mı?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, arkadaşlar, bu cumhuriyetle hesaplaşmanın kime ne faydası var? Cebinize mi faydası var, neyiyle faydası var? Laf açtınız: "Cumhuriyet."

ORHAN YEGİN (Ankara) - Cümleleri toplayamıyorsun, gelip burada ahkâm kesiyorsun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, bakın, bu cumhuriyet sayesinde Sayın Bakan Yardımcısı orada oturuyor, Sayın Bakan orada oturuyor. Bakın, o cumhuriyetin imkânları sayesinde -muhtemelen dershaneye gitmemişsinizdir- o cumhuriyetin sayesinde eşit; Boğaziçinde okumuş, gelmiş, Bakan olmuş; o cumhuriyetin sayesinde. Hepimizin koltuğunu... Bak, sen bir fırıncı babanın evladısın, sen de o koltukta oturuyorsun cumhuriyetin sayesinde. Cumhuriyete düşmanlık yapmanın, hesaplaşmanın ne size faydası var ne ekonomiye faydası var; hiçbir faydası yok.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bizim öyle bir derdimiz yok ki.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şu anda, bakın, bir hukuk vesayetitle karşı karşıya Türkiye. Hiç kimse iddia etmesin; kimsenin ne mal güvenliği var ne can güvenliği var. Ya, bir insanın otuz bir yıllık diplomasını iptal ettiniz, diplomasını iptal ettiniz. Yakında birisinin nikâh cüzdanını iptal eder misiniz? Vallahi iptal edersiniz ya da en basit...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sahteyse edilir.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yahu, sahtenin Allah belasını versin!

Ya da şöyle yapın, bak, toplu bir çözüm buldum size: Ekrem İmamoğlu'nun doğum kâğıdını iptal edin; doğmamış sayalım, kurtulalım, vallahi kurtulalım (!)

ORHAN YEGİN (Ankara) - Büyük espri (!)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Tabii, büyük espri.

Bakın, değerli arkadaşlar, biz "yüksek teknoloji ihracatı" diyoruz, "beyin göçü" diyoruz. Bakın, yirmi beş yıldan beri yüksek teknoloji ihracatımız yüzde 3 seviyesinde; İrlanda'da yüzde 40; İsrail'de yüzde 30; İngiltere, Avusturya, Norveç, Fransa gibi ülkelerde yüzde 20; Meksika, Amerika, Almanya, Kanada, Japonya, İspanya ve daha birçok ülkede 10 ila 20 arasında. Bizim yapmamız gereken en büyük şey, yirmi beş yıldan beri yüksek teknoloji ürünlerinin ihracatı yüzde 3, bunu artırmak. Bakın, Bakanlık başka ülkenin bakanlığı değil, Bakanlığın iyi yaptığı şeylerden gurur duyuyoruz, seviniyoruz, övüyoruz. Yani bakın, TOGG'a karşı BYD'yi siz savunuyorsunuz, Veli Ağbaba karşı çıkıyor. Size söylüyorum yani size söylemiyorum. Buraya söylüyorum, BYD'ye ayrıcalık getirdiler ya TOGG'a karşı. TOGG'u biliyorsunuz Sayın Bakan, video da çekiyorsunuz TOGG'la.

CAVİT ARI (Antalya) - TOGG'u savunmak da bize kaldı sonuçta.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Biz savunacağız tabii, memleketin millî... Ya, babalarının malı değil ki memleketin malı. Dolayısıyla bizim hukuka sahip çıkmamız lazım yani bu hukuk olmadığı sürece memleketin gelişmesi mümkün değil. Memlekette demokrasi yok, memlekette sadece size demokrasi var; memlekette hukuk yok, sadece size hukuk var, bir yargı bağımsızlığı yok.

Şimdi, gelelim beni ilgilendiren kendi ilim Malatya'yla ilgili, Sayın Başkan...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Süre bitti.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Süre var, sen merak etme.

Şimdi, 6 Şubat depremlerinin en büyük yıkımını Malatya yaşadı, özellikle Çarşı merkez yerle bir oldu; çok şükür, organize sanayimizde birkaç fabrika dışında... Çok büyük bir cam fabrikamız yerle bir oldu, bir büyük tekstil fabrikası...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İki dakika, buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Dolayısıyla Malatya'nın yeniden üretim gücüne kavuşması için, istihdamın artırılması için, sanayinin önünün açılması için sizlerden Malatyalıların beklentisi büyük. Maalesef, hem fabrikada çalışanlar Malatya'yı terk etti hem fabrikalar taşınmaya başlandı, işçi bulmakta zorlanıyorlar, personel sıkıntısı nedeniyle Malatya çok çeşitli sıkıntılar yaşıyor yani özellikle bu konuda büyük desteklere ihtiyaç var. Malatya'nın -biraz önce söyledim- önemli firmaları, önemli tekstil firmaları maalesef Malatya'yı terk ediyor. Burada bir rakam var, 45 binden 30 bine kadar düşmüş işçi sayımız, bu çok önemli bir konu. Malatya'nın organize sanayisi hakikaten bizim de gururumuz Malatya'nın da gururu, oradaki sanayiciler hakikaten kutsal bir iş yapıyorlar, para kazansalar da kazanmasalar da yatırıma devam ediyorlar. Bu konuda desteklerinizi beklediğimizi söylemek istiyorum. Malatya, eylül ayında önceki yılın aynı ayına göre yüzde 45 düşüşle 24 milyon 668 bin dolar ihracat gerçekleştirdi, organize sanayi bölgesindeki fabrikalar artık dünyayla rekabet edemez hâlde.

Şimdi, her bütçede söylüyoruz, mücbir sebep 30 Kasım'da sona eriyor. Maalesef, SGK ve vergi kolaylığı sağlayan mücbir sebep 30 Kasım'da sona erecek; Adıyaman, Hatay, Maraş, Malatya, Antep, İslahiye ve Nurdağı ilçelerinde bunun biraz daha uzatılması gerekiyor.

Siz biraz önce sanayiyle ilgili bir şeyler söylediniz, Malatya'yı da içine katıp "Dükkânlar yapıldı." dediniz. Maalesef, toplam 2.400 olan iş yerinin ilk etabı olan 714 iş yeri tamamlandı ve kurası çekildi, emeği geçenlere teşekkür ediyoruz. 2'nci etap olarak 192 adet dükkân daha inşa edilmesi planlanıyor. Malatya Çavuşoğlu bölgesinde bulunan sanayi bölgesinde 2.500 civarında iş yeri var, bunların en az 1.500'ü ağır hasarlı ve orada insanlar, esnaf hasarlı dükkânlarda işlerini yapmaya çalışıyor. 2.500 sanayi iş yerine ihtiyaç olan bir şehirde depremin üzerinden bin gün geçmiş, sadece 714 dükkân tamamlanmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, mikrofonu son defa iki dakika açıyorum, sonra yok.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Üstelik bu dükkânlar 200 metre, bundan elli yıl önce yapılan dükkânlar 400-500 metreyken bugünkü dükkânlar çok küçük. Çavuşoğlu sanayisinin Altay Kışlası'na taşınacağına, mevcut yerlerinin sanayi bölgesi olmaktan çıkarılacağını söyleyen sanayi esnafı rezerv alan istemiyorlar, yerinde dönüşüm istediklerini belirtiyorlar. Ayrıca, daha büyük dükkân yapılmasını istiyorlar. Keresteciler, oto tamirciler, mermer atölyeleri bu dükkânlarda -siz de takdir edersiniz ki 200 metrekare dükkânda- iş yapamazlar, bunların dükkânlarının daha da büyümesi gerekiyor.

2018 yılından bu yana OSB'miz 6'ncı bölge teşviklerinden faydalaniyor, Cazibe Merkezleri Programı kapsamında uygulan 6'ncı bölge teşvik destekleri süresi 31 Aralık 2025 tarihinde sona erecek; deprem sonrası yeniden ayağa kalkma mücadelesi veren bölgenin illerinin üretimi, ihracatı, istihdamı adına büyük bir önem gösteriyor. 6'ncı bölge teşvik desteklerinin süresinin uzatılmasını sizden rica ediyor Malatyalılar. Teşviklerin sona erecek olması hem mevcut yatırımcıyı hem de yatırım düşüncesi olan iş insanlarımızı tedirgin ediyor. Malatyalılar önlerini görmek istiyorlar. Bu konunun da önemli bir konu olduğunu söylemek istiyorum.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Uzattık teşvikleri.

VELİ AĞBABA (Malatya) - 6'ncı bölgeyi?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Haberi yok.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Takip etmiyor ki.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Uzattık.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ne zaman uzattınız?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Yeni teşvik sistemini ilan ederken...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şöyle, yatırım teşvik sisteminde şöyle, ona da geleceğim Sayın Bakan, Orhan Yegin biraz sabredebilirse... Ben seçim bölgemle ilgileniyorum; Orhan Yegin gibi gelip Mecliste oturmuyorum, onu da söyleyeyim; ben her gün bölgemde geziyorum.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Orhan Bey'in seçim bölgesi Ankara.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ankara işte, gitmiyor Ankara'ya, gören yok.

Yeni teşvik sisteminde yapılan düzenlemeye göre Hatay 4'üncü bölgeden 5'inci bölgeye aktarılmış, Adıyaman 6'ncı bölgede kalmış, Kahramanmaraş 5'inci bölgeyi almış, Malatya da 4'üncü bölgede bırakılmış diyor. Ama ayrıca Malatya yeni sistemde...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Malatya'da 6'ncı bölgeyi uyguluyoruz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Uygulayacağız, peki.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Uyguluyoruz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Devam edecek mi?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Süreyi de uzattık, 30 Mayıs'ta da ilan ettik.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Peki, ben o zaman bu sözümü geri alıyorum, eğer 6'ncı bölge... Sayın Bakanım, teşekkür ediyorum Malatyalılar adına.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben de teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım, çok önemli, iki dakikalık bir şey, hemen bitiriyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok, bitti, bitti.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Çok önemli bir konu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şöyle; Sayın Ağbaba, hepsi önemli, ben herkese aynı uygulamayı yapıyorum, sabah da aynısını yaptım; istirham ediyorum sizden de.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Peki, şöyle, o zaman ben teşekkür edeyim, müsaade edin teşekkür edeyim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun teşekkür edin, teşekkürde sorun yok.

VELİ AĞBABA (Malatya) - OSB'de yer yok, onu söyleyecektim. Bir de, Sayın Bakan, bu atık su sorunu devam ediyor; Malatyalılar size dua ediyorlar, niye dua ediyorlar? Yani dua etmiyorlar, biraz beddua ediyorlar, "Bu atık suyla bizim bostanımızı kurutanları Allah'a havale ediyoruz." diyorlar. Kaç yıldan beri 2'nci organize sanayinin arıtması yapılmadı, yapılmıyor. Geçen sene söyledim, bu sene de söylüyorum, inşallah, gelecek yıl bana söyletmezsiniz. Tepeköy, Suluköy, Sütlüce, Şahnahan, Topraktepe; bütün bölgede vallahi bostan ekemiyorlar, renkli renkli akıyor sular.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir atık suyu yapamadık, bu konuda Malatyalılar sizden şikâyetçi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir de, deprem bölgesine harcama yapılmaması konusunu da Sayın Bakanın dikkatine sunmak istiyorum; Malatya ve deprem bölgesine daha pozitif ayrımcılık yapmanızı bekliyor, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, bu kadar önemli meseleleri sona bırakmayın lütfen, daha ön tarafta konuşun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Diğerleri önemsiz mi?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Diğerleri boştu...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, değerli arkadaşlar...

Değerli arkadaşlar, mutlaka onlar da önemli, daha kısa yapsanız süreyi daha efektif yapabilirsiniz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, cebinizden ne çıkıyor, maliyeti mi var size?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, var maliyeti tabii bana.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ne maliyeti?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İçeride görüşeceğiz birazdan, maliyeti göstereceğim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Enerji mi harcıyoruz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Var, maliyeti var bana, içeride konuşacağız.

Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlar; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

2026 yılı bütçe teklifi Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 176 milyar yani genel bütçe büyüklüğü içerisinde binde 9,34; geçen yıl bu binde 8'miş ama baktığımız zaman da yine yeterli bir bütçeye sahip değil. 2024 yılı kesin hesabında başlangıç ödeneğine göre Bakanlıkta harcamalara baktığımız zaman bir aşım var; 10 milyar 32 milyon civarında ara ödenek aktarımlarıyla aşım giderilmiş. Bu başlangıç ödeneklerine genelde tüm bakanlıklarda uyulmuyor Sayın Bakanım. Bu konuda demek ki başlangıç ödeneklerinin daha düzgün tespit edilmesi, tekrar yıl içerisinde aktarıma gerek kalmadan devam etmesi lazım. Tasarruf tedbirleri açısından genel olarak bakanlıklar arasında tedbirlere uyduğunuzu gördüm ben. Onun için bazı birimleriniz de çok hassas davranmış. Örneğin, Stratejik Araştırmalar ve Verimlilik Genel Müdürlüğü ve yine AR-GE Teşvikleri Genel Müdürlüğü temsil, ağırlama dâhil bunlar kendi bütçeleri içerisinde bütçe disiplinine ve tasarruf tedbirlerine uymuşlar. Bu müdürlüklere teşekkürlerimizi iletiyoruz.

Burada, Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğünde hane halkı ve işletmelere yapılan transferler kalemi var; 50 milyar 725 milyon. 2024'te 23 milyar harcanmış, 2025 Haziranda da 12 milyar. Bu transferler kimlere yapılmış, hangi projeler için yapılmış; mahiyetiyle ilgili detay bilgi verebilirsенiz memnun olacağız.

Yine, burada program dışı giderler bir hayli yüksek, 77 milyar 919 milyon 2026'da; burada da önemli bir bölüm Strateji Geliştirme Başkanlığı 74 milyar, Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğüne de 3,8 milyar civarında; bunların büyük bölümü de hazine yardımları. Bu hazine yardımlarının hangi projeler için nasıl kullanıldığıyla ilgili de detay bilgi verebilirsенiz cevaplar kısmında -bunu da soru olarak sormuş olayım- memnun oluruz. Burada ajansların kendine ayırdığı bütçelerle ilgili, kendilerinin takip ettiği projelerle ilgili denetlemelerinin ve takiplerinin iyi olduğunu Sayıştay tespit etmiş fakat kendi projelerinin dışında olan bölgedeki bazı kalkınma projelerinin -bölgesel kalkınma projeleri var biliyorsunuz- yeterince takip edilmediği ve denetlenmediğini ve beş yıllık kalkınma planı ile bölgesel kalkınma planlarının -ki genelde on yıllık bunlar- güncel olmadığını ve birbiriyle uyumsuz olduğunu, dolayısıyla yakından takip edilmesi gerektiğini özellikle ifade ediyorlar.

Yine, bölgesel kalkınma programında Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü alt biriminde kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferler var, 2 milyar 750 milyon. 2024'te, 2025'te hiç ödenek konulmamış, hiç de harcama yapılmamış ama birden bu 2 milyar 750 milyonluk ödenek konulmasının sebebi nedir; hangi projelere hangi protokoller kapsamında bu ödenek ayrılmış, nerelere harcama yapılması düşünülüyor?

Şimdi, bunu da ifade ettikten sonra, bölgemizle ilgili bazı konulara gireceğim. Az önce bahsetmiştim, Gerede Çayı... Sayın Bakanım, bu, Gerede Çayı'ndan aldığımız kirli çay, Gerede'den başlayıp Eskipazar, Karabük, Filyos Çayı'yla birleşip Karadeniz'e dökülen bu su, kirli ve pis su. En son yapılan tetkikte de kimyasal atıklardan dolayı "çok kirli su" statüsünde görünüyor. Tabii, bunun bir bölümü de Çevre ve Şehircilik Bakanlığını da tabii ki ilgilendiriyor ama iki Bakanlığın koordineli çalışması gerekiyor. Bu dere 100'ü aşkın köyden geçiyor ve aşağı yukarı 288 kilometre, 400 bin civarında da bir nüfusu ilgilendiriyor. Burada balıkların ölümü söz konusu, hayvanların ölümü söz konusu ve çok ağır koku var, civarda insanlar pencerelerini de açamıyorlar. Burayla ilgili para cezaları artırılmış fakat bu kesilen cezalar da sonuç vermemiş çünkü aynı şikâyetler devam ediyor. Bu konuyla ilgili olarak diğer Bakanlıkla da koordineli özel ilginizi rica ediyoruz çünkü sadece Karabük'te değil başka yerlerde de aynı problemler devam ediyor. Dilderesi, Kocaeli Gebze Dilovası'nda var, Mert Irmağı Samsun'da var mesela gıda ve ilaç sanayileri, Seyhan Nehri kollarında var.

Karabük'le ilgili bazı sorunlardan bahsedeceğim. Karabük'te organize sanayi bölgesi kurulmasıyla ilgili Eflani ve Ovacık'ın talepleri var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, bir dakika ekliyorum.

Buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Eskipazar'daki metal ve metal ürünleri ihtisas organize sanayi bölgesinin tamamlanması bekleniyor. Yenice blok ormanlarıyla meşhur, burada da orman ürünleri ihtisas organize sanayi bölgesi... Geçen sene de bu konuyu dile getirmiştim, Bakanlık yetkilileri de sıcak bakmıştı, bu konuyla ilgili yer tahsisi ve bitirimiyle ilgili sizden ödenek rica ediyoruz

Aynı şekliyle, Karabük Organize Sanayi Bölgesi'nde atık su arıtma tesisi yapılmamış, buraya da destek bekleniyor ve Filyos Projesi'nin özellikle hayata geçmesiyle bu bölgedeki yatırımların tamamlanması önemli. Filyos Limanı'nın da konteyner limanı olarak faaliyete geçmesi konusuyla diğer bakanlıklarla istişare konusunda sizden destek bekliyoruz.

Yine, Bursa'da otomotiv test merkeziyle ilgili bir konu vardı. Hazine ve Maliye Bakanlığı özel bir şirkete tahsis etmiş, irtifak kurulmuş fakat burada başka bir şekliyle işgalcilik durumu söz konusu ve TSE'nin de dava açılması söz konusu olmuş, bunun da akıbetinin ne olduğunun ve nasıl bir prosedür izleneceğinin belirtilmesini bekliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ocaklı, buyurun.

Süreniz on dakikadır.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakanımızı ve değerli heyeti selamlıyorum. Basın emekçilerimize ve Komisyonumuza da saygılarımı sunuyorum.

1980 yılında alınan kararla ihracat odaklı büyüme stratejisine dayanan politikayı benimseyen Türkiye'nin ne yazık ki bugün dünya ihracat piyasasından aldığı pay yüzde 1 seviyesine düşmüş durumda. Evet, muadil gelişmekte olan ülkeler sınıfındaki Meksika'nın payı yüzde 2,55; Polonya'nın payı yüzde 1,2 iken biz yüzde 1 seviyesinde ne yazık ki kalmışız yani Türkiye'nin payı düşük kalmış. Yüksek teknoloji ihracatının toplam ihracat içindeki payı gelişmekte olan ülkeler için yaklaşık olarak yüzde 19'lar

seviyesinde iken Türkiye için bu oran yüzde 3 seviyesindedir. Sadece ihracat odaklı büyüme stratejisiyle kırk beş yıl geçmiş olmasına karşın kalkınma hedefleri tutturulamamıştır. Tek başına ihracat değil teknoloji ihracatı yapabilmek, yüksek teknoloji ürünleri ihracatını artırmak gerekiyordu ama bu konuda yapılan onca çalışmaya rağmen ne yazık ki yerinde saymaya devam ediyoruz.

TÜBİTAK ve KOSGEB gibi kuruluşlar Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler için çok önemlidir. Bu kurum ve kuruluşlar yüksek katma değerli ürünlerin üretilmesine öncülük eder, AR-GE çalışmalarını yürütür. Üniversite-sanayi iş birliğinin gelişmesine katkı sağlayacak yüksek teknoloji ürünlerini üretilip ihraç edebilmek gerekmektedir ama siz bu kurumları ne yazık ki yetersiz ve liyakatsiz atamalarla etkisizleştirdiğiniz için bu kurumlarımız asli görevlerini ne yazık ki yapamıyorlar.

TÜBİTAK'ın misyonuna ve vizyonuna baktığımız zaman, aslında çok iyi ama bütçesine bakıyoruz, bütçesi 58,5 milyar, çok yetersiz yani bütçesi 2026 bütçesinin yüz binde 3'ünden daha az. Bu tablodan yüksek teknoloji çıkmaz, çıksa çıksa ne yazık ki algı ve manipülasyon çıkabilir. Rakamları aslında eğip büyütürsünüz iktidar olarak ama 86 milyon nüfusuyla dünyanın en büyük ekonomileri arasında yer alan ülkemizin 2024 yılında yüksek teknoloji ürünlerinin imalat sanayi ürünleri içindeki payı sadece yüzde 3,1 olmuş durumda.

Dünyada neler olduğuna ve biz ne yaptığımıza bakıyoruz. Son yıllardaki gelişmeleri takip ettiğimizde, örneğin, yapay zekâyla ilgili bizim ülkemiz ne durumda; çip üretiminde var mıyız, yok muyuz?

Enerji Bakanlığına göre Beylikova ve Sivrihisar ilçeleri arasında yer alan sahada 694 milyon ton nadir toprak elementi bulunuyor. Buranın, Çin'deki 800 milyon tonluk rezervden sonra dünyanın en büyük 2'nci rezervi olduğu da ifade ediliyor. Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Trump Rusya'yla savaş hâlinde olan Ukrayna'dan 500 milyar dolarlık nadir toprak elementi istediğini söylüyor. Zayıf durumda olan, savaş hâlindeki ülkelerin madenlerine veya yönetimlerine meşruiyet kazandırması gerekçesiyle nadir toprak elementlerine çökmeye çalışıyor. Sayın Cumhurbaşkanının geçen ay ABD Başkanı Trump'la yaptığı görüşmede de Eskişehir'deki nadir elementler rezervi konusunun gündeme geldiği, ardından Çin ve Rusya'yla yapılan görüşmelerin tıkanıp ABD'yle nadir toprak elementleri konusunda görüşmelerin başladığı basına yansımıştı yani ABD'nin Türkiye'deki hukuk dışı uygulamaları görmezden gelmesi, saray rejimine meşruiyet kazandırması karşılığında Beylikova'daki dünyanın en büyük 2'nci rezerviyle ilgili tasarruf elimizden alınıyor. Sayın Bakan, ABD'nin Türkiye'ye sömürge muamelesi yapmasını siz içinize sindirebiliyor musunuz? Buna itiraz etmeniz gerekiyor mu? "Stratejik öneme sahip olan enerji, savunma ve teknoloji gibi alanlarda kullanılan bu cevherleri neden biz Türkiye olarak çıkaramıyoruz da 'Çin'e mi verelim, ABD'ye mi teslim olalım?' diye sıkışıp kalıyoruz?" diye soruyoruz.

"Gelişmiş ülkeler yapay zekâ için çip savaşı verirken Türkiye yaşadığımız çağın en fazla ihtiyaç duyulan unsuru olan çip teknolojisinin neresinde? Kamu ve özel sektörün kabiliyetini, insan kaynağını ve maddi kaynaklarını doğru kullanabiliyor muyuz?" diye bakmamız lazım. Dünya değişiyor, teknoloji başka yerlere gidiyor ama biz bu değişime ayak uyduramıyoruz. "Niçin geriden dünyayı takip ediyoruz?" diye baktığımızda geçen yılki bütçe görüşmelerinde demiştik ki halkın bu bakanlıklardan beklentisi tarımda, hayvancılıkta, sağlık alanında, günlük yaşamda işlerini kolaylaştırmaya katkı sağlayan ürünleri geliştirmesi gerekiyor. Şimdi, geçen yıldan bu yana bu konuda herhangi bir değişiklik ne yazık ki olmamış. Örneğin, mesela, ben Rize Milletvekiliyim; Rize'de, Trabzon'da, Artvin'de üretimi yapılan çay üreticileri için üretimi kolaylaştıracak herhangi bir ürünün geliştirilmesi konusunda sizden destek istemiştik; bununla ilgili bir şey olmadığı gibi hatta daha fazla çay makasına verilen desteğin yüzde 50'lik kısmı kesilmiş ve kendi imkânlarıyla vatandaşların motorla çay hasadı yapabilme imkânı karşısında da kurum "Bu elbette sizin sorunuz değil ama yeterli kapasitede işleyemiyoruz." diyerek çayın ucuza özel sektöre satılmasına da neden olmuştu. Dolayısıyla asıl teknolojiyi tarımda ve üretimde kullanmak üzere biraz emek ve çaba sarf etmek ve kaynak ayırmak gerekir diye düşünüyorum.

Yine, yerli otomobil kendi otomobilini üreten ülkelerin vatandaşları için fiyat olarak kolay erişilebilir bir durumda. Ortalama bir gelire sahip olan bir yurttaş, Fransa yurttaşı rahatlıkla bir Peugeot alabiliyor ya da Toyota almak için bir Japonya vatandaşı hiç zorlanmıyor ama Türkiye'nin otomobili Togg'a baktığımızda 2 milyona yakın başlayan fiyatlar görüyoruz. Ortalama gelire sahip olan vatandaşların bu fiyatlara ulaşması zor. Tabii, Almanya'da da ucuz satıldığı konusu ayrıca başlı başına başka bir derd. Ayrıca kamu kurumlarında kullanılan araçlara baktığımızda makam araçlarında ne yazık ki hâlâ lüks Alman araçlarından vazgeçilmiyor, yerli aracın makam aracı olarak kullanılması hâlâ alışkanlık olmamış durumda. Yani konuştuklarınız da sunumunuzla biraz örtüşmüyor Sayın Bakanım.

Nereden söyleyeceğim, oluşturulan algıya karşılık gerçeklerin şöyle olduğunu söyleyelim daha doğrusu: 2002'de 125 milyar dolar olan dış borcumuz 547,7 milyar dolara çıktı, bu iktidar zamanında oldu. Türkiye'yi dünyanın en yüksek gıda enflasyonu olan ülkeleri arasında 1'inci yaptık. Asgari ücret ne yazık ki genel ücret hâline geldi ve açlık sınırının altında kaldı, bunun için de bir fayda şu ana kadar görülmedi. Emeklilere açlık ücretleri ne yazık ki reva görülmeye devam ediliyor. 16 bin lirayla geçinen emekli için de üstelik -size bağlı değil ama- SGK Başkanının söylediği "50-55 yaşlarında ölüyorduk, şimdi 77-78 yaşlarına çıktık, SGK'nin bu yüzden gideri karşılanamıyor." gibi bir ifade de emeklileri ayrıca çok büyük oranda incitti. Yine, yargı siyasallaştı, hukuksuzluk almış başını gidiyor, her alanda ciddi bir çürümüşlük var. Sanayiciler, iş insanları hukuksuzluk ortamının yatırımsızlık ortamı olduğu uyarısında bulundu diye onlara soruşturma açıldı. Hangi gelişmiş ülkede böyle bir uyarı soruşturma konusu edilebilir diye düşünmek lazım. Tekstil, hazır giyim ve mobilya sektörü âdeta çökmüş durumda. Arkadaşlarım ayrı ayrı bilgilendirme yaptılar. Bence uzun bir süre size fırsat verildi, size tanınan süre tamamlandı, o yüzden -ben de süremi tamamlamıyorum ama- yeni bir seçim şarttır Sayın Bakan. Bu yeni seçimde vatandaşın özellikle yeni bir değerlendirme yapması lazım.

Çok önemli bir şeyle bitireceğim -daha 20 saniyem sürem var- şimdi bu özellikle park ve bahçelerin, tünellerin, üst geçit ve alt geçit gibi yerlerin enerji aydınlatmalarıyla ilgili örneğin İstanbul için 90 milyon kilovatsaatlik bir tüketim yapılmakta ve 580 milyon TL fatura oluşturmaktaydı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Bitiriyorum, toparlıyorum.

Buradan da İBB'de 117 milyon TL'lik bir bütçe yapılıyordu. Şimdi, yeni yapılan, yeni getirilen bu vergi paketiyle tam 3 katına çıktığından yani İBB'nin elektrik için ödeyeceği para 350 milyon TL'ye çıkınca -kaldı ki Cumhurbaşkanı yetkisiyle bu da 2 katına çıkarılabilir- bu belediyelere "Artık hizmeti yapmayın, dükkânı kapatın." anlamını taşıyan bir uygulamadan başka hiçbir şey değildir.

2024'te 94 milyon 454 bin TL İBB payından kesilmişti; arkadaşlar, 2026'da 350 milyon TL kesilecek. Şimdi, bu şartlarda kayyum atanması, üzerlerine ayrıca tutuklamalar vesaire gibi durumlar da belediyelerimizin çalışmalarını zorlaştırmıyor mu? Bunu bir düşünmeniz lazım. O yüzden, Türkiye'nin önce hukuka ihtiyacı var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sürem bitti, saygılarımı sunuyorum, teşekkür ediyorum kurallara uyararak.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi Sayın Adalet Kaya, buyurun lütfen.

Süreniz on dakika.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar; öncelikle hepiniz hoş geldiniz.

Basın mensupları ve herkesi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Bakanlığınız, sadece ekonominin motoru değil, gelecek vizyonu açısından da çok önemli bir gösterge esasında konuları bakımından. Ne yazık ki önümüzdeki 2026 bütçesine baktığımız zaman umut vadeden gerçekçi bir tablo sunmuyor bize bu program. Özellikle Bakanlığın tüm iddialı dijitalleşme ve millî teknoloji söylemlerine rağmen, bugün Türkiye'nin kronikleşen katma değer üretememe sorunu pençesindeyiz ve bunu zaten görüyoruz, buradaki verilerle de görüyoruz. Yine, TÜİK'in verilerine baktığımız zaman, yüksek teknoloji ürünlerin imalat sanayi ihracatı içindeki payı sadece yüzde 3,1 olarak görünüyor. Buna karşın, yüksek teknoloji ürünlerinin imalat sanayi ithalatı içindeki payı eylül ayında yüzde 12,5 olarak gerçekleşmiş yani bu çarpıcı fark Türkiye'nin düşük teknoloji ürünleri ihraç edip pahalı ve yüksek teknoloji ürünleri satın alarak kronik dış ticaret açığı verdiğini ve teknolojik dışa bağımlılığı sürdürdüğünü göstermekte. Türkiye sanayisi her 100 dolarlık üretim için 43 dolarlık ithalata ihtiyaç duymaktadır. Dolayısıyla, yapılan üretimler yüzde 58 doğal kaynak ve düşük teknoloji kullanan sanayilerde yaratılmaktadır. Tabii ki şunu gösteriyor bize: Üretmek için gereken teknolojiyi bile üretemiyoruz, böyle bir krizin içerisindeyiz yani pahalıya alıp ucuza satıyoruz. Türkiye, mesela dünyadaki bor rezervleri ve diğer nadir toprak elementleri rezervi konusunda oldukça zengin, son zamanlarda da oldukça tartışma konusu oldu ama ne yazık ki bu bunu işleyecek bilgi birikimine ve uzmanlığa sahip değiliz. Dolayısıyla, bununla ilgili de yine katma değerli üretim yapamıyoruz ve bu elementleri kendi imkânlarımızla işleyemiyoruz. Bu nedenle de bu işlenmesi gereken değerli elementler de ekonomik getirisi olmayan bir potansiyel olarak orada duruyor.

Yüksek teknoloji üretimine geçişin en büyük ön koşulu, bilime dayalı kurumların özerkliği ve liyakatin korunmasıdır. Bu konuda da -ne yazık ki- baktığımız zaman, kamu araştırma kurumlarının zayıflaması bilimsel kapasiteyi sınırlamış. Yine, Maden Tetkik Araştırmanın mesela durumuna baktığımız zaman, 2005'ten sonra veri konusu şirketlere devredildiği için, kamuya açık olmadığı için araştırmacılar, bilgiye yalnızca yüksek ücretler karşılığında erişebiliyor. Bu, önemli bir kriz, sadece büyük şirketler veriye ulaşabiliyor; bu da kamu çıkarı yerine özel çıkar gruplarına hizmet eden bir durum yaratıyor. Bir kere bunun önlenmesi lazım yani doğru bir AR-GE çalışması yürütmek istiyorsak açık veri programı başlatılmalıdır diyoruz.

Yine TÜBİTAK'a bakıyoruz, bilimsel ölçütler yerine ideolojik yakınlık belirleyici hâle gelmiş. Mesela, alternatif tıp desteği TÜBİTAK'ın görevi mi olmalı gerçekten? Ya da diğer proje desteği verdiği konulara bakıyoruz; geleneksel tıp, din-bilim ilişkisi, millî teknoloji gibi ideolojik başlıklarda destek vermiş mesela ya da başka... TÜBİTAK'ın bilimsel ölçütler yerine yine ideolojik yakınlık, demiştik bunu.

2024'te üniversite bütçelerinin yalnızca yüzde 4,8'i araştırma faaliyetlerine ayrılmıştır. Dolayısıyla, akademik yayın sayısı artmakta -burada da zaten sunumunuzda da vardı- ama atıf sayısındaki düşme niteliği düşürüyor ne yazık ki. Evet, yani sizin verinizde böyle ama atıf sayısında inanılmaz bir düşme var, bunu bir soru olarak sormuş olayım o zaman ben size. Özellikle üniversitelerde proje desteği alan akademisyenlerden yüzde 38'i sözleşmeli statüdedir, araştırma sürekliliği sağlanamamaktadır böylece. Yani bu da önemli bir konu.

Teknoloji geliştirme bölgelerinde AR-GE harcamalarının üçte 1'i bina ve donanım giderlerinden oluşmaktadır, bilimsel araştırmaya ayrılan pay düşüktür. Teknopark yöneticilerinin büyük bölümü siyasal atamalarla belirlenmektedir. Bu yapı, bilimi değil iktidar ilişkilerini merkezine almaktadır.

Üniversitelere özellikle yapay zekâ bölümleri açılıyorsunuz ve yapay zekâ konusunda çok ciddi yatırımlarınız olduğunu söylediniz ama ne yazık ki yapay zekâ üretebilecek, bu konuda ders verebilecek hoca bile bulamıyor üniversiteler. Bunun nedeni de tabii ki beyin göçü ve nitelikli iş gücünün göç etmiş olması. Bu bilimsel gerileme, tabii bu gücün ülkeyi terk etmesine neden olan sebepler sadece ücret değil, evet, yüksek ücret alamadıkları için göç ediyorlar ama ifade ve araştırma özgürlükleri yok, mesleki güvenceleri yok, liyakat eksikliği nedeniyle de ülkeyi terk etmekte gençler. Türkiye'nin yüksek katma değerli üretime geçebilmesi ancak bilime, liyakate ve tüm kimliklerin özgürce yaşama hakkına dayanan şeffaf ve demokratik bir yönetim anlayışıyla mümkün olacaktır. Gençlere güvenli, güvenceli kariyer yolu açmanız gerekiyor. Biz bölgesel yapay zekâ uygulama merkezleri açmanızı öneriyoruz, önergemizi de vereceğiz. Sağlık, eğitim, tarım, afet yönetimi gibi alanlarda bütün yerel yönetimlerin de dâhil olduğu, bir kamu üniversitesinin mutlaka dâhil olacağı ve sivil toplumun, sanayi odalarının dâhil olacağı bir merkez ve buradan ortaya çıkacak çözüm odaklı sonuçların, çıktıların da kamu yararına, toplum yararına kullanılması yönünde bir önerimiz var.

Yine, geçtiğimiz günlerde bir deprem oldu ve yine GSM operatörleri çöktü, buna tanıklık ettik; Balıkesir merkezli depremden bahsediyorum. Bir taraftan da bugünlerde 5G teknolojisinin parlatılması söz konusu, siz de bundan fazlaca söz ediyorsunuz Bakanlığınızca. Yani 5G hem şirketlerin kâr oranlarını artıran bir araç hem de iktidarın böbürleneceği bir araç olarak kullanılıyor ama artık yeni değil bu teknoloji ve dünyada da insanları heyecanlandıran bir teknoloji olmaktan çok uzak artık 5G. Dolayısıyla 2019 yılında başladı 5G kullanımı dünyada, altı yıl geçti üzerinden ama bizim altyapımız ne yazık ki bu teknolojiye hâlâ uygun değil yani 2035'e kadar 13,2 trilyon dolara ulaşacağı öngörülen 5G pazarından pay almak olduğunu görüyoruz. Peki, bu pay kimin cebinden çıkacak? Yani özellikle yurttaş pahalı ve yavaş internet kullanmaya mahkûm edilmiş durumda ve bu da yurttaşın sırtına yıkılmış bir yük olarak görünüyor.

KOBİ'lerden bahsetmek istiyorum bir de hızlıca. Ne yazık ki Türkiye'de işletmelerin yüzde 99'unu KOBİ'ler oluşturuyor, istihdamın yüzde 72'sini de yine bu KOBİ'ler sağlıyor, ihracatın yüzde 36'sını oluşturuyorlar. 2024 yılı sonu itibarıyla kayıtlı KOBİ sayısı 3 milyon 400 bini aşmış durumda. Buna rağmen KOBİ'lerin reel sektördeki konumunun zayıfladığını görüyoruz. Son bir yılda 86.400 KOBİ kapanmış. Küçük işletmelere soruyoruz, en önemli sorun finansman krizi, siz de biliyorsunuz. Özellikle faiz oranlarının yüksek olması, bu krediye ulaşmakta güçlük çekmelerine neden oluyor hatta neredeyse imkânsızlaştırıyor. Elektrik ve doğal gaz zamları da üretim zincirini kesintiye uğrattıyor. Mesela, Diyarbakır'daki emek yoğun atölyelere baktığımız zaman, hepsi bu sebeple kapanmak üzereler ya da çoğu kapandı, imkânı olan Mısır'a ya da daha emeğin ucuz olduğu yerlere gitmeye başladılar. Buna dair bir dönüşüm desteğiniz, güçlendirici bir destek programınız var mı diye sormak istiyorum.

Bir diğer sorum da dijitalleşmenin özellikle sektörel anlamda güçlendirdiğini biliyoruz. Siz de daha önce 2024 yılında 250 KOBİ'ye dijital dönüşüm desteği vermeyi hedeflemiştiniz, gerçekleşen destek sayısı sıfır yani tablolar bunu gösteriyor. Bu programa ayrılan kaynağı nereye aktardığınızı sormak istiyorum Sayın Bakan, bunu merak ediyorum, öğrenmek isterim.

Bir diğer mesele de kadınların girişimci olarak sektördeki varlığı. Ne yazık ki rakamlara baktığımız zaman kadın girişimci oranı yüzde 11,7; kırsal bölgelerde kadınların işletme sahibi olma oranı yüzde 3. KOSGEB'in Kadın Girişimci Destek Programı ne yazık ki kâğıt üzerinde kaldı. Desteklerin büyük bölümü erkek işletmecilere yöneldi. Tarıma dayalı sanayi işletmelerinde de kadın emeği görünmüyor. Dijitalleşme alanında daha derin bir boşluk var. Tüm bunların hepsine destek sunulması gerekiyor.

Bizim Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odamızın da birtakım önerileri var. Karacadağ Organize Sanayi Bölgesi için -Diyarbakır seçim bölgesi- Diyarbakır Sanayi Odasının Karacadağ Organize Sanayi Bölgesi içerisinde ikinci teknokent kurulması talebi var. Bir de tabii, emek yoğun sektörlere teşvik ve kredi desteği sağlanması yani bunun önünün açılmasına dair bir talep var. Bunları da belirtmek isterim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir dakika veriyorum.

Buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Tamam, teşekkürler.

Bir diğer konu da Bakanlık bütçesinin asıl önceliği, KOBİ'ler değil büyük sermayenin finansal yükünü kamuya aktarmak oldu geçtiğimiz süreçte. Yani 2026 bütçesinde teşviklere ayrılan 177 milyar TL içinde faiz desteğinden yararlanan teşvik belgesi sayısı hedefi yüzde 32,4 azalmış. Bunu da değerlendirdiğimizde tabii ki büyük sermayedara ayrılan bir destek, teşvik olduğunu görüyoruz yani küçük işletme ve KOBİ bundan yararlanamıyor. Bu da ne yazık ki büyük patronun finansman yükünü hafifletme ve sermayenin kârını maksimize etme işine yarıyor. Dolayısıyla bunu da eleştiriyoruz yani buna dair bir açıklamanız var mıdır?

2026 yılı bütçe teklifi, yüksek teknoloji alanında ihracatın yüzde 3,1'i gibi düşük bir seviyede kalışını açıklayamamakta. Stratejik kaynakların şeffaflıktan uzak bir şekilde yönetildiğini ve bilimsel kurumların liyakat yerine ideolojik tercihlere kurban edildiğini görüyoruz.

Beni dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Erdem, buyurun.

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın bütçesi üzerine yaptığımız görüşmelerin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Tabii ki sanayinin gelişmesi toplumun refah seviyesinin ve sermaye birikiminin artmasını sağlar, bu nedenle Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ülkemizin kalkınması ve gelişmesi bakımından oldukça önemli bir bakanlık fakat Bakanlığımızın bütçesine bakınca önceki yıllarda olduğu gibi yine büyümeyi önüne hedef koyan bir ülke açısından çok yetersiz bulunduğunu da paylaşmak istiyorum. 2026 yılı bütçe teklifinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçe kalemlerine bakıldığında, Bakanlığın toplam bütçesi 124 milyar 497 milyon TL'den 176 milyar 966 milyon TL'ye çıkarılmış. 2025 bütçesinde 2024'e kıyasla ödenek artışı yüzde 57 iken bu dönem artış yüzde 42'lerde kalmış yani yine 2026 bütçesinde bütçenin yüzde 1'inin altında bir payla faaliyetini sürdürecektir bir bakanlık. 2026 bütçesinde faiz giderlerinin 2025'e kıyasla 1 trilyon 950 milyar TL'den 2 trilyon 741 milyar TL'ye varacağı varsayıldığında sanayi ve teknolojiyi yönetecek Bakanlığın bütçesi toplam merkezî yönetim bütçesinin ancak binde 9'una denk geliyorken bir yılda bütçeden ödenmesi öngörülen toplam faiz gideri Bakanlık bütçesinin tam 15 katından fazla.

Değerli arkadaşlar, yanlış duymadınız, bir yılda Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı gibi 15 bakanlığın bütçesinden fazla faiz ödüyoruz. Burada, bütçe teklifine yatırımı, büyümeyi, istihdamı, üretimi, hedef koyan bir iktidarın aslında ne kadar samimi olduğunu da görebiliyoruz. Umarım gelecek yıl, sanayimizin, imalatçımızın bu bütçeden daha fazla pay alacağı şekilde bir bütçe teklifi buraya getirilir ya da bu teklifi getirmek bize nasip olur.

Değerli milletvekilleri, AKP iktidarı tarafından yıllardan beri bütçe sunumu yapılırken hep pembe tablolar çiziliyor, "Büyüyoruz, kalkınıyoruz, millî gelirimiz artıyor." deniliyor. Ülkenin sanayisine, üreticisine, çiftçisine, emeklisine, çalışanına sürekli bahaneler üretiliyor; deprem, küresel ekonomide daralma, pandemi, bölgesel savaşlar hep bahane ediliyor ve "Az dışınızı sıkın, ekonomi düzelecek." deniyor. Tabii ki bunların etkisi var ama bakıyoruz, düzelen bir şey yok, her gün daha kötüye gidiyoruz.

Sayın Maliye Bakanı göreve geleli iki yılı geçti yani daha önce akıl dışı yöntemlerle yönetilen ekonomiden rasyonelliğe döneli iki yılı geçmiş. Göreve geldikleri tarihten bugüne kadar enflasyonda bir başarı yok, yirmi sekiz ay önce yüzde 38 seviyesinde olan enflasyon bugün yüzde 33'ün üzerinde. Orta vadeli planda sürekli güncellemeler yapılıyor. İşsizlik sürekli artıyor. Konkordatolar sürekli artıyor, ekonomideki kriz her geçen gün daha fazla işletmeyi çıkmaza sürüklüyor, kapısına kilit vuran işletme sayısı artıyor. Bakın, değerli arkadaşlar, batık kredi miktarı 24 Ekim 2025 haftasında 519 milyar lirayı aşmış. 2025 Ocak-Ekim döneminde konkordato geçici mühlet alan şirket sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 72 artışla 2.326'ya ulaşmış.

Sanayici üretmiyor, şirketler batıyor, özellikle tekstil sektöründe çok büyük sorunlar var. Ülkemizde istihdam ve ihracatın lokomotifleri olarak bilinen tekstil ve hazır giyimde yaşanan kan kaybı artık saklanamayacak boyuta gelmiş; 2022'den bu yana tekstil ve hazır giyimde 7 bini aşkın firma iflas bayrağı çekmiş, üç yılı bulmayan bir süreçte 300 bin kişi işsiz kalmış. 2024 Ocak-Eylül dönemi hazır giyim ve konfeksiyon ihracatı 13 milyar 609 milyon dolar iken bu sektörde 2025 Ocak-Eylül ihracatı yüzde 6,4 düşüşle 12 milyar 712 milyon TL'ye gerilemiş. Tekstilimiz kötü ekonomi politikaları nedeniyle ayakta duramamakta, imalatını Mısır'a ve benzer ülkelere kaydırıyor. Mısır'ın tekstil ve konfeksiyon ihracatının üçte 1'inin Türkiye'den giden firmalar tarafından karşılandığı biliniyor.

Sanayici zorda, üretici zorda. Bunu biz demiyoruz, raporlar söylüyor; bakın, İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi eylülde yüzde 46,7'ye gerileyerek imalat sektörünün yavaşlamaya devam ettiğini gösteriyor. Faaliyet koşullarındaki bozulma eğilimi bir buçuk yıla ulaşmış. Sektörün büyük bölümü üretim ve istihdam hacmini azaltmış, çalışan sayıları yalnızca gıda ürünleri ile elektronik ve elektrik ürünleri sektöründe artış göstermiş, bunun dışında ciddi istihdam kaybı var ve ücrette gerileme var.

Bakın, seçim bölgem Antalya'da, Antalya Organize Sanayi Bölgesinde haziran ayına kadar 4 firma konkordato ilan ederken 12 fabrika da satışa çıkmış. Burası 327 firmanın faaliyet gösterdiği ve 20 bini aşkın kişinin istihdam edildiği bir bölge. İktidarın ekonomi politikaları sonuçlarına artık sanayici dayanamıyor, üretim koşullarının daha da zorlaştığını söylüyor, "Sanayici yüzde 60 faizle kredi kullanıyor. Bu sürdürülebilir değil. Sanayicilik artık deli işi. Sanayiciyi kurtarmak için çok hızlı hareket edilmeli çünkü hareket kabiliyetimiz azaldı, artık dayanma gücümüz kalmadı." diyorlar. 200 milyar TL ticaret hacmine ve 1 milyar dolar ihracat rakamına ulaşan OSB'de, firmaların zor koşullarda üretimlerini sürdürmelerinin artık kabul edilemez duruma geldiğini söylüyorlar. Burada, son iki yılda elektrik ve doğal gaz üretiminde yüzde 7 düşüş... "Sanayici maliyetlerin altında eziliyor." diyorlar.

Değerli arkadaşlar, bir ülkede ekonomiyi düzeltmek sadece ekonomik tedbirlerle olmaz; bir ülkede hukuk yoksa, adalet yoksa, demokrasi yoksa, bilimden uzaklaşırsak ekonomi düzelmez. Faizler düşürülüyordu, 19 Mart demokrasi darbesinde faizler yeniden yüzde 48'lere çıkarıldı. Demokrasi darbesinin, hukuk tanımazlığın yükünü bu ülkenin insanı çekmeye devam ediyor. Bugün yaşadığımız bu sorunların altında elbette bunlar da var; parası olan yatırım yapmıyor, işini devam ettiren sanayici krediye ulaşamıyor, ulaşabilen sanayici ise yüzde 60 faizle kredi kullanıyor. Sözde faizler düşüyor fakat bu sanayiciye de yurttışa da yansımıyor, hepsi temennide kalıyor.

Buradan Sayın Bakan'a seslenmek istiyorum: Antalyalı sanayici sizden destek bekliyor. Yeri gelmişken Sayın Bakanım, Antalya'da, özellikle Korkuteli, Elmalı, Akseki ve İbradı'da OSB ve sanayi siteleri çalışmaları var; bunların bir kısmına başlanmış durumda. Buralarda üretimi ve istihdamı artıracak adımların hızlanması için teşvik ve destek bekliyoruz.

Bütçeye programlar itibarıyla baktığımızda, toplam 99 milyar 47 milyon gibi bir rakam ayrılmış. Bunun 89 milyarı sanayinin gelişmesi, üretim ve yatırımlarının desteklenmesi kalemine ayrılmış. Bu, yaşadığımız tabloda çok düşük bir rakam, bu ülkede üretimin artması için bu rakamların yükseltilmesi gerekiyor. Şimdi, biz burada sanayiciye, üreticiye destek diyoruz, burada KOBİ'ler çok önemli. KOSGEB'e bakıyoruz, 2026 için ayrılan bütçe 13 milyar 500 milyon; bu rakam geçen sene 11 milyar 165 milyon civarındaymış. Buradaki artış, ekonominin yarattığı tahribat göz önüne alındığında, KOBİ'ler için de düşük. 2026 bütçesinde sanayinin geliştirilmesi, üretim ve yatırımları desteklenmesine ayrılan pay ise 12 milyar 195 milyon civarı; bu da yeterli değil.

Burada bir şeyin altını çizmek istiyorum: Biz sanayiciye, esnafa, imalata destek verilmesini talep ediyoruz yani faize, şatafata, kamu-özel iş birliklerine değil... Bu kaynakları bütçeden yaratın diyoruz, İşsizlik Fonu'na el atmayın diyoruz fakat İşsizlik Fonu'ndan karşılıyorsunuz.

Bütçe öncesi getirilen bir vergi torbası var, biliyoruz. Bu torbaya eklenen bir maddeyle imalat sanayisi sektöründe istihdamı korumaya, arttırmaya yönelik düzenleme yapılmakta. Bu kapsamda Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile KOSGEB tarafından imalat sektöründe istihdamın korunması ve artırılması amacıyla tekstil, konfeksiyon, deri ve mobilya sektöründe KOSGEB aracılığıyla istihdam koruma taahhüdüyle verilen personel başına 2.500 TL'lik desteğin sürdürülmesi düşünülmüş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Bu destek için de İşsizlik Fonu'ndan yaklaşık 45 milyar civarında bir kaynağın kullanılması hedefleniyor. Bu İşsizlik Fonu'ndan işçiler zaten yeteri kadar faydalanamıyor. Hâlâ işçinin parasını işçiye değil, başka yerlere aktarıyorsunuz. Tamam, biz KOBİ'lere destek vermenizi istiyoruz ama burada bunu da İşsizlik Fonu'ndan yapmayın, bu yanlışın da dönün, bütçeden yapın diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Arı, hazır mısınız?

CAVİT ARI (Antalya) - Hazırım Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, Sayın Bakanımız ve Bakan Yardımcılarımız, değerli bürokratlar, değerli milletvekili arkadaşlarım; ben de öncelikle saygıyla selamlıyorum.

Sayın Sanayi ve Teknoloji Bakanımız, sizin Bakanlığınızı ilgilendiren organize sanayilerle ilgili Antalya Korkuteli ilçemizde bir sorun var. Bu sorun size yansıdı mı, bilmiyorum. Öncelikle, ben Korkuteli'liyim ve orada bir organize sanayi kurulmasından memnun olduğumuzu ifade etmek isterim. Her ne kadar ilk başlangıçta yola çıkılan organize sanayi daha çok tarıma dayalı bir organize sanayiye de son dönemde bir karma organize sanayiye dönüştü. Bir de yeriyle ilgili de hatalı bir seçim olduğunu söylemek isterim ancak buna rağmen şu an tamamlanma aşamasına gelindi.

Şimdi, buradaki sorun ne? Buradaki sorun: Organize sanayide kullanılmak istenilen suyun Korkuteli'nin Taşkesiği bölgesindeki kaynaklardan alınmasına dair verilmiş bir karar var. Bu bölge yani Taşkesiği bölgesi, Korkuteli'nin gerek bölgedeki tarım alanlarında ve gerekse de Korkuteli merkezinde hem sulama hem de içme suyu olarak kullanılan, neredeyse yüzde 70'ine kadar temin edilen bir su kaynağı bölgesi. Öncelikle, Taşkesiği ve Sülekler, Dereköy, Varsak Yaylası diye geçen bölgede yaklaşık 40 bin

dekarlık bir tarım alanı var ve yine, o su kaynaklarının devamında, mevcut barajda toplanan suyla da yine, tarım bölgesi olan bizim 9 mahallemizde de 65 bin dekara yakın bir tarım alanında bu sudan yararlanılmakta. Şimdi, eğer organize sanayiye buradan kaynak alınır ise tarım anlamında bölge çok büyük zarar görecektir. Tekrar söylüyorum, organize sanayiye karşı değiliz. Sanayinin gelişmesi bölge anlamında önemli olacak, işsizliğe çare olması anlamında katkısı olacak ancak sizlerden talebimiz -bu konuda yetkili direkt Bakan sizsiniz- organize sanayide kullanılmak üzere DSİ'ye verecek olduğunuz talimatla yeni bir kaynak bulunmasının sağlanması ve tarımda kullanılan suyun burada kullanılmamasını sağlamamız gerekir. Aksi hâlde, bölgemizdeki tarım yok olacaktır. Bu, önemli bir konuydu Sayın Bakanım; bizim için üzerinde çalışmanızı ilçe olarak talep ediyoruz.

Biraz önce bir arkadaşımız gündeme getirdiği için ben de tekrar hatırlatayım istedim, aslında bu sene konuşmak istememiştim ama... Şimdi, Sayın Bakanım, geçen seneki konuşmamızda da... Uzaya bir astronot gönderdiğinizi biliyoruz; 2023'te, tam seçim arifesinde gönderdiniz. O zaman da söyledim, hâlâ da cevabını vermediniz. Astronotun uzayda 13 tane önemli proje yaptığını söylediğiniz, bu projelerin ne olduğunu ve faydasının ne olduğunu bir türlü öğrenemedik ama şunu görüyoruz hâlâ: Bu şahsın okulları ziyaret ettirilerek gezdirildiği, efendim özellikle de seçim döneminde o astronot kıyafetiyle okullarda ve birçok yerde ziyaretler gerçekleştirilip siyasetçiymiş gibi oralarda görüntüler yaratılmasının doğru olmadığını tekrar ifade ediyorum. O dönem için yani 2023 yılı için bütçenin yaklaşık yüzde 2'sine tekabül eden bir para harcandı; 1 milyar 650 milyon civarında. Bunun karşılığında ne elde ettik, onu sormak istiyorum çünkü o parayla gerçekten sanayide, teknolojiye o kadar daha önemli işler yapılabilirdi.

Kalkınma ajanslarıyla ilgili eleştiriler yapılmaya başlandı artık. Ben de o eleştirileri yapmak isteyenlerden birisiyim. Antalya İl Genel Meclisi Başkanı olarak 2009 yılında Antalya'da Burdur, Isparta, Antalya üçlüsünün oluşturduğu BAKA'nın yani Batı Akdeniz Kalkınma Ajansının kurucu yönetim kurulu üyesiyim, öncelikle onu da söyleyeyim ve beş yıl orada görev yaptım. Kendimiz görev yaptığımız sırada dahi siyasi tercihlerin yapılmasının önüne geçemedik; o dönem dahi siyasi tercihlerle teşvikler uygulanmaya devam edildi. Örneğin, belediyelerde ayrımcılıklar yapıldı ve yine siyaseten her ne kadar "Seçici kurullardan, komisyonlardan geliyor." denilse de orada farklı tercihlerle teşvikler verildi, bunu biliyoruz. Şimdiki dönemde de çok farklı olmadığını duyuyoruz, biliyoruz. O nedenle, artık, kamu kaynaklarının... Buralarda bölge için çok etkili projelerin hazırlanmadığı bir kurumun daha fazla sürdürülmesinin çok faydalı olduğunu ben de düşünmüyorum. Ha, bu arada orada çok yetkin, değerli, iyi eğitim almış genç arkadaşlarımız vardı; o birikimlerin daha iyi yerlerde de kullanılmasında da fayda olduğunu düşünüyorum.

Şimdi, sunum kitapçığınızda tarım, sulama, kültür ve sosyal içerme, turizm ve kırsal kalkınmayla ilgili desteklerinizden bahsettiniz Sayın Bakan; sunum kitapçığınızda var. Aslında bunları önemsiyoruz, gerçekten de çok önemli konular. Özellikle kırsal kalkınmayı çok önemsiyoruz. Kırsal kalkınma tarımla, sulamayla ve bölgenin kültür geleneklerinin yaşaması yönüyle de çok önemli ve bu anlamda da kırsalın desteklenmesini, kırsaldaki kalkınmanın desteklenmesini biz de canıgönülden istiyoruz ve gerçek anlamda da desteklenmesi taraftarıyız. Bu anlamda, şunu ifade etmek istiyorum: Bakın, bir tarafta kırsal nüfus her geçen gün azalmakla birlikte tarımdan çıkan insan sayısı, çiftçi sayısı her geçen gün artıyor. Bunun en önemli sebeplerinden bir tanesi tarımdaki istikrar konusu. Tarımdaki istikrar konusunun da yine altında yatan en büyük etkenlerden bir tanesi de şu Sayın Bakan, her ne kadar Tarım Bakanı olmasanız da: Döneme göre para eden, döneme göre değerlendirilen ürünler var yani öyle ürünler var ki bu sene çok para ediyor, gelecek dönem herkes ona yöneldiğinde bütün çiftçiler batıyor veya da bazen mevsime göre az, bazen de çok ürün elde edildiği çeşitler var. İşte, burada, Sanayi Bakanı olarak... Özellikle tarım ürünlerinin hasat zamanında düşük rakamlarla satılması değil sanayide kullanılmasının imkânları yaratıldığı takdirde, o ürün piyasada o an için para etmediği takdirde sanayide sanayi ürünü olarak kullanılması hâlinde para edecektir. İşte, o zaman da çiftçi, bir alım garantisine devam edecektir. Bunun özellikle desteklenmesi gerekir. Bu anlamda da hem size hem de sizin aracılığıyla yerel yönetimlere vereceğiniz desteklerle onlara görevler düşmekte. Örneğin, işte, meyve kurutma fabrikaları, sebze kurutma fabrikaları bunların birer örneği; soğuk hava depoları bunların birer örneği. Yani, kısacası, bir mantarı -ki parantez açayım, mantar üretiminde yine Korkuteli ilçemiz ülkemizin yüzde 50'sine kadar bir üretim potansiyeline sahiptir- üretiyor ilçede; taze üretimi varsa para ediyor, satamazsa ertesi gün çürüyor. İşte, bu üretimin garanti edilmesinin ve bir anlamda üreticinin kendini garantiye alabilmesinin yolu şu: O ürünün sanayileşmesinin sağlanması lazım. Bu noktada, AR-GE çalışmalarına ağırlık verilmesi gerektiğini bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Ve yine tekstil, hazır giyim ve deride yaşanan sıkıntılardan bütün arkadaşlarımız bahsettiler. Ben şunu söyleyeyim Sayın Bakan: Örneğin mobilya sektörü. Bugün bir mobilya almaya gidin, sipariş teslimini kırk beş gün sonraya veriyorlar yani size en erken teslim süresi kırk beş gün. Neden? Çünkü eskiden mağaza depolarına alıp koyma imkânı vardı satıcıların; şimdi artık esnafın onu alıp koyacak ekonomik durumu olmadığı için bir taraftan depolama imkânı kalmadı, bir taraftan da artık diğer ham madde girişleri, vesaire, o ürüne hemen ulaşmanın zor olduğu bir dönemi yaşıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Antalya) - Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ari, bir dakika süre veriyorum.

Buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Yani, bunun talebin fazlalığı falan olduğunu hiç zannetmiyorum. Her şeyin üretimden sonra kırk beş gün gibi -en erken o da- bir sürede teslim edildiği günleri yaşıyoruz; bu da üretim sorunu olduğunu bana göstermekte.

Sonuç itibarıyla, Bakanlığımızın bütçesinin daha yüksek bir bütçe olması önemliydi. Biz her yönüyle ülkemizin sanayisinin ve teknolojisinin gelişmesi gerektiğini savunan anlayıştayız. Bu anlamda, mevcut bütçeyle size başarılar diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, görüyorsunuz, Cumhuriyet Halk Partisi bugün ne kadar yapıcı bir muhalefet ortaya koyuyor.

CAVİT ARI (Antalya) - Her zaman öyleyiz, karşımızdaki Bakana göre değişiyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Allah Allah! Bakana göre mi sizin muhalefetiniz?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sen Varank'ı koysan karşımıza ne hâlde gelir!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, halef selef işine girmeyelim burada.

CAVİT ARI (Antalya) - Öyle ama, öyle.Biz karşıdaki Bakanın buraya bakışına göre oraya bakıyoruz Sayın Başkan.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, bugün önemli konuşmalar var, tarihi bir gün yaşıyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayenizde.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Yegin, buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakanımızı, salonda bulunan herkesi ben de saygı ve hürmetle selamlıyorum.

Ayinesi iştir kişinin, lafa bakılmaz. "Biz iktidarın yirmi üç yılda ne yaptığına değil, ne söylediğine bakıyoruz." diyerek konuşmasına başlayan bir hatip olmuştu. Allah'a sonsuz şükürler olsun, bugün yine AK PARTİ'nin iktidara gelişinin seneidevriyesi olan bir günde, yirmi üç yılı nihayete erdirmiş bir zamanın sonunda; yirmi yılı çok iyi bir şekilde, çok güzel bir şekilde, her anlamda Türkiye'yi yükselterek gelmiş...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bak, dikkatli konuş, akşama televizyonlara çıkarsın.

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...bütün bölgesel farklılıkları giderme iddiasını ortaya koymuş; İstanbul'da, Ankara'da ne varsa Diyarbakır'da, Hakkâri'de Urfa'da da o olsun gayretini ortaya koymuş...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Niğde'yi unutmuş ama.

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...vesayetle, askerî vesayet, hukuk vesayeti, yargı vesayeti ne varsa, bütün vesayet odaklarıyla mücadele etmiş...

CAVİT ARI (Antalya) - Diye diye ülkeye her türlü vesayeti getirdiniz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...ve neticesinde, bugün hakkımızı arama konusunda, müteşebbis ruhumuzu hayata geçirme konusunda, çocuklarımızın eğitiminden tutun da teknolojik gelişmelere kadar birçok konuda hepimizin eşit imkânlarla kavuştuğu ve gelişmelerde hepimizin payı olduğunu hissettiğimiz; rengiyle, teniyle, mezhebiyle, bütün farklılıklarıyla ülkenin ürettiği bütün kaynaklarda hepimizin ortaklık duygusunu güçlü bir şekilde hissettiğimiz, hepimize ait, hepimizi kuşatan bir devlet inşa etmek -sonsuz şükürler olsun- nasip oldu bizlere.

Son iki üç yılda ekonomide, evet, biraz hassasiyet var, biraz stres var, sıkıntı var; bunu kabul ediyoruz, konuştuk daha önce de ama inşallah bunu da aşmak için büyük bir gayret ortaya koyuyoruz. Yakaladığımız yirmi üç yıllık istikrarı, inşallah, yine bu süreçte ortaya koyacağımız çaba ve adımlarla çok daha güzel bir noktaya taşıyarak, milletimizin teveccühüyle, yine Cumhur İttifakı'yla beraber yolumuza devam edeceğimizi düşünüyoruz.

Başkanımız da bahsetti, bir hatip "KAAN çöp oldu." dedi, ben de üzülerek oradan başlamak istiyorum. Bu tarz cümleleri kurmak "bütün hepimize ait olan gurur" ifadesini kullandım; hepimizin paydaşı olduğumuz, ortağı olduğumuz, hepimizi mutlu edecek şeyler üzerinde bence böyle alaycı ifadelerle, küçük düşürücü ifadelerle konuşmamak lazım. Sonuçta, siyaset yapıyoruz, hepimizin bugün konuştuğu cümleler yarın bir şekilde önümüze konuluyor. Belki bazı arkadaşlar buna rağmen her türlü şeyi konuşmaya devam ediyorlar ama yine de siyasetçinin bugün konuştuğunun hesabı yarın karşısına çıkıyor. TOGG için de aynı alaycı üslupla bizim karşılaştığımız konuşmalar oldu, ALTAY tankıyla ilgili aynı alaycı üslupla konuşan arkadaşlarımız oldu. Geçelim başka konuya, işte, aranan doğal gazla ilgili "Arayın, arayın; bulursunuz!" diye alaycı ifadeler kullanan arkadaşlar oldu. Petrolle ilgili aynı alaycılık oldu, bunlar doğru şeyler değil, bunlar bu ülkenin birikimleri, bunlar bu ülkenin değerleri; bunlarla alay etmek yahut da bunların süreciyle ilgili alay edici bahaneleri cımbızlarla çekip onları bahane hâline dönüştürüp bunları küçük düşürmek hiçbirimize yaramaz. Siyasetçiyiz hepimiz, dediğim gibi, yarın öbür gün bu söylediklerimizden mahcup oluruz. Gerçi bakıyorum, bazı arkadaşlar hiç mahcup olmuyorlar ama olsun, ben yine de uyarımı yapmış olayım.

Şimdi, ülkemizdeki gelişmenin ve ilerlemenin yeterli olmadığı iddiası olduğu, hatta bunu desteklemek için Güney Kore örnekleri verildi. Doğrudur, veri doğrudur, o veri üzerinden kıyasladığımız zaman elbette bir farklılık ortaya çıkabilir ama biz oturup böyle tezimizi güçlendirmek için nerede en güzel veri var onu alalım, Türkiye'dekini dünyanın herhangi bir yerindeki en iyi veriyle kıyaslayalım diye hep en iyileri ararsak bu Türkiye'ye haksızlık olur. Herhangi bir konuda Amerika ilerideyse onun verisini, herhangi bir konuda Güney Kore ilerideyse onun verisini, başka bir konuda Çin ilerideyse onun verisini alıp "E, hani Türkiye ne yapmış ki?" demek, belki sadece o setler üzerinden doğru bir okuma olabilir ama eğer bir ülkeyi kıyas edeceksek önce kendisiyle kıyas etmemiz lazım; dün neydi, bugün ne? Geçen sene, beş sene önce neydi bir veride, bugün ne duruma geldi, ona bakmak lazım. Aynı zamanda, bununla beraber onun kıyaslandığı, sınıflandırıldığı ülkeler kategorisinden bakmak lazım. Gelişmemiş mi, az gelişmiş mi, gelişmekte olan ülke mi; kategorisine bakıp kıyaslamak lazım veya onlarda da verilere ulaşamıyorsak en azından kafamızı şöyle kaldırıp bir komşulara bakmak lazım yani aynı coğrafyadayız, coğrafyamızdaki komşularımızın herhangi bir konuda, parametrede durumu ne ki biz bugün ondan daha gerideyiz diye bunu yapmak lazım. Arkadaşlar, ülkemize haksızlık etmemek lazım, özetle söylemek istediğim şey bu.

Şimdi, "Mısır'da 10 dolara üretilen bir ürün burada 15 dolara üretiliyorsa bunun açıklamasını yapıp hesabını vermeniz lazım." dediler bugün. Ne istiyorsunuz arkadaşlar? Asgari ücret Türkiye'de 130 dolara mı insin istiyorsunuz, neyin peşindesiniz?

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Alım gücü artsın istiyoruz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Mısır'a niye gidiyor Türkiye'de veya dünyanın başka yerlerindeki tekstilciler, niçin gidiyorlar?

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - 130 dolar değil Mısır'da, asgari ücret 130 dolar değil.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siz yatırımcısınız, 7 bin Mısır SAR'ı kaç dolar ediyor? Ki tarihinin en yüksek seviyesinde 7 binle. Allah aşkına bırakın bunları! Bakın, asgari ücret Mısır'da 130 dolar, ortalama ücret 170 dolar.

CAVİT ARI (Antalya) - Bu zamana kadar Mısır mı vardı? Sayenizde oldu.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bizde bugün asgari ücret 530 dolar, ortalama ücret 1.750-1.800 dolar. Dolayısıyla siz burada neyi savunuyorsunuz arkadaşlar, neyi savunuyorsunuz? Bunu anlamakta zorlanıyorum.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Orhan Bey, Türkiye ilk 20'de bile yok 2050'de.

ORHAN YEGİN (Ankara) - 2050'yi ben bilmiyorum ama bugünkü verilere göre biz 14-15'lerdeyiz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Türkiye, dünyadaki büyük markaların fason üretim yeri oldu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, sırayla, hepinize söz vereceğim.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi, bölgesel gelişmişlikteki farklılıklardan yakınıldı. "Markalar Marmara'ya, Akdeniz'e yayılmış; Doğu'ya ve Güneydoğu'ya getiremediniz Sayın Bakan." diye bize, Bakana birtakım ithamlar oldu. Özel sektörün de ülke sathına yayılması gerektiği ve bunu beceremediğimiz söylendi ve buradan Hükümetimiz eleştirildi.

Arkadaşlar, bölgesel teşvik planlamaları bunun için yapıldı; 1'inci bölge, 2'nci, 3'üncü, 4'üncü, 5'inci, 6'ncı bölge; bu planlamalar yapılırken bir endeks oluşturuldu ve bu endekse göre daha az gelişen yerlere giden yatırımcıya daha yüksek oranlarda, daha yüksek miktarlarda, çok daha kıymetli teşvikler verildi ki oraya gitsin, orada üretim yapsınlar ama sadece bu olmuyor. Bizim, bugün terörsüz Türkiye sürecini çok önemli görmemizin temel nedenlerinden bir tanesi de budur. Yani bu itirazı yapan arkadaş, kendi şehrinde, kendi bölgesinde hareketle bu itirazı ortaya koydu ama terörün olduğu yere yatırımcıyı götürmek o kadar zor bir şey ki istediğiniz kadar teşvik verin, istediğiniz kadar ona, bütün yaptığı yatırıma, bütün yaptığı maliyete siz devlet olarak katlanın, can güvenliğinin olmadığını düşündüğü yerde insanlar yatırım yapmaktan çekiniyorlar, sizin verdiğiniz o bölge teşvikleri de yeterli olmuyor işte. Dolayısıyla biz devlet olarak her şeyle mücadele etmek zorundayız yani yatırımı artıracak teşvikleri de planlamak zorundayız, terörü bitirecek unsurları da ortaya çıkarmak durumundayız, eğitimi de artırmak zorundayız, nitelikli eleman, nitelikli insan, iş gücü, düşünce, fikir, teknolojik yatırımları da yapmak zorundayız, hastaneyi de, okulu da... Bütün unsurlarımızla beraber kalkınmak ve bütün bölgelerimizi kaldırmak durumundayız ve bütün çabamız da zaten bu; ki bugün Sayın Bakan konuşmasında bahsetti; şimdi, 1'inci bölgede olan firmalar da 4, 5, 6'ncı bölgelere yatırımlarını göturdükleri, taşıdıkları zaman bu bölgelerdeki teşviklerden yararlanabileceği konusunda bilgiyi bize verdi ve bu şekilde de sanayinin yığılmış olduğu illerden Anadolu'ya dolayısıyla üretimin, dolayısıyla istihdamın bu şekilde yayılmasını da sağlamaya çalışıyoruz yani teşvikleri bu şekilde açıkladık, böyle kalacak değil, dinamik bir süreç, o dinamik süreç dün onu gerektiriyordu, bugün sıkıştığımız noktalar neler bunları görüp, izlemelerini yapıp, bunların verimliliğini denetleyip ona göre yeni fazlar oluşur diyor; bunu ben çok kıymetli buluyorum.

Şimdi, bir şeyi fark ettim; ya, bir türkü tutturulmuş: Üretim yok, üretim yok, üretemiyoruz, üretim mahvoldu, üretim şöyle oldu, üretim böyle oldu. Bu, bir türküyü dönmüş artık, tarımsal üretim bitti, tarımda ithalatçı ülke olduk, sanayide şöyle olduk, üretim yok falan, sürekli bunlar söylenip duruyor.

AYYÜCE TÜRKÜŞ TAŞ (Adana) - Adana'da portakal 58 lira...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Arkadaşlar, üretim yok da sanayide üretim yok da sanayi üretim endeksi... Bak, yirmi yıl önceyle kıyaslamıyorum, 3 Kasım seçimlerinden sonraki gün ile bugünü kıyaslamıyorum. Bakan Bey konuşmasında verdi bugün, hepiniz dinlediniz. Pandemi öncesi döneme göre Almanya'da, o övdüğünüz Avrupa ülkelerinde yüzde 14,7; İtalya'da yüzde 6,9; Fransa'da 3,3; İspanya'da yüzde 0,5 seyrederken...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Aşağıda...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Aşağıda seyrederken üstelik, Türkiye'de arkadaşlar bu yüzde 30'un üzerinde yükselmiş.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Yok böyle bir şey.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bir türkü tutturmuşuz: "Üretim yok, samanı bile dışarıdan ithal ediyoruz."

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, o rakamlara baksana...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Rakamlara bakıyor işte.

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - Böyle bir rakam yok.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Yüzde 7; yüzde 30 rakamı yok.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ya, biz yıllardır tarımda cari fazla veren bir ülkeyiz, yıllardır "Tarımda mahvolduk, çöktük." diyorsunuz, bugün sanayide diyorsunuz; bunlar doğru şeyler değil. Peki, ülkede üretim yok...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir dakika veriyorum.

Buyurun Sayın Yegin.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ülkede üretim yok ama arkadaşlar, organize bölgesi sayımız 190'lardan 371'e -ki 60 bine yakın fabrika üretim yapıyor buralarda- endüstri bölge sayımız 52'ye gelmiş. Son bir yılda 9 tane OSB, 8 endüstri bölgesi ve 11 sanayi bölgesi ilan edilmiş ve 25 OSB'de 6 sanayi sitesi yatırım programına alınmış.

"AR-GE harcamalarının payı giderek düşüyor." İktidara geldiğimizde 1,2 milyar olan rakam şimdi 20 milyara, millî gelire oranı binde 5'ten, bugün yüzde 1,5'a gelmiş, "AR-GE yatırımları yok." deniliyor.

Polonya'da bölgesel kalkınma stratejisi için yerel yönetimlerle iş birliği yapmaktan bahsedildi. Kıymetlidir, doğrudur ama sonra şöyle bir cümle söylendi: "Belediyelerin bütçelerini kısarak, bunlara müdahale ederek, çökerek bu iş bu şekilde yapılmaz, keşke Türkiye'de yapılsa." Arkadaşlar, biz ödenekleri kesmiyoruz "Borçlarınızı ödeyin biraz." diyoruz belediyelere.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bitti mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, bitti, teşekkür ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Borçlar bizim değil, sizden kaldı o borçlar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

CAVİT ARI (Antalya) - Borç yapıp da bizden istemek kadar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, siz Divansınız.

CAVİT ARI (Antalya) - Pardon.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Divanda tarafsız olun.

Yani Sayın Arı'yı buraya aldım ki böyle tutuyoruz burayı.

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Sayın Arı, en borçlu İzmir; İzmir baştan beri sizde.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - En borçlu Kocaeli, yirmi beş senedir sizde.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri; şu belediyeleri bırakın, şu işimizi halledelim, 9'dan sonra belediye faslını açacağız; 9'dan sonra kalanlarla belediye faslını açacağız.

Sayın Aksu, buyurun.

ERSAN AKSU (Samsun) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Çok Değerli Bakanım, Değerli Bakan Yardımcılarımız, çok değerli bağlı ve ilgili kuruluşlarımızın genel müdürleri ve Bakanlığımızın bürokratları; öncelikle 2026 bütçemizin öncelikle hayırlara vesile olmasını diliyorum, bütün hazırlarını da saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Sayın Yegin'in biraz önce bıraktığı yerden bahsetmeye devam etmek gerekirse özellikle imalat sanayisinde katma değerli üretimde dünyada 14'üncü sıradayız ve hakikaten bugün benim de öğrenmekten iftihar ettiğim, gurur duyduğum bir noktada, yüksek teknoloji ve orta yüksek teknoloji ürün ihracatında Ekim 2024 ile bugünümüz arasında yani son bir yıl içerisindeki üretim ve ihracat noktamız 108 milyar doların üzerine çıkmış bir tabloda ve bunda savunma ve havacılıkta %39,3 gibi hakikaten fevkalade yüksek, göğsümüzü kabartıcı, iftihar edeceğimiz bir tabloyu yaşıdığımızı görüyorum ve yine, dünyada satılan her 3 askerî İHA'dan 2'sini bugün Türkiye satıyor ve gerçekten, bu ülkenin bir evladı olarak her birimizin bundan iftihar ettiğinden de zerre şüphem yok.

Tabii, organize sanayi bölgelerinde hâlen çok ciddi bir istihdam var, ben biraz sonra Samsun'la ilgili de bazı bilgileri paylaşma durumunda olacağım. 400'ün üzerinde serbest bölge ve teknoloji bölgesi, endüstri bölgesinde hâlihazırda 250 bin vatandaşımıza da istihdam sağlayacak 6 binin üzerinde fabrikanın inşası da devam ediyor değerli arkadaşlar. Benim kanaatim ve inancım odur ki gerçekten de ekonomik anlamda yaşamakta olduğumuz süreçlerin elbette ki depremle ve benzeri afetlerle bağıni da dikkate almak durumundayız ancak bunu aşmanın en önemli kritik yolunun da bu OSB'lerdeki üretimlerin ve bu fabrikaların bir an önce faaliyete geçmesiyle, üretimle, istihdamla, ihracatla ve özellikle de katma değerli ürünlerin ihracatıyla bu noktada amacın gerçekleşeceğinden ve ülkemizin çok daha iyi bir ekonomik düzeye geleceğinden, bugünkünden çok daha ileri bir noktaya taşıyacağımızdan zerre şüphem yok.

Elbette ki AR-GE harcamalarının millî gelire payı noktasında 2002'den bugüne hakikaten çok ciddi bir yol aldık ancak bunun hedef olan 2,2 hedefine de en kısa sürede çıkartılmasının fevkalade faydalı olacağı ve yüksek teknoloji üretim açısından çok anlamlı olacağı kanaatindeyim.

Sayın Bakanım, biraz önce hem Sayın Kalaycı hem de Yegin yine değindi. Özellikle 1'inci bölgeden OSB'lerde ve endüstri bölgelerinde gerçekleşmiş olan yatırımların Anadolu'ya ve muhtelif illere teşvikler uygulanarak planlı sanayileşmenin sağlanması adına 1'inci bölgeden 4'üncü, 5'inci ve 6'ncı bölgeye taşınacak yatırımlarda istihdam teşvikleriyle ilgili hususun hakikaten çok stratejik ve çok önemli olduğu kanaatindeyim ve bu noktada, Samsun'da da bu anlamda ciddi bir çalışmamızın sizlerin teşvikleriyle, gayretleriyle olduğunu özellikle belirtmek istiyorum. Özellikle belki Marmara Bölgesi'nde yoğunlaşmış olan bu yatırımların Anadolu'nun tamamında, hele şimdi artık terörsüz Türkiye boyutunda Doğu ve Güneydoğu'da da yükselen bir istihdamı sağlayacak, sosyal barışı ve ortamı geliştirecek bir tabloya dönüşeceği noktasında da kanaatimiz tam.

Sayın Bakan, bu noktada, özellikle 2017-2018'lerden itibaren TEKNOFEST etkinliklerinin ve Türkiye'de oluşturduğu sinerjinin gerçekten her türlü takdirin üzerinde çok anlamlı olduğu kanaatindeyim. 2022'de il başkanı olduğum dönemde Samsun'da gerçekleştirdiğimiz TEKNOFEST'e katılan yarışmacı sayısı 600 binin üzerindeydi ve biraz önce sizler ifade ettiniz, bu sene İstanbul'da düzenlenen TEKNOFEST etkinliklerinde yarışmacı genç kardeşlerimizin sayısı 1 milyon 150 binle ifade ediyor ki hakikaten inanılmaz bir sayı ve rekor, her gün üstüne bir yandan ekleyerek devam ediyor. Şunu belirteyim ki: 2022'de yaptığınız Samsun'daki etkinlikten sonra hâlen keşif kampüsleri, dene-yap atölyeleriyle belediyelerimize ve üniversitelerimize örnek teşkil eden o çalışmaların, bugün, hâlen... Bir belediyemizin çalışması kapsamında geleneksel CanikFest'in bu sene 4'üncüsünü gerçekleştirdik ve bunların hepsinin ötesinde, bu çalışmaların daha ilkökul yıllarında, ortaokul yıllarında bu ülkenin geleceğini emanet edeceğimiz gençlerimiz açısından çok büyük bir motivasyon ve aynı zamanda özgüven taşıdığını ve bu noktada vesile olanlara, Bakanlığımız başta olmak üzere hakikaten çok teşekkür ettiğimi özellikle ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, Samsun OSB yatırımlarıyla ilgili de bir iki hususu özellikle belirtmek ve paylaşmak durumundayım.

Değerli arkadaşlar, Samsun'da bizim hâlihazırda en son Yakakent Su Ürünleri İhtisas OSB'yle beraber 11'e çıkan organize sanayi bölgemiz var ve bunların içerisinde hâlen altyapısı devam eden ve özellikle büyükşehir belediyemizin de çok ciddi katkı vererek... Kimi yerlerde kamulaştırmaları büyükşehir belediyemiz üzerinden oluşturduğumuz kaynaklarla sağlıyoruz ve bu noktada çok ciddi bir gayret ve çalışma var ve şunu paylaşayım: 2022'de değerli arkadaşlar, bizim Samsun organize sanayi bölgelerindeki istihdam sayımız 10.156 iken bugün 17.070'e çıkmış bir istihdam sayımız olduğunu özellikle belirtmek durumundayım. Samsun Tekkeköy Yeni Organize Sanayi Bölgesi'nde tahsis yapılan hâlihazırda 21 firma var. Biraz önce konuşmacı arkadaşlarımız tahsislerin iptal edildiğiyle ya da mağdur edilen firmalar olduğuyla ilgili kimi ifadelerde ve iddialarda bulundu. Tahsis edilen 21 firmadan 5 tanesinin talep sahiplerinin isteği doğrultusunda iptalinin gerçekleştirildiğini, bunun ötesinde de elbette ki gerçekleşmesini umutla beklediğimiz, Değerli Bakanım, uluslararası yatırım anlamında Chery'nin Samsun'a gelmesi, kazandırılması adına 1.250 dönüm bir alanı da rezerv alan olarak tuttuğumuzu ve bununla bağlantılı olarak da yine iştirakçi firmalar için de bir miktar alanı bu kapsamda değerlendirdiğimizi özellikle belirtmek isterim. Tabii ki sizin 2024 sonlarında, 2025 sürecinde OSB'lerdeki tahsis koşullarının şeffaf bir şekilde gerçekleştirilmesi adına MEYDİP dediğimiz Mekansal Yönetim ve Dijitalleştirme Projesi kapsamında özellikle tahsislerin tamamen açık çerçevede, yönetime yapılacak yani organize sanayi bölgesi yönetimlerine yapılacak başvurular çerçevesinde Bakanlığın açık tahsis sistemiyle yürütüldüğünü biliyoruz ve bunun da tamamen şeffaf bir çerçevede, herhangi bir suistimale sebebiyet verilmemesi adına son derece önemli olduğunu düşünüyoruz ve bundan dolayı da bu uygulamadan ötürü de size teşekkür ediyoruz. Ama Samsun'da bizim Kavak Organize Sanayi Bölgemiz, Havza Organize Sanayi Bölgemiz ki 1 milyondan 10 milyon metrekareye çıkmış bir alan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 11,8; düzeltelim.

ERSAN AKSU (Samsun) - Evet.

...ve ben bu noktada, yatırımcılarımızı, sadece Samsun'daki yatırımcılarımız değil, tüm Türkiye'den bütün yatırımcılarımızı, gelmeleri ve yatırım yapmaları durumunda hem istihdam hem üretimimize kuzeyin merkezi olan Samsun'da katkı verecek durumdayız ve herkesi bu noktada teşvik ediyor ve beklediğimizi özellikle ifade etmek istiyoruz.

Planlanan ve parselasyonu sağlanan ve aynı zamanda geldiğimiz noktada da hakikaten şehirilmek ilmek dokuduğumuz bu formatta sektörel bazda da otomotiv, makine, savunma sanayi ve tıbbi cihaz üretiminde sektörel teşvikleri yoğun bir şekilde aldığımız şehrimizin bu noktaya gelmesinde, son dönemde özellikle Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanımızın hakikaten çok büyük emeği var, kendisine teşekkür ediyorum ve yine Sayın Bakanımıza, önceki dönem bakanlarımıza ve kamu bürokratlarımıza ayrı ayrı teşekkür ediyor, bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, değerli milletvekilleri, 2 konuşmacımız daha var. O konuşmacılarımızdan sonra Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimizin konuşmalarına geliyoruz. Listeyi okuyorum; lütfen, herkes hazırlığını yapsın. Sıranızı geçmeyin, sonra "Ya, benim geçti, bir daha geri dönün..." Geri dönmüyoruz. Geçen sene ve ondan önceki sene de kuralları biliyorsunuz.

İlk olarak grubu bulunmayan partilerden başlayacağız; EMEP, Sayın İskender Bayhan, Sayın Sevdâ Karaca. Sonra, sırasıyla okuyorum: Sayın Seda Kâya Ösen, Sayın Seyit Torun, Sayın Öznur Bartın, Sayın Mehmet Zeki İrmez, Sayın Yavuz Aydın, Sayın Lütfü Türkkan, Sayın Tamer Osmanağaoğlu, Sayın Abdurrahman Başkan, Sayın Necmettin Çalışkan, Sayın Ömer Fethi Gürer, Sayın Okan Konuralp, Sayın Cem Avşar, Sayın Sinan Çiftiyürek, Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu, Sayın Selçuk Türkoğlu, Sayın Selcan Taşcı, Sayın Mehmet Taytak, Sayın Mevlüt Karakaya, Sayın Hikmet Yalım Halıcı, Sayın Evrim Rızvanoğlu, Sayın Nail Çiler, Sayın Aşkın Genç, Sayın İzzet Akbulut, Sayın Celal Fırat, Sayın Beritan Güneş, Sayın Levent Uysal, Sayın Türker Ateş, Sayın Müzeyyen Şevkin, Sayın Talat Dinçer, Sayın Kadim Durmaz, Sayın Orhan Sümer, Sayın Reşat Karagöz ve Sayın İlhami Özcan Aygun.

Bu isimler bittikten sonra Sayın Bakana on beş dakika soru soracağız, bunun akabinde de Sayın Bakan cevap verecek.

On beş dakika soru, ondan sonra size de yarım saat vereceğiz.

Teşekkür ediyorum.

Şimdi, iki üyemiz daha var, ondan sonra buraya başlayacağız.

Sayın Şahan, buyurun lütfen.

SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, Değerli Bakan Yardımcıları, bürokratlar ve basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada sadece bir bütçe değil, Türkiye'nin kalkınma kararlılığını, üretim heyecanını ve tam bağımsızlık ülküsünü konuşuyoruz. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde Türkiye artık sadece tüketen değil, üreten, geliştiren, ihraç eden ve kendi teknolojisini tasarlayan bir ülke konumundadır. Her alanda olduğu gibi sanayide de tarih yazılıyor. Bu vesileyle Türkiye'yi kalkındırma yolunda gece gündüz demeden çalışan başta Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımıza şükranlarımı arz ediyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuzu dikkatle takip ettik, vizyoner, etkileyici ve umut verici bir sunumdu. Teşekkür ediyorum. Savunma sanayisinden yerli otomobile, enerji teknolojilerinden uzay çalışmalarına kadar atılan her adımda gençlerimizin de hayalleri canlanıyor. Bu büyük vizyonun etkilerini bizler Yozgat'ta da net bir şekilde yaşıyoruz. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın 2026 bütçesi görüşmeleri vesilesiyle, Yozgat Milletvekili olarak şehrimiz adına Bakanlığımızın bugüne kadar yürüttüğü yatırımlar için şükranlarımı sunuyorum.

Yozgat Organize Sanayi Bölgesi 2025 yılı için 96.656.532 Türk lirası harcama öngörüsüyle desteklenmiş, bugüne kadar sağlanan toplam kredi desteği ise 106.066.932 Türk lirasına ulaşmıştır. 2002 öncesinde tamamlanan toplam 1.291 iş yeri sanayi sitesinde 3.100 kişiye istihdam sağlanırken 2002 sonrasında tamamlanan 5 sanayi sitesiyle birlikte 2025 itibarıyla 1.851 iş yeri sayısına ulaşılmış, 4.670 vatandaşımıza doğrudan iş imkânı sunulmuştur. Eskipazar sanayi alanında yatırımcılarımıza sunulan cazip teşvikler ve desteklerle, KOBİ'lerimize sağlanan finansman ve danışmanlık imkânlarıyla üretim zinciri her geçen gün güçlenmektedir. Yozgat'ta kalkınma ajansımız ve KOP bölge idaresinin son üç yıldaki katkıları da göz ardı edilemez. 2023 yılında 8 projeye destek verilmiş, toplam 64,4 milyon TL'lik yatırımın 60 milyon TL'si desteklenmiştir. 2024 yılında ise 7 proje 61 milyon TL'lik yatırımla desteklenmiş olup bunun 53 milyon TL'si doğrudan katkı olarak verilmiştir. 2025 yılında ise bu 5 projeye 60 milyon TL değerinde yatırım yapılmış, 54 milyon TL'si destek kapsamına alınmıştır. Böylece son üç yılda toplam 168 milyon 600 bin TL'lik doğrudan destekle 168 milyon 900 bin TL'lik yatırımı hayata geçirmiş bulunuyoruz. Yozgat'ımızda 2003 yılından bu yana 515 yatırım teşvik belgesi düzenlenmiştir. Bu belgeler kapsamında 52 milyar 700 milyon TL'lik sabit yatırım ve 10.826 kişilik istihdam hedeflenmiştir. Bu, şehrimizin gelişiminde önemli bir eşiği temsil etmektedir.

Türkiye'nin tam orta noktası, depremin en az riskli illerinden, en güvenli şehirlerinden biri olan Yozgat, savunma sanayi yatırımları için de son derece güçlü ve stratejik bir adaydır. Özellikle savunma sanayisi, lojistik ve yüksek teknoloji üretimi gibi sektörlerde tercih edilmesi ülkemiz adına katma değeri yüksek sonuçlar doğuracaktır. İnaniyorum ki Sayın Bakanımızın da destekleriyle Yozgat, savunma sanayisi başta olmak üzere pek çok stratejik yatırımın merkezi hâline gelecektir. Bu yatırımlar şehrimizin ekonomik kalkınmasına büyük ivme kazandıracak, istihdamı artıracak, gençlerimize yeni fırsatlar sunacaktır.

Ayrıca Yozgat havaalanının tamamlanmasıyla lojistik merkezine dönüştürülmesi ve Bozok Organize Sanayi Bölgesinin zemin iyileştirme çalışmalarının hızla tamamlanmasıyla bölgeye yönelik yatırım cazibesinin daha da artırılmasını hedefliyoruz.

6'ncı bölge teşviklerinden olan işverenlerin sigorta primi işçi hissesi desteğinin Yozgat'ta da uygulanması yatırımcılar için önemli bir teşvik unsuru olacaktır. Yozgat'ın 5'inci bölgede yer almasına rağmen bu desteklerin eksikliği yatırım potansiyelini sınırlandırmaktadır.

Sayın Bakanım, Yozgat'ın 6'ncı bölge teşvik kapsamına alınmasını 413 bin 161 Yozgatlı hemşehrimiz adına talep ediyoruz.

Sayın Bakanım, Yozgat'ın genç, dinamik nüfusu, stratejik konumu ve huzurlu yapısı dikkate alındığında, bir TEKNOFEST organizasyonunun Yozgat'ta gerçekleştirilmesi hem şehrimize hem bölgeye büyük bir heyecan ve motivasyon sağlayacaktır. Bu vesileyle, bilim ve teknolojiye ilgi duyan gençlerimize ilham olacak TEKNOFEST'in Yozgat'ta yapılmasını talep ediyoruz. Yozgat buna hazır, gençlerimiz bu heyecanı fazlasıyla hak ediyor.

Proje bazlı yatırımların Yozgat'a yönlendirilmesi için tüm imkânlarımızı seferber ederek şehrimizi Türkiye'nin parlayan yıldızı yapma yolunda kararlılıkla ilerleyeceğiz inşallah.

Muhalefet sıralarından sabahtan beri dinlediğimiz "Yatırım yok, üretim yok, sanayi çöküyor." gibi ezber cümleler bizi gerçekten üzüyor. ALTAY tankı kimin döneminde üretildi? TOGG kimin sayesinde yola çıktı? İMECE uydusunu yörüngeye kim taşıdı? KIZILELMA gibi insansız savaş uçağı, 47 araçlık ilk çelik kubbe, Bayraktar TB3 hangi dönemde geliştirildi? 100'ü aşkın kurulan organize sanayi bölgesi, binlerce fabrika ve 100 binlerce gencimize sağlanan istihdam sizin gözünüze görünmüyor mu? Muhalefetin bu başarıları görmemesi ideolojik bir körlük müdür? Kendi icraatlarına bakacak olursak bunları icraat olarak görmemeleri normal. Size kendi icraatlarınızı bir soralım: Yeni "jammer" çantalar üzerinde bir çalışmaları var mı? Sadece çorba içilmeyen yemek yenebilen modelleri var mı? Baklava kutularının haricinde AR-GE çalışmaları var mı?

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Aha! Ayıp.

SÜLEYMAN ŞAHAN (Devamla) - Bu duygu ve düşüncelerle Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın 2026 bütçesinin milletimiz için hayırlı olmasını diliyor, teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Neyse, hadi iyisin. Kanaatten 100.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Bir dahaki dönem garanti, tamamdır.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Kamuran Tanhan, süreniz beş dakika.

Buyurun.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçesini görüşüyoruz.

Bu Bakanlığın bütçesi yalnızca sanayi yatırımlarıyla değil, bilimi, teknolojiyi, üniversiteleri, gençleri ve bölgesel kalkınma politikalarını da belirleyen bir bütçedir esasında ancak bu iktidarın ortaya koyduğu tablo, kalkınma iddiasının içinin boşaltıldığını, kaynakların adaletsiz biçimde dağıtıldığını, gençliğin, üniversitelerin ve bölgesel kalkınmanın iktidarın siyasi tercihlerine kurban edildiğini hepimiz geçmiş yıllarda özellikle bir kez daha gördük.

Otuz beş yıldır ertelenen bir sözün hesabını aslında bugün Sayın Bakana sormak istiyorum, GAP projesinden bahsediyorum. İktidarın gündeminde Kanal İstanbul olmasına rağmen öncelikle GAP'ı bitirmelerini talep ediyoruz. Eğer GAP projesini bu iktidar bitirmiş olursa Kanal İstanbul'da da herhangi bir yapılaşmaya gidebilecektir. Öncelikle GAP'ı görmenizi tavsiye ediyoruz.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Projesi 1989 yılında Türkiye'nin en büyük bölgesel kalkınma projesi olarak ilan edildi. Proje alanı Dicle-Fırat havzalarıyla yukarı Mezopotamya ovalarında yer alan 9 ili; Mardin, Urfa, Batman, Diyarbakır, Antep, Kilis, Siirt, Urfa ve Şırnak illerini kapsamaktaydı ama bakın "GAP nedir?" diye bir internet taraması yapıldığında "Ülkemizin görece az gelişmiş 9 ilinde çok sektörlü entegre bir kalkınma projesi." denilmektedir. Bu verinin otomatik olarak karşımıza çıkıyor olması bir tesadüfe işaret etmiyor olsa gerek. Oysa o dönemde hedef, bölgesel eşitsizlikleri azaltmak, tarımsal üretimi artırmak, sanayiye güçlendirmek ve istihdam yaratmaktır. Aradan otuz beş yıl geçti ama bölge hâlâ bu hedeflerin hiçbirisine ulaşamadı. Buradaki hazıruna da sormak gerekiyor: Türkiye'de otuz beş yıldır tamamlanmayan başka herhangi bir proje var mı? Ne yazık ki yok. Bugün, GAP bölgesindeki illere kişi başına düşen gelire baktığımızda Türkiye'nin yarısı kadardır. Bu fark yalnızca ekonomik bir eşitsizliğe dayanmıyor, aynı zamanda sosyal, kültürel, politik bir dışlanmanın da göstergesidir. Sulama yatırımlarının yalnızca yüzde 45'i tamamlanmış durumda yani yarım asra yaklaşan bir projenin neredeyse yarısı hâlâ kâğıt üzerindedir. Üstelik 2024 Sayıştay raporlarına göre GAP İdaresi Başkanlığı bütçesinin sadece yüzde 58'i fiilen kullanılmış, geriye kalan kaynaklar bloke edilmekte, harcanmadan bekletilmektedir. Bu durum kamu kaynaklarının planlama eksikliği nedeniyle işlevsiz kaldığını açık bir biçimde ortaya koymaktadır.

Sayın Bakan, size bir sorum var, soruyorum: 2024 yılı GAP İdaresi Başkanlığı bütçesinin neden tamamı kullanılmamıştır? Bunun bir gerekçesi var mıdır Sayın Bakan? Bu kaynağın neden üretime, istihdama, tarıma ya da sulamaya dönmediğini bilmek istiyoruz. GAP yalnızca ekonomik bir proje değil, GAP Türkiye'nin demokrasi ve eşitlik sınavıdır da ayrıca ama bu sınav da ne yazık ki başarısız oldu. Fırat ve Dicle havzaları boyunca yapılan barajlar, HES'ler bölgeyi kalkındırmak bir yana ekolojik yıkımı derinleştirdi. Toprak tuzlanmış, su kaynakları kirlenmiş, tarımsal verim düşmüş, biyoçeşitlilik ciddi biçimde azalmış; bir bütün olarak ekolojik yaşama zarar verilmiştir. HES projeleri enerji üretimi üzerinden bir kalkınma hikâyesi olarak sunulsa da bugün ortaya çıkan tablo tam tersini gösteriyor. GAP'ta yapılması planlanan ve bir bütün olarak ekolojik yaşama zarar vereceği şüphe götürmez 22 baraj ve 19 hidroelektrik santralinin tamamlandığını biliyoruz. Türkiye genelinde üretilen 63,8 milyar kilovat hidroelektrik enerjinin yüzde 22'si bu bölgeden kaynaklanıyor ama enerjiyi üreten bu bölge halkı kendi elektriğine erişemiyor. Sayın Bakan, dikkatinizi oraya çekmek istiyorum.

DEDAŞ'ın özelleştirilmiş yönetimi altında köylerde ve tarım alanlarında günlük uzun kesintiler yaşanıyor, günlük ortalama sekiz-on saatten fazla. Bu kesintiler evlerde aydınlatma, ısıtma ve soğutma sistemlerinin çalışmasına yol açmıyor. Bu durum da bilhassa yaşlılar, çocuklar ve hastalar için büyük bir risk kaynağı oluşturuyor. Bunun yanı sıra, elektrik olmayınca sulama da yapılmıyor, insanlar toprağını terk etmek zorunda kalıyor. Bir yandan barajlarla, santrallerle enerji ihraç eden bir bölge, diğer yandan elektriğe erişemeyen köylüler ürününü tarlada bırakmak zorunda kalıyor. Bu tablo bölgesel kalkınma değil, bölgesel adaletsizliğin resmidir.

Bir de konuşmanızda ve programlarınızda sıkça ifade ettiniz, silahların üretiminden, tankların üretiminden... Ben de size Aram Tigra'nın bir sözüyle yanıt vermek istiyorum, şöyle diyor: "Bu dünyaya bir daha gelirim yeryüzündeki tüm silahları, tankları, topları eritip saz, cümbüş yapacağım." Sizin de öyle bakmanızı, öyle yaklaşmanızı öneriyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Ülkemize yönelik bütün tehditler ortadan kalkacak.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Hamaset yapmayın Sayın Bakan.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Hamaset değil, bir şey söyledim.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Yani ben size bir sözü anlattım, cevap vermek durumunda da değildiniz, söz hakkı verilseydi cevap verirdiniz. Ülkemize olan tehditler suni. Yıllardır bunlarla savaşıyoruz. Elli yıldır, yüz yıldır geridir, yüz yıldır geride kaldı. Yüz yıldır bu propagandalarla, hamasetle...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Peki, teşekkür ediyoruz.

Komisyon üyesi İsmail Güneş Bey söz talep etti.

Buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Başkanım, çok değerli milletvekillerimiz, Sayın Bakanımız, Bakan Yardımcımız, değerli bürokratlarımız ve basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın bütçesinin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Tabii, Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan önderliğinde, AK PARTİ iktidara geldiğinden beri daima bizim önceliğimiz üretim olmuştur, daha fazla üretmek, daha fazla ihracat yapmak ve neticede de hem üretim miktarımız hem de ihracatımız 36 milyar dolardan bugün 264 milyar dolara çıkmıştır.

Tabii, burada, AK PARTİ iktidarlarında özellikle organize sanayilerine çok büyük önem verilmiş, 192'den 371'e çıkmış. Uşak ilimizde de daha önce 2 organize sanayi varken bu sayı bugün aşağı yukarı 4'e çıkmış ve Uşak Organize Sanayisinde istihdam edilen kişi sayısı 20 bini geçmiştir.

Tabii, burada Uşak Türkiye'nin geri dönüşümünün yüzde 70'ini yapmaktadır ve tekstil ağırlıklı bir organize sanayidir. Son dönemlerde, tabii, tekstil organize sanayilerde birtakım sıkıntılar olduğunu görüyoruz. Tabii, burada asgari ücrette diğer ülkelere göre daha yüksek olmamız hasebiyle birtakım zorluklar çekerken aynı zamanda batı illerindeki, doğu illerindeki, 6'ncı bölgedeki ve deprem bölgesindeki özellikle Maraş gibi illerde de buralarda teşvik verilmesi tabii, rekabeti azaltmaktadır. AK PARTİ iktidarında, özellikle de daha önceki bakanlarımız döneminde ve siz Sayın Bakanımızın döneminde biz şunu keşfettik: Artık Türkiye, üreten, kendine güvenen ve geleceğinden umut eden bir ülke hâline geldi. Bugün, sadece KOSGEB vasıtasıyla herkes... Ben diyelim ki bir işletme sahibiyim, kurabilirim diye yola çıktığım zaman buna devletimiz destek veriyor. Burada kişiler arasında hiçbir ayırım yapmadan, şartları taşıdığı hâlde bu destekleri veriyor. Bundan size Uşak'tan bir örnek vereceğim ben. Aşağı yukarı 2018 yılında 5 mühendis Uşak'ta KOSGEB vasıtasıyla kredi alarak bir işletme kurdular ve bu işletme aşağı yukarı yedi-sekiz yıl içinde... Bunlar evlere daha çok akıllı hizmetler veriyorlar ve dolayısıyla da evlerin uzaktan ısıtılması, soğutulması, kilitlemesi, aydınlatılması, panjurların kapanması gibi çok farklı hizmetler veriyorlar. Bugün, bu şirket tam sekiz yılda arkadaşlar, aşağı yukarı 71 ilde bayisi olan ve aşağı yukarı büyük bir kısmı da mühendislerden olan ve 100 kişi çalıştıran bir firma hâline geldi. Bu neyi göstermektedir? Bu, devletimizin "Ben işletme kuracağım, ben çalışacağım, ben üreteceğim." diyenin ne kadar yanında olduğunu göstermektedir. Tabii, aynı şekilde, son dönemlerde TÜBİTAK da benzer şekilde AR-GE'ye çok büyük önem vererek hem üniversitelerimizde hem de aynı zamanda işletmelerde AR-GE çalışmalarına büyük destek vermiş, bu çalışmalar neticesinde savunma sanayimizde büyük bir değişim ve dönüşüm gelişmiştir. Ben inanıyorum ki geçen yıl savunma sanayimizin ihracatı 5 milyar dolardı, bugün 8,4 milyara çıktı, bu önümüzdeki dönemde daha da artacaktır ve ben aynı şekilde bu yakaladığımız savunma sanayisindeki ivmenin tıbbi aletlerde de benzer şekilde gelişmesini, diğer alanlarda da benzer şekilde gelişmesini istiyorum. Tabii ki biz emek yoğun sektörlerde çalışıyoruz ve bu emek yoğun sektörlerden çıkarak daha çok teknolojinin ağırlıklı olduğu ürünlere geçmemiz lazım. Burada da Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımız gerçekten de çok büyük önderlik yapmakta.

Diğer taraftan, tabii ki savunma sanayisinde yaptığımız ilerleme neticesinde bizim sadece ihracatımız değil, aynı zamanda özgüvenimiz arttığı gibi, aynı zamanda bölge ülkelerine de onların hakkını hukukunu savunma anlamında da bir garantörlük yapma durumuna gelmiş olmamız bugün bizler için çok sevindiricidir.

Diğer taraftan, tabii, bu savunma sanayisindeki gelişmeleri keşke yıllar önce biz yapmış olsaydık, keşke yıllar önce bu girişimler engelleneceğine önü açılseydi ve teşvik edilseydi bugün kendi uçağımızı, kendi arabamızı kendimiz yapabiliirdik ama maalesef bunlara geçmiş dönemde yeterince sahip çıkılmadı ama o günler artık geride kaldı. İlerleyen dönemlerde Türkiye bir üretim üssü olacaktır diye ben ümit ediyorum ve dolayısıyla da bugün yaşadığımız tekstildeki sorunları sektörel değişime tabi tutarak inşallah bu sorunları da aşacağız diye ben düşünüyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın 2026 bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Güneş, teşekkür edelim.

Böylece, Komisyon üyesi arkadaşların söz taleplerini karşıladık.

Şimdi, Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olmayan konuşmacı milletvekillerine söz vereceğim.

İlk konuşmacı İskender Bayhan.

Süreniz beş dakika, uzatma yapmıyoruz.

Buyurun.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Başkan.

Basın emekçilerini, Bakanlık heyetini ve bütün salondaki hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, bütçe sunumunuz sömürü ve kaynak yağmasını anlatan bir distopya filminin 2026 senaryosu gibi. Büyük sermaye ve saray düzeninin yeni sanayi üzerine yaptığı bir propaganda filmi vizyonda diyebiliriz, başrolünde de Bakanlığınız ve siz varsınız. Filmin ilk bölümünde bütün yerli ve millî örtüsüne rağmen uluslararası sermayeye bağımlılık var; başta imalat sanayisi olmak üzere dışa bağımlılık büyük oranda devam ediyor, savaş sanayisi dışında ciddi bir ilerleme yok, savaş, silah sanayisinde de başta Bayraktarlar olmak üzere birkaç kapitalisti dünyanın en zenginleri arasına taşımaktan öteye gidemiyorsunuz. Onun da işçilere, emekçilere, halka bir faydası yok, zararı var. Filmin ikinci bölümünde ise bütün kaynaklar yerli ve yabancı tekellerin kasasına

akıtılıyor. Bütçe sunumunuzca onlarca kez "yerli" kavramını kullanıyorsunuz ama orada bir eksiğiniz var, o yerlilerin hepsinin önüne "yerli burjuva" "yerli kapitalist" "yerli sermaye", "yerli sömürücü zevat" demeyi akıl edemediğiniz ama biz size bunları tamamlamanızı öneriyoruz çünkü bunu yapmayarak gerçeği saklamaya çalışıyorsunuz, mızrak çuvala sığmıyor Sayın Bakan.

Kaynakların nasıl ve kimler için, kimlerin kasasına aktararak kullandığınıza da kısaca bakalım. Bunu, İstanbul Sanayi Odasının bilgilendirme bülteninden size aktarıyorum: Gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, vergi indirimi, faiz veya kâr payı desteği, yatırım yeri tahsis, makine desteği, sigorta primi işveren hissesi desteği, sigorta primi desteği. Sadece 6'ncı bölge için bunu uyguluyorsunuz, asıl büyük pastayı ise tekellere yediriyorsunuz, biraz da KOBİ'lere veriyorsunuz, saray düzenine ses çıkarmasınlar istiyorsunuz ama işçilere, emekçilere gelince ortada kölelik koşullarında gerçekleşen istihdam artışından başka hiçbir şey bulunmuyor. Anahtar dergisinin ekim sayısında kendi imzanızla yayımladığınız bir makalede verdiğiniz bilgiye göre, son yirmi üç yılda sanayi sektöründe çalışan sayısı 3,9 milyondan 6,7 milyona çıktı yani özette "Büyük sermayeyi besledik beslemeye devam edeceğiz, küçükleri de unutmamaya çalışıyoruz." diyorsunuz ama hiç anımsamadığınız, hep unuttuğunuz 7 milyona yakın sanayi işçisi var, bütçe sunumunuzdaki fotoğraflarda arka fon dışında bir yer içermiyor sunumunuzda. Onlara da "Ucuz köle olarak sömürüye, sömürtmeye devam edeceğiz." diyorsunuz. Yerli, millî sanayi atılımının bütün alametifarikası bu.

Size sanayide çalışan işçilerin, emekçilerin gerçeklerini hatırlatmak istiyorum: Düşük ücret başta geliyor, bunların başında geliyor, ortalama ücret, yoksulluk sınırının yarısı kadar, asgari ücret giderek yaygınlaşıyor; ağır çalışma koşulları, uzun çalışma saatleri, angarya, aşağılama, hakaret, iş cinayetleri, esnek, güvencesiz çalışma, işten atma, kısıntı hâlinde sendikal haklar, özgürlükler söz konusu, onlar da ayaklar altında yani sanayide tam bir sermaye terörü esiyor, bu konuda gerçekten çığır açtınız. Ne yapıyorsunuz Sayın Bakan? Uluslararası yatırım anlaşmalarında yabancı tekellere, sömürücülere grev yasağı garantisi mi veriyorsunuz? Örneğin, TOGG'u çok övüyorsunuz; piyasada bir daralma yaşandı, ilk iş, 200 TOGG işçisini kapı önüne koymak oldu. Arkasından yine TPI, bir Amerikan tekeli, 2500 işçi; KFC gibi bir gıda devinin çalışanı 7 bine yakın işçi konkordato nedeniyle; binlerce, on binlerce işçi kapıya konuyor sanayimiz büyüyecek diye. Tokat'ta Şık Makas işçileri aynı şeyi yaşıyor, 2.500'e yakın işçi. "Bacasız fabrikalarımız" diye övündüğünüz turizm sektöründe çalışma saatlerini uzatıp hafta sonu izinlerini bile gasbettiniz.

Bu bütçe planınız, IMF, Dünya Bankası gibi emperyalist sömürücü kuruluşların; TÜSİAD, MÜSİAD gibi; TİSK gibi yerli sömürücüleri, onların örgütlerini memnun ediyor ve onların alkışını alıyorsunuz, buna emin olabilirsiniz ama işçilerin, emekçilerin yırtıp çöpe atması gereken bir sermaye planından başka bir özellik taşıyor, böyle bir bütçe planından öteye gitmiyor.

Gerçek bir yerli sanayi hamlesi için ilk yapılması gereken nedir biliyor musunuz? Yerli ve yabancı tekellere tanınan bütün ayrıcalıkları iptal etmelisiniz, bunlara son vermelisiniz; tekellerle yapılan sözleşmelerin, büyük, dev tekellerle yapılan sözleşmelerin gizlilik şartlarını kaldırmalı ve içeriklerini bütün halka açıklamalısınız; yerli, yabancı bütün tekellere ücret, sendikal haklar, çalışma süreleri ve tatil düzenlemeleri konusundaki uygulamalarını resmî internet sitelerinde yayımlamayı zorunlu hâle getirmelisiniz. Planlı ve gerçek anlamda yerli, işçi ve emekçilerin çıkarına bir sanayileşme için film değil, emekçilerin gerçeğini görmeye ihtiyaç var.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

İkinci söz, Sevda Karaca, buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, bu bütçe görüşmeleri boyunca sizlerden üç temel şey duyduk. Bunlar "Dışa bağımlılığı azaltacağız, rekabet gücünün arttıracacağız, kalkınma sağlayacağız." Şimdi, bunu kırk kere söyleyince ülkeyi IMF'ye, Dünya Bankasına, uluslararası finans kurumlarına göbekten bağladığınız gerçeği değişmiyor Sayın Bakan. Siz, bu bütçe öncesinde büyük patron örgütleriyle bir araya geldiniz, talep listesini aldınız, adına da "Türkiye Yüzyılı Kalkınma Hamlesi" dediniz, şimdi karşımızda, biz bunun adının aslının "tekelci sermayenin kalkınma hamlesi" olduğunu bir kere de burada söylemek istiyoruz.

Şimdi, bakın, Resmî Gazete büyük patronlara kıyak bültenine dönmüş durumda âdeta. Arazi bedava, vergi muaf, prim karşılıyor, elektrik, su ucuz, "yeşil dönüşüm" adı altında ayrıca fonlar saçılıyor. Mayıs'ta yeni teşvik sistemi, temmuzda uyumlu vergi düzenlemesi, üstüne Maden Yasası, üstüne İklim Yasası... Ne güzel, millî parkları da siyanürlü madencilığe açtınız. Atıkların denize boşaltılması izni çıktı. "Enerji yatırımı" diyerek köylüyü yerinden etmiş durumdasınız. Köylünün tarlası, işçinin sağlığı, doğanın bütün dengesi, yerin altı üstü, her şey sermayeye peşkeş malzemesi. Siz, şimdi, bu bütçeyle büyük sermaye kulübüne özel VIP teşvik sistemini garanti ediyorsunuz. Tekelci sermayenin istediği, IMF'nin yazdığı, sarayın uyguladığı model açık bir biçimde bu. Sonra da halka diyorsunuz ki "Millî kalkınma hamlemiz var, sabredin, dişinizi sıkın, itaat edin." Vallahi sabır tükendi. Sayın Bakan, siz de sabrın tükendiğinin gayet farkındasınız herhâlde çünkü bütçede biraz önce söylendi, bakın, "işçi" kelimesi bir tek kez bile geçmiyor ama işçi korkusu bütçenin ruhuna işlemiş durumda. İşçiyi bir risk olarak yazmışsınız bu bütçeye Sayın Bakan. Kıdem tazminatı, toplu sözleşme, grev hakkı, sendikal örgütlenme; bunların hepsi bu bütçede maliyet kalemi olarak kodlanmış. Bol teşvik, yüksek teknoloji, ihracat rekorunun istihdam sağlayacağı masalını anlatıyorsunuz sürekli. Mesela "Türkiye, otomotiv üssü oldu." diye övünüyorsunuz. Bakın, bu ülkede ürettiği otomobili almak için üç yıl hiç yemese içmese, ücretini biriktirse o otomobili alamayacak işçiler var. MESS'e bağlı fabrikalarda işçilerin bu yılın ilk sekiz ayında 210 bin lira kaybettiğini size hatırlatmak istiyoruz. Renault bir işçiden yılda 900 bin lira, Ford Otosan 1,5 milyon lira kâr etti. TOFAŞ brüt kârlılığı arttırmış. Nasıl yapmış bunu? Toplu sözleşme öncesi toplu işten çıkarmalarla yapmış. Makine geliyor, işçi sayısı azalıyor, bant hızlanıyor, fabrika büyüyor ama işçi aynı ücretle daha büyük sömürüyle yaşamaya mahkûm edilmiş durumda. Siz de kalkmış buna rekabet gücü diyorsunuz.

Gelelim yeşil dönüşüm masalınız, rüzgâr türbini üreten Amerikan tekeli TPI Composites'te binlerce işçi KOAH, astım, kimyasal zehirlenmeyle on iki yıl boyunca çalıştırıldı. İşçiler greve çıkınca koca Amerikan devi, 2.800 işçinin çalıştığı 2 fabrikayı paravan şirkete devredip kaçtı. Aynı model yine sizin yeşil dönüşümünüzün alametifarikalarından Smart Solar'da da yaşanıyor. Güneş paneli sistemleri üreticisi Smart Solar altı ayda 532 milyon lira kâr elde etmiş. Şirkete devlet kasasından 1 milyar 325 milyonluk teşvik aktarmışsınız. Şimdi, kalkmış o patron, işçilerine diyor ki "Yatırım maliyetim çok, size yüzde 6'dan başka zam yok." Bakın, yatırımın yükünü bile işçiden çıkarıyor patronlar.

Ülkenin her yerinde sizin büyük tekelleri ihya etme hamlelerinize karşı büyük bir öfke birikiyor. Köylüler, açgözlü şirketlerin önüne dikiliyor. İşçiler, yasak kararnamelerinize rağmen haklarını istiyor. Esnaflar, küçük işletme sahipleri, onları gözden çıkardığınızın gayet farkında. İşte, bütçe kaleminizin en önemli kalemi olan rekabet riski herhâlde tam olarak bu; haklarına sahip çıkan yurttaşları bir risk kalemi olarak görüyorsunuz, böyle davranıyorsunuz. Bütçede güvenlik harcamalarının tam da bunun için arttırıldığını bir kere daha hatırlatmak istiyoruz. Patronları ihya, halka sopa bütçenizi kabul etmiyoruz Sayın Bakan.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Evet, Sayın Karaca konuştu.

Şimdi Sayın Seda Kâya Ösen, buyurun.

Süreniz beş dakika.

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri, Sayın Bakan, basın mensupları, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2026 yılı bütçe teklifinde Bakanlığın bütçe kalemlerine baktığımızda, 124 milyar liradan 170 milyar liraya çıktığını görüyoruz. 2025 bütçesinde 2024 yılına kıyasla ödenek artışı yüzde 57 civarındaydı, bu yıl yapılan artışla yüzde 42 civarında kalmıştır. 2026 bütçesinde faiz giderlerinin 2025'e kıyasla 1 trilyon 950 milyar liradan 2 trilyon 741 milyar liraya yükseleceği düşünüldüğünde, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı toplam merkezî yönetim bütçesinin binde 9'una denk gelen bir pay almış durumdadır. Sormak isterim: Dünyanın teknoloji ve yapay zekâ devriminden geçtiği göz önüne alındığında sizce bu artış az değil midir? İstanbul Sanayi Odasının ekim başında yayınladığı İmalat Sanayii Raporu'na göre İmalat PMI Endeksi 2025 yılının Eylül ayında 46,7 puana gerilemiştir, ekimde de bu rakam 46,5 oranında gerilemeye devam etmiştir. En ciddi düşüş beklendiği üzerine tekstil sektöründe yaşanmıştır.

Satın Alma Yöneticileri Endeksi'nde eşik değer 50'yken 46,5 puanlık değer imalat sanayisinde yavaşlamanın sürdüğünü göstermektedir. Önceki yılın bütçe görüşmelerinde de İSO raporları yine aynı şekilde daralmaya işaret etmişti. İSO raporlarının ortaya koyduğu veriler tesadüf değil tabii. Sanayideki daralma ve çarkların işlemeyişi, ekonomi yönetiminin yaptığı hataların en somut kanıtlarıdır. Verimlilik, yüksek katma değerli ihracat ve sermaye yatırımlarını artırmayan bir ekonomi politikası ekonomik krizden çıkışı değil yeni krizlerin de kapısını aralamaktadır. Bu nedenle, ekonomi yönetiminin sanayi ve ihracata odaklı bir büyümeyi hedeflemesi gerekecektir. Ülke üretim dışı para kazanma üslerinden biri hâline gelmiştir ne yazık ki. Türkiye, ürettiği katma değerle anılması gerekirken maalesef ülkemiz daha çok kumar ve kara para aklama faaliyetleriyle anılır hâle gelmiştir uluslararası arenada.

Değerli milletvekilleri, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının destek ve teşvikleri verimlilik bazlı ve sektörel bazlı olmalıdır. Ülkemiz dünyadaki rakipleriyle karşılaştırıldığında iş üretme gücüne ve nitelikli iş gücüne sahiptir ve bu elbette ki geliştirilmelidir ancak Türkiye için, sanayile kalkınmak zorunda olan bir ülke için yapılanlar yeterli değildir. 2025 yılında verilmesi planlanan 15.250 teşvik belgesinin fiilen 7.300 civarında kalmasının sebebini sormak isterim. Ayrıca, yüksek ve orta yüksek teknoloji yatırımlar için verilen teşviklerin toplam yatırım teşvikleri içindeki payı 2023'te yüzde 37 iken, 2024'te yüzde 31'e gerilemiştir. Bu düşüşün sebebi nedir; bunu da sormak isterim. Yeni teşvik sistemiyle beraber yüksek teknoloji ürünlerini destekliyoruz. Peki, sormak istiyorum: kur politikası ve enflasyon altında ezilen sanayicimizi nasıl destekleyeceksiniz? Bu işin, sadece ekonomik kısmı değil bir de sosyal etkisi var. Düşük ve orta teknoloji mal üreten sektörleri bu durumda ölüme mi terk ediyoruz veya bu alanları Çin'e mi bırakıyoruz?

Son olarak, bölgesel teşvik sistemine değinmek istiyorum. Bilindiği üzere, 6 bölgeden oluşan sistemimiz bir süredir uygulanıyor. Bu süre zarfında belirli teşvikler yapılmasına rağmen Marmara Bölgesi'nin ağırlıkta olduğu 1'inci bölge ile 6'ncı bölge arasında gelişmişlik farkı kapanmamış, aksine daha da açılmıştır. Demek ki bu program iyi çalışmamaktadır. Teşvik sisteminin geri kalmış bölgelerin cazibesini artırmakta başarısız olduğunu söyleyebiliriz.

Özetle, on bir yıllık uygulamanın sonunda millî gelir içindeki payını ciddi ölçüde arttıran tek bölge yine 1'inci bölge olmuştur. Veriler göstermektedir ki Bakanlığın teşvik sistemi bölgeler arasındaki ekonomik uçurumu azaltmak bir yana, farkın daha da açılmasını engelleyememiştir.

Son bir soru sormak istiyorum: 2025'te imalat sanayisinin millî gelir içindeki payının yüzde 21,5 olması planlanmıştı, gerçekleşen oran sadece yüzde 16,5 hatta 2028 hedefi sadece yüzde 18. İmalattaki düşüşü kabul edip "Üreten Türkiye" idealinden vaz mı geçiyoruz Sayın Bakan?

2026 bütçesinin zor günlerden geçen üreticilerimiz için bir nebze rahatlatma olmasını temenni ediyorum ve hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Seyit Torun, buyurun.

Süreniz beş dakika.

SEYİT TORUN (Ordu) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, Değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teklif edilen bütçe, sanayiye ayağa kaldırmak bir tarafa, zayıflatığınız sanayiye yok edecek bir bütçedir. Türkiye sanayisi uzun zamandır durgun; üretim, teknolojik yatırım, istihdam her geçen gün azalıyor. İmalat sanayisi tükenmişlik sendromu yaşıyor. İmalat sanayisinin millî gelirdeki payı 2021'de yüzde 22,1 idi; 2024'te 16,8'e, bu yılın ilk altı ayında ise 15,9'a kadar gerilemiş durumda.

Başta tekstil olmak üzere imalat sanayisinin her bir sektörün de alarm zilleri çalıyor. Tekstilci artık Türkiye'de kalmak istemiyor; zor koşullara rağmen burada kalanlar ise ham madde ve ara mallarını yurt dışından ithal ediyor yani üretici Denizli'den kalkıyor, Malatya'dan kalkıyor, Ordu'dan kalkıyor Mısır'a gidiyor, sonra ürettiğini Türkiye'ye satıyor. Burada kalan üretici ise pamuk ipliğini Bursa yerine Özbekistan'dan alıyor. Durum bu olunca hazır giyimde maalesef ithalat rekorları kırılıyor. Sermaye, döviz, istihdam, üretim unsurlarının her birini başka ülkelere kaptırıyoruz. Üretim düşerken, sanayici finansman bulamazken, KOBİ'ler elektrik faturasını dahi ödeyemezken, tekstilci ülkeyi terk ederken siz hangi yerli ve millî sanayiden, hangi millî teknoloji hamlesinden bahsediyorsunuz? Durumumuz çok vahim. AK PARTİ iktidarları döneminde Türkiye, üreterek büyüyen bir ekonomi olmaktan çıkmış,

erken sanayisizleşme sürecine girmiştir. Hizmet sektörü ve inşaat sektörü kontrolsüzce büyümüş, sanayinin ekonomideki payı hızla düşmüştür.

Değerli arkadaşlar, 2026 yılı bütçe teklifine baktığımızda karamsar olmamak elde değil. İktidarın yalnızca faiz ödemelerine ayırdığı tutar Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinin 15 katından fazla; sanayinin geliştirilmesi ve yatırımların desteklenmesi için ayrılan pay ise toplam bütçenin yüzde 1'i bile değil. Kalkınma iddiası taşıyan bir Hükümetin sanayiye, teknolojiye, üretime bu kadar düşük pay ayırması kabul edilemez. Sanayi 4.0'ı yakalamak isteyen bir ülke nasıl olur da Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına Diyanet İşleri Başkanlığıyla aynı bütçeyi reva görür?

AR-GE harcamalarının millî gelire oranı 2023'te yüzde 1,4; 2025'te tahminen yüzde 1,65; 2026 hedefi ise yüzde 1,77. OECD ortalaması yüzde 2,7 civarında yani Türkiye OECD ülkeleri arasında sondan 7'nci sırada. Verdiğiniz milyarlarca liralık AR-GE teşvikleri de verimsiz; demek ki mesele sadece teşvik vermekte değil, mesele verilen teşvikin kime, neye, nasıl gittiğini ve o kaynağın gerçekten teknolojik ilerlemeye dönüşüp dönüşmediğini de takip etmektedir.

Şunu anlayın artık: Yandaş firmalara gönderilen kaynaklar teknoloji üretmiyor, verimlilik yaratmıyor; bu durumun en somut örneği TOGG'dur. Onca kamu desteğine, teşvike, vergi istisnasına rağmen 2024 yılında 13,8 milyar lira zarar etmiş yani Türkiye'nin en çok desteklenen sanayi projesi bile sürdürülebilir bir üretim modeli kuramamıştır.

Değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlar; Türkiye'de sanayinin en büyük problemlerinden biri de nitelikli iş gücü ve mesleki eğitimidir. Üniversiteler mezun veriyor ama sanayi aradığı elemanı bir türlü bulamıyor çünkü eğitim sistemi sanayiden kopuk, mesleki eğitim programları yetersiz. Eğitimli gençlerimiz beyin göçüyle başka ülkelerin sanayisini büyütüyor. Eğer ülkemizde üretimi, inovasyonu, istihdamı geliştirmek istiyorsanız önce demokrasiye ve hukukun üstünlüğüne yönelik adımların atılması gerekiyor. Eğer siz Cumhurbaşkanı adayını elimine etmek için 150 milyar doları yakıyorsanız, eğer siz iş insanları derneklerinin başındaki yöneticiyi, TÜSİAD Başkanı keyfekeder içeri tikiyorsanız, eğer siz TEKNOFEST'te veri güvenliğiyle ilgili çalışmalarından dolayı ödül verdiğiniz KOBİ yöneticilerini sırf İBB'yle iş yaptığı için casusluktan içeri tikiyorsanız, eğer siz KOSGEB destek ve teşviklerini yandaşları kaldırmak için dağıtıyorsanız, eğer siz "Giderlerse gitsinler." deyip beyin göçünü teşvik ediyorsanız asla ve asla ekonomik olarak kalkınamazsınız, sanayi 4.0'ı da yakalayamazsınız. Türkiye'yi üreten, katma değer yaratan, nitelikli iş gücüyle rekabet eden bir ülke yapmak istiyorsak önceliği demokrasiye, hukuka ve bilime vermek zorundayız; bunları da tekrar ifade etmek istiyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

Bütçeniz hayırlı uğurlu olsun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Torun, teşekkür ederim.

Sayın Öznur Bartin, süreniz on dakika.

ÖZNUR BARTİN (Hakkâri) - Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, Türkiye halkları ve emekçileri; sizleri coğrafyamızın en kadim ancak ne yazık ki en çok geri bırakılmış kentlerinden biri olan Hakkâri halkımız adına selamlıyorum.

Bugün Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçesini ele alıyoruz ancak bu mali plan, sadece bir harcama tablosu değil, kamusal kaynakların yüz yılı aşkın süredir alınan siyasi kararlarla bölgesel eşitsizliği derinleştiren bir gasbın ve yapısal ayrımcılığın en somut kanıtıdır. Bu bütçe, toplumsal refahı ve sanayi yatırımını belli bir zümre ve coğrafyada yoğunlaştırırken Hakkâri ve bölge kentlerini yoksulluğa, sanayi ve yatırım yoksunluğuna mahkûm etmeyi politik bir tercih hâline getiren iktidarın ayrımcı belgesidir. Merkezîyetçi politikalar, ülkenin coğrafyasını, kalkınma ve teknoloji yatırımları açısından ikiye bölerek büyük bir ekonomik ve sosyal krizin temellerini atmıştır. Bu tarihsel krizin güncel iz düşümü bölgeler arasındaki yapısal farklılıklardır. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçesi bu eşitsizliği derinleştiren bir gasbın aracıdır.

Değerli Komisyon üyeleri, elimizdeki veriler hakikatin boyutlarını net bir şekilde yansıtıyor. TÜİK'in 2024 Gelir Dağılımı İstatistikleri bu ayrımcılığı kendi resmî verileriyle ilan etmektedir. Türkiye genelinde yıllık ortalama kullanılabilir hane halkı fert geliri 187.728 TL iken zenginliğin merkezi olan İstanbul bölgesinde bu refah zirvesi 257.891 TL olarak gözlenmiştir. Ancak en düşük yıllık ortalama eş değer hane halkı kullanılabilir fert geliri ise sadece 91.818 TL'yle Van, Muş, Bitlis, Hakkâri bölgesinde gerçekleşmiştir. İstanbul'daki bir yurttaşın geliri Hakkâri bir yurttaşın gelirinin neredeyse 3 katıdır. Bu uçurum ne ekonomik bir döngü ne de coğrafi bir kaderdir; bu, yüz yıllık siyasi kararlarla kurgulanmış, yatırım ve kalkınma planlarıyla beslenmemiş bir yapısal ayrımcılıktır. Bu ayrımcılığın en çıplak kanıtı bizzat sizin yayımladığınız Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı İllerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması yani SEGE 2025 Raporu'dur. Bu rapora göre Hakkâri'nin durumuna bir bakalım: Genel sıralamada Hakkâri 81 il içerisinde 77'nci sırada yer almakta ve en düşük gelişmişlik kademesi olan 6'ncı kademede bulunmaktadır. İlin endeks değeri 1,471 olarak belirlenmiştir. Bu, Hakkâri'nin sosyoekonomik göstergeler bakımından ülke ortalamasının ne denli gerisinde olduğunu göstermektedir. Ayrımcılığın boyutları ve kasıtlı yatırım yoksunluğu ise şu alt boyutlarda daha da netleşmektedir: Rekabetçi ve yenilikçi kapasitede Hakkâri 81 il içerisinde en son sırada yani 81'inci sırada yer almaktadır. Bu, bölgenin üretim altyapısının, sanayi çeşitliliğinin ve girişimcilik ekosisteminin tamamen yok sayıldığı, teknoloji ve inovasyon yatırımlarından kasıtlı olarak mahrum bırakıldığı anlamına gelir. Yaşam kalitesinde Hakkâri bu alt boyutta da 81 il içerisinde en son sırada yer almaktadır. Bu, sosyal yaşam standartlarının ve kamusal hizmetlerin en alt düzeyde tutulduğunu gözler önüne serer. Sağlık ve istihdamda Hakkâri'nin sağlık alt boyutunda 79'uncu sırada yer alması, personel ve tesise erişimdeki vahim yetersizliği, istihdamda 76'ncı sırada olması ise genç kadın işsizliğinin kronikleşmesini göstermektedir. Erişilebilirlikte Hakkâri'nin 77'nci sırada olması, ulaşım, iletişim ve dijital altyapı eksikliklerinin kalıcılaştırıldığını göstermektedir. Bir ilin rekabetçi ve yenilikçi kapasitede 81'inci sırada yer alması, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bu bölgeyi kalkınma ve üretim üssü olarak görmediğinin, sürekli kontrol altında tutulması gereken, bütçe pastasından erişimi kasıtlı olarak engellenmiş bir periferi olarak kodladığının somut ispatıdır.

Sayın Başkan, bu bütçe, kalıcı barışı tesis etmekten kaçındığı için yoksulluğu ve adaletsizliği kalıcı hâle getiren bir bütçedir. Güvenlikçi politikalara aktararak heba edilen ve bugün tahmini 4 trilyon doları bulan bu muazzam kaynak çatışma yerine kalıcı barışa, üniversitelere, sanayiye, Hakkâri ve bölge kentlerin üretim altyapısına yönlendirilseydi ilimizin SEGE 2025'teki 81'inci sıradaki yeri tarihe karışacaktı.

Güvenlikçi siyasetin bedeli, bölge ekonomisinin çöküşüdür. OHAL, kayyum uygulamaları, sınır ticaretinin durması ve özellikle mera, yayla yasakları gibi özel uygulamalar, bölgenin sanayi, tarım ve hayvancılık altyapısını yok etme aşamasına getirmiştir. Bölgedeki genç ve kadın işsizlik oranları Türkiye ortalamasının çok üzerindedir. Bu bölgenin kaderini değiştirmesi gereken Güneydoğu Anadolu Projesi otuz beş yıla rağmen bölge illerini hâlâ Türkiye ortalamasının yarısı kadar kişi başı gelir düzeyinde tutmaktadır. Sayıştay raporuna yansıyan en sarsıcı gerçek ise GAP idaresi bütçesinin 2024 yılında dahi yalnızca yüzde 58'inin fiilen kullanılmış olmasıdır; bu kasıtlı bir ihmaldir. Proje kapsamında sulama yatırımlarının yüzde 45'i tamamlanmamıştır. Tarımsal sulamanın temel gereği olan elektriğin bölgeye hizmet sağlayan DEDAŞ tarafından yaz ayları dâhil günün yarısında kesiliyor olması tarımsal üretimi bitirme noktasına getirmiştir.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı sadece bölgesel ayrımcılıkla değil aynı zamanda ulusal sanayi politikasını büyük sermaye şirketlerinin tekeline terk ederek de suç işlemiştir. En büyük 500 sanayi şirketinin faaliyet kârı 2023'te yüzde 39,7 artarak 937 milyar liraya çıkmıştır. KOBİ kredilerinin toplam kredi hacmindeki payı yüzde 23,4'ten yüzde 17,6'ya düşmüştür. Bu, küçük üreticinin büyük sermayenin çıkarına feda edilmesi demektir. Bu tablo, kadın girişimci oranının hâlâ yüzde 11,7'de kalmasıyla KOSGEB desteklerinin kâğıt üzerinde kaldığını göstermektedir. Teknokentlerin ve teşvik sisteminin bölge kentlerinde neredeyse hiç olmaması ise Hakkâri'nin SEGE 2025'te 81'inci sırada olduğu, rekabetçi ve yenilikçi kapasite alanındaki geri bırakılmışlığının bilinçli bir sonucu olduğunu kanıtlamaktadır. Kamusal teşviklerle desteklenen bu teknokentler bölgesel eşitsizliği teknoloji alanında da derinleştirme niyetini gözler önüne sermektedir.

Sayın Bakan, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ülkenin aydınlık geleceği olan gençleri de kaybetme krizini yönetmektedir. TÜİK verileri, Türkiye'den göç edenlerin yaş grubu dağılımında en fazla göç edenin sırasıyla yüzde 14,4'le 25-29 yaş grubu ve yüzde 12,2'yle 20-24 yaş grubu olduğunu göstermektedir. Bu beyin göçünün temel nedeni, üniversitelerdeki kayyum rejimi, akademik özgürlüğün ve eleştirel düşüncenin önündeki yapısal engellerdir. TÜBİTAK'ın proje desteklerinde liyakat zayıflamış, bilimsel ölçütler yerine ideolojik yakınlık belirleyici hâle gelmiştir. Bu bilim krizini, ifade özgürlüğü krizi tamamlamaktadır; Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi'nde Türkiye 2002'de 99'uncu sıradan bugün 180 ülke arasında 159'uncu sıraya gerilemiştir. Nisan 2024 verilerine göre 37 gazeteci tutuklu, 122 gazeteci hakkında yargı süreci sürmektedir.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; tüm bu ekonomik, siyasi ve sosyal çıkmazın kökeninde kamusal kaynakların ve kalkınma imkânlarının adaletsiz dağılımı yatmaktadır. Bu kilitlenmiş çıkmazdan çıkışın yolu, siyasi iradenin ayrımcı ve merkeziyetçi politikalarından vazgeçerek toplumsal barışı ve eşit yurttaşlığı esas almasından geçer. Merkeziyetçi rant dağılımını tersine çeviren, yerel yönetimleri güçlendiren, hesap verebilirliği ve eşit yurttaşlık ilkelerini merkeze alan bir yaklaşım ortak refahı sağlayacak tek yoldur. Bu, ülkenin tüm kentlerine, özellikle de Hakkâri gibi geri bırakılmış bölge kentlerine sanayi, üretim ve teknoloji yatırımlarının adilce yönlendirilmesiyle sağlanır. Bu bütçe, yoksulluğu büyüten, eşitsizliği derinleştiren ve adaleti erteleyen bir bütçedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Evet, teşekkür ederim.

Bitirin hemen açmadan.

ÖZNUR BARTİN (Hakkari) - Açsaydınız Başkanım, son cümlem.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen... Bir karar var, uyguluyorum.

ÖZNUR BARTİN (Hakkari) - Bizler DEM PARTİ olarak, bu bütçeye "ret" oyu verirken emeğin, ekmeğin ve adaletin bütçesini savunduğumuzu; halkların eşitliği ve onurlu yaşam hakkı için mücadelemizi kararlılıkla sürdüreceğimizi buradan bir kez daha ifade ediyoruz. Gerçek kalkınma, ayrımcılığı bitirmekten ve eşitliği tesis etmekten geçmektedir.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Mehmet Zeki İrmez, buyurun.

Süreniz beş dakika.

MEHMET ZEKİİRMEZ (Şırnak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Benden önce söz alan vekil arkadaşlarım söylenmesi gereken pek çok şeye değindi, ben de sürem dâhilinde vekili olduğum kentin Sanayi ve Teknoloji Bakanlığıyla ilişkisini ele almaya çalışacağım.

Elimdeki rapor, Bakanlığınız tarafından hazırlanan İller ve Bölgelerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, 2025 yılına ait. Teknolojiyi kullanarak -ki Bakanlığınızın adında da geçiyor- Şırnak'ı raporda arattığımızda adının toplam 7 defa geçtiğini görüyoruz. İlk söz edilen yer, illerin sosyoekonomik gelişmişlik sıralamasındaki yeri, 81 il arasında 78'inci sıradayız Sayın Bakan. Çok mutlu olduk gerçekten, Allah'tan altımızda 3 il daha var; Şanlıurfa, Muş ve Ağrı.

Karşımıza ikinci çıktığı yer, Şırnak'ın 6'ncı kademe gelişmiş iller arasında yer alması. Toplam 6 kademe belirlenmiş ve biz yine en son kademedeyiz Sayın Bakanım. Bakınız, raporda 6'ncı kademe yer alan kentlerin gösterildiği haritayı da göstereyim sizlere, görüyorsunuz, hepimiz için de tanıdık geldi yani birçok konuda maalesef bölge bu şekilde, sadece bu yıl değil maalesef, 2003 yılında da aynı şekilde, 91 yılında da aynı şekilde; renk hep aynı maalesef ve renk hiç değişmiyor, yüz yıldır bu renk maalesef bu şekilde.

Raporda Şırnak için 4-5 cümleden oluşan kısa bir tanıtım paragrafı da var, dikkatimi çeken en önemli ifadelerden bir tanesi de şu: "Şırnak rekabetçi ve yenilikçi kapasite boyutundaki göstergelerin bazılarında göreceli de olsa daha iyi konumdadır." Yani Sayın Bakanım, Şırnaklılara, bize deniliyor ki: "Çok da yakınmayın, göreceli olarak iyi durumdasınız. Sizden daha kötü durumda 3 il daha var, biraz onları düşünün; hâlinize şükredin."

Gelelim teknoloji yatırımlarına, Sayın Bakan, geçtiğimiz günlerde Türkiye'de AR-GE harcamalarının bir yılda 16 milyar dolardan 20 milyar dolara yükseldiğini açıkladı. Maşallah bir yılda 4 milyar dolarlık bir artış olmuş. Şırnak halkı soruyor Sayın Bakan: Bu 20 milyar dolarlık pastadan Şırnak'a kaç dilim düşmüş? Bakanlığın sitesine baktığımızda, AR-GE tasarım merkezleri ve teknoloji geliştirme bölgeleri sayısında Şırnak için kocaman bir "sıfır" ifadesi yer alıyor yani teknoloji namına hiçbir şey yok. Nasıl olsun ki 21'inci yüzyılda hâlâ internete erişim problemi yaşayan bir bölgede teknolojinin gelişmesini beklemek elbette ki mümkün değildir ama

haksızlık da etmeyelim, anlaşılan o ki Bakanlık Şırnak'ı çok ihmal ettiğini düşünmüş olacak ki Şırnak İl Özel İdaresine teknoloji harikası bir Togg hediye etmişler. Gelin görün ki o Togg'la ne yapıyor? Talepler üzerine bu teknoloji harikası araç, gelin arabasına bazen dönüştürülüyor, Bakanlık sayesinde bu konuda da çok mutlu olduk zira bir gelin arabası yapacak Togg eksikimiz de sayelerinde tamamlanmış oldu. Bu trajikomik tabloya onlarca örnek eklemek mümkün ve sıralayacağımız her örnek Şırnak başta olmak üzere tüm çevre illere yaşıtılan kaderin hakikatini gözler önüne sermektedir. Bölgemizin geri bırakılmışlığının ne coğrafyayla ne de yer altı ve yer üstü kaynaklarının eksikliğiyle bir ilgisi vardır, bu durum bilinçli politikalarla yoksullaştırılan ve kalkınma hamlelerinden sistematik olarak dışlanan bir coğrafyanın gerçeğidir. Şırnak yirmi beş yıl önce de 78'inci sıradaydı, bugün de aynı sırada maalesef. AKP iktidarının sıklıkla başvurduğu mazeret veya dışsal gerekçe söylemlerinin bu tabloyu açıklayacak hiçbir geçerliliği yoktur. Uygulanan politika Şırnak'ı, Diyarbakır'ı, Urfa'yı, Siirt'i, Batman'ı, Mardin'i kaldırmak üzerine değil var olan kaynaklarını da sömürmeye yöneliktir. Temennimiz, bu politikadan bir an önce vazgeçilmesidir, kardeşliğin yalnızca sözde değil pratikte de karşılık bulmasıdır; savaşa ayrılan bütçenin, harcanan trilyonlarca doların yerine ayakları yere basan, doğayı ve ekolojii de yok etmeyen bir kalkınma modelinin hayata geçirilmesidir. Eşitliğin, insan kaynaklarının adil bölüşümünün de sağlanması talebimizdir.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Yavuz Aydın...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Teşekkürler.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar ve basınımızın değerli temsilcileri; sözlerime başlamadan önce doğru yatırımların yanında, yanlış politikaların karşısında olduğumuzu baştan ifade etmek istiyorum

Türkiye'yi sanayi ve teknolojiye büyütecek her adıma destek verdiğimizizi fakat israf eden, geciktiren, göstermelik projelere itiraz ettiğimizizin de altını özellikle çizmek istiyorum.

Sanayi ve teknolojiye söz ediyoruz, öncelikle, geçtiğimiz günlerde Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan'ın "Yirmi beş yıl öncesinde ülkemizde bir toplu iğne dahi üretilmiyordu." şeklindeki ifadesine değinmek istiyorum. Sayın Cumhurbaşkanı belli ki cumhuriyet tarihini değil kendi hafızasını okumuştur, oysa cumhuriyetin ilk yıllarında uçak, şeker, demir çelik, kâğıt, tersane, çimento ve elektrik santralleri kurulmuştur; ülkenin dört bir yanına demiryolları örülmüştür. Yani Türk milleti imkânsızlıklar içinde bu yatırımları mümkün kılmıştır, yoksullukla mücadele ederken sanayileşmeyi de başarmıştır; hazır bulduklarını satarak değil kurarak, var ederek Türkiye'yi bugünlere taşımışlardır.

Değerli katılımcılar, buradaki sunumda yeni yatırım teşvik sisteminden de söz edildi, teşvikle birlikte kalkınma ve refahın tüm ülkeye hızla yayıldığı ifade edildi fakat bu teşvik bölgelerinin belirlenmesinde ölçüt tam olarak nedir, doğrusu bunu merak ediyoruz; coğrafya mı, ekonomi mi, nüfus mu, yoksa siyaset midir? Seçim bölgem Trabzon teşvikte 3'üncü bölgede ısrarla tutulmaktadır Sayın Bakanım. Oysa coğrafi zorluklar ortadadır, kentin fiziki dezavantajları da açıktır. Bu tabloya Trabzon'un yatırım çekme kapasitesini artırmak mümkün değildir. Görüyoruz ki hangi ilin kaçınıcı bölgede yer alacağını belirleyen kriterler sahadaki gerçekleri yansıtmamaktadır. Burada milletvekillerimizin de bu yanlışlığa dikkat çektiğine şahit olduk. Ben de Trabzon milletvekili olarak söylüyorum: Sayın Bakan, bu durum sürdürülebilir değildir; Trabzon için bu kriterler yeniden gözden geçirilmeli ve 5'inci, 6'ncı bölge teşvik kapsamına acilen alınmalıdır.

Değerli hazırun, bir başka konuya da değinmek gerekirse, Trabzon yıllar önce bir lojistik merkez bekliyordu. Bir sabah yatırımın farklı bir ile kaydırılmasıyla uyanmış olduk. Tepkiler üzerine 2014'te bizzat dönemin Başbakanı Sayın Erdoğan tarafından Trabzon'a yatırım adası sözü verildi. İşte bakın, denizin içine yapılacak olan yatırım adası, "render" görüntüler var, kendi görüntüleri yok yani hayal olmuş bir durumda. 2014'te duyuruldu, 2019'da "Yürürlüğe girdi." denildi fakat aradan geçen on bir yılda tek bir çivi bile çakılmadı Sayın Bakanım. Trabzon bir umutla her yıl boş denize kira ödemektedir. Dolgunun ve teknik zorlukların olduğu bu proje devletin sahiplenmesi gereken bir projedir. O nedenle, açık söylüyorum, kamu desteği olmadan bu proje kâğıttan ve söylemden ileri gidemez. Sayın Bakanım, o hâlde soruyorum: Proje için somut bir ödenek, takvim ve hedef var mıdır? Fizibilite raporu güncellenmiş midir? Cumhurbaşkanının bizzat kendisi tarafından verilen sözü Trabzon'un sırtında yüklü mü kalacaktır?

Sayın Bakanım, bir hususu da özellikle kayda geçirmek istiyorum, Sanayi ve Teknoloji Bakanı olarak doğrudan size 13/10/2023 yani iki yıl önce bir soru önergesi vermişim bu yatırım adasıyla ilgili, hâlâ bu soruma cevap gelmedi; iki yıl geçti Sayın Bakanım. Yani bu soru önergelerimizi biz neden veriyoruz, sizler buna neden cevap vermiyorsunuz doğrusu bunu da merak ediyorum, sizden de bu konuyla ilgili bir açıklama bekliyorum. 2023 yılında yatırım adası projesiyle ilgili yönelttiğim sorular hâlâ cevapsız kaldı. O nedenle, burada bir kez daha sorularımı tekrarlamak durumunda kalıyorum. Biz sadece eleştirmiyoruz, bilgi istiyoruz ki birlikte hızlanalım ve birlikte çözelim diye. Özetle söylüyorum, Trabzon'un sanayisi boş denize kira değil gerçekçi takvim ve güçlü bütçe istemektedir.

Yatırım adası ya bilimsel fizibilite ve güçlü devlet isteğiyle ayağa kalsın ya da Trabzon'un enerjisini kurgulanmış hayallere heba etmeyin diyor, heyeti saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Aydın, teşekkür ederim.

Sayın Lütfü Türkkan'a söz vereceğim, sonra bir ara vereceğiz.

Buyurun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım; hepiniz hoş geldiniz.

Ben geçen bütçede de söylemiştim, geçtiğimiz dönemlerde, dijital telefonların yeni çıktığı dönemlerde telefonu açıp kapatmakta bile zorlanan bakanların Teknoloji Bakanlığı yaptığı dönemi de yaşadık. O yüzden, müktesebatiniz açısından çok memnun olduğumu ifade etmiştim, bu memnuniyetim devam ediyor ama Bakanlıği böyle pirüpak gösterdiklerine de aldanmayın. AK PARTİ'li arkadaşlar bir dahaki dönem mebus olmak için önce size, sonra Sayın Cumhurbaşkanına devamlı övgüler dizerek bir daha aday olmaya çalışıyorlar ama gerçek sanayicinin durumu öyle değil. Ben otuz beş senelik sanayiciyim, şimdi sanayicinin feryatlarından birkaç tanesini size aktarmak istiyorum. "Millî teknoloji hamlesi" diyorsunuz ya, o hamlenin altında gerçekten

sanayicinin çılgılığı var, binlerce sanayicinin çılgılığı var. "2030 yılına kadar sanayimizde 200 bin robot kullanılacak." demiştiniz sabah; bu, çok memnuniyet verici bir şey ama bu robotları kullanacak sanayici kalmayacak Sayın Bakan, problem orada. Her gün bir konkordato haberiyle uyanıyoruz, her gün bir iflasla uyanıyoruz. Sanayici AR-GE yatırımı yapmak yerine, o ay enerji giderini nasıl karşılayacağı konusunda tereddüde düşüyor "Hangisini yapayım? İşçinin parasını mı ödeyeyim? Enerji parasını mı ödeyeyim? Bankadan aldığım kredinin faizini mi ödeyeyim..." Teknolojide geri kalan bir sanayimiz var. Sebebi ne? Sayın Bakanım, yüksek faiz politikasıyla sanayide yeni teknolojiye uyum gösterebilecek bir sanayici var mı? Yüzde 45'le kredi alıp siz makinelerinizi yenileyebilir misiniz? Böyle bir para kazanmak mümkün mü üretim yaparken? Dolayısıyla, sizin samimi gayretiniz gerçekten örtüşmüyor, gayretinize eyvallah ama bir de böyle bir gerçek var.

"Bu ülkede sanayici kalmadı." demiştim, OSB'lerin durumunu anlatmak istiyorum size, Kocaeli'de 14 tane OSB var, bu OSB'ler Kocaeli'ye çok fazla artık yani biraz evvel Şirnak'tan, Hakkâri'den arkadaşları dinledim, her ne kadar şimdiye kadar oraya yapılan yatırımlara... PKK terör örgütünü orada barındırmamak için, her türlü eylemi yaptığı bir dönemde... Türkiye bunları yaşadı ama buna rağmen devlet oranın gerekli güvenliğini sağlayacak bölgesel dağılımı da eşit yapmak zorunda yani doğuda ihracat yapacak ülke mi yok? İran'a ihracat yapamaz mıyız biz Hakkâri'de kurduğumuz bir fabrikadan? O bölgeye de yatırımları teşvik edecek farklı bir planlamaya ihtiyaç var. OSB'lerden bahsettim, OSB'ler konusunda denetimin çok fazla yapılmasını istiyorum. OSB yönetimlerinin başkanı yaklaşık altı-yedi senedir, daha doğrusu 15 Temmuzdan sonra valiler olmaya başladı ama valiler bu işlerle fazla ilgilenmiyor. Gidin, yeni faaliyete başlayan, henüz yapılanmamış, işte, altyapısı yapılan OSB'lere bakın, çok ciddi vurgunlar var, yönetimler tarafından vurgunlar var, zenginleşen OSB başkanları var. Yani 1 milyon metreküp hafriyat yerine 5 milyon metreküp hafriyat faturası alan OSB'ler var. Bu sanayici canından, malından feda ederek verdiği parayı OSB'ler sayesinde kaybediyor, bu konuya dikkatinizi çekmek istiyorum.

Sanayi yatırımı gelir mi dışarıdan? Nasıl gelsin Sayın Bakan? Siz şimdi, yurt dışında sanayici olsanız, Türkiye'nin TÜSİAD Başkanının bir sabah evinden kolları zincirlenerek çıktığını görseniz, bu ülkeye gelir misiniz, böyle bir cesaretiniz var mı sizin? Nasıl geleceksiniz? Herhangi bir mahkeme kararına bile gerek duymadan, bir savcının talimatıyla yarın malınızın tamamına el konulacağı bir ülkeye siz yatırım yapar mısınız, gelir misiniz bu ülkeye yatırım yapmaya? Dolayısıyla, başta ekonomi olmak üzere tabii ki buna bağlı olarak sanayinin de sizin arzu ettiğiniz, bizlerin arzu ettiği seviyeye gelmesi için, gelişmesi için ülkede önce hukukun, önce adaletin olması lazım, önce yandaş zihniyetin yok olması lazım. Dağıtılan teşviklere bir bakın lütfen, rica ediyorum. Eğer AK PARTİ'ye yakın birisini bulamazsanız teşvik almanız mümkün değil, o noktaya geldi. Önceden bu işleri Ankara'da yapan bürolar vardı, artık siyasi parti yapmaya başladı bunu. Maalesef üzümlere söylüyorum, bunu arkadaşlar bir daha aday olmak için size söyleyemediler ama ben söyleyeceğim, söylemek zorundayım.

Sayın Başkanım, daha...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Türkkan, süreniz doldu.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Peki, Sayın Başkanım, teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyoruz.

Arkadaşlar, 18.10'da toplanmak üzere birleşime ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 17.47

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.12

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

---- 0 ----

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Komisyonumuzun 7'nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Söz taleplerini karşılamaya devam ediyoruz.

Sayın Tamer Osmanağaoğlu, buyurun.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın kıymetli bürokratları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şüphesiz ekonomik ilişkilerin etkileşimlerinin daha karmaşık bir hâle geldiği günümüzde sosyoekonomik ve sosyal gelişmeler de bu karmaşık hâlden ziyadesiyle etkilenmektedir. Daha önceden edinilmiş bilgi ve deneyimlerin süreklilik arz eden stratejileriyle katma değere dönüştürülmesinin bu karmaşık ilişkinin verimli sonuçlar doğurmasına vesile olduğu inkâr edilemeyecektir. Özellikle klasik ürün ile klasik üretim araçlarının kıymetini azaltan bu durum sürekli gelişmeye ve değişmeye açık olma gerekliliğini hatta bu değişime ve gelişmeye hazır olma zorunluluğunu beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla, geçmişte batıda meydana gelen gelişmeleri takip etmekte dahi zorlanan Türkiye'nin bugün bazı sanayi ve teknoloji alanlarında âdetâ lokomotif görevi görmesi takdiri hak etmektedir. İlaç, otomotiv, enerji, elektronik eşya gibi önemli alanlarda üretimin yanı sıra yeni nesil savunma teknolojisini geliştirme konusunda Türkiye'nin "Ben de varım." demesi dün takip ettiklerimizin bizi takip etmesine sebep olmuş, dün "Onlarsız olmaz." dediklerimizin "Türkiyesiz olmaz." demesine de zemin hazırlamıştır. Dünyanın en önemli sorunlarından biri olan teknolojik sıçramadaki göz kamaştırıcı ivmenin aynı oranda insani ve ekolojik gelişmeye yansımalarının meydana getirdiği açmaz insani hasletleriyle beşeriyete umut olmuş Türkiye tarafından da giderilebilecektir. Çünkü Türk milleti kabiliyetiyle, azmiyle ve teşkilatlanma vasfıyla sadece kilitlendiğinde kendisi için imkânsız diye bir şey olmadığını tarih boyunca defalarca ispat etmiş bir millettir. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin ifade ettikleri gibi "Gelen Türk asrıdır, geleceğin gücü Türkiye Cumhuriyeti'dir ve buna inancımız da tamdır."

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; İzmir'imiz de bulunan İzmir Atatürk Aliağa Kimya İhtisas ve Karma, İTOB İzmir Kemalpaşa, İzmir Pancar, Ödemiş, Bergama, Tire, Kınık, Buca Ege, Menemen Plastik İhtisas, Bağyurdu, Torbalı Karma ve Mobilya, İzmir Aliağa Bağyurdu Özel Organize Sanayi Bölgelerinden teşekkül eden 14 organize sanayi ülkemize lazım olan dinamizmin lokomotiflerinden biri olma övücünü de bize yaşatmaktadır. Var olan 14 OSB'de üretime geçen toplam 1.955 parselde 126.710 vatandaşımızın istihdam edildiği bilinmektedir. Ancak tüm parsellerde üretime geçilmesiyle birlikte istihdamın yaklaşık 176.400 kişiye ulaşacak olması bize heyecan veriyor. Diğer yandan, Bakanlığımızın yatırım programlarında 7 adet yeni OSB projesinin yer alması da ayrıyeten sevindiricidir. Bu kapasitenin artırılması için gündeme alınan İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi genişleme alanı çalışmalarının devam etmesi ve hızlı bir şekilde mesafe katedilmesi ise ayrıca umut verici bir çalışmadır. İzmir'in var olan sanayi üssü vasfının geliştirilmesi, teknoloji üssü hâline getirilebilecek potansiyelinin değerlendirilmesi için İzmir'imizin yapmış olduğu hamlelerin desteklenmesi konusunda Sayın Bakanımıza ricamızı da hassaten iletmek isterim. Türkiye'nin 3'üncü büyük şehri olan İzmir'e dair hassasiyetinizi bundan sonra da göstereceğinizden hiç şüphem yoktur, ayrıca bunu da söylemek isterim.

Sayın Bakanım, bütçemizin milletimize, devletimize ve Bakanlığımıza hayırlara vesile olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Abdurrahman Başkan...

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) - Sayın Komisyon Başkanım, Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyeleri, Bakan Yardımcılarımız, kıymetli bürokratlar; hepinizi saygı ve hürmetle selamlıyorum.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın 2026 yılı bütçesi Türkiye'nin üretim kapasitesinin artırılması, teknolojik dönüşümün hızlandırılması ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilmesi açısından stratejik bir dönüm noktasıdır. Küresel ekonomik sistemde rekabet gücünün belirleyicisi artık yalnızca üretim miktarı değil, üretimde yenilikçilik, dijitalleşme, enerji verimliliği ve yerli teknolojinin payıdır. Türkiye bu yeni dönemde kendi sanayi modelini millî teknoloji hamlesi vizyonu çerçevesinde inşa etmektedir.

Sayın Bakanım, Bakanlığınız bünyesinde faaliyet gösteren genel müdürlükler, kurumlar ve bağlı kuruluşlar ülkemizin teknoloji odaklı kalkınma hamlesinde kritik roller üstlenmektedir. KOSGEB aracılığıyla küçük ve orta ölçekli işletmelerimizin güçlendirilmesi, üretimde dijitalleşme ve AR-GE yatırımlarının desteklenmesi takdire şayandır.

TÜBİTAK'ın bilimsel araştırmalara ve yenilikçi girişimlere sağladığı katkılar Türkiye'nin geleceğini şekillendiren önemli bir altyapı oluşturmaktadır. Türk Patent ve Marka Kurumunun yerli markaların korunması ve uluslararası alanda tescillenmesi konusundaki çalışmaları üretimden gelen gücümüzü fikrî mülkiyet alanına taşımaktadır. Türkiye Uzay Ajansının yürüttüğü projeler savunma ve uzay teknolojilerinde ülkemizi yeni bir eşiğe taşımaktadır. Özellikle yerli çip, mikroelektronik ve yapay zekâ teknolojilerinde yürütülen girişimler millî teknoloji ve egemenliğimiz açısından hayati öneme sahiptir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın öncülüğünde yürütülen bu çalışmalar sadece bugünün değil, geleceğin Türkiyesini de inşa etmektedir. Bakanlığın bağlı kuruluşları arasında yer alan GAP, DAP, DOKAP ve KOP bölge kalkınma idareleri de bölgesel kalkınmanın lokomotifleridir. Bu kurumların etkinliği Türkiye'nin her bölgesinde dengeli bir üretim ve yatırım ortamı oluşturulması açısından önemlidir. Antalya gibi hem tarımsal hem de turizm potansiyeli yüksek illerimizin sanayi altyapısı da bu bölgesel kalkınma politikalarından daha güçlü biçimde faydalanmalıdır.

Sayın Bakanım, değerli katılımcılar; Bakanlığınız öncülüğünde yürütülen HIT-30 Projesi de genç girişimcileri teknoloji üreticilerini ve sanayi paydaşlarını aynı ekosistemde buluşturarak yenilikçi fikirlerin ticarileşmesini, AR-GE tabanlı üretim kültürünün yaygınlaşmasını ve yerli teknolojinin uluslararası rekabet gücünün artmasını hedeflemektedir. Ayrıca, seracılık ve tarıma dayalı sanayi yatırımlarında dijitalleşme, otomasyon ve yapay zekâ uygulamalarının yaygınlaştırılması hem üretim verimliliğini artıracak hem de ihracatta rekabet avantajı sağlayacaktır. Tarım-sanayi entegrasyonunun güçlendirilmesiyle Antalya Türkiye'nin yeşil üretim üssü hâline gelebilir. Kalkınma ajanslarımızın yerel girişimcilere, kooperatiflere ve kadın üreticilere sunduğu destekler de sürdürülebilir kalkınma hedeflerimiz açısından son derece değerlidir. Bu desteklerin teknoloji tabanlı üretime, yenilenebilir enerjiye ve genç istihdamına yönlendirilmesi bölgesel kalkınmayı da daha da ivmelendirecektir.

Değerli Komisyon üyeleri, 2026 bütçesi yalnızca bir harcama planı değil, aynı zamanda Türkiye'nin üretim gücünü, teknolojik bağımsızlığını ve millî ekonomisini tahkim edecek bir yol haritasıdır. Milliyetçi Hareket Partisi olarak "Üreten Türkiye" anlayışının yanında yer alıyor, yerli sanayinin korunması, millî teknolojinin güçlenmesi yönündeki tüm çabaları destekliyoruz.

Sayın Bakanım, Antalya özelinde Organize Sanayi Bölgemizin genişleme projeleri, TEKNOPARK yatırımların artırılması ve sanayi altyapısının güçlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Antalya OSB'nin enerji arz güvenliği, su ve ulaşım altyapısının iyileştirilmesi sanayicimizin rekabet gücünü doğrudan etkileyen faktörlerdendir. Güneş enerjisi potansiyeli yüksek olan Antalya'da

sanayi tesislerinin Çatı GES projeleriyle kendi enerjisini üretmesi desteklenmeli, bu konuda teşviklerin artırılması gerekmektedir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın yürüttüğü projeler Antalya'mızın üretim, teknoloji ve istihdam kapasitesini güçlendirmektedir. Antalya Organize Sanayi Bölgesinin genişleme çalışmaları, TEKNOPARK Antalya'da geliştirilen AR-GE projeleri ve KOBİ'lerimize yönelik destek programları şehrimizin sanayi altyapısını önemli ölçüde geliştirmiştir. Ayrıca, güneş enerjisi potansiyelimizin sanayi tesislerinde değerlendirilmesi çevre dostu üretim anlayışını yaygınlaştırmaktadır.

2026 yılında Antalya dünyanın en prestijli uzay etkinliklerinden biri olan 77'nci Uluslararası Uzay Kongresi'ne ev sahipliği yapacaktır. Bu kongre ülkemizin uzay ekosistemindeki rolünü güçlendirecek, bilim insanları, mühendisleri ve girişimcileri Antalya'da buluşturarak Türkiye'nin bilimsel diplomasi gücünü tüm dünyaya gösterecektir. Bu önemli organizasyonun ve Bakanlığımızın yürüttüğü projelerin Antalya'yı üretimden teknolojiye, uzay bilimlerinden inovasyona kadar her alanda daha güçlü bir merkez hâline getireceğine inanıyoruz.

Bu vesileyle, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın 2026 bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Başkan, teşekkür ederiz.

Necmettin Çalışkan? Yok.

Ömer Fethi Gürer, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Bakan, toplumun farklı kesimleri enflasyon ve sıkı para politikası etkisiyle büyük sıkıntı yaşamaktadır. 2024 yılından başlayarak yüksek faizin de etkisiyle sanayicilerde de ciddi sorunlar oluşmaktadır. İmalat sanayisinde gerileme devam etmektedir, bazı tekstil fabrikaları ülke dışına taşınırken bazı fabrikalar dağılma yoluna gitmektedir. Bu süreç geçici daralma değil, kalıcı bir dönüşüm sürecine dönerse Türkiye'de önemli ölçüde işsizlik sorunu daha da derinleşecektir. Fabrikalar ham madde alırken ödedikleri KDV'nin üretim süreci ve pazarlama noktasına kadar sanayici için ek bir külfete neden olduğunu, KDV oran farklarının alış satış sürecini olumsuz etkilediğini belirtmektedirler. Bu konuda sizin de Hazine ve Maliye Bakanlığı nezdinde girişimlerde bulunmanızı talep ediyorlar. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca bazı uygulamalar için de idari para cezaları kesilmektedir. Bu cezaların son iki yılda toplamı nedir, ne kadarı tahsil edilmiştir?

Ölçü ve tartı aletleri ve ambalajlarla ilgili sorunlar da tüketici şikâyetleri arasındadır. Ölçü ve tartı aletlerinin denetimi sürekli ve düzenli yapılmalıdır. Yapılanlar yeterli olmuyor ki şikâyetler bize geliyor. Bu bağlamda ambalajda gramaj oyunları da tüketiciyi yanıltmaktadır. Kap boyutu aynı korunup ürün gramajı düşürülerek dolaylı fiyat artışları gerçekleştirilmekte, üretici boyutuna bakarak aynı ürünü aldığını sanmakta ama gramaj oyunu da vatandaş bu yönlü de sıkıntıya sokulmaktadır.

Faaliyet raporunuzda kurum kültürünün ve aidiyetinin güçlendirilmesi alanında yetkin personel sayısının artırılmasına ihtiyaç olduğu, mevcut personelin yetkinliğinin geliştirilmesi için hizmet içi eğitimin ihtiyaç olduğu da yer almaktadır. Personelin yetkin ve etkin olmasının önemli olduğunu, bu konudaki talepleri kendiniz saptadığınız için giderilmesinin önemli olduğunu düşünüyorum.

Ayrıca Sayın Bakan, bölgeye yönelik "adı var, uygulaması yok" projeler var. Bu projelerin ne olduğunu bir kez daha size sormak istiyorum: Ulukışla ilçesi Endüstriyel Park Projesi hangi aşamadır? 2015 yılında Niğde ili Bor ilçesinde kurulacağı açıklanan enerji ihtisas endüstri bölgesiyle ilgili son durum nedir? Niğde Bor Deri Entegre Sanayi Yatırım Projesi sanayi bölgesi olmasına rağmen ne aşamadır? Bor Ticaret ve Sanayi Odasının ve Bor Ziraat Odası Başkanlığının proje ortağı bulunduğu Niğde Bor Besi Organize Sanayi Bölgesi Projesi için 2026 yılı bütçesinden kaynak ayrılmış mıdır, bu bağlamda yatırım programlarında yer almakta mıdır? Son iki yılda faaliyeti sonlanan fabrika sayısı kaçtır? Konkordato ilan eden fabrika sayısı kaçtır? Bu bağlamda bir destek oluşturulmakta mıdır? Bu konkordatoyla ilgili de şöyle bir sorun anlatıyor sanayici haklı olarak: Konkordatoyu fabrika ilan ediyor ama onun aldığı, alışveriş yaptığı diğerleri de ödeme süreci gerçekleşmeyince onunla beraber sıkıntıya giriyorlar. Bu sürecin de yönetilmesinde problemler olduğu belirtiliyor. 6948 sayılı Sanayi Sicil Kanunu gereği sanayi işletmelerinin firma, şirket fabrikalarından kaç yabancı uyruklu kişilere, şirketlere ve kuruluşlara satılmıştır? Türk markası olduğu hâlde şu anda 2025 yılında çok sayıda fabrikanın yabancılar tarafından alındığı, firmaların el değiştirdiği belirtilmektedir. Bununla ilgili sizde veri var mıdır? Bu verileri de bizimle paylaşırırsanız memnun oluruz.

Ayrıca, Sayın Bakan, konuşmanızın çoğu yerinde geleceğe dönük tanımlamalarınız vardı. Bu gazeteyi belki hatırlıyorsunuz siz de, 2023 yılında aya gideceğimiz belirtiliyordu, şimdi bu 2028'e ertelendi, sizin açıklamanızda o şekilde bir ifade yer aldı. Gidildi mi, yoksa ne zaman olacak, aya gidiş ne zaman gerçekleşecek?

Yapılan yatırımları biz önemsiyoruz çünkü sanayici varsa işçi vardır, işçi varsa üretim vardır ama tüm metine baktığımız zaman, siz yaptığınız her çalışmayı anlatırken paylaştığınız düşünceler için de tüm çalışan işçilerin, emekçilerin emekleri için de bir teşekkürün yer almasını açıkçası ben bekliyordum ama ona rastlamadık. Belki konuşmanızın sonunda belirtirsiniz. İşçinin, üretimin olmadığı yerde sonuç elde edilemez.

Bir de endüstri 3.5'deyiz, endüstri 4.0'e daha geçemedik ama robotlarla ilgili çalışmalar var. Oradan doğan işsizliğin giderilmesi yönünde nasıl plan, proje çalışmaları var, onu da öğrenmek isterim.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Gürer, teşekkür ederim.

Okan Konuralp...

OKAN KONURALP (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan ve değerli çalışma arkadaşlarınız, siz de hoş geldiniz.

Türkiye sanayisi ve teknolojisinin bugünü ve geleceğine ilişkin önemli değerlendirmeler ve eleştirilerde bulunuldu. Benzer değerlendirmeleri yapmak ve tekrara düşmek istemiyorum ancak şunu kayda geçirmiş olayım: Umarım yapılan konuşmaların bütünü cumhuriyetimizin dünyanın içinden geçtiği Beşinci Sanayi Devrimi'ndeki pozisyonunun güçlenmesine vesile olur, dileğim budur. Bu çerçevede benim değinmek istediğim konu şu: Mevcut siyasi iktidarın -Osmanlı'yı da dâhil ederek söylüyorum- Türkiye Cumhuriyeti sanayi tarihi okumasında ortaya çıkan durum hakkında. Bu durumun merkezinde şüphesiz Tayyip Bey var. Tayyip Bey uzun süredir kendisinden önce olmayanlar ya da "Bizden önce yoktular." söylemi başlattı, bu söylemi kararlı bir şekilde sürdürüyor. Ancak sadece siyaseten söylenmiş olduğunu umut ettiğimiz bu söylem artık son derece komik sonuçlar doğurmaya başladı. MFÖ'nün şarkısının

sözlerinden mülhem "Her şeyden siz anlıyorsunuz. Her şeyi siz biliyorsunuz. En güzel siz bakıyorsunuz. İlk önce siz yaptınız, ilk önce siz başlattınız ve tüm bunları yaparken hiç hata yapmadınız, hiç yanlışla düşmediniz." şeklinde özetlenebilecek bir tabloyla karşı karşıyayız. Bakın, sizlere sizden önce de bu ülkede traktör üretiliyordu, toplu iğne üretiliyordu, buzdolabı, çamaşır makinesi üretiliyordu demiyorum ya da kapasiteleri ve üretim gücünü artırmış olabilirsiniz elbette. Ancak ASELSAN, ROKETSAN, HAVELSAN ve hatta MKE sizden önce kuruldu, çalışmalarına başladı da demiyorum ama Sayın Bakan, ülkemizin, cumhuriyetimizin ilk yıllarından itibaren başlatılan ve önemli bir birikime dönüşen sanayileşme mücadelesini görmezden gelen, küçülten tarih anlatısının Sanayi ve Teknoloji Bakanı olarak bizzat sizi üzmesi gerektiğini vurgulamak istiyorum. Sayın Bakan, bence Tayyip Bey'i veya Tayyip Bey'in metin yazarlarını içinde bulundukları bu tarihsel yanlışdan kurtarın. "Bizden önce iğne bile yoktu." diye övünen Tayyip Bey'i izliyoruz ve inanın, bu ülkenin iyi kötü tarihinin bu kadar büyük büyük laflarla yok sayılmasına artık şaşırmıyoruz bile çünkü böylesine bir abartı, yapılan bir espiye kimsenin gülmemesinden farklı sonuçlar doğurmuyor, biz de gülmüyoruz. Türkiye Cumhuriyeti'nin AK PARTİ öncesi tarihine demo sürüm muamelesi yapılmasını da kabul etmiyoruz, siz de kabul etmeyin diyorum.

Bir başka konu Sayın Bakan, sadece 1934-1938 Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı'nın temellerini atan ve takibini yapan olması nedeniyle bile anılmayı hak eden büyük Atatürk'e konuşmanızı tek bir atıf bile yapmadınız. Bu da ayrı bir üzüntü verici durum, bu anlayışla varılacak bir menzile ulaşamadığınızı da vurgulamak istiyorum.

Son olarak Ekrem İmamoğlu'na yönelik casusluk iftirasının baş şüphelilerinden birisi olarak gözüken Paul McGrath'ın yönetici olduğu şirketin Bakanlığınızdan ihale aldığı ortaya çıktı. Üstelik bu ihale 18 Aralık 2025'te yani sadece dört ay öncesine ilişkin bir ihale süreci bu ve ihale üstelik siber güvenlikle ilgili. Yani bu hazret gerçekten casusla siber güvenlikle ilgili bu ihale işini sizin Bakanlığınızdan nasıl aldı? Bunu da merak ediyorum. Örneğin, Dezenformasyonla Mücadele Merkezi balık soykırımına ilişkin iddialarla ilgili düzeltme yapıyor, Nevşehir'deki bir huzurevinin kapatılmasıyla ilgili iddialarla ilgili bir açıklama yapıyor ama bu ihaleyle ilgili Dezenformasyonla Mücadele Merkezinden bir şey gelmedi, sizden de gelmedi. Bu ihale alma, casuslukla suçlanan şirketin yöneticisinin sizin Bakanlığınızdan hangi yol ve yöntemlerle ihale aldığı ve bu ihale sürecinin hangi aşamada olduğuna dair de bilgi verirsiniz mutludurum.

Bu duyularla bütçenizin hepinize, herkese hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Konuralp, teşekkür ederim.

Sayın Cem Avşar, buyurun.

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bildiğiniz üzere bütçe siyasi tercihler sonucu oluşan ve yapma hakkı millet adına Türkiye Büyük Millet Meclisine verilen en önemli belgelerden bir tanesidir. Bu belgenin esasını teşkil etmesi gereken yüksek teknolojiye dayalı kalkınma, toplam faktör verimliliğine bağlı büyüme ve adil bölüşüm tercihinin temelinde bu Bakanlığımızın temel işlevleri sanayileşme, üretim ve teknoloji odağındadır. Bu açıdan, bütçe görüşmelerinde kalkınma, büyüme, bölüşüm tartışmalarının derinlikli teknik analizlerle yapılması bir ihtiyaçtır. Aksi takdirde, önceki yıllardan yetki alınarak kullanılan kaynakların hesabı sağlıklı bir biçimde verilemeyecektir. Bakanlığın 2026 bütçe teklifi, Sayıştay denetim raporları bu hâliyle harcama kalemlerini vermekten, ayrıntılı vermekten uzaktır. Yüzde 50'ye varan performans göstergelerindeki sapmalar, yapılan harcamalar, ödenek üstü giderler, geçmiş yıllara dair önemli Sayıştay denetim ve bulguların daha önce de konuşulduğu gibi, birçoğunun akıbetinin belirsizliği veya veri olmayışı gördüğümüz sorunlardandır. Sunumlarda sadece bu Bakanlığa has olmayan, geçmiş yıllarda da gördüğümüz bir süreçle karşı karşıya kalıyoruz. Temel sorunlar harcama kalemleri, hedef göstergeler yerine 2002-2025 arası, geçtiğimiz dönem 2024 arası iktidar partisinin neye ne kadar harcama yaptığı gibi verilerin toplamını bize vermekten uzağa gitmeyen bir sunumla karşı karşıya kalıyoruz. Ne düzeyde bir çıktı sağlandığını, geçtiğimiz yıldaki bütçenin ne verimlilikle kullanıldığının sonuçlarını tartışmaktan kaçan, soru ve sorunlarla ilgisiz söylemler üzerine kurulan bu bakış açısının bir katkısı olmadığını düşünüyoruz.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar; 2002 yılında destek teşvik rakamları, ihracat tutarı o dönemdeki sanayi sektörünün çalışan insan sayısı aktararak 2025 yılındaki sorunları yirmi üç yıl önceki Türkiye'yi kıyas olarak göstermenin artık bir fayda sağlamayacağı anlaşılmalıdır ve bu tutum bence artık sizler tarafından, bakanlıklar tarafından değiştirilmelidir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesi görüşmelerinde sanayide, kalkınmada, üretim süreçlerinde hesap verilebilirlik yok sayılmamalı, Türkiye'nin kronikleşmiş sorunlarını dile getiren özel sektörün düzenli raporundaki araştırma bulgularındaki uyarılar ciddiye alınmalı, bağımsız araştırma gruplarının Türkiye sanayisine dair ciddi verileri gündeme alınmalı; sanayicimizin, ihracatçımızın dünyadaki güncel konumu, iç piyasadaki sıkıntılar ve bunlarla alakalı yapılacaklar, önümüzdeki süreçte bunlarla alakalı yapılacaklar, önümüzdeki süreçte bunlarla alakalı alınacak tedbirler öne konulmalıdır. Tekrar söylüyorum "2002-2025 arasında ne yaptık?" konularına bu işlerin sıkışmaması lazım.

Şu bütçe sunumunuzdan da gördüğümüz üzere bu 2025 bütçe sunumu, bu sunum 44 sayfa, 2024'teki bütçe sunumu 53 sayfa idi, 2023'teki bütçe sunumu 60 sayfa idi. Pekî, bu sayfa eksiltmelerine baktığımız zaman, aslında işte 2028'de, 2030'da verilen toplam ulaşılması hedeflenen rakamların eksiltildiğini görüyoruz. Bunlarla alakalı da bir açıklama rica ediyorum sizden. Bakın, bütçelerde, orta vadeli planlarda sürekli tutmayan, sapma yaşayan hedeflerden dolayı bugün 2026 bütçesini konuşurken sizden özellikle Sayın Bakanım dinlemek istediğimiz Tekirdağ'daki, Kocaeli'deki Türkiye'nin tamamındaki milyonlarca, milyarlarca dolarlık yatırımın şu ana kadar sanayicinin önümüzdeki süreci nasıl göreceği ve önümüzdeki süreci görmesi için Bakanlığınızın ne gibi adımlar atacağıdır, sanayiciyle ilgili ne gibi adımlar atacağınızdır, kendi vatandaşımızın dahi -Merkez Bankasının söylemidir bu- yastık altında ekonomiyi güvensizlikten dolayı 500 milyar dolar tuttuğu bir dönemde bu işin üstesinden nasıl gelineceğidir, TÜSİAD Başkanına yurt dışı yasağı konulduğu bir dönemde sanayicinin umudunun, yatırımcının güveninin nasıl sağlanacağıdır. Sizlerin ve Bakanlık bürokratlarınızın elinizden gelen çabayı gösterdiğinizde ben eminim ama artık bu işin kıyaslamalarla, yirmi üç yıllık, yirmi dört yıllık birikimleri konuşmak, tartışmak yerine önümüzdeki süreçle alakalı hukukun üstünlüğünün ve demokrasinin inşasının eşittir üretimin ve sanayinin olduğunu görmeniz de fayda olduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Avşar, teşekkür ederim.

Sinan Bey, size vereceğim ama Sayın Cumhuriyet Halk Partisi Sözcüsü bir dakika düzeltme yapılacaktır.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Teşekkür ederim.

Şimdi, bizim bu 6'ncı bölge teşvikleriyle ilgili...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Ben cevabını vereyim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ben söyleyeyim de size.

Ben 6'ncı bölge teşvikleriyle ilgili şimdi sordum, odalardan falan sordum, kimsenin bir bilgisi yok; sayenizde bugün öğrenmiş olduklar. Sadece Kalkınma Ajansına bir yazı yazılmış, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle uzatılmış, böyle bir bilgi var bizde. Yoksa ben Malatya'yla yatan kalkan bir milletvekiliyim, Malatya'nın her derdinde, her sorununda bilgi edinmeye çalışıyorum, böyle bir şeyin uzatılmasından dolayı teşekkür ediyoruz ancak sadece Kalkınma Ajansına bir yazıyla bildirilmiş, odanın falan haberi yok, bilginiz olsun.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba, sağ olun.

Sayın Sinan Çiftiyürek, buyurun.

SİNAN ÇİFTİYÜREK (Van) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, bütün katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanın sunumunda dört nokta üzerinde duracağım. İlk üç nokta Türkiye'nin kuruluşundan bugüne kadar nasıl merkezin çevresi konumunda olduğuna dairdir, sonuncusu bölgeler arası eşitsizliğe ilişkindir.

Şimdi, teknoloji ve endüstri 4 yani 4.0 konusunda Türkiye küresel parametrelerin hiçbirinde yer almıyor. İnovasyon, akıllı nesnelerin interneti, bulut bilişimi, simülasyon ve benzeri belli başlı bütün parametrelerde Türkiye yer almıyor. Üstelik bunu ben söylemiyorum, benim iddiam değil, bir önceki Meclisin çıkardığı Endüstri 4.0 kitabını tabiri caizse ben MR'nı çekerek okudum ama Türkiye hiçbir küresel parametrede -demin sıraladım- yer almıyor yani Türkiye endüstri 4.0'te yok. Şu anda gelişmiş Batı endüstri 5.0'i tartışıyor, Türkiye endüstri 4.0'ın hiçbirinde yer almıyor. İkincisi, bu nedenle de zaten Birleşmiş Milletler sıralamada Türkiye'yi 43'üncü sırada gösteriyor.

Şimdi, sanayileşme konusunda da Türkiye hâlen kurulduğundan bu yana merkezin çevresi konumunu aşamadı. Kastettiğim şey şu: Biliyorsunuz, son yirmi-yirmi beş yılda sanayileşme literatürüne "sanayi taşıma hareketi" diye bir kavram girdi. Bu sanayi taşıma hareketi esasında kapitalizmin merkezleri, Batı kendi içinde çevreyi kirleten, katma değeri düşük olan başta imalat sektörünün kimi iddialarını ne yaptı? Çevre ülkelere yani Vietnam, Türkiye ve Mısır üçgeninde, Çin hariç buraya bir nevi yönlendirdi. Türkiye'de kendi içerisinde sanayi merkezleri olan dün İzmir, İstanbul gibi yerlerden nereye aktardı? "Anadolu kaplanları" dedikleri İç Anadolu'ya ve Kürt illerine yönlendirdi. Dolayısıyla, Anadolu kaplanları zaten bu sürecin ürünüdür. Zamanım yok, şunu söyleyeyim: Şimdi o konuda da yolun sonuna gelindi. Ben Van'da, birçok ilde organize sanayi bölgelerini gezdim, sanayiciler şimdi Güney Asya başta olmak üzere Kuzey Afrika'ya fabrikaları taşıma derdindeler. Bunun nedenleri üzerinde belki ayrıca durmak lazım.

Üçüncüsü, şimdi, savunma sanayisi konusunda da Türkiye merkezde değil, Türkiye hâlâ çevre ülkedir. Sayın Bakanın konuşmasını dinlemedim ama okudum kaba hatlarıyla, sanayileşmeye dönük olarak, savunma sanayisine ilişkin olarak bolca övgü var. Ya, Türkiye hâlen daha yüz altmış yıl önce dünyanın ürettiği içten patlamalı motoru üretmedi Sayın Bakan. Son veriler benim elimde, zaman yok, aktaramayacağım, yüzde 50'si civarına Türkiye şu anda ulaşmış. Önümüzdeki on-on beş yılda içten patlamalı motorun tamamını üretme noktasına gelecek, veri olarak elimde var. Dolayısıyla içten patlamalı motor ise esas itibarıyla zaten artık insanlığın aştığı uygarlığın ürünü olan yani fosil enerji kaynaklarına dayalı olandır. Türkiye'nin övüneceği tek şey şudur: Elektrik aksanına dayalı olarak bir otomobil üretilmesidir. Bu nedenle yani savunma sanayisinde de malum Dışişleri Bakanının açıklaması vardı, dedi ki: "Biz KAAAN uçağını yapamıyoruz çünkü Amerika uçak vermiyor." Türkiye'nin ihraç ettiği uçak da zaten İspanya'ya dönüktür, o da eğitim uçağıdır.

Şimdi, bölgeler arası eşitsizliğe ilişkin olarak bir veri var benim elimde. Sakarya ile Van'ı karşılaştırsak Sayın Bakan, Sakarya ile Van'ın nüfusu eşittir, Sakarya'nın nüfusu Van'dan 5-10 bin eksiktir, önemli değildir ama Sakarya'da 7'si aktif, 2'si inşaat hâlinde 9 tane organize sanayi bölgesi vardır. Buna karşı değiliz biz, Sakarya'da var olmasına karşı değiliz, Van'da niye 2 tane var? Bu sorunun yanıtı Sayın Bakan da var mı? Bir; iki, şimdi son yıllarda bu bölgeler arası eşitsizlik gündeme geldi, esasında cumhuriyet kurulduğundan bu yana bütün hükümetlerin gündemlerinden bir tanesi, deniyor ki: "Biz bölgeler arası eşitsizliği aşacağız." ama bu harita aşılamadı Sayın Bakan. Bu, cumhuriyetin kuruluşundan bu yana böyledir. Batı zengin, doğu yani Kürdistan fakir. Bu, cumhuriyetin kuruluşundan bu yana bugüne geliyor.

Teşekkür ederim, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, ben Türkiye'nin en önemli sanayi kentlerinden biri olan Kocaeli'nin Vekiliyim. "Kocaeli'nde sanayi ne durumda?" diye soracak olursanız, sanayicilerin kan ağladığını size söyleyeyim. Sanayicinin durumu hiç iyi değil. Genel bir daralmadan şikâyet ediliyor ve büyük bir sıkıntı içinde sanayiciler. Maliyetler oldukça yüksek. Bakın, Almanya'dan bile pahalıya mal ediyor insanlar, sanayiciler. Şimdi bu kişi nasıl yatırım yapsın, nasıl rahatça istihdam yapsın? Sonuçta olmuyor işte ve faizler de yüksek. Bu durumda sanayicinin durumu oldukça sıkıntılı.

KOBİ teşviklerinde kayırma var, bunu da görüyoruz. Teşvikten yararlananların başarı oranı veyahahut da yolsuzluk oranları konusunda bir çalışma yaptınız mı Sayın Bakan? Yine doğrudan üretim KOSGEB'lerde yüzde 30'lar civarında. "Niye projelerde istihdam artmıyor?" diye soruyorum. Niye yani böyle personele ve diğer sabit masraflara para gidiyor ama yatırım kenarda kalıyor? TSE niye sertifikasyonda bu kadar ağırlıklı bir çalışma yapıyor? Atamalarda liyakat niye yok? Sanayi politikaları daha çok inşaat ve altyapı yatırımlarına ağırlık veriyor. Uzun vadeli teknolojik dönüşüm göz ardı ediliyor. Son bir yılda kapanan KOBİ sayısı bakın, 86.400 olmuş. Kocaeli'nde de çok kapanan iş yeri var maalesef. Küçük işletmelerin yüzde 41'i finansman yetersizliğini birincil sorun

olarak belirtiyor. Sanayi sitelerinde üretim maliyeti 2024 boyunca yüzde 68 arttı. Bakın, Kocaeli'nde -dedim size- maliyet çok artmış durumda, genele baktığımız zaman yüzde 68 artmış. Elektrik, doğal gaz zamları üretim zincirini kesintiye uğrattıyor. Ne yapsın sanayici diye soruyorum size. 500 büyük şirket tespit edildi, içinde bilişim firması yok ama bol miktarda silah firması var. GAP sulama yatırımlarının yüzde 45'inin tamamlanamadığını tespit ettik, olacak bir şey değil, son derece atıl durumda GAP yatırımları. Türkiye ekonomisinde sanayi üretiminin yüzde 92'si düşük ve orta düşük teknoloji düzeyinde gerçekleşiyor. Yine, AR-GE harcamalarının 2024 itibarıyla yüzde 1,42 payı var ancak OECD ortalaması 2,9 yani yarısından bile düşük, gerçekten kötü durumdayız. Yine, üniversitelerin AR-GE kapasiteleri düşük seyretmekte. Üniversiteler bilim insanı yetiştirmelidir ama bakıyorsunuz, ahbap çavuş ilişkileri ve birtakım liyakat dışı atamalarla yürüyen üniversiteler var. AR-GE kapasitelerinde düşük seyirler görüyoruz. 2024'te üniversite bütçelerinin yalnızca yüzde 44,8'i araştırma faaliyetlerine ayrılmıştır. Ya, olacak şey değil, o zaman buraya üniversite demeyelim Sayın Bakan yani lise diyelim o zaman, yüzde 4,8 araştırma faaliyetine ayrılmış. Akademik yayın sayısı artmakta, evet ama atıf sayısı düşmekte. Ben de bir hekim olarak bilirim, atıf almadıktan sonra o bilimsel yayının kalitesi tartışılır. Bilimsel yayın yaparsınız ama ne kadar atıf alıyor? Bu atıf konusu son derece önemli. Yine, şunu sormak isterim: Ya, bu konuda bir netlik oluşsun yani bu TOGG, Kaan yerli üretim mi, yoksa yabancı üretim mi? Bu noktada netlik olsun.

Yine, OHAL döneminde çıkarılan KHK'lerle binlerce akademisyen görevden ihraç edildi. Sayın Bakan, ben size bu konuda bir soru önergesi de verdim ama bürokratlarınız cevaplamadı. Niye cevaplamıyorlar? Yani Anayasa Mahkemesinin ihlal kararları var, Barış Akademisyenleri çok zor durumda ve daha pek çok başka akademisyen zor durumda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Bilim gittikçe geriliyor Türkiye'de, teknoloji alanında atılımlar yapılamıyor ve bunu cevaplamanızı isterim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Selcan Taşçı...

SELCAN TAŞÇI (Tekirdağ) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Geçtiğimiz günlerde Tekirdağ'daydınız zaten, gözlem fırsatınız olmuştur. Ben öncelikle hem Model Fabrika için hem de Trakya Bilim ve Teknoloji Geliştirme Merkezi için samimiyetle teşekkür ediyorum size. Zira, bizim şehrimizin ihtiyacı tam da bu yani kirli sanayiye çok doymuş, kirli sanayinin yönetilemeyen etkilerinden yorulmuş bir şehir olarak ihtiyacımız gerçekten de yüksek teknolojlü üretimin ve ihracatın artık öncelenmesi hem Tekirdağ'da hem de Trakya'da. Yirmi üç yılda 10 tane yeni OSB ve 2 endüstri bölgesi kazandırdınız ilimize. Toplamda 15 OSB, 3 binden fazla da sanayi kuruluşumuz var ama biz ne kazandık diye baktığımızda Sayın Bakan, göç kazandık, bolca hastalık kazandık ama maalesef şirket merkezleri büyük oranda İstanbul'da olduğu için mali bir kazancımız aslında zannedildiği kadar olmadı ve asıl olarak da çok ciddi ölçüde can kaybımız var. Ergene Havzası Koruma Eylem Planı'nı biliyorsunuz, on beş yıl oldu, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı biz ne zaman bu konuda bir şikâyet dile getirsek kaynağı sanayideki yanlışlar olduğu için sizi adres gösteriyor. Dolayısıyla, 2013'te başlarken "İki buçuk yıla pırl pırl olacak Ergene." demişlerdi ama on yıl sonrasında yapılan analizlerde bile 4'üncü derecede kirli çıktı. Geçen yıl ben burada Sayın Kurum'a da ifade ettim, mikrop bile yaşayamıyor artık Ergene'de yani o noktadayız. Biri düşse dalgıçları biz yani kurtarmak için girmeye ikna edemiyoruz oraya, o seviyede oradaki tehlikenin boyutu. Dolayısıyla sizden de biz ivedilikle filtresiz salınım, özellikle boya, apre, yıkama, kimyasal üretim tesislerinin denetimi, teftiş günlerinin önceden firmalara sızdırılmaması, para değil de faaliyet durdurma cezası verilmesi, "drone" izleme sistemlerinin aktivasyonu ile ilgili Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla iş birliği ve çözüm bekliyoruz çünkü ölmek istemiyoruz. Yani benim burada aslında söz almak isteme sebebim de bu; Tekirdağlılar, Trakyalılar ölmek istemiyorlar. Tümör kaynaklı ölümlerde biz ilk 3'teyiz, kanserin toplam ölümlere oranında ilk 10'dayız ve her 4 hanesinin 1'inde kanser hastası olan bir ilin Vekili olarak size Tekirdağlıların hem yaşamak isteğini hem de hakkını hatırlatmak ve politikalarınızı da buna göre şekillendirmenizi talep etmek istiyorum.

Atık bertarafında da su yoğun sanayi istemiyoruz artık, orada iletilmiştir mutlaka size Sayın Bakan, tahammülümüz yok çünkü suyumuz yok artık. Yani su hayat, su yoksa hayat yok ama su yoksa sanayi de yok malumunuz. Nitekim sadece ucuz iş gücü dolayısıyla değil susuzluk dolayısıyla da aslında Trakya'dan sanayi göçü var son dönemde. OSB'lerin doluluk oranını biliyorsunuzdur, 2023'e göre veriler benim elimde yani yüzde 50'nin üzerinde 3 OSB var sadece 2023'te, sonrasında da çok büyük bir sanayi yatırım patlaması olmadı bölgede. Şimdi, buna rağmen orada bir PAKOP ısrarı vardı, bununla ilgili mahkemelerin, yargının verdiği kesin kararlar var biliyorsunuz. Dolayısıyla ben sizden bugün burada Tekirdağ'a bir de plastik organize sanayi ihtisas bölgesi istemediğimizi de ifade etmek ve kesinleşen yargı kararları da ortada olduğu için PAKOP'la ilgili hâlâ ısrarlı mısınız, öğrenmek istiyorum. İsrarlı mısınız? Öğrenmenin dışında bu ısrardan vazgeçtiğinize dair bir söz, bir müjde istiyorum aslında Tekirdağ ve Trakya'ya çünkü gerçekten oradaki OSB'ler yüzde 100 dolulukta değilken zaten hâlâ ve işte, bu söylediğimiz kirli sanayiden de bu kadar çeken bir bölgeyken yani ticaret, sanayi odaları bile karşısında bu projenin, biliyorsunuz zaten. "Bundan vazgeçtik, Tekirdağ için artık böyle bir tehlike söz konusu değil." müjdesini ben sizden bugün burada şehrim adına -bir kere daha söylüyorum- almayı çok arzu ediyorum çünkü yaşamsal bizim için. Trajik bir husus da var yani bu kadar büyük bir sanayi bölgesinde hâlâ küçük sanayi sitesi bulunmayan ilçelerimiz var bizim. Misal, Çerkezköy'de sanayi sitesinde 400 esnaf var ama sanayi sitesi dışında yani konutların altında, apartman altlarında 600 tane sanayi esnafımız var. Bu, çözümsüz kalamayacak kadar basit bir problemken çözümsüzlük yakışmıyor gerçekten bununla ilgili.

Tekstil çok anlatıldı. OSB'lerimiz de bizim tekstil ağırlıklı olduğundan Mısır'a göç sonrası ciddi bir fiziki yatırım atıl hâlde kaldı orada, istihdam krizi başladı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELCAN TAŞÇI (Tekirdağ) - Bu noktada tabii ki nitelikli sanayiye geçiş, dönüşüm için bir teşvik önceliği istiyoruz. Avrupa'nın kapısında hem kara yolu hem demir yolu durumu anlamında iki farklı model taşımacılık yapacak durumdayız. Burada teşvik anlamında önceliğin bir ayrıcalık değil aslında hak olduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu, buyurun.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, Bakan Yardımcıları, muhterem bürokratlar; Türk ekonomisinin lokomotif sektörlerinde üretim hedefleri tutmuyor, istihdam kayıpları katlanıyor, ihracat-ithalat uçurumu derinleşiyor, pek çok sektörde âdeta -tabiri caizse- yüzyılın sahihsizliği yaşanıyor. Hemen sıralayalım: Örneğin otomotiv sektörünün patlamaya hazır bomba olduğunu artık duymayan kalmadı. Ülkemizin dünyaya açılan markaları OYAK Renault, TOFAŞ üretim bantları birer birer kızağa çekiliyor, vardiya azalıyor, işçi çıkarmaları da seçim bölgem Bursa'da devam ediyor. Devlet destekli TOGG'da da derinleşen bir kriz var efendim. 2 vardiya teke düştü, sadece bu yıl işten çıkarılanların sayısı 500'ü aştı, bunun 130'u beyaz yakalı. AR-GE'de çalışan sayısı ortalama 500'den 350'lere indi, 70-80 bin olan üretim hedefi 38-40 bin civarında kaldı, satış ve pazarlamada ciddi kayıp yaşandı. Çin markası Chery'yle satış veya üretim hattı kiralaması gibi görüşmeler yapmak zorunda kaldı, ondan da sonuç alınamadı ama aslında TOGG'u tam anlamıyla bir strateji kurbanı yaptınız. Bu aracı seçim malzemesi durumuna düşürüp tabiri caizse markayı ucuzlattınız. Özellikle eski Sanayi Bakanı Mustafa Varank'ın "Türkiye'nin gururu" diye tanıtılan bir otomobili Bursa'da, benim de seçim bölgemde tabiri caizse halka takıp ayı gezdirenler gibi TOGG gezdirerek bir seçim kampanyası yürütüldü, irite edici bir etki yarattı. TOGG bir parti aracı gibi algılandı ve maalesef buna bu politikalar sebep oldu.

Elbette ki ülkede sadece otomotiv sektörü sendelemiyor. Bir zamanlar istihdamın en yoğun olduğu tekstil sektörü bitiyor ve nedendir, kılınız kıpırdamıyor. Devasa fabrikalar memleketten kaçıyor, tezgâhlar susuyor, insanlarımız işsiz kalıyor, aileler perişan oluyor. Yalnızca son on yılda tekstilde istihdam kaybı 700 bine ulaştı. Sadece bu yılın ilk sekiz ayında 994 konkordato varken muhtemelen yıl sonunda sayı 1.500'e çıkacak. Meclise on beş gün önce bir araştırma önergesi getirdik ve hatırlattık: En son Karbel Tekstil gibi 1.500 çalışanı olan, 101 ülkeye ihracat yapan firma bile ne yaptı? İflas etti. 200'den fazla tekstil fabrikası Mısır'a, Kamboçya'ya, Sri Lanka'ya, Bangladeş'e gitti. Bursa'nın ünlü markaları Yeşim, Küçükçalık, Waikiki, Colin's gibi firmalar memleketten kaçtı. İşte, daha birkaç gün önce TİM Başkanı Mustafa Gültepe'ye ait Talu Tekstil Fabrikası da satışa çıktı. Ne olacak bu gidiş? Nereye varacak? Yerli üretici yok oluyor, Allah aşkına görmüyor musunuz? Onların yerine vergiden muaf yabancılar sektöre hâkim oluyor. Bunun en bariz örneği Bursa'da bebe konfeksiyonunun dünya markası hâline gelen Vişne Caddesi'nde son beş yıl içerisinde 10 bin olan firma sayısı 5 bine düştü, 110 binin üzerindeki istihdam 40 binlere düştü ve oradaki firmalar da Afrika'ya ve Orta Doğu'ya kaçıyor, yüzde 50'si taşındı.

Şimdi, tekstilden sonra mobilyayla alakalı alarm veriliyor. Geçen, İnegöl Mobilya Fuarı vardı ve o fuarda Ticaret Sanayi Odasının verilerine göre yalnızca 2024-2025'te yüzde 22,5 daralma oldu. Ustalar işini kaybetmeye, İnegöl yani mobilyanın başkenti, sadece orası değil, aynı zamanda Siteler, Kayseri mobilya üreticileri tek tek kapanmaya ve konkordato ilan etmeye başladılar. Burada çok kıymetli markalar var, isimlerini söylemeyeceğim.

Ezcümle, bu ülkenin sanayicileri, üreticileri, yatırımcıları, emekçileri sizden vaatten çok somut destek bekliyor.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Mehmet Taytak, buyurun.

Süreniz beş dakika.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyeleri; Türkiye'miz son yıllarda Millî Teknoloji Hamlesi'yle ve yerli üretim vizyonu ile ilerlemektedir. Savunmadan enerjiye, otomotivden yazılıma kadar geniş bir alanda millî markalarımız yükselmektedir. Bu başarılarda Bakanlığımızın planlı, kararlı ve vizyoner çalışmaları büyük rol oynamıştır. Millî Teknoloji Hamlesi sadece bir üretim politikası değil, aynı zamanda Türkiye'nin bağımsızlık vizyonunun bir parçasıdır. Bugün TEKNOFEST'lerde milyonlarca gencimizin gözlerindeki ışık yarınlarmızın teminatıdır. O gençlerin ellerinde yükselen uçak gözler, insansız hava araçları sadece mühendislik başarısı değil aynı zamanda bu milletin dirilişinin bir teveccühüdür. Yerli otomobilimiz TOGG da bu vizyonun en somut örneklerinden biridir. TOGG'un yollarımızda gururla ilerlemesi Türkiye'nin "Yapamazsınız." denilen her şeyi tek tek başardığının göstergesidir. Bu anlayışla, bu toprakların her yerinde üretimin coşkusunu, her gencimizin gönlünde millî teknolojinin heyecanını yaşamaktayız çünkü bu milletin kaderi üretmekten, inanmaktan ve başarmaktan geçmektedir.

Sayın Bakanım, bütçe sunumunuzda ifade ettiğiniz sanayi tesislerinin Marmara Bölgesi'nden Anadolu şehirlerine taşınması yönündeki hedefinizi büyük bir memnuniyetle karşıladığımı ifade etmek istiyorum. Bu yaklaşım Türkiye'nin nüfus dağılımını sağlıklı bir yapıya kavuşturacaktır. İstihdamı tabana yayacak ve bölgesel kalkınmayı hızlandıracak stratejik bir adımdır. Afyonkarahisar ilimiz yüksek üretim kabiliyetiyle bu sürecin en verimli halkalarından biri olmaya hazırdır. Son yıllarda kurulan Afyonkarahisar Organize Sanayi Bölgeleri mermer, gıda ve lojistik alanlarındaki yatırımlar ilimizin ekonomisini canlandırmıştır.

Bu konularda çözüm bekleyen bazı taleplerimiz vardır: Afyonkarahisar Organize Sanayi Bölgesi'nin genişleme alanı için altyapı desteği ve yatırım teşviklerinin artırılması gerekmektedir. Sanayi altyapısına yönelik enerji ve ulaşım yatırımlarının hızlandırılması gerekmektedir. Teknoloji Geliştirme Bölgesi kapsamında üniversite, sanayi ve iş birliğini güçlendirecek yeni AR-GE merkezlerinin teşvik edilmesini, özellikle küçük sanayi sitelerinin modernizasyonu için Bakanlığımızın destek programının genişletilmesini ve ilimizdeki kadın ve genç girişimcilere yönelik KOSGEB desteklerinin daha etkin duyurulmasını talep ediyoruz. Afyonkarahisar millî üretim ruhunun Anadolu'daki en güçlü kalelerinden biridir. Bu ruhu destekleyecek yatırımların artırılmasını bekliyoruz.

Sayın Bakanım, Milliyetçi Hareket Partisi olarak yerli üretimin artması, teknoloji yatırımlarının desteklenmesi ve Anadolu şehirlerinin üretim merkezine dönüşmesi yönündeki her adımda yanınızdayız. Biz, üreten Türkiye vizyonuna inanıyoruz. Millî sanayimizin gelişmesi, teknolojiye dışa bağımlılığın azalması ve Türk gençliğinin bilimle, yeniliklerle buluşması ülkemizin geleceği için en büyük teminattır.

Bu vesileyle, Bakanlığımızın 2025 yılı bütçesinin vatanımıza, milletimize, devletimize hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum. Şahsınızda ve emek veren herkese başarılar diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Mevlüt Karakaya...

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) - Sayın Başkan, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakan, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın çok değerli bürokratları, diğer kurum ve kuruluşlarımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, bugün önemli bir Bakanlığımızın bütçesiyle ilgili olarak burada müzakerelerde bulunuyoruz. Sayın Bakanın sunumunda burada yoktum ama sunum metnini gözden geçirdim, orada yapılan tespitlerin gerçekten dikkate alınması gerektiğine inanıyorum.

Tabii, burada Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı deyince aklımıza ilk gelen önemli husus: Üretim. Üretim sonuçta her şeyin temeli, üretim olmadan hiçbir şeyin olması mümkün değil. Ekonomi dediğiniz şey üretim üzerinde dönüyor. Tabii ki ekonominin bir de paylaşım tarafı vardır. Bu işin belki sosyal, etik boyutları açısından ayrıca değerlendirilmesi lazım ama bu Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından ziyade, belki diğer, ağırlıklı olarak da Ekonomi Bakanlığının konusu. Üretim bu anlamda teknolojiyle de bağlantılı olarak baktığımızda önemli bir unsur. Üretim yönetiminin dışında teknoloji boyutu özellikle üretimin verimliliği açısından baktığımızda, maliyetlerin düşürülmesi açısından değerlendirdiğimizde önemli bir husus olarak karşımıza çıkıyor. Üretim geçmişteki gibi de değil çünkü üretim artık çok boyutlu, çok yönlü, çok karmaşık bir yapıyı ifade ediyor. Bugün özellikle uluslararası kurallara, sözleşmelere baktığımızda öyle dilediğiniz gibi de üretim yapamıyorsunuz. Sürdürülebilir üretim dediğiniz yapı birçok hususu dikkate almanızı gerektiriyor. Küresel piyasalarda yer alacaksanız bunlara da dikkat etmek durumundasınız. Bugünün teknolojik yapısında ve üretim yönetimi içerisinde kaynak verimliliği işin en önemli tarafı ki Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın bu konuda yaptığı çalışmalar gerçekten kayda değer gerek yenilenebilir enerji konusunda gerekse atıkların azaltılması konusunda.

Atık yönetimi bu anlamda gerçekten önemli. Bugün dünya özellikle ürün ömürlerinin uzatılması konusunda ve bununla birlikte geri dönüşümün üretimin önemli unsurlarından biri olduğunu... Su yönetimi önemli bir konu olarak karşımıza çıkıyor. Bununla birlikte, çalışma şartlarıyla alakalı sosyal sorumluluklar, "yeşil tasarım" dediğimiz konular hem yeni teknolojileri hem de bu alanlara yeni yatırımları da gerektiriyor, çok hızlı bir değişim söz konusu. Sertifika konusu, standardizasyon konusu önemli bir husus olarak karşımıza çıkıyor. Ya, bu anlamda geçmişle mukayese yapılacak olursa çok ciddi bir çalışmayı, titiz bir dengeyi, optimizasyonu gerektiren bir alan. Bu alanda hakikaten güzel çalışmalar da oluyor.

Sayın Bakanım, geçen hafta açtığınız Ardventure Teknoloji Merkezi Ankara Şubesi için teşekkür ediyorum yani orada da birçok şeye şahit olduk. Zatıalinizin de oradaki girişimcilerle olan temasları, sorularınız hakikaten konuya hâkim olduğunuzu da gösteriyor.

Söylenecek çok şey var ancak ben de Ankara'yla ilgili birkaç şey söyleyeyim kalan süre içerisinde. Ankara, tabii, 600 milletvekili var, 600 milletvekili Ankara'da yaşıyor, her günleri Ankara'da... Milletvekilliği bittikten sonra da Ankara'da devam ediyorlar, gayet güzel ama Ankara'yı da merkezden ibaret sayıyorlar. Sayın Bakanım konuyu ilettik, daha fazlasını söylemeye gerek yok ama Ankara'nın da bir taşrası var. Dolayısıyla buralarda yatırıma ihtiyaçlar var, teşviklere ihtiyaçlar var ve bu konularda da Sayın Bakanımızın Ankara taşrasıyla ilgili özel desteklerini beklediğimizi ifade etmek istiyor, hepinize tekrar saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karakaya, teşekkür ederim.

Sayın Hikmet Yalım Halıcı, buyurun.

HİKMET YALIM HALICI (Isparta) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sayın milletvekilleri, değerli bürokratlar; birçok konuya değinildi, güzel sunumlar da yapıldı. Ben aynılarını tekrar etmeyeceğim. Geçen sene olduğu gibi yine kendi ilimle ilgili birkaç şey söylemek istiyorum: Geçen sene 3 konuya değinmiştim. Bunlardan biri teşvik yasası ve Isparta'nın teşvik yasasındaki durumuydu. Bir diğeri Isparta'daki tıbbi aromatik bitkiler ve kozmetik sanayi meselesiydi, diğeri de halıcılık meselesiydi.

Şimdi, gülden başlamak istiyorum. Gül konusu Sanayi ve Ticareti şöyle ilgilendiriyor: Güle dayalı bir kozmetik sanayimiz var, ilerlemeye çalışan fakat gül bu sene dondan maalesef yüzde 40 oranında etkilendi ve ciddi bir rekolte kaybı var. Tarım Bakanlığıyla eş güdümlü olarak bu konuya bir çözüm üretilmesi gerektiğini düşünüyorum çünkü Isparta'da üretilen gül, biliyorsunuz, sanayi gülü ve kozmetik sanayisinin de temeli. Dış piyasaya da ciddi anlamda başta Fransa olmak üzere Amerika'ya ve diğer ülkelere bu ürünleri satıyoruz.

Tıbbi aromatik bitkilerin başkenti olma idealimizi daha önce de anlatmıştım. Isparta'da bir kozmetik vadisi kurulabilir. Bununla ilgili ciddi teşviklere ihtiyacımız var ve bu teşviklerle beraber Isparta'yı daha da ileri bir noktaya getirebiliriz.

Şimdi, bu konkordato meselesini birçok milletvekilimiz söyledi. Isparta'da da geçen yıla göre konkordatoya başvuran firma sayısı 2 katına çıkmış gözüküyor.

Yalnız, burada bir teşekkür etmem lazım size, o da 2'nci bölgeden 3'üncü bölgeye alındığını görüyoruz Isparta'nın. Bu, yeterli olmasa da önemli bir adım. Biz, Isparta'nın 4'üncü ya da 5'inci teşvik sepetinde değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Neden? Isparta kişi başına düşen millî gelirden Batı Akdeniz'in maalesef en fakir ili durumunda. Şu anda baktığımızda Isparta'da 9.849 dolar olan kişi başına millî gelir Burdur'da 10.324 dolar, Antalya'da ise 14.828 dolar. Dolayısıyla, Isparta'nın nüfusu birçok ille kıyasladığımızda hızla azalıyor, özellikle taşrası çok hızlı küçülüyor, iş gücü kaybı, ekonomik daralma ve demografik çöküş yaşıyoruz, 80 bin nüfuslu 2 tane üniversiteye sahip olmamıza rağmen biz gençleri Isparta'da tutamıyoruz. Bu sebeple Isparta'da evet, 3'üncü teşvik yasasına girmemiz olumludur fakat 4'üncü ya da 5'inci teşvik yasasında, paketinde Isparta'nın değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Sayın Bakanım, yine, geçen sene halıcılıkla ilgili bir açıklama yapmıştınız. Halıcılığın Türkiye'deki ihracat payının yüzde 5,8 oranında arttığını söylemiştiniz. Biz de bundan mutluluk duyarız ama Gaziantep, İstanbul ve Uşak'ın yanında acaba neden Isparta yok demiştik. Isparta da halılarıyla bir zamanlar çok ünlü olan bir ilimizdi, maalesef rekabete dayanamadığımız için ve makine halılarıyla rekabet edemediğimiz için Isparta yıllar içinde bu üstünlüğünü kaybetti. Tabii, bir de Sümer Halı Fabrikasının 28 Ekim 2008'de, iktidarınız döneminde kapatılması meselesi var. Bu elimizdeki halıcılık meselesini tekrar kazanmak istiyoruz. Bununla ilgili Ispartalı hemşehrilerimizin sizden, Bakanlığınızdan ciddi anlamda talepleri var.

Yine, Ticaret Sanayi Odası birkaç gün önce Isparta'da bir çalışma yaptı. Bu çalışmaya göre teşviklere ulaşmada hâlâ sıkıntılar yaşadıklarını söylüyorlar. Evrak düzenlemesi, imza gibi prosedürlerin hızlandırılması gerektiğini söylüyor Ticaret Sanayi Odası yetkilileri.

Yine, teşviklerin -Isparta özelinde söylüyorum- meyvecilik, tarıma dayalı sanayi ve kozmetik sektörü üzerinden devam etmesi gerektiğini düşünüyoruz. Tabii, gıda sanayisinin de tarımla birlikte Isparta'da teşvik edilmesi önem arz ediyor diyorum ve teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Halıcı, teşekkür ederim.

Evrım Rızvanoğlu, buyurun.

Süreniz beş dakika.

EVİRİM RIZVANOĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan, Sayın Bakan; On İkinci Kalkınma Planı'nın temel vizyonu neydi? Bir hep beraber hatırlayalım. İkiz dönüşümdü yani hem yeşil dönüşüm hem dijital dönüşüm. Bu 2 hedef Türkiye'nin geleceğini yeniden şekillendirecek stratejik yönelimlerdi ve bu dönüşümün en önemli ayaklarından bir tanesi de kuşkusuz yapay zekâ. Yapay zekâ artık bir teknoloji konusu da değil, her alanı dönüştüren yeni bir kalkınma paradigması. Ama bugün baktığımızda, Türkiye'nin bu alandaki potansiyeline rağmen bu vizyonun sahada somut bir karşılık bulmadığını görüyoruz. Hazırlamış olduğunuz bir Yapay Zekâ Ulusal Strateji Belgesi var, 2024-2025'i kapsayan. Bu eylem planında tam 71 tane somut öneriniz var, 2025'in sonuna geldik neredeyse, 71 hedefin kaç tanesi hayata geçti, bunu bilmek isteriz. Yeni strateji planınızı ne zaman yayınlayacaksınız bir de aynı zamanda onu sormak istiyorum.

Bir de bu strateji belirsizliği sadece hedeflerle değil, kurumsal yapıda da kendisini gösteriyor yani yapay zekâ alanında idari sorumluluk dağılımında büyük bir karışıklık var. Eskiden yapay zekâ çalışmalarını yürüten Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisiydi ancak bu ofis kapatıldı, yetkiler Siber Güvenlik Başkanlığına devredildi de oradaki kurumun başına da uzmanlığına kesinlikle uymayan bir kişi getirildi. Şimdi sormak istiyorum Sayın Bakan: Dünya yapay zekâ alanında atılım üstüne atılım yaparken biz hâlen kurumlar arası yetki tartışmasıyla neden vakit kaybediyoruz? Bakın, dünya yapay zekâyı artık ulusal kalkınma stratejilerinin tam merkezine koyuyor. Avrupa Birliği 2025'in başında yapay zekâ alanında yaklaşık 200 milyar euroluk yatırımı mobilize etmeyi hedefleyen bir plan açıkladı. Fransa, kamu ve özel sektörde yaklaşık 109 milyar euroluk yapay zekâ yatırım taahhüdünde bulundu. Suudi Arabistan'a bakalım, 40 milyar dolarlık bir fonla küresel bir yapay zekâ merkezi kurmayı hedefliyor. Amerika, Trump seçilir seçilmez özel sektörle birlikte 500 milyar dolarlık yapay zekâ yatırımını mobilize edeceğini duyurdu. Daha dün Microsoft dört yıl içinde Birleşik Arap Emirlikleri'ne toplam 15 milyar dolarlık yapay zekâ yatırımı yapacağını açıkladı. Peki, Türkiye bu alanda ne kadar bütçe ayırmayı düşünüyor? Bunun kaç AR-GE'ye, ne kadarı kaç insana, kaç üretim dönüşümüne harcanacak, şeffaf bir açıklama bekliyoruz. Dünya yapay zekâyı bir yarış, biz ise bir niyet beyanı olarak görüyoruz gördüğüm kadarıyla. Niçin mi? Oxford Insight'ın 2024 Government AI Index Raporu'na göre Türkiye 188 ülke arasında 53'üncü sırada. Bilin bakalım bizden sonra kim geliyor? 54'üncü sırada Ukrayna yani Ukrayna savaşının ortasında, altyapısı çökmüş, sanayisi tahrip olmuş ama yine de bu tablonun içinde. Bu tablonun Türkiye'ye yakıştığını, potansiyelini de karşıladığını düşünmüyorum. Peki, bunu nasıl tersine çevireceğiz, hangi teşvikleri devreye almayı düşünüyorsunuz, bunu bilmek istiyoruz. Bu yıl kaç tane işletmenin yapay zekâ dönüşümü için destek alınmasını hedeflediniz? Sanayimize, KOBİ'lere hangi araçlarla yardımcı olacaksınız?

Bir de tabii ki istihdam konusuna girmek istiyorum. Biz hâlen 5G telefon hızlı mı diye tartışıyoruz ama dünya artık 5G, artı yapay zekâ, artı robotik üçlüsüyle insansız fabrikalar kuruyor. Küresel rekabet öyle bir hâle geldi ki artık insan gücünün değil insansı zekânın hızında koşuyor. Bu fabrikalar özel 5G ağlarıyla, yapay zekâ destekli üretim hatlarıyla ve insansı robotlarla çalışıyor. Yani mesele birkaç fabrikanın otomasyonu filan değil tüm üretim zincirinin insansızlaştırılması; dünyanın nereye gittiğini hepimiz görüyoruz. Amazon 2022'den bu yana 27 bin çalışını işten çıkardı, depolarında 1 milyon robot var; Foxconn, Apple'ın üretim ortağı tek bir fabrikada 60 bin işçiyi robotla değiştirdi; Tesla milyonlarca robot üretiyor, Elon Musk açıklıyor "Yakında kimsenin işe ihtiyacı kalmayacak." diye. Biz ne durumdayız? Yani şunu merak ediyorum: Türkiye bu yeni sanayi devriminin neresinde duruyor? Sanayide çalışan işçi, büroda çalışan genç mühendise ne olacak? Bu dönüşümün sosyal etkileriyle ilgili bir planınız var mı? Zaten ülkede şu an 12 milyon işsiz var, bir de bunun yanında yapay zekâ ve robotik teknolojiler nedeniyle işini kaybedecek milyonları ekleyelim, işsizler ülkesine dönüşmemiz çok uzak bir ihtimal değil maalesef.

Konu çok net; teknoloji ilerleyebilir ama insanı unutan bir gelecek ilerleme değil yeni bir eşitsizlik çağı olur. Türkiye'nin yapay zekâda yol alabilmesi için kamu, özel sektör ve bilim insanlarını bir araya getiren güçlü bir yapı şart. Mesleklerin dönüşümüne hazırlanmazsanız ve iş gücünü korumazsanız bu devrim toplumun değil bir avuç şirketin devrimi olur. Asıl soru da şurada gelir: Türkiye, yapay zekâda üreten bir güç mü olacak, yoksa dışarıya bağımlı bir tüketici mi olacak? Eğer bu soruya hâlen bir cevabımız yoksa, bu yarışta yerimiz maalesef sadece tribün olur.

Teşekkür ediyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Nail Çiler? Yok.

Sayın Aşkın Genç, buyurun.

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, Değerli Komisyon üyeleri, kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün görüşmekte olduğumuz Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesi Türkiye'nin üretim yapısının geleceğini şekillendirecek en kritik başlıklardan biridir ancak elimizdeki rakamlar, Bakanlığın 2026 hedefleri ile uygulama sonuçları arasında ciddi bir tutarsızlık olduğunu bizlere gösteriyor. Bakanlığın 2024 kesin hesabına göre toplam harcaması 89 milyar TL, ödenek üstü harcama olmamasına rağmen yaklaşık 3 milyar TL kullanılmamış kaynak bulunmaktadır ancak bu kaynağın reel ekonomiye dönüşüm oranı yani her bir harcanan liranın üretime ve istihdama etkisi açıklanmamıştır. 2024 Faaliyet Raporu'na göre Bakanlık 310 milyar TL'nin üzerinde yatırım teşvik belgesi düzenlemiştir fakat bu belgelerin ne kadarının yatırıma dönüştüğü ne yazık ki

bilinmemektedir yani sorun sadece bütçenin büyüklüğü değil harcamanın da etkinliğidir. Bu bütçe üretime mi gidiyor, yoksa kâğıt üzerinde teşvik edilmiş ama başlamamış projelere mi, bunu bilmiyoruz.

Sayın Bakan, bütçe teklifine dair bir diğer dikkat çekici konu da kurumlar arası dengelerdeki değişimdir. 2025 yılında Diyanet İşleri Başkanlığının bütçesi 130 milyar 119 milyon TL, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesi ise 124 milyar 498 milyon TL'yi yani üretimi, yatırımı, sanayiciyi ilgilendiren bir Bakanlığın bütçesi Diyanetin gerisindeydi ancak bu yıl tablo değişmiş, çok şükür, Sanayi Bakanlığının bütçesi az da olsa geçmiş Diyaneti.

Bakanlığın 2026 bütçesinde, yatırım teşvik sistemi için ayrılan kaynaklar ciddi oranda artırılıyor fakat 2026 performans göstergeleri, düzenlenen teşvik belgesi sayısının azalacağını öngörüyor. 2025'te 7.300 olan sayı, 2026'da 5.900'e düşüyor yani daha az belgeyle daha çok yatırım hedefi ortaya konuyor ama bunun gerekçesi açıklanmıyor. Bu çelişki teşvik sisteminin sürdürülebilirliğini sorguluyor. Üstelik, 2026 hedeflerinde yüksek teknoloji yatırımlarının imalat sektörü içindeki payı yüzde 44'te sabitlenmiş durumda, yeni bir sıçrama hedefi de yok.

Bakanlık, 2024 Faaliyet Raporu'nda yeşil dönüşüm ve dijitalleşmeyi temel öncelik ilan etmiş ancak 2026 bütçesinde bu alanlara yönelik özel bir mali program bulunmuyor. Avrupa Yeşil Mutabakatı'na uyum için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bünyesinde kurulan Yeşil Sanayi Programı'nın bütçesi sınırlı, performans göstergelerinde karbon azaltımı veya enerji verimi hedefi yer almıyor. Küresel rekabetin karbon nötr üretim ekseninde döndüğü bir çağda Türkiye hâlâ verimlilik yerine teşvik belgesi sayısı ile başarıyı ölçüyor.

2024 kesin hesabına göre cari transferlerin yüzde 97'si hazine yardımı ve büyük sermaye transferlerinden oluşuyor; KOBİ'lere, kooperatiflere ve OSB'lere ayrılan pay ise ne yazık ki yüzde 3'ün altında yani Bakanlık, sanayinin omurgası olan küçük işletmeleri değil zaten güçlü olan kesimleri destekliyor. Oysa ülkemizin ihtiyacı, ihracatçı ve üretici KOBİ'lerin AR-GE'ye erişimini kolaylaştırmak, OSB'lerde enerji maliyetlerini düşürmek ve yerli üretimi teknolojiye dönüştürmektir.

2026 Performans Programı'na göre, proje bazlı teşvik kapsamındaki desteklerin toplam yatırım teşvikleri içindeki payı yüzde 80'den yüzde 82'ye çıkacak ama desteklenen proje sayısı 15 civarında kalacak yani daha az proje, daha fazla kaynak. Bu tablo, verimlilik değil kaynak yoğunluğu demektir. Bu nedenle, Plan ve Bütçe Komisyonu olarak, bu programların bağımsız etki analizleri yapılmadan yeni kaynak aktarılmasına karşı çıkmamız gerekiyor. İmalat sanayisinde kapasite kullanım oranı yüzde 74,2'ye kadar düşmüş, 100 tezgâhtan 26'sı atıl durumdadır yani sanayici üretim yapamıyor çünkü finansmana erişemiyor çünkü Bakanlık bütçesinden reel sektöre akan kaynak yetersiz. 2026 bütçesinde faiz giderleri yine büyüyor ama üretim teşvikleri artmıyor.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; bu tablo bize gösteriyor ki Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2026 bütçesi "yüksek teknoloji" "yeşil dönüşüm" ve "bölgesel kalkınma" gibi süslü başlıklar taşımakla birlikte, gerçekte üretim ve istihdamı güçlendirmekten uzak bir bütçedir.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Genç, teşekkür ederim.

İzzet Akbulut, buyurun.

İZZET AKBULUT (Burdur) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, çok saygıdeğer bürokratlar; ben de öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum, bütçemizin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Yatırım teşvik bölgeleri hakkında Sayın Bakanımızdan ve değerli bürokratlardan birkaç isteğim olacak. Türkiye, biliyorsunuz, 81 vilayette 6 tane bölgeye ayrılmış durumda. En avantajlı bölge yatırım teşvik bölgelerinde 6'ncı bölge; 6, 5, 4, 3, 2 diye dezavantajlı duruma doğru devam ediyor. Şehrim Burdur da 3'üncü bölgede yer almakta ama yıllardan beri bu 3'üncü bölgeye sıkışıp kalması bazı problemleri de beraberinde getiriyor. Ne gibi problemler? Gelişmemekle alakalı, en büyük problem ne yazık ki bununla geliyor, sanayisi gelişmiyor diyoruz yıllardan beri ama 3'üncü bölgeye sıkışıp kalması en büyük nedenlerden bir tanesi. Az önce Isparta Milletvekilimiz ifade etmeye çalıştı, "2'nci bölgeden 3'üncü bölgeye geçti Isparta." dedi yani kendisine de az önce söyledim, çok fazla sevinecekleri bir durum yok. Niye yok? Çünkü 3'üncü bölgede bulunan illere şöyle baktığınız zaman yani Adana, Antep, Mersin, Samsun; mesela, böyle metropoller varken kimse gelip de bizim gibi gelişmeye ihtiyacı olan şehirlere yatırım yapmıyor. Örneğin, 4'üncü bölgede Afyon var Sayın Bakan, yani Burdur mu, Afyon mu bir yatırımcı için daha cazip sizce? Tabii ki bir yatırımcıya sorarsanız, gerek nüfus gerek geçiş güzergâhı, tabii ki Afyon'u tercih edecektir. Ama bizler bu kriterlere baktığımız zaman kriterler şundan ibaret: Yani mevduat toplamına bakıyorlar, nüfusa bölüyorlar, diyorlar ki: "Senin paran zaten sana yetiyor, senin ihtiyacın yok yatırıma." gibi bakılıyor ama bu, ne yazık ki az önce bahsettiğim kısır döngüye sebep oluyor.

Burdur'da 2 tane OSB vardı, merkezde ama ne hikmetse, 2 tane OSB'si olan bir ilin, bir de Bucak'ta var, 3, şimdi 4'üncüsünü açmakla alakalı bir talebimiz var ama bu kadar yoğun bir OSB'nin olduğu yerde sanayinin gelişmemesi gerçekten bazı soru işaretlerini de arkasında getiriyor. Yani acaba yönetmeliklerdeki tam kuralları yerine getirmiyor muyuz? Bu anlamda, OSB'lerin yeterince denetlenip denetlenmediğini de bir incelemeniz gerektiğini düşünüyorum çünkü depolara tahsis edilen ya da inşaat hâlinde, iki yıl gibi bir sürede tahsisi iptal edilmesi gereken yerlerin iptal edilip edilmediğini Bakanlığınızın kontrol edip etmediği konusunda kuşkularımız var. Bu anlamda, bence, en azından bu depolara ayrılan ya da iki yıl içerisinde yatırıma dönüşmemiş yerlerin iptal edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Tabii, sizin çalışmalarınızda Burdur da var mıdır yok mudur, bakmak gerekiyor.

Yine, Burdur'umuz tarım, hayvancılıkta önemli kentlerden bir tanesi ama tarıma dayalı sanayisi gelişmiş mi, bu konuda yine tereddütlerimiz var.

4'üncü OSB'yle alakalı Çavdır bölgesinde, Çavdır'a, Gölhisar'a, Dirmil'e, keza bizim "Burdur'un batı bölgesi" diye hitap ettiğimiz bölgeye hitap edecek bir OSB kazandırılacak ama o OSB'nin yeriyle alakalı sizin Kıymetli Bakanım ve değerli bürokratların bu yerle alakalı bir araştırma yapması gerektiğini düşünüyorum çünkü çok rantabl olmayan bir yere OSB yapılacağıyla alakalı yine bir durum söz konusu. Tabii, daha avantajlı bir bölge var ama orman arazisi olduğu için yapılamıyor, Millî Emlaka ait olan bir yere yapılmaya çalışılıyor, onun da ana yola 800 metre gibi bir mesafesi var. Yarın bir gün yatırımcıyı çekemezsek, OSB gibi böyle önemli bir yatırıma yani yıllardan beri o bölgedeki vatandaşların beklediği bir yatırıma çok fazla fabrikanın gelmemesi gerçekten bizi çok derinden üzer çünkü o bölge -bir tarafı Denizli, bir tarafı Antalya, bir tarafı Muğla- çok avantajlı bir bölge, birçok bölgeye tarımsal

faaliyetlerin gönderilebileceği bir bölge ve tarımsal faaliyetlere de katkı sunulabilecek bir bölge. O anlamda, yapılacak 4'üncü OSB'yi de çok önemsiyoruz.

Ben sabırla dinlediğiniz için hepinize çok teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Akbulut, teşekkür ederim.

Sayın Celal Fırat...

CELAL FIRAT (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de konuşmamda iki hususa dikkat çekmek istiyorum. Birincisi: Biliyorsunuz, Mecliste grubu bulunan bir parti hariç yüzde 95 temsiliyet oranına sahip Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu kuruldu. O Komisyona birçok sivil toplum kuruluşları geldi, sanayiciler de geldi, farklı odalar da geldi; onların düşüncelerini ben paylaşmak istiyorum. Mesela, bu mihmanlardan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği temsilcisi, bölgede ekonomik istikrarsızlığın, yatırım yapılmamasının direkt nedeninin demokrasi eksikliği olduğunu, bu minvalde bağlantı olduğunu öne sürdü. Bu barış sürecinin kalıcı hâle gelmesi hâlinde özellikle bölgede yatırım, ihracat açısından büyük fırsatlar doğacağını ifade etti. TESK, özellikle Doğu ve Güneydoğu Bölgelerinde barış ortamında ekonomik canlılık sağlanacağını, yatırımların artmasıyla insanların kendi memleketlerinde istihdam edilip göçün azalacağını, bölge insanının ekonomik, sosyal hayatta kalıcı şekilde desteklenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Yine, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, yılda tahmini kaybedilen 100 milyar dolarla yapılabilecekleri sıralamış; 2 milyon 500 bin konut, 100 fabrika, 12 Kuzey Marmara Otoyolu, 100 adet güneş enerjisi santrali, 100 adet 3.700 yataklı şehir hastanesi, 50 Yusufeli Barajı, bin özel üniversite, 160 bin özel okul yapılabileceğini aktarmıştır. Ayrıca, MÜSİAD, bölgenin ekonomik olarak tecrit edilmiş durumda olduğunu, gayrisafi yurt içi hasılat katkısının yüzde 5'in altında, ihracat katkısının ise yüzde 1,4 seviyesinde kaldığını, sanayileşme oranının ülke ortalamasının çok gerisinde bulunduğunu belirtmiştir.

Diğer taraftan da son bir veriyi de sizinle paylaşmak istiyorum. Bakanlığınız, illerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması'nı 2025 yılının Ekim ayında yayınlamış, dün de bize ulaştı. Bu raporda özellikle illerin gelişmişlik düzeyi demografi, eğitim, sağlık, istihdam, rekabetçi, yenilikçi, kapasite, mali erişebilirlik ve yaşam kalitesi olmak üzere 8 tema üzerinde 6 kademeye ayrılmış. İlk gelişmiş iller arasında İstanbul, Ankara, İzmir diye başlıyor ve son 6'ncı kademede bulunan 17 ilin içinde Gümüşhane hariç tamamı Doğu ve Güneydoğu illeri, isimlerini herkes tahmin edebilir, merak etmek isteyenler de açıp kontrol edebilir. Bakanlığın resmî kayıtlarında bile her anlamda Türkiye'nin geri bırakılan illerinin 16'sı yani neredeyse tamamı Doğu ve Güneydoğu bölge illeri. Peki, bu bir tesadüf mü yoksa bilinçli bir şekilde sürdürülen politikanın sonuçları mı, takdir yine sizin olsun diyorum. Bu raporun birçok yerinde Bakanlık şöyle söylüyor: "Bu durum illerin kalkınma önceliklerinin belirlenmesinde önemli bir yol gösterici işlev görecektir." Yani deniliyor ki: Cumhuriyet Dönemi boyunca ihmal edilen bölgeye kalkınmada öncelik ver. Evet, bizim de talebimiz budur, artık yüzünüzü bölgeye dönün, 11 milyonluk nüfusa sahip 17 ili kalkındırmayla başlayın. Bunları niçin aktarıyoruz? Savaş bütçelerine değil savunma sanayisine ayrılan kaynağın ne kadar büyük olduğunu, bu kaynakların Türkiye'nin yoksullaşmasına, emeklinin, asgari ücretlinin, emekçinin cebinden alındığını, bir türlü kurtulamadığımız enflasyon canavarını nasıl beslediğini hepimizin bir kez daha idrak etmemiz lazım. Barışın ne kadar paha biçilmez, kıymetli olduğunun anlaşılması için söylüyorum. O yüzden, barış ve demokratik toplumun inşası için atılması gereken her türlü hukuki, siyasi adımların bir an önce atılmasının hem huzur hem de ekonomik refahın sağlanması açısından ne kadar önemli olduğunu vurguluyoruz, bir kez daha da vurgulamak istiyoruz.

Değerli Başkan, değinmek istediğim ikinci husus ise yine Sanayi Bakanlığı tarafından 17 Ekimde Resmî Gazete'de yayımlanan düzenlemeyle organize sanayi bölgelerinde yapı ve iş yeri açma çalışma ruhsatı almayan yatırımcılara 31 Mart 2028'e kadar ek süre tanınmış. Sayın Bakan, bu ne anlama geliyor? "Yönetmelikte belirtilen süreleri dolmuş ancak yapı ruhsatı ve iş yeri açma ruhsatı almamış katılımcıların 31/12/2025 tarihine kadar Bakanlığa başvurmaları hâlinde süre uzatımı talebi değerlendirilecek, süre uzatımı Bakanlıkça uygun görülürse 31/3/2028 tarihine kadar verilebilir. Eğer başvuru yapılmazsa, parsel tahsisi OSB tarafından iptal edilecektir." deniyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CELAL FIRAT (İstanbul) - Örnek verecek olursak bu uygulamayla şu an boşta olan 10 dönümlük bir parselin OSB'ye aylık 5 bin lira rayiç ödemesi gerekiyor. Dikkatlerinizi buraya çekmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Beritan Güneş.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan. Sizleri ve bütün Komisyon üyelerini saygıyla selamlıyorum.

Bugünkü konuşmamı daha çok beyin göçü, akademik özerklik, bilimsel özgürlük ve üniversiteler üzerine kurgulamayı planlıyorum. Az önce Genel Kuruldan geldim, YENİ YOL Grubunun vermiş olduğu önerge de tam da bu konuyla ilgiliydi, beyin göçüyle ilgiliydi ve orada bütün partiler aslında detaylı bir şekilde beyin göçünün sebeplerini aktardılar. Aslında, yeni bütçeyi hazırlarken bunların önüne geçmek isteyen yani bilimsel özerkliğin, beyin göçünün önüne geçmek isteyen bir iktidarın o konuşmalara, tartışmalara bakarak çok rahat bir bütçe oluşturabileceğini ve yeni dönemin bütçesinin aslında hem bilimsel özgürlüğü hem üniversitelerin özgürlüğünü hem akademik özgürlüğü hem de beyin göçünü engelleyebilecek yeterli nüveye sahip olduğunu düşünüyorum fakat bugün bu bütçeyi incelerken de aslında bir kez daha görüyoruz ki böyle bir derdimiz yok çünkü böyle bir derdimiz olsa aslında bu bütçenin tam olarak nasıl bir toplum tahayyül ettiğimizi, nasıl bilimsel bir ekol yaratmak istediğimizin göstergesi olduğunu görürdük. Bugün Türkiye'de bilimsel özgürlük, akademik özerklik sistematik bir şekilde ortadan kaldırılırken fikrî denetim yaşamın her yerinde kendini gösteriyor. Ne yazık ki Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçesi de böyle bir bütçe. Toplumsal özgürlüğün ve ilerlemenin en temel araçlarından olan bilimsel üretim iktidarın ideolojik tahakkümü altına girerek maaalesef ki varlık nedeninden uzaklaşmış durumda. TÜBA ise bilgi üretimi üzerindeki denetim aygıtına bilimsel meşruiyetin iktidar eliyle dağıtıldığı bir vitrin konumuna ne yazık ki dönüştürülmüş ve TÜBA'nın artık bilgi üreten değil bilgiyi tasdik eden bir kurum hâline geldiğini bir kez

daha ifade etmek gerekiyor. Bilimsel özerkliğin yitimi üniversitelerde kayyum rejimiyle tamamlanmış, eleştirel düşünceye imkân tanımayan her alan sadakat sınavına tabi tutulmuştur. Bugün bilimsel araştırma değil biat ödüllendirilmektedir. Teknoparklar, teknokentler akademilerdeki kamusal bilginin özelleştirilmesiyle, sermayenin ihtiyacı ve talebi doğrultusunda yönlendirilmesiyle kolektif sermaye çıkarını gözetken, piyasa taleplerine göre şekillenen bir şirket üniversite anlayışını güçlendirmektedir. Aynı zamanda, askerî endüstriyel birer kompleks hâline gelmiş durumdadır. Kamu kaynakları, vergi muafiyetleri ve hazine arazileriyle desteklenen bu yapılar, bilimi toplumsal faydadan koparıp savaş ekonomisinin hizmetine sunmaktadır. Savunma sanayisinin kalkınma modeli olarak sunulduğu bu düzende bilim insanları artık inovasyonun değil militarizmin bir parçası hâline getirilmek istenmektedir. Bugün Türkiye’de bilim insanı değil devletin teknisyeni makbuldür. Bakanlığın desteklediği AR-GE fonlarının çoğu toplumsal ihtiyaçlara değil güvenlik rejiminin taleplerine göre yönlendirilmektedir, bu da beyin göçünün en temel nedenlerinden biridir. TÜİK verilerine göre, yurt dışına göç eden her 2 kişiden biri genç, bilişim, mühendislik ve doğa bilimleri gibi alanlarda beyin göçü oranı her geçen yıl artmaktadır ve ne yazık ki beyin göçü yalnızca yurt dışına yönlü değildir, içte de çok ciddi bir beyin göçüyle karşı karşıya olduğumuzu ifade etmek gerekir çünkü bu ülkede bir savaş var ve yüzyıllık savaşın gençleri bizatihi savaşın öznesi, savaşın tarafı hâline getiren bu mekanizma beyin göçünün de aslında en önemli sebebidir. Bu ülkenin gençleri yüzyılı aşkın süredir savaşın gölgesinde yaşamaktadır ve ya kayıp gitmektedirler bu savaşın ortasında ya toprağa düşmektedirler ya da siyasi operasyonlarla hedeflenerek cezaevlerine girmektedirler ve aynı zamanda göç yollarına düşmek zorunda kalıyorlar diyebiliriz. Savaşın etkisinin her alana yayıldığını hesap edecek olursak da elbette beyin göçünün en önemli nedenlerinin başına da savaşı eklememiz tesadüf olmayacaktır.

Oysa bizler bilimi yeniden toplumun özgürleşme aracına dönüştürmek zorundayız. Bilim, sermayenin değil halkların, kadınların, doğanın ve gençlerin hizmetinde olmalıdır. Kürt illerinde neredeyse hiç teknopark olmaması bu politikanın merkezî perifer eşitsizliğinin nasıl derinleştirildiğinin açık bir göstergesidir. DEM PARTİ olarak biz bilimin iktidarın denetiminde değil toplumsal özgürlük için olduğu bir anlayışla akademik özgürlüğü, toplumsal eşitliği, demokratik bir yaşamı ve toplumsal barışı birbirinden ayrı düşünmüyoruz. Eğer bir bütçe hazırlanacaksa bu bilimin de üniversitelerin de gençlerin de hayatını barışa kanallı edecek, barışın olanaklarını arttıracak, akademik özgürlüğün olanaklarını arttıracak bir bütçelemeye mümkün olacağını ancak gençlerin ve aydınlık beyinlerin bu şekilde bu ülkede kalacağını vurgulamak istiyoruz.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı Orhan Erdem’in, Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın’ın Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2026 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Güneş, tabii, bunu hep uyarıyoruz ama yine aynı ifadeler oluyor. Anayasa’nın 3’üncü maddesinde devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olduğu belirtilmektedir. Sayın milletvekillerinden yapacakları değerlendirmelerde Anayasa’nın bu hükmü doğrultusunda gerekli hassasiyeti göstermelerini rica ediyoruz. Yine, madde 126 "Türkiye, merkezî idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır." dikkat edilmesini rica ediyoruz.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Sayın Başkan, tutanaklara geçmesi için...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un, Oturum Başkanı Orhan Erdem’in yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tutanaklara girsin diye söylüyorum, partimizin Anayasa’nın 3’üncü maddesiyle ilgili herhangi bir tartışması yoktur. Yani çeşitli tanımlamalar, geçmişte de yaptığımız tanımlamalardır biliyorsunuz. Yani zaman zaman Kürtlerin yoğunluklu yaşadığı iller diyoruz, zaman zaman Kürt illeri deniyor, ben kendi adıma Kürt coğrafyası ya da kürdistan coğrafyası demeyi tercih ediyorum ama bunların hepsi tarihsel, sosyolojik tanımlarla ilgilidir. Dolayısıyla, Anayasa’nın 3’üncü maddesiyle ilgili herhangi bir tartışmamız yoktur.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Oluç, teşekkür ederim.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (Devam)

b) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (Devam)

c) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (Devam)

ç) Türk Standardları Enstitüsü (Devam)

d) Türk Patent ve Marka Kurumu (Devam)

e) Türkiye Bilimler Akademisi (Devam)

f) Türkiye Uzay Ajansı (Devam)

g) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (Devam)

ğ) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (Devam)

h) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (Devam)

ı) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (Devam)

i) Kalkınma Ajansları (Ankara, Bursa Eskişehir Bilecik, Karacadağ, Trakya, Zafer) (Devam)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Levent Uysal.

LEVENT UYSAL (Mersin) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, öncelikle 2025 yılında Mersin'e vermiş olduğunuz destekten dolayı çok teşekkür ederiz. Erdemli Tekno Yörük çocuklarının da size selamını getirdik çünkü bilim merkezimizle ilgili çalışmalar başladı, aynı zamanda Erdemli'deki okullarımızın da kütüphanelerini açmaya başladık, bundan dolayı da çok teşekkür ediyoruz.

Tabii, 2026 bizim için, Mersin'imiz için çok önemli bir yıl, hem teknolojide hem de sanayide geliştirmeye ilgili hedeflerimiz var. Mümkünse Tarsus için bir teknopark istiyoruz. Erdemli'de branş bazlı bir organize sanayi bölgesine ihtiyacımız var. Akdeniz ilçemizin Kürkcü Organize Sanayi Bölgesi'nin trafo merkezine ihtiyacı var. Mut ilçemizde organize sanayi bölgesi altyapı ihalesinin bir an önce yapılmasını ve aksiyon alınmasını talep ediyoruz. Ayrıca, bilim merkezi ve sanayi müzesini yaptırmayla ilgili çalışmalarımız başladı, bunu biraz daha hızlandırmanızı sizden rica ediyoruz.

2026 bütçemiz hayırlı uğurlu olsun. Saygılarımla efendim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Uysal, teşekkür ederim.

Sayın Türker Ateş...

TÜRKER ATEŞ (Bolu) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli Komisyon üyeleri, kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bir düzeltmeyle başlamak istiyorum: Bursa Milletvekili Sayın Selçuk Türkoğlu bir söz söyledi. TİM Başkanının Talu Tekstil'i sattığını söyledi ama öyle bir şey yok. 2 fabrikası var Adapazarı'nda, bir tanesini boşaltmış, onu satıyor, boş olanı satıyor, bilginiz olsun. Bu düzeltmeyi yapmak gereğini duydum çünkü benim yakın arkadaşım, iyi bir ticaret adamı yolu açık olsun.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Keşke diğer satılanlar da boş olsa sorun yok.

TÜRKER ATEŞ (Bolu) - Sayın Bakan, sanayimiz maalesef çok ciddi yapısal sorunlar yaşıyor. Bakan olduğunuz Haziran 2023'ten günümüze yaklaşık iki buçuk yıl geçti. Bu süreçte sanayi üretimimiz nasıl ilerledi bir bakmamız lazım. Sabah Ümit Hoca bir sunum yaptı, gerçekten güzel bir sunum. Sanayi üretimi endeksinin nereden nereye geldiğini biz izledik ama maalesef, zamanınızda çok sağlıklı bir şekilde gelişme göstermemiş; yavaş yavaş düşüşler var, yavaş yavaş yukarı çıkışlar var ama ilerleme yok. Türk sanayisinin yatırım, verimlilik ve ihracat kapasitesinde gerçekten bir ilerleme kaydetmediğini görüyoruz. Ülkemizin geleceğinin üretmekten geçtiğini de gerçekten hepimiz biliyoruz. Peki, neden böyle? Çok açık bir nedeni olabilir, davul sizin elinizde olabilir ama tokmak sizin elinizde olmayabilir de. Tokmak kimin elinde peki dersek, paranın başında olan Sayın Mehmet Şimşek'in elinde. Tüm kabine Mehmet Şimşek'in çağ dışı kalmış enflasyonu düşürme programına esir olmuş vaziyette. Sanayi çok ciddi sorunlar yaşıyor, "Batıyoruz." diye bas bas bağıryorlar. Merkez Bankasına müdahaleye çok geç kalındığı gibi sanayimizde de gecikmeler söz konusu. Bugün, Sayın Bakanım, ASO -Ankara Sanayi Odası- Başkanının bir açıklaması var Antalya'daki toplantıda, diyor ki: "Mevcut tablo sürdürülebilir değil. Sanayisizleşmeye giden süreç sonlandırılmalı." bunun mesajını veriyor. Türkiye'nin en büyük odalarından biri -karşımızda biliyorsunuz- bir arkadaşlarımızı yollarsanız ne demek istediğini daha rahat sahadan almış oluruz diye düşünüyorum.

Bu sorunlar ister istemez küçük, orta ölçekli işletmeleri çok daha ciddi etkiliyor. Büyük şirketlerin öz kaynakları güçlü, döviz kredisine erişebiliyorlar, faaliyet dışı kârlarla belki kendilerini koruyabiliyorlar ancak KOBİ'lerin durumu gerçekten içler acısı, hepsi borçlu. KOSGEB'in, KOBİ'lerin geliştirilmesi programında tabloya bakıyoruz, destekler artacağı yerde azalıyor. 2023'te 48.761 işletmeye 20 milyar 338 milyon lira destek sağlamışsınız. 2024'te desteklenen firma sayısı 32.401'e, destek tutarı ise 16 milyar 821 milyon liraya geriliyor. Üretenin yanında böyle mi duruyoruz acaba? Sizin ihracatınızın temel sorunu orta ve yüksek teknoloji ürünlerin üretimini arttıramamak. İhracat yapan KOBİ sayımız maalesef çok az. Yıllar içerisinde ihracat yapan KOBİ'lerin gelirleri ciddi oranda azaldı; bu da bir strateji olabilir, büyük firmalara yol açıp KOBİ'leri daha daraltmak. KOSGEB Mart 2025 tarihli raporuna göre, Türkiye'de ihracat yapan KOBİ'lerin oranı sadece yüzde 3,5. Son on yılda ihracat KOBİ'si sayısı artsa da KOBİ başına ihracat gelirimiz gerçekten geriledi. 2013'te bir KOBİ ortalama 1 milyon 36 bin dolar ihracat yaparken yıl 2023 olmuş, bu rakam 660 bin dolara gerilemiş. Bu düşüş KOBİ'lerin pazar kaybını, zorlaşan rekabeti, finansman sıkıntısını gösteriyor; üstelik, teknoloji düzeyi de düşüyor. İhracat yapan imalat KOBİ'lerinin sadece yüzde 1,6'sı yüksek teknoloji üretiyor. Aslında gidecekleri çok yol var. Orta veya yüksek teknoloji KOBİ oranı son on yılda yüzde 26,8'den yüzde 26,1'e indi. Düşük teknoloji üretim yapanların oranı ise yüzde 44,4'e çıktı. 2025'te 2.200 orta ve yüksek teknoloji firması desteklemeyi hedeflemişiz ancak 1.750 firma destek almış. Sormak isterim: Destekleyecek firma mı kalmadı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Şevkin, buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Değerli Bakan, sayın bürokratlar, değerli milletvekilleri, basın kıymetli mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ekonominin tüm alanlarında olduğu gibi, sanayi ve teknolojide de savrulmalar yaşanıyor. TOBB verilerine göre 2024'ün ilk yedi ayında 15 bin şirket kapandı. Kapanmaların büyük kısmı tekstil, giyim ve imalat sektöründe yoğunlaşıyor. Öz İplik-İş Sendikasına göre ise son yıllarda 604 küçük orta ölçekli tekstil fabrikası kapandı ve 134 bin işçi işten çıkarıldı. Büyük fabrikalar arasında kapasite yüzde 40'a kadar düştü, bazılarıysa iflas etti.

Gelelim TÜİK'e. TÜİK'e göre de 2010-2023 yılları arasında toplam kapanan şirket sayısı yaklaşık 200-250 bin civarında. Enflasyon ve faiz artışları nedeniyle kapanmalar hız kesmiyor.

Özelleştirme İdaresi Dairesi Başkanlığı verilerine göre ise 2010-2025 arası yaklaşık 60 büyük kamu tesisi satıldı, tasfiye edildi, bazılarıysa fiilen kapandı. Bir yanda üretim ve istihdam sorunu yaşanırken öte yandan kamu özelleştirmeleri nedeniyle vatandaştaki işsizlik alabildiğine artıyor. Evet, vatandaş, 5 trilyon 335 milyar borçlu; KOBİ'ler 5 trilyon 791 milyar borçlu; çiftçi ise 1 trilyon 110 milyar borçlu.

Adana'mız da ne yazık ki kapanmalardan payını aldı. Adana, Türkiye'nin 4'üncü büyük sanayi ekonomisini yürütürken şu anda ne yazık ki 22'nci sıralarda. Adana, Türkiye'nin önemli sanayi merkezlerinden biri olsa da son yirmi yılda ekonomik krizler, özelleştirmeler, döviz dalgalanmaları, tekstil sektörünün Asya'ya kayması, Adana'da uzun yıllar sanayi teşviklerinin düşük verilmesi gibi nedenlerle önemli fabrika kayıpları yaşandı. Oradan fabrikalar sökülüp ya Maraş'a ya Osmaniye'ye taşındı ne yazık ki. Adana'da 100'den fazla büyük fabrika kapandı ve 20 binden fazla insan işsiz kaldı. Bu kapanmaların büyük kısmı tekstil, boya, basma, tütün, çırçır ve plastik sektörlerinde yoğunlaştı. Binlerce kişiye istihdam sağlayan tekstil etkilendi, çiftçi alın terinin karşılığını alamaz oldu. Sanayiye entegre edilen başta pamuk olmak üzere birçok üründen vazgeçen üretici önünü göremez hâle geldi. İktidar tam anlamıyla yüksek rekolte, verim ve kaliteli üretim gerçekleştiren çiftçiye bitirdi. Tarıma dayalı yan sanayi zaten Adana'da hiç gelişmedi.

Yine, Sayın Bakan, Adana Ceyhan Yumurtalık Kimya İhtisas OSB'yle ilgili soru sormak isterim: Adana Ceyhan Yumurtalık Kimya İhtisas OSB'nin kuruluş süreci, 15/12/2017 tarihinde Adana Büyükşehir Belediyesinin talebi üzerine yaklaşık 40 milyon metrekaare alan üzerinde Kimya İhtisas OSB kurulması öngörüldü ve burada 18/11/2023 tarih ve 32373 sayılı Resmî Gazete'de de yayımlanan 7797 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla bahse konu alan "Adana Yumurtalık Ceyhan Sanayi Alanı" olarak belirlendi. Ama bugüne kadar ne yazık ki buraya hâlâ çivi çakılmadı. Sanayicilerin beklentisi var, Adana Sanayi Odasının da özel ricasıdır; bu organize sanayi bölgesinin hâlâ kurulmamış olması, sanayicilerimize yer tahsisinin yapılmamış olması Adana'nın biraz daha gerilemesini sağlıyor. Yine, Ceyhan'da yıllardır sürüncemede kalan Enerji İhtisas Bölgesi'yle ilgili yıllardır bir çivi çakılmadı, buna ilişkin de söylemek isterim.

Bir başka konu, Türkiye'nin ısrarla beklediği, Türkiye atık yönetimi ve geri dönüşüm süreçlerinin geliştirilmesi açısından eski ve yüksek emisyonlu araçların trafikten çekilmesi için yeni bir adım atılmalı. Buna dair bir kanun teklifi sundum Sayın Bakan. 20 yaş ve üzeri araç sahiplerine yeni yerli araç alımında özel tüketim vergisi muafiyeti sağlanması, eski ve yüksek emisyonlu araçların trafikten çekilmesiyle çevre kirliliğini azaltmak, trafik güvenliğini artırmak, yerli araç üretimini ve kullanımını teşvik etmek önemlidir. Vatandaşın bu konuda beklentisi vardır. Bu konuda bir an önce hem çevresel hem de ekonomik açıdan önemli faydalar sağlayacak bir düzenlemenin yapılması ve bu düzenlemenin etkin şekilde uygulanması, sürdürülebilir bir geleceğe ulaşma hedefleri açısından da önemli bir katkı sunacaktır. Vatandaşın bu hurda araçlarla ilgili beklentisi çok yüksektir.

Tabii, hukukun üstünlüğünün ve demokrasinin öncül olduğu bir ülkede sanayi de gelişir, ekonomi de gelişir. Dolayısıyla umuyorum, hukukun üstünlüğünün sağlandığı bir ülkede, belediye başkanlarımızın özgür olduğu bir ülkede yaşamak dileklerimizle.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Talat Dinçer, buyurun.

TALAT DİNÇER (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, Değerli Bakan Yardımcıları, bürokratlar, milletvekili arkadaşlarım; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, bugün Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın bütçesini görüşüyoruz. Tabii, Sayın Bakan sunduğu sunumun içerisinde sanayiye çok az bir yer ayırmış, onu da beraber izledik.

Şimdi, ben bir iki konuya değinmek istiyorum Sayın Bakan, özellikle bu sanayi siteleri üzerinde biraz durmak istiyorum. Seçim bölgem Mersin, dolayısıyla bizde evet, OSB bayağı bir geliyor, gidiyor ancak bunun yanında, küçük sanayi siteleriyle ilgili, maalesef, destekleriniz çok az. Mersin'in içerisinde sadece 2 tane küçük sanayi sitesi var merkezde -o da 1976'dan kalma- şehrin içerisinde kaldı. Maalesef, esnafın büyük bir bölümü şehir merkezinde, binaların altlarında faaliyet gösteriyor. Şimdi, böyle olunca hem kentin görünümü bozuluyor hem de binada oturanlar açısından sağlık yönünden de büyük sakıncaları var, sürekli şikâyetler duyuyoruz.

Şimdi, burada, tabii, sizden talebimiz şu olur: Özellikle küçük sanayi siteleriyle ilgili arsa alımında küçük esnaf, sanatkâr büyük sıkıntı çekiyor. Yani bu küçük sanayi sitelerine arsa edinme konusunda biraz bir destekleriniz olursa, altyapıya, üstyapıya biraz destekleriniz olursa zannedirim bu küçük sanayi sitelerinin de hızlı bir şekilde yapıyla alakalı bir faaliyet başlar.

Tabii, burada en büyük sorunlardan bir tanesi de özellikle çevre planlarında sanayi alanlarının çok yetersiz olması; yer bulmakta da sıkıntı çekiliyor. Böyle olunca esnaf, sanatkâr büyük bir sıkıntı içerisinde. Yani ben Odalar Birliği Başkanı olduğum dönemde 6 bin iş yeri kuracaktım; maalesef yer de bulamadık ve Bakanlığımızın da destekleri, maalesef, özellikle arsa alımında yoktu o zaman, sadece üstyapıya bir kredi sağlanıyordu. Eğer bu konulara biraz eğinilirse zannedirim iyi olur. Çünkü Mersin OSB'nin içerisindeki o meslek lisesi olsun, oradaki eğitim gören çocuklarımız olsun... OSB'yle öğrencilerimiz de bütünleşti. Meslek liselerimizi de bu tür sanayi sitelerinin içerisine taşımamız gerekiyor.

Sayın Bakan, tabii, bir de KOSGEB'e değineceğim. KOSGEB'in adı, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Destekleme İdaresi Başkanlığıdır. Ancak maalesef, destek konusuna geldiğimizde küçük ve orta boy işletmeler çok fazla yok. Yani ülke genelinde aşağı yukarı 2,5 milyon küçük işletme var, 1 milyon civarında da orta boy işletmemiz var yani totalde 3,5 milyon civarında işletmemiz var. Ancak iş bu desteklere geldiğinde, maalesef, şu an imalat sektörünün dışında diğer sektörlerde destek yok. Şimdi, bir zaman güzel bir karar alınmıştı, tüm işletmeleri içine kapsayacak şekilde bir destek programımız açıklanmıştı, o zaman tüm esnafımız faydalanmıştı bunlardan. Ancak şimdi, geldiğimiz noktada, galiba bütçede para da olmamasından kaynaklı sadece imalat sektörü destekleniyor. Ama şu hayat şartlarında, ekonominin bu kadar sıkıntılı olduğu bir dönemde yani esnaf buradan bir can suyu beklerdi açıkçası, hâlâ daha da bekliyorlar ama maalesef o konularda çok fazla bir destek görmedik.

Sayın Bakan -saatimiz de hızla ilerliyor- şimdi, Mersin Serbest Bölgesi'nde de işletme sayıları çok azaldı, şu an 30 firmaya düştü imalatçı. Yani istihdam ta 20 binlerden şu an 5 binlere kadar indi ve orada da bir can çekişiliyor, orada da vergi mevzuatından kaynaklı da bir sıkıntı var. Buna da bir destek verilirse zannedirim çok yerinde olur diye düşünüyorum.

Sayın Bakanım, bir de "Papara" diye bir dijital bankacılık çıktı, 25 milyon kullanıcısı var bunun, 15 bin civarında da işletme bu yazılımı kullanıyor. Buraya kayyum atadınız ve hemen bunu kapattınız. Yani bunu kapatmak yerine... Bu 25 milyon insan oraya para da yatırdı, şimdi bu insanlar paralarını da kullanamaz durumda, burada da büyük bir sıkıntı yaşanıyor. Yani bu tür şirketlere herhangi bir şekilde kayyum atandığında bunlar satılarak değerlendirilebilirdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Orhan Sümer, buyurun.

ORHAN SÜMER (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bütçemizin ülkemize, girişimcimize, emekçimize hayırlı olmasını diliyorum.

Ancak bu bütçeye baktığımızda, ülkemizin "sanayide dönüşüm" "teknolojide atılım" "üretimde verimlilik" iddialarının rakamlarda karşılığını ne yazık ki göremiyoruz.

Cumhuriyetin 2'nci yüzyılına "yüksek teknoloji yüzyılı" iddiasıyla giriyoruz ama hâlâ sanayimiz düşük katma değerli üretim sarmalından maalesef kurtulamıyor. Sanayicimiz, enerji maliyetleri, döviz belirsizliği, finansmana erişim sıkıntısı, nitelikli iş gücü kaybı gibi temel sorunlarla boğuşurken bu bütçe onlara nefes değil yük getiriyor. Türkiye'nin AR-GE harcamalarının millî gelire oranı ise hâlâ yüzde 1,4 civarında; denk ülkeler ortalaması ise yüzde 2,7 yani biz hâlâ ortalamanın yarısına bile ulaşabilmiş değiliz.

TÜBİTAK'a ayrılan pay enflasyon karşısında reel olarak azalmış durumda. TÜBİTAK projeleri giderek bürokratikleşiyor, genç araştırmacılar destek bulmakta zorlanıyor. Beyin göçü artıyor; yetişmiş mühendislerimiz, bilim insanlarımız hatta tasarımcılarımız bile yurt dışına kaçıyor. Bu tabloyu değiştirecek bir vizyon bu bütçede yok.

Türk Standartları Enstitüsü, ülkemizin kalite altyapısının temel kuruluşu ancak uzun süredir siyasi kadrolaşma ve idari hantallıkla gündeme gelmek durumunda. Sanayicinin rekabet gücünü artıracak, üreticinin güvenliğini sağlayacak standart politikaları üretmek yerine kurumun kaynakları gösterişli törenlere, verimsiz hizmet alımlarına harcanmaya başlandı. Küresel tedarik zincirinde söz sahibi olmak istiyorsak TSE'yi bağımsız, etkin ve dünya ölçeğinde güvenilir hâle getirmemiz gerekir. Ne yazık ki bu bütçe de TSE'nin kurumsal kapasitesini güçlendirmekten çok, mevcut statükoyu korumaya yöneliktir.

Türk Patent ve Marka Kurumuna baktığımızda tablo biraz daha karmaşık. 2025 yılı itibarıyla Türkiye'de yapılan yerli patent başvuru sayısı 9 bini geçememiştir. Bu, nüfusu bizden çok daha küçük olan Güney Kore'nin bir aylık başvuru sayısına denk gelmektedir. Patent sistemimiz kâğıt üzerinde işliyor ama sahada girişimcinin, mucidin önünü açacak mekanizmalar maalesef eksik. Üniversite-sanayi iş birliği hâlâ kâğıt üzerinde kalıyor. Teknoloji transfer ofisleri kaynak yetersizliği nedeniyle etkisizleştiriliyor. Türk Patent'in sadece marka tescili yapan bir büro görüntüsünden çıkıp inovasyonu teşvik eden bir stratejik kuruma dönüşmesi gerekmektedir.

Sayın Bakan, bu ülkenin gençleri yapay zekâ, uzay teknolojisi, savunma sanayisi, Yeşil Dönüşüm gibi alanlarda üretime katkı sunmak istiyor fakat fırsat eşitliği de istiyorlar. Bakanlığın destek programlarına kimlerin eriştiğine baktığımızda adaletin değil yakınlığın belirleyici olduğunu görüyoruz. Projeler liyakatle değil bağlantılarla yürütülüyor maalesef. Bu sistemin adı kalkınma değil kayırmadır.

Bir diğer büyük eksiklik Yeşil Dönüşüm. Avrupa Yeşil Mutabakatı yürürlüğe girdi, karbon sınırı mekanizması devreye alınıyor. Peki, Türkiye bu dönüşüme hazır mı? Sanayicimize bu dönüşüm için yeterli teşvik, teknoloji ve finansman sağlanıyor mu? Maalesef. Karbon vergileri kapıdayken bizim sanayicimiz hâlâ enerji verimliliği yatırımlarını kendi bütçesinden karşılamaya çalışıyor. Bu bütçede yeşil teknolojiye, döngüsel ekonomiye, temiz üretime anlamlı bir kaynak da ayrılmamış.

Yine, girişimcilik ekosistemine değinmek istiyorum. Genç girişimcilerimiz büyük potansiyele sahip ancak yatırımcı güveni zayıf, fon kaynakları sınırlı, hukuki belirsizlik sürüyor, devam ediyor. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, KOSGEB ve teknoparkları sadece bina yöneten kurumlar olmaktan çıkarmalı, nitelikli, sürdürülebilir, inovasyon merkezi hâline getirmelidir.

Kimileri fark etmiyor olabilir ama Türkiye'de inanılmaz bir ekonomik krizin tam ortasındayız. Biz istiyoruz ki sanayi politikamız üretimden yana, teknoloji politikamız bilimden yana, kalkınma politikamız insandan yana olsun. Cumhuriyetin 2'nci yüzyılında Türkiye'nin ihtiyacı beton değil bilgidir güç alan bir kalkınma modeli olmalıdır. Bu anlayışla kaynakların liyakatli kadrolara şeffaf ve hesap verilebilir biçimde aktarılmasını talep ediyor, gençlerimizin, sanayicimizin, bilim insanlarının yanında olduğumuzu bir kez daha vurgulamak istiyoruz.

Ayrıca, son olarak da Adana'yla ilgili bazı sorular sormak istiyorum. 2020 yılından günümüze Adana'da kaç sanayicinin ödemediği borcundan dolayı icra tebligatı gelmiştir? Yapılan tebligatların tutarı ne kadardır? Yine, 2020 yılından itibaren günümüze kadar kaç ağır sanayi tesisi vasfı taşıyan kaç işletmenin ödenmemiş elektrik ve doğal gaz borcu bulunmaktadır? Borç tutarları ne kadardır? Yine, Adana genelinde kaç sanayi tesisinin şirket ve KOBİ üzerine kayıtlı kurumsal kredi kartlarından üç dönem üst üste asgari ödemesi yapılmamıştır? Aynı şekilde, kaç şirket kullandığı kredisinin üç dönem üst üste taksitini ödeyememiştir?

Yine, son dönemde, Adana'mızda tekstille ilgili kaç fabrika ve atölye üretimlerini durdurup Mısır'a gitmiştir? Bununla ilgili bilgi alabilirsem memnun olurum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Reşat Karagöz, buyurun.

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, Bakan Yardımcıları ve sevgili bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2026 yılı bütçesini görüşüyoruz ama bu rakamların ötesinde konuşmamız gereken, Türkiye'nin üretim gücünün, bilimsel kapasitesinin ve genç beyinlerinin nasıl tükenme noktasına geldiğidir. Bugün binlerce genç mühendis, yazılımcı, araştırmacı bavlunu toplayıp başka ülkelere gidiyor. Bu insanlar aslında vatanlarını terk etmiyor, sadece

kendi vatanında gelecek göremediği için umudunu başka topraklarda arıyor. Bir ülke kendi evlatlarına umut veremiyorsa sürekli sözü edilen Millî Teknoloji Hamlesi" nerede diye sormak istiyorum sizlere.

Cumhurbaşkanı Erdoğan geçtiğimiz günlerde çıktı ve "AKP'den önce bu ülkede toplu iğne bile üretilmiyordu." dedi. Bu söz sadece tarih bilgisizliği değil cumhuriyetin sanayi mirasına yapılmış büyük bir saygısızlıktı. Bu ülke 1920'lerde Kayseri'de uçak üreten bir ülkediydi. Sümerbank, Etibank, şeker fabrikaları, Nazilli Basma Fabrikası, demir çelik tesisleri genç cumhuriyetimizin ülkemize bıraktığı kalelerdi ancak AKP bu sanayi kalelerini birer birer kuşattı, sattı ve yok etti.

Bakanlığınızla bağlı en önemli kurum olan TÜBİTAK bugün bilimin değil siyasetin gölgesinde. TÜBİTAK'ın reddettiği projeler Harvard'da, NASA'da, Avrupa'nın saygın merkezlerinde ödül alıyor. Gençlerimiz oralarda alkışlanıyor ama burada imkânsızlıklara mahkûm ediliyor. Bunun en temel sebebi, ciddi bir zihniyet problemi olması. Yıllardır Diyanet İşleri Başkanlığının gerisinde kalan Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bu yıl, ilk kez, Diyanetten 2 milyon lira fazla bütçe verilmiş ama bu farkın öyle büyük bir vizyon değil gelen eleştirilere ön alma çabasının ürünü olduğunu hepimiz görüyoruz. O aradaki 2 milyon lirayla belki makam aracınızın modelini yükseltebilirsiniz ama bir laboratuvar kuramazsınız Sayın Bakan. Yüksek teknoloji ürünlerinin ihracattaki payı bugün hâlâ yüzde 3,5 seviyesinde. 2002 yılına dönüp bakmaya zahmet ederseniz bu oranın yüzde 6 olduğunu göreceksiniz. Yani yirmi üç yılda ileri gitmek bir yana yüksek teknoloji konusunda dünyanın gerisinde kalmaya devam ediyoruz. Bu tablo "yüksek teknoloji hamlesi" söyleminin ne kadar içi boş bir propaganda olduğunu gözler önüne seriyor. Bakanlık hâlâ yıllardır tutturulamayan hedeflerden bahsediyor, dilek ve temennilerden farksız olarak yeni hedefler belirliyor. Sanayici sürekli değişen planlarla, yanlış öngörülerle yönünü şaşırılmış durumda; krediye ulaşamıyor, maliyetleri öngöremiyor, yatırım planlayamıyor, teşvik ve desteklerde maalesef adalet yok. Bazı firmalara kapılar ardına kadar açılırken diğerleri yıllarca bekletiliyor. Bugün Anadolu vilayetleri sanayinin üvey evladı hâline getirilmiştir. Amasya, Tokat, Çorum unutulmuş, zaten yetersiz olan yatırımlar büyük şehirlerde toplanmıştır.

Taşova ilçemiz organize sanayi bölgesine kavuşmayı hâlâ umutla beklemektedir. Merzifon OSB'de birkaç yıl öncesine kadar 7.100 kişi çalışırken bugün sayı 5 binlere kadar düşmüş durumdadır. Bir zamanlar ihracat yapmak için sıraya giren firmalar bugün konkordato ilan etmek için sıraya girmiştir. Üretim azalıyor, insanlar işsiz kalıyor ama bu topraklarda hâlâ umut var, hâlâ sorunların çözümü mümkün. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak biliyoruz ki bu ülkenin potansiyeli çok büyük; yeterli kaynak, doğru yere, bilime ve üretime aktarılın. Öncelikle, beyin göçünü durdurmak için liyakat temelli istihdam ve şeffaf AR-GE destek sistemi kurulmalıdır. Sanayiciye ucuz enerji ve uzun vadeli finansman imkânı sağlanmalıdır. Anadolu sanayi gelişim fonu kurulmalı, Amasya, Çorum, Tokat hattı gibi iller cazibe merkezi hâline dönüştürülmelidir.

TÜBİTAK ve kalkınma ajansları siyasetten arındırılmalı, bilimsel özerklik güvence altına alınmalıdır. Yüksek teknoloji ihracatını artırmak için üniversite-sanayi iş birliği gerçek bir devlet politikası hâline getirilmelidir.

Sayın Bakan, bu ülke üretmek istiyor ama üretim iradesi AKP Hükûmetinin vizyonuna takılıyor. Kaynak doğru yere aktarılmadıkça, bilim ve akıl yeniden merkeze oturtulmadıkça maalesef Türkiye kalkınamaz. Bunun sorumlusu millet değil çağa ayak uyduramamış, dünyanın gerisinde kalmış yirmi üç yıllık AKP iktidarındır. Yapılacak ilk seçimle birlikte bilim ve teknoloji temelinde aklın ve emeğin kazandığı bir Türkiye'yi inşa ederek kaybedilmiş yirmi üç yılımızı tekrar geri kazanacağız diyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, son konuşmacımız, Tekirdağ...

ORHAN SÜMER (Adana) - Sayın Muş, yine torpil yaptın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok, yine, aynı beş dakika ama anonsu da bırakın, ben yapayım.

Cumhuriyet Halk Partisi Tekirdağ Milletvekili Sayın İlhami Özcan Aygün, buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGÜN (Tekirdağ) - Sizin Bakanlık döneminizi, o dönemi mumla arıyoruz Sayın Bakanım; inanın, mumla arıyoruz. Hatırlıyorsunuz, Trendyol'un o kanununu geçirmeyen Bakanı ben buradan şükranla anıyorum ve takdirimi sunuyorum özellikle, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tarihe geçtik biz, tarihte öyle bir şey yok.

İLHAMİ ÖZCAN AYGÜN (Tekirdağ) - Ama unutmayınız, bu dönem geçti o kanun, Trendyol'u geçirdiler, onu da tarihe gömüyoruz, tarihe göndereceğiz; vallahi, bakacağız, onun da hesabını soracağız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGÜN (Tekirdağ) - Sayın Bakanım, rahat olalım, merak etme, şimdi torbadan çıkaracağım bir şeyler.

Sayın Bakan, Sayın Başkan ve değerli vekiller; 2026 bütçesi üretimden, sanayiden, kalkınmadan vazgeçilen bir bütçedir; tamamen bir fiyasko. AK PARTİ döneminde açık bir şekilde sanayi rafa kalkmış, sektörümüzde pek çok sanayi kolu adım adım çöküyor. İmalat sanayisinde son bir yılda 200 bin kişi işini kaybetmiş, her 100 tezgâhtan 26'sı artık üretim yapamıyor. Sektördeki kapasite kullanım oranı yüzde 74,2'de kaldı maalesef. Sanayinin gayrisafi millî hasıla içerisindeki payı 2021 yılında yüzde 22,1 iken 2024'e geldiğimizde yüzde 16,8'e düşmüş. 2025 yılının ilk altı ayında bu pay yüzde 15,9'a kadar gerilemiş. İmalat sanayisinin alt dallarına bakıyoruz, durum felaket. Tekstil, deri, giyim, ilaç sektörü, ekside; giyim yüzde 7 küçülmüş, deri sektörü yüzde 13 gerilemiş, ilaç sektörü ise yüzde 8 küçülmüş. Makine, otomotiv, mobilya sektörü büyük çöküşte. Kauçuk ve plastik sanayisi ise geriye doğru gidiyor. 2021 yılından sonra adım adım sanayinin çöktüğünü görüyoruz. AR-GE harcamaları açısından OECD ülkeleri içerisinde en alt sıralardayız. Beyin göçü veriyoruz, bir de sektör göçü veriyoruz artık; giyim, tekstil, deri, fabrikalarımız başka ülkelere göç ediyor. Tekstil ve giyim için Mısır önemli bir üs oldu. Çok ileride olduğumuz sektörlerimizi maalesef AK PARTİ'yle kaybettik. Bakanımız ise harika hayal satıyor. Van'da 3 milyonu aşkın koyundan elde edilen yapağıyı işleyecek, iplik ve keçe üreteceğini söylüyor. Fabrikaları kaçırmışsınız, şimdi "Karaman'ın koyunu sonra çıkar oyunu" gibi yine bilindik replikleri sunuyorsunuz.

Siz, doğal gaz da bulmuştunuz ama tarifeleri yukarı zıplattınız yine. Sizler Nasrettin Hoca fıkraları gibi oldunuz. Bilirsiniz, Nasrettin Hoca ahabından borç alır ama ödeyecek parası yoktur. Ahababı borcunu isteyince Hoca "Evin önüne çalı diktim, koyun sürüsü geçerken yünleri çalıya takılacak; bizim hanım da bu yünleri toplayacak, yıkayacak, tarayacak, eğirecek, dokuyacak; ben de

götürüp satacağım, onlarla da senin paranı ödeyeceğim." demiş. İlahi Bakanım, Nasrettin Hoca'nın kulaklarını çınlattınız. Sizi buradan kınıyorum.

Siz bütçenizde yönünüzü yine laf ebeliğine, ranta, inşaata çevirmişsiniz. 2026'da yatırımların yüzde 66,2'si konut, ulaştırmaya ayrılmış. Oysaki hepimiz biliyoruz ki sanayi büyümeden Türkiye büyüyemez. Bakan "koyun" diyor da bütçedeysen tarım var ne koyun var. Yıllık programa göre tarım yatırımlarına yüzde 1,5; eğitim yatırımlarınaysa yüzde 2,8 pay ayrılmış yani eğitim ve tarıma yatırım yapıyorsunuz, sonuç ortada; OECD içinde gıda enflasyonu en yüksek ülke biziz, eti en pahalı biz alıyoruz. Koyun eti yok ki koyundan iplik üreteceksiniz Sayın Bakan.

Eğitimdeki çöküş gençlerimizi vuruyor, yükseköğretim mezunları iş bulamıyorlar. Son dört yılda üniversite mezunlarının işsizler istihdam içindeki payı yüzde 26'dan yüzde 31'e çıkmış Sayın Bakan. O yüzden gençler çareyi yurt dışına kaçmakta buluyorlar. Daha önce ifade etmiştim, ASELSAN'daki çip uzmanlarımızı Hollanda'ya transfer ediyorlar. ASR firması bugüne kadar 4 bine yakın çip uzmanını buradan ithal etti ama biz hâlâ uyuyoruz. TÜİK araştırmasına göre en çok bilişim, iletişim teknoloji mezunları, mühendislik, imalat ve inşaat alanları ile doğa bilimlerinden mezun olanlar yurt dışına kaçıyorlar. Moleküler biyoloji ve genetik mezunları bu alanda yatırımımız olmadığı için yurt dışına yöneliyorlar.

Sanayide kalkınma yok, bunun sonucunda işsizlik artıyor, beyin göçü tetikleniyor; bunlar zincirleme birbirine devrediyorlar. Bütçedeki işsizlik yatırımlarının dağılımında da kendini gösteriyor. Seçim bölgem Tekirdağ'a baktığımızda, 2024 yılında ödediği her 100 liralık vergi karşılığında merkezî yönetimden 4,7 lira yatırım almışız, bu yılın ilk sekiz ayında ödediğimiz her 100 liralık vergi karşılığında 4,5 liralık yatırım almışız; ödediği vergiye göre yatırım alımında 81 il içerisinde 73'üncü sırada. Hayrabolu OSB'lerde hâlâ daha doğal gaz dışarıdan geliyor, Malkara OSB'ye dışarıdan geliyor. Bakarsınız Avrupa'da, vergi vermede önlerde ama hizmet alımında Tekirdağ yok.

Bu arada, Sayın Bakan, sizinle ve bazı vekillerimizle birlikte Vali Bey'i de ziyaret etmiştik, NATO Limanı'mızın olduğu bölgeyle ilgili bir yüksek teknoloji tesisinin oraya kazandırılması konusunda hemfikir olmuştuk ama bakıyoruz ki Cumhurbaşkanlığı'nın bütçesinde bu yeri özelleştirmeye almışlar. Ayıptır, insaftır; el insaf ya! Tekirdağ'a bu kadar acımasız olamazsınız. Oraya yine liman yapacaktıydınız; kime peşkeş çekiyorsunuz, ben merak ediyorum. Biz oraya yatırım istiyoruz, siz "liman" diyorsunuz. Getirin oraya, yüksek teknoloji fabrikalarını, baş tacı yapalım ama yeter. Asyaport, Ceyport, yanında Marport; 3 tane limanımız var, bir liman daha getireceksiniz, onu istemiyoruz. Orada işsizliğe çare bulacağınızı bekliyoruz sizlerden diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Zamanlı konuşma için Sayın Aygün'a teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, böylece bütün söz talepleri karşılanmıştır ve konuşma işi bitmiştir.

Artık soru kısmına geçiyoruz.

Şimdi, öncelikli olarak Komisyon üyelerine, sonra Komisyon üyesi olmayan sayın milletvekillerine söz vereceğiz.

Değerli milletvekilleri, on beş dakika süremiz var. Çok fazla talep olduğu için sizden istihdam -selamlamayı ben sizin adınıza topluca yapıyorum, teşekkürü de ben sizin adınıza topluca yapıyorum- lütfen doğrudan soruya girin. Sayın Bakan selamlamaya, teşekkürle gerek yok; ben hepsini yaptım, soruyu doğrudan otuz saniyede sorulmuş çünkü bütün milletvekillerinin sorularını karşılayalım; sizden ricam o.

Şimdi Sayın Kalaycı, buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Bakanım, Konya Cihanbeyli ilçemiz Türkiye'nin yüz ölçümü olarak en büyük ilçesi ve 50 bin nüfusu var ve organize sanayi bölgesini bekliyor. Yer tahsis falan da yapılmış ama yıllardır bir türlü devreye alınmadı. Şu anda Cihanbeyli Organize Sanayi Bölgesi kurulmasına ilişkin işlemler hangi safhada?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Sayın Bakanım, bu Çinli elektrikli araç üretici firmalarının son zamanlarda ülkemize bir ilgisi var. BYD Manisa'ya yatırım yaptı, şimdi Chery firmasının Türkiye'ye yatırım yapacağı söyleniyor; bununla ilgili de birkaç ilin adı geçti ama adı geçen iller arasında Adana yok. Sayın Bakanım, Adana'da 55 yıldır araç üretiliyor, Adana'da bunun yan sanayisi hazır, Adana Türkiye'nin en köklü sanayi illerinden bir tanesi. Diğer taraftan, Adana'da işsizlik yüzde 11,4; çevrede Osmaniye, Antep, Maraş, Kilis ve deprem bölgelerinde şu anda işsizlik artmış durumda. Bu araç firmasının Adana'ya yatırım yapması aynı zamanda işsizliğe de ilaç gibi olur.

Şunu sormak istiyorum: Çinli araç firmalarına ve diğer yatırım şirketlerine Adana'yı önerdiniz mi, Adana gündeminizde var mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kısacık, biraz uzun oldu.

Değerli milletvekilleri, lütfen daha kısa, milletvekillerinin hepsinin talebi var.

Sayın Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Teşekkür ederim.

"Kamu alımında yerli malı belgesi bulunan ürünlerin önceliklendirilmesi amacıyla merkezî bir yerli malı ödeneği oluşacak." dediniz. Bugüne kadar bu ödenekten ne gibi ve ne tutarda alımlar yaptınız?

Ülkemize doğrudan yabancı yatırımı yeniden çekebilmek için gayrimenkul alıp vatandaşlık verme dışında etkin bir strateji uygulamayı düşünüyor musunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Tanhan...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Bölgesel teknoloji uçurumunu azaltmaya yönelik özel bir eylem planınız var mı? Yine, GAP bölgesindeki sanayi yatırımlarının istihdam üzerindeki etkisini ölçüyor musunuz? Bir de kamu kaynaklarının kullanımı ve teşviklerin dağıtılmasında bağımsız denetim mekanizmalarının eksikliği nedeniyle ortaya çıkan kayırmacılık ve usulsüzlükleri önlemek adına herhangi bir önlem alıyor musunuz ya da böyle bir veri var mı elinizde?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Özlale...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Dijital göçebe vizesi hakkında bir çalışmanız var mı İçişleri Bakanlığıyla beraber?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğünde dış proje kredileri 14 milyar 301 milyon olmuş; bu, geçen yıl 1,9 milyarmış, çok muazzam bir sıçrama var; bunun 5,8 milyarı gayrimenkul sermaye üretim gideri. Ne düşünülüyor? 8,3 milyarı da yurt içi borç verme. İki yıldır hiç borç vermemişsiniz, bu yıl kime bu kadar borç vereceksiniz, mahiyetini... Bir de yatırım taahhütlü avans kredilerinin tamamlanma durumları nedir? Hangi firmalara, ne kadar kredi verilmiştir? Geri dönüşlerinde bir sıkıntı var mıdır? Hangi projeler için verilmiştir?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, Bakan Yardımcımız Oruç Bey'e de teşekkür ediyoruz, çok katkısı oldu ama şu anki aşamalarda hangi durumda ve ne kadar sürede hayata geçirebileceğiz, sormak istiyorum. Ilgın OSB, Akşehir büyüme sahası ve Yunak OSB konusunda bilgi rica ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Sayın Türker Ateş, buyurun.

TÜRKER ATEŞ (Bolu) - Sayın Bakanım tek sorum: SEGE kriterlerinde bir değişiklik söz konusu mudur, üzerinde bir çalışma yapacak mısınız?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Karagöz...

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Sayın Bakan, Bakanlığın görev tanımlarına baktığımızda, bölgesel kalkınma, sanayinin verimliliğini artırma, altyapı ve teknoloji yetkinliğini geliştirme gibi sorumluluklar bulunuyor ancak Anadolu'nun bazı bölgelerinde sanayi yatırımı hâlâ düşük düzeyde. Amasya özelinde 2026 yılında sanayi yatırımlarını artırmak için Bakanlığınızın özel hedefleri var mı? Amasya'mızın Taşova ilçesi yıllardır organize sanayi bölgesine kavuşmak için bekliyor. Bakanlığın planlamasında bu projeye dair bir gelişme var mı? Varsa Taşova hangi tarihte OSB'ye kavuşacak?

Sayın Bakan, TÜİK verilerine göre yurt dışına göç eden her 3 kişiden 1'i yükseköğrenim mezunu. Son beş yılda Türkiye'den ayrılan nitelikli mühendis ve bilim insanı sayısındaki artış ortada. Bakanlığınızın 2026 bütçesinde bu beyin göçünü tersine çevirmek için ayrılmış özel bir fon veya teşvik kalemi var mıdır?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Fırat...

CELAL FIRAT (İstanbul) - Sayın Bakanım, SSK prim desteği KOBİ şartına bağlı olduğu için çok az firma bunu kullanabildi, bunun KOBİ ölçeğinden, KOBİ şartından çıkarılması gerekiyor. Tekstil sektörü bu desteğin sürmesini, süresinin de uzatılmasını, şart aranmamasını, 2.500 TL olan prim desteğinin 8 bin TL olmasını talep ediyor; yoksa tekstil sektörü Mısra kayacak, sektör can çekiyor. Bunun önüne geçilmesi için herhangi bir çalışmanız var mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Durmaz...

KADİM DURMAZ (Tokat) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Tokat 3 büyük ovası, buna bağlı 8 ovayla kıymetli, verimli topraklara sahip. OSB'lerimiz de var ama ne acı ki hiçbir OSB'de arıtma yok, hâlâ iş yerleri açılıyor, büyüyor ama o kıymetli akarsular da OSB'ler aracılığıyla kirleniyor. Bir eylem planınız var mı, öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Uz...

RİDVAN UZ (Çanakkale) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çanakkale, Asya ile Avrupa'yı bağlayan önemli bir nokta, Türk'ün kalbinin attığı yer. Çanakkale'yle ilgili, sanayi ve tarım fuarlarının en fazla yapıldığı ve bölgesel olarak da en büyük fuarlarından bir tanesini her sene gerçekleştiriyoruz. Oradaki hem sanayicinin hem tarım işiyle uğraşan insanlarımızın ortak bir arzusu var: Bandırma Limanı'na kadar gelen bir tren istasyonu var; bu, Çanakkale'ye kadar gelmeli ve sanayicinin yüzü gülmeli diye bir çalışmanız var mı, sormak isterim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Arpacı...

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Tekstil sektörü hakkında bilgiler vermiştim. Bir kez daha uyarmak istiyorum, tekstil sektörü bittiğinde, bu ülkede 11 Şubat gibi sosyal, ekonomik deprem olur Sayın Bakanım, Türkiye'nin kadın istihdamı biter. Bir eve iki maaş girmezse evdeki çocuk okula gidemez, o evde, o mahallede huzur biter. Fabrikalarda çalışması zorunlu engelli, hükümlü vatandaşlarımız, hemşirelerimiz, iş güvenliği uzmanlarımız, doktorlarımız işsiz kalır. Bütçenizde yaklaşık 40 milyar TL'lik bir artış var. Bu artışı özellikle imalat sektörü için, imalat sanayisi sektörü için ve özellikle yeşil dönüşüm için harcamanızı özellikle istirham ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Türkeş Taş...

AYYÜCE TÜRKİŞ TAŞ (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de Adana'da faaliyet gösteren -biliyorsunuz, Adana da üniversite şehri aynı zamanda, 3 tane üniversite var- teknoloji geliştirme bölgeleri hangileri ve burada kaç firma faaliyet gösteriyor, bunu öğrenmek istiyorum. Aynı zamanda, Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesinde bir teknopark açmayı veya onu desteklemeyi düşünür müsünüz? Öyle talepleri var. Bu teknoparklarda faaliyet gösteren firmaların kaç tane yüksek teknoloji üretimi yapıyor ve Bakanlığınızın AR-GE ve İnovasyon Destek Programı kapsamında Adana'da desteklenen proje sayısı ve tutarı nedir?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karaca...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Geçtiğimiz yıllarda aylık olarak yayınlanan teşvik belgeleri artık ilan edilmiyor, hangi patrona ne teşvik verildiği Bakanlıkça gizleniyor. Neden gizliyorsunuz bu belgeleri? Antep'te neredeyse tüm vekilleriniz patron. Kendileri, sorunca çok alınıyorlar, kızıyorlar, size soracağım o yüzden: Antep'in şirket sahibi AKP'li vekillerine son beş yıl içinde hangi teşvikleri verdiniz, toplamı ne kadar bu teşviklerin?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Tahtasız...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Bakan, Çorum'a planlanan demir yolu hattında Organize Sanayi Bölgesi ve yük merkezine iltisak hattı yer alacak mı, alacaksak kapsamı ve finansmanı ne şekilde olacak? Devlet Demiryolları yatırımında hangi yıl öngörülüyor? Özellikle Organize Sanayimizin şu anda arıtma tesisi yok. Bu arıtma tesisi bir an önce yapılacak mı? Derinçay'da artık balıklar rahatlıkla yüzebilecek mi?

Bu iktidar döneminde kaç tane fabrika satıldı, kaç tane fabrika açıldı, bunu öğrenmek istiyoruz. Biz de Togg üretiyoruz ama Togg Almanya'da Türkiye'den daha ucuz, bunun sebebi nedir acaba?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aygun...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Bakanım, öncelikle Ergene Nehri'ni biliyorsunuz, sanayi baş tacı diyoruz ama tarımın merkezi olan Trakya'daki kirlenmenin de başında sanayi yer alıyor. Derin deşarj sistemi projesi vardı, maalesef derin deşarj projesinde de sonuç alınamadı çünkü arıtmalar acaba çalışacak mı, merak ediyorum. OSB'lerin bu konuda kredi taleplerini karşılayacak mısınız?

Diğer bir konu da İYİ Parti Tekirdağ Vekilimiz Sayın Selcan Hanım'ın sorduğu PAKOP, hakikaten, mahkemeden durdu. Siz, mahkeme kararlarına karşı gelerek oradaki PAKOP'u yapmayı düşünüyor musunuz, merak ediyoruz çünkü tarımsal sit alanı Tekirdağ su fakiri olduğu hâlde ve tarımsal sit alanında, Ergene su havzasında bu PAKOP'un yapılması, bana göre, tarımın hançerlenmesi, suya karşı yapılacak en büyük darbe. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Erbaş...

AHMET ERBAŞ (Kütahya) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, Kütahya'da mevcut 6 Organize Sanayi Bölgemiz var, hepsi de dolu. Özellikle Zafer Organize Sanayi Bölgesi de hızla gelişmekte. Ben, yeni dönemde, Bakanlığınız olarak ilime vereceğiniz müddeleri merak ediyorum. Bu konuda Kütahya'yla ilgili bir çalışmanız var mıdır?

Sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Türkoğlu...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Teşekkür ediyorum.

Bir soru, bir de düzeltme yapacağım. Konuşmamla alakalı Sayın Ateş'in yapmış olduğu düzeltme doğrudur. Sadece şunun bilinmesini istiyorum: 31 Ekim tarihli Sözcü gazetesinde bu geniş bir haber olarak bu satıştan ve Türkiye İhracatçılar Meclisi Başkanı Sayın Gültepe'nin firmasından bahsedilme teyidi; biz de bu kaynağa dayanarak bunu paylaştık.

Sorum şudur: Bursa'da 17 tane Organize Sanayi Bölgesi var. Bu 17'ncisi Kestel Soğuksu da ileri teknoloji sanayi bölgesi. Bununla alakalı mahkeme kararı verdi durdurmayı ancak hâlen orada faaliyetler var. Buraya müdahale edecek misiniz?

Teşekkür ediyorum

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, böylece soru talepleri karşılanmıştır.

Şimdi, Sayın Bakana gün içerisinde ve az önce sorulan sorular, görüş, eleştiri ve temenniler için cevap hakkını kullanması için otuz dakika süre veriyorum.

Buyurun Sayın Bakanım.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANİ MEHMET FATİH KACIR - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben, öncelikle, gün boyunca görüşmelere sundukları kıymetli katkılar için tüm partilerin değerli milletvekillerine teşekkür ediyorum.

Sadece bu görüşmelerde değil, arzu ettikleri her zaman, parti ayrımı gözetmeksizin, hem bizlerin hem tüm bürokrat arkadaşlarımızın da kapısı onlara açıktır. Bakanlığımızın faaliyetleriyle ilgili, yürüttüğümüz çalışmalarla ilgili her türlü bilgiyi kendileriyle her daim paylaşmaya hazırız. Aynı zamanda, kendilerinin önerilerini, tekliflerini, eleştirilerini de doğrudan dinlemeye her daim hazır olduğumuzu hatırlatmak istiyorum.

Tabii, gün boyu zannediyorum 50'den fazla milletvekilimiz söz aldılar. Herkes kendi bakış açısıyla Türk sanayisinin gelişimini, Türkiye'nin daha ileri düzeylere erişebilmesini tarif ettiler, kendi önermelerini bizlerle paylaştılar. Biz kendilerinin paylaşımlarından da en ileri düzeyde istifade etme gayreti içinde olacağız.

Ben yanıtlarımı mümkün olduğunca konu bazlı olarak toparlamaya çalışacağım. Son bölümde de il bazlı olarak eğer vakit kalırsa cevap vermeye çalışacağım. Kalan hususları da inşallah yazılı olarak yine sayın milletvekilleriyle paylaşmaya gayret edeceğim.

Şimdi, çokça üzerinde konuşulan hususlardan biri sanayimizin üretim düzeyi, aynı zamanda teknoloji düzeyi, verimlilik düzeyi ve istihdamın artıyor ya da azalıyor oluşu. Sanayi Üretim Endeksi'miz, tekrar hatırlatmak istiyorum ki en son açıklanan ağustos ayı itibarıyla yıllık yüzde 7,7 artış gösterdi fakat Üretim Endeksi değerlerine uzun dönemli perspektiften bakmak gerektiği görüşüne iştirak ediyorum. Bu nedenle şunu önemsiyorum: Son dönemde dünya sanayi üretiminde ve değer zincirlerinde majör değişim unsuru pandemi olmuştur. Dolayısıyla, ülkelerin sanayi üretim performanslarını değerlendirirken pandemi öncesi nokta ile bugünkü nokta arasındaki farkları değerlendirmek sağlıklı bir yaklaşım olacaktır. Dolayısıyla, ilk sunumumda da ifade ettiğim hususu bir kez daha hatırlatmak istiyorum. Biz ihracatının yüzde 40'tan fazlasını Avrupa Birliği ülkelerine yapan bir ülkeyiz, Avrupa pazarının içinde olan bir ülkeyiz. Dolayısıyla kendimizi en doğrudan mukayese edebileceğimiz ülkeler aslında Avrupa ülkeleridir. Bakınız, pandemi öncesiyle kıyasladığımızda, Almanya'nın sanayi üretimi 2020 Ocakla bugünü kıyasladığımızda yüzde 14,7 aşağıdadır. İtalya yüzde 6,9, Fransa yüzde 3,3, İspanya hâlen yüzde 0,5; 2020 Ocak ayındaki üretim düzeyinden aşağıdadır. Türkiye'de sanayi üretimini ise 2020 Ocak ayıyla kıyasladığımızda yani pandemi öncesi seviyeye kıyasladığımızda yüzde 30,6 yükselmiştir. Türkiye, son dönemde sanayileşme kabiliyetini artırmış bir ülkedir. Yine bu yıl özellikle sanayi üretimi ve ihracatında hangi gelişmeleri yaşadığımızı bir kez daha hatırlatmak istiyorum ki ocak-eylül döneminde imalat sanayisi ihracatımız bir önceki yılın aynı dokuz aylık dönemine göre yüzde 4,3 yükselmiş, 189,5 milyar olarak gerçekleşmiştir.

Peki, teknoloji seviyemiz gerçekten ilerledi mi, ilerlemedi mi? Ben sabahki sunumumda bir rakam paylaşmıştım, yaklaşık 10 milyar dolar olan imalat sanayisi ihracatımızın 2002'den bugüne 108 milyar dolara, yüksek ve orta yüksek teknoloji imalat sanayisi ihracatımızın 2002'den bugüne 10 milyar dolardan 108 milyar dolara yükseldiğini ifade etmiştim. Oranlara baktığımızda ise 2002'de yüzde 28,5 olan bu oranın 2024'te yüzde 40,2 seviyesine, şu anda, son on iki ay itibarıyla yüzde 42,7 seviyesine yükseldiğini görüyoruz. Elbette şunun farkındayız: Bu arada, son on iki aylık yüksek teknoloji ihracatımız... Yani bazı milletvekillerimiz orta yüksek teknolojiyi çok dikkate almadan yorum yaptılar, yüksek teknoloji odaklı yorum yaptılar. Onlar için özellikle ifade etmek istiyorum, yüksek teknoloji ihracatımız da tarihî zirve noktadadır, yıllık 9,6 milyar dolara erişmiştir. Bu, "Yapacak işimiz kalmadı." anlamına elbette gelmiyor, hep beraber daha çok çalışacağız, AR-GE'ye, inovasyona daha fazla yatırım yapacağız, girişimcimizin önünü daha fazla açacağız ve inşallah bu rakamları çok daha ileri seviyelere çıkaracağız.

Şimdi, verimlilik meselesine bakacak olursak, bir sayın milletvekilimiz -belki ben eksik anlamış olabilirim, görüşmeler sonrasında bizzat da soracağım kendisine ama- "2002'den bugüne Türkiye'nin toplam faktör verimliliği sabittir." dedi. Tabii, ben buna şaşırdım. Zira toplam faktör verimliliğimizin bu dönemde endeks değeri olarak 83,7'den 108,9'a çıktığı bir gerçek ve bu, her yıl yüzde 1'lik ilave toplam faktör verimliliğinden elde ettiğimiz kazanımı tarif ediyor. Dolayısıyla, bu anlamda, özellikle son dönemde de bu kazanımın devam etmekte olduğunu da hatırlatmak isterim.

Tabii, etki değerlendirme çalışmalarımız gündeme geldi. Verdiğimiz teşvikleri takip edip etmediğimiz, bunlarla hangi yatırımlar kapsamında ne kadar teşvik kullanıldığını izleyip izlemediğimiz sorgulandı. Bizim Bakanlığımızda kurmuş olduğumuz bir Girişimci Bilgi Sistemi var. 4 milyon girişimin tüm verilerini biz Bakanlıkta tutuyoruz. Hazine ve Maliye Bakanlığından, Ticaret Bakanlığından, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından, bakanlığımızın bağlı, ilgili tüm kurumlarından; TÜBİTAK'tan, KOSGEB'den, Türk Patentten, velhasıl, bir işletmenin hem yatırımlarını hem performansını takip edebileceğimiz tüm verileri Girişimci Bilgi Sistemi'mize alıyoruz ve çok yoğun şekilde etki değerlendirme faaliyetleri yapıyoruz ve her yıl biz sayın milletvekillerimizle, şu kartlarla, bu etki değerlendirme çalışmalarının neticelerini bizzat paylaşıyoruz. Dolayısıyla, bu çalışmalar bizim yürüttüğümüz faaliyetlerin ülke ekonomisine kazanımını bize tarif ediyor ve nihayetinde veri bazlı politika geliştirme imkânı sağlıyor. Bu konuda da sayın milletvekillerimizi bilgilendirmek istedim.

Şimdi, tabii, özellikle hazır giyim, tekstil sektörlerinde yaşanan istihdam kaybıyla ilgili bazı sayın milletvekillerimiz değerlendirmelerde bulundular. Bu konuyu etraflıca aslında konuşmak gerekir. Kısıtlı zamanda belki her şeyi çok detaylı konuşma imkânımız olmayacak ama arzu ederlerse sayın milletvekillerimiz de sadece bu konu özelinde de bir araya gelebiliriz. Biz bir kere her daim sektörle, sektör temsilcileriyle, hem emekçilerimizle hem yatırımcılarımızla bir aradayız, hem ben Bakan olarak hem tüm bürokratlarımız hem de ilgili kurumlarımızla çok sık işletme ziyaretleri yapıyoruz. Bakın, biz, bu yılın ilk on ayında 100 binden fazla işletmeyi KOSGEB'deki çalışanlarımız aracılığıyla bizzat yerinde ziyaret ettik ve her biriyle anketler yaptık. Özellikle emek yoğun sektörlerde istihdamı korumaya yönelik politikalar konusunda sahadan topladığımız doğrudan verilerle politikalarımızı inşa etmeye gayret ediyoruz.

Şimdi, burada birinci mesele şudur: Bizim hiçbir sektörü gözden çıkarmamız söz konusu değil. Biz bu sektörleri ülke olarak kolay elde etmedik. Onlarca yılın emeğiyle, gayretiyle bu sektörler bugünlere geldi ve bugün hazır giyimde, tekstilde Türkiye dünyanın en önemli üreticileri arasındadır, hâlen de öyledir. Bakın, hâlen de...

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Artık değil Başkanım.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Sizler de paylaştınız rakamları, 1 milyona yakın kardeşimiz bu sektörlerde istihdam edilmektedir. Dolayısıyla, bizim bu sektörleri gözden çıkarmamız asla bahis mevzusu değildir.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Üç ay içinde 150 bin eksi var Başkanım.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Müsaade buyurursanız ben tamamlayayım.

Şimdi, istihdam kaybı yaşanıyor mu, nerede yaşanıyor? Buna detaylıca bakmamız lazım. Bakın, biz, il bazlı duruma baktığımızda, bu sektörlerde, 2023'ten bugüne yani son dönem -sizlerin de adreslediğiniz dönem olarak tarif ediyorum- Batman'da istihdam artışı var, Bingöl'de istihdam artışı var, Mardin'de istihdam artışı var, Siirt'te istihdam artışı var, Şırnak'ta istihdam artışı var. Demek ki Türkiye'nin tüm vilayetlerinde durum aslında aynı değil. Biraz daha büyük şehirlerimizde, Marmara Bölgesi'nde, Ege Bölgesi'ndeki şehirlerimizde bu sektörlerde istihdam kaybı yaşanırken özellikle Doğu Anadolu'da, Güneydoğu Anadolu'da bizim de çokça teşvik verdiğimiz yatırımlarda hâlen istihdam artışları devam etmektedir.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Diyarbakır'da, Batman'da düşünüyor.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Bu, Türkiye'nin önünde bu konuda hâlen geniş bir fırsat penceresi olduğunu gösteriyor. Bakın, coğrafyamız... Ben, bunları istişare etmek için anlatıyorum, samimi olarak sizlerle istişare etmek için anlatıyorum, kamera var diye konuşmuyorum yani.

Coğrafyamız, istikrara, huzura kavuşukça ben inanıyorum ki Doğu Anadolu illerimizde, Güneydoğu Anadolu illerimizde bu alanda yapılacak yatırımların önü çok daha açık olacaktır. Dolayısıyla, biz, Bakanlık olarak bu konuda birkaç politikayı eş zamanlı olarak devreye aldık. Birincisi, özellikle istihdam teşviklerini "6'ncı bölge illeri" dediğimiz, "cazibe merkezi illeri" dediğimiz bölgelerde daha ileri seviyelere çıkardık.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Biz ne olacağız Sayın Bakan?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - On iki yıl olan sigorta primi işveren paylarının süresini on dört yıla çıkardık. On yıl sigorta primi işçi paylarını hâlen biz ödüyörüz.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Biz kapatalım.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Aynı zamanda, ilk kez teşvik sistemimizde bu yıl mayıs ayında yaptığımız değişiklikle yurt içinde taşınan yatırımlara yine istihdam teşviklerinden yararlanma imkânı getirdik. Yani 1'inci bölge illerinden 4, 5, 6'ncı bölge illerine taşınan bir yatırım âdeta sıfır yatırım gibi yine istihdam teşviklerinden yararlanma fırsatına sahiptir. Dolayısıyla, arzumuz, aslında bu sektörlerin ülke içinde makul bir hızla yer değiştirmesini sağlamaktır. Bu OSB'lerimizi geliştirerek, altyapılarımızı kurarak ve istihdam teşviklerini, yatırım teşviklerini sunarak bu sektörlerin geleceğe taşınmasını amaçlıyoruz. Tabii, bunun yanında, hep ülke genelinde bu sektörlerde istihdamı korumayı da önceliklendirdiğimiz için geçtiğimiz yıl KOSGEB aracılığıyla bir İstihdamı Koruma Programı başlattık. KOBİ ölçeğindeki işletmelerimize, hazır giyim, tekstil, deri ve mobilya sektörlerindeki işletmelerimize geçtiğimiz yılın son üç ayında, 2024'ün son üç ayındaki ortalama istihdamlarını korumaları koşuluyla bu yıl boyunca her bir istihdam ettikleri çalışan için aylık 2.500 lira doğrudan destek ödemelerini yapıyoruz. Bunun yanında, önümüzdeki dönemde, 2026 yılı itibarıyla, bunun ölçeğini daha da genişletmeyi değerlendiriyoruz. İnşallah, Meclisimizdeki bir kanun teklifi Genel Kurulda da onaylandıktan sonra, kanunlaştıktan sonra önümüzdeki yıl biz bu teşvikleri sektörlerin büyük ölçekli firmalarını da kapsayacak şekilde yaygınlaştıracacağız.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Bir müjde bekliyoruz Sayın Bakanım, söyleyin, açıklayın burada. Ne vereceksiniz?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Şimdi, burada, istihdamı korumak bizim önceliğimiz. "Bunu bütün firmalara verelim, hiçbir koşul vermeden verelim." demeyi aslında verimlilik açısından doğru bulmuyoruz fakat bu sektörler için önemli bir başka mesele de elbette AR-GE ve tasarım yetkinliklerinin gelişmesidir, Türkiye'nin hazır giyimde, tekstilde marka değerinin yükselmesidir.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Mardin'de 1 fabrika açılırken burada 5 fabrika kapanıyor.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Bu anlayışla tekstil sektöründe faaliyet gösteren 76 AR-GE ve 53 tasarım merkezine bugüne dek 13 milyar liranın üzerinde destek sağladık.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Markalar Mısır'a gidiyor Sayın Bakanım!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Mobilya sektöründe faaliyet gösteren 15 AR-GE merkezimiz ve 14 tasarım merkezimiz var. Bunlara da 2,9 milyar lira destek sağladık. Deri sektöründe faaliyet gösteren 1 AR-GE merkezimizde 173 milyon lira, aynı zamanda teknoparklarımızda hazır giyim ve tekstil alanında faaliyet gösteren 59 firmaya da bugüne dek 6,5 milyar lira destek sağladık. Yani şunu yapmaya çalışıyoruz: Bir yandan bu sektörde markalarımız AR-GE ve tasarım yetkinlikleriyle güçlensin, bir yandan biz makul yöntemlerle bu sektörlerde istihdamı korumayı başarabilelim ama orta, uzun vadede de bu sektörleri ülkemizin farklı illerinde yeniden kümelendirerek daha fazla yol almayı başaralım.

Tabii şunu da vurgulamak istiyorum ki bu sektörlerin dışındaki sektörlerde yine pandemi öncesiyle kıyasladığımızda çok ciddi istihdam artışları elde ettik. Bakın, gıda imalatında yüzde 25, içecek imalatında yüzde 30, yine ağaç-ağaç ürünleri imalatında yüzde 20, kâğıt-kâğıt ürünleri imalatında yüzde 23, kimyasal imalatında yüzde 35, temel eczacılık imalatında yüzde 26, kauçuk, plastik imalatında yüzde 23, diğer metalik olmayan minerallerin imalatında yüzde 31, ana metal sanayi imalatında yüzde 27, fabrikasyon metal ürünleri imalatında yüzde 27, bilgisayar, elektronik ve optik ürünleri imalatında yüzde 41, elektrikli teçhizat imalatında yüzde 28, yine motorlu kara taşıtları imalatında yüzde 32, makine ekipman imalatında yüzde 28, mobilya imalatında yüzde 25 pandemi öncesiyle kıyasladığımızda artış kaydettik. Dolayısıyla, aslında imalat sanayisinin genelinde bir istihdam problemi olduğunu söylemek rakamlarla bağdaşmayan bir yaklaşım olur fakat istihdamı korumamız gereken sektörlerde de üzerimize düşeni yapmaya devam edeceğiz.

Enerji maliyetleri zikredildi. Bunlarla ilgili de sadece kısa bir bilgi vermek istiyorum. Bakınız, şu anda Türkiye'de elektrik tüketim maliyetleri Türk sanayicisi için Avrupa'nın pek çok ülkesinin yüzde 30'u ila yüzde 50'si düzeyindedir yani pek çok Avrupa ülkesinde elektrik maliyetleri sanayicilerde bizim sanayicimizin ödediği maliyetin 2 ila 3 katıdır. Yine, doğal gaz için de durum benzerdir, pek çok Avrupa ülkesinde sanayiciler Türk sanayicisinin ödediği doğal gaz faturasının 2-3 mislini ödemektedir.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Sayın Bakanım, sanayide rakibimiz Çin, Avrupa değil!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Dolayısıyla, biz elektrik ve doğal gaz maliyetleri açısından sanayicimizin rekabet gücünü korumayı önceliklendiriyoruz.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Avrupa'yla kıyaslamayın; Hindistan'la, Çin'le kıyaslayın; ne alakası var? Sanayide rakibimiz Çin oldu, Hindistan oldu; Avrupa değil ki!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Tabii, teşviklerle ilgili yapılan birkaç eleştiriye cevap vermek istiyorum. Amiyane tabirle, affınıza sığınarak söyleyeceğim; teşviklerin yandaşlara verildiği iddia edildi bazı milletvekillerimiz tarafından. Biz hiçbir teşvikte teşvik için başvuran firmanın, o firmanın ortağının siyasi görüşünü, dünya görüşünü bilmeyiz, ona bakmayız; bizim bütün sistemimiz objektif kriterlerle çalışmaktadır. Bizden teşvik alan sanayicilerimiz her siyasi görüşten olabilirler.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Sayın Bakanım, ilk icraatınız, ilk teşvikiniz siyasi oldu, lütfen.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Firma ya da proje sayılarında azalma var, daha fazla teşvik, daha fazla...

ŞEREF ARPACI (Denizli) - İlk icraatınız siyasi oldu, partinizden bir milletvekiline oldu, 50 milyon dolar aldı, tam 50 milyon dolar verdiniz Sayın Bakanım.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Siz niçin beni dinlemiyorsunuz? Ben sizi dinledim, siz niçin beni dinlemiyorsunuz?

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Ama algı yapıyorsunuz, algı yapıyorsunuz.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Ya, gerçekleri duymaya niçin tahammülünüz yok?

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Bunlar mı gerçek?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Tabii bunlar gerçek.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - "126 bin tane iş yerini bizzat ziyaret ettim." demeniz mi gerçek?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Şimdi, daha az firmaya daha fazla teşvik verildiğini iddia edenler oldu. Şimdi, burada...

ŞEREF ARPACI (Denizli) - 126 bin tane iş yerini nasıl ziyaret ettiniz? Ya, böyle bir şey olur mu!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arpacı, Sayın Arpacı, lütfen...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Biz teşvik sistemimizde...

ŞEREF ARPACI (Denizli) - 126 bin iş yeri Sayın Başkanım, 126 bin tane iş yerini ziyaret etmiş Sayın Bakan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Teşvik sistemimizde...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakan, bir saniye...

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Nasıl ziyaret ettiniz iki buçuk senede 126 bin tane iş yerini? Sizin sunumuzda var. Bu mu gerçekler?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, Sayın Arpacı...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Beyefendi, siz niçin beni dinlemiyorsunuz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arpacı, böyle ama lütfen...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Ben sizi sabahtan beri dinliyorum.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Yani sadece on dakika konuştum, lütfen. Algı yapıyorsunuz, bir tane soruya cevap verin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; bakın, 58 milletvekili konuştu; bakın, 58 milletvekili konuştu; bende var hepsi.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ya, adamın canı yanıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aygun...

Bakın, bir saniye arkadaşlar...

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Benim değil, Türk milletinin canı yanıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Böyle bir müzakere yapamayız ama.

Şimdi, gün içerisinde değerlendirmeler yapıldı, şimdi Sayın Bakan cevap verecek, ondan sonra takdir milletin değerli arkadaşlar.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, sektör batıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tahtasız, teşekkür ediyoruz.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Şimdi, açılan, kapanan şirket sayıları ifade edildiği için sadece rakamları vereceğim ben, takdiri yine saygıdeğer milletvekillerine bırakacağım. Bakın, 2024 yılında imalat sanayi, kapanan firma sayısı 6.449, kurulan firma sayısı 17.634. 2025 yılının ilk dokuz ayı imalat sanayi, kapanan firma sayısı 3.999, kurulan firma sayısı 11.428. Yani bir meseleyi ele alırken rakamları herkes bir yerinden tutup da dar bir çerçevede değerlendirme yaparsa biz doğruya erişemeyiz. Dolayısıyla, bu rakamların hepsini tafsilatlı değerlendirmek gerekir.

"Türkiye'de AR-GE yok mu? AR-GE yeteri kadar yapılmıyor mu?" sorusuna aslında sunumumda yanıt vermeye çalışmıştım. Bakınız, 2002 yılında Türkiye'de AR-GE harcamaları 1,2 milyar dolardı. Geçtiğimiz yıl Türkiye'de AR-GE harcamaları 19,9 milyar dolara geldi yani 17 misline yakın bir artış kaydettik. 2002-2023 döneminde 47 OECD üye ve gözlemci ülkesi arasında satın alma gücü paritesi doları cinsinden AR-GE harcamasını en çok artıran 2'nci ülkeyiz. Özel sektörümüzün AR-GE harcamalarındaki payı yüzde 20'lerden yüzde 65'lere çıktı. Yani yıllık 300 milyon dolar seviyesinden 13 milyar dolara, yaklaşık 43 misline çıktı Türk özel sektörünün yaptığı AR-GE harcaması. Bizim AR-GE teşviklerimizin özel sektörün AR-GE harcaması içindeki payı -2009 istatistiğini yayımladı TÜİK- yüzde 13 iken 2024'te yüzde 25'e yükseldi.

Burada teknik bir konuya değinmek istiyorum. Bizim AR-GE'ye ayırdığımız kaynağın tamamını doğrudan bütçe rakamlarında göremeyebilir saygıdeğer milletvekillerimiz; bunun önemli bir kısmı şirketlerin yaptığı AR-GE faaliyetleri karşısında elde ettikleri vergi indirimleridir. Dolayısıyla, kamunun AR-GE'ye verdiği toplam desteği sadece kurumsal bütçede görme imkânınız olmayabilir ama şunu ifade etmemiz lazım ki 2024 yılında AR-GE merkezleri ve teknoparklarda sağladığımız AR-GE desteği bu vesileyle 150 milyar liraya erişmiştir. Ayrıca, önümüzdeki yıl TUBİTAK eliyle de AR-GE'ye 2026 bütçesinde 58,5 milyar lira kaynak ayıracağız. Zaten Türkiye'de AR-GE olmasa, inovasyon olmasa makine ihracatımız 2 milyar dolardan 28 milyar dolara çıkabilir miydi? Otomotiv ihracatımız 2 milyar dolardan 37 milyar dolara çıkabilir miydi? Savunma, havacılık ihracatımız 250 milyon dolardan 8,4 milyar dolara çıkabilir miydi? AR-GE olmadan bu eserler ortaya çıkabilir miydi? Dolayısıyla, hepimizin yapılan çalışmaların farkında olmasında yarar görüyorum.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Oran olarak 2002'nin gerisindesiniz.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Şimdi, yine bu alanda yürütülen çalışmaların hepimizce kıymetinin bilinmesinin milletimizin de bir beklentisi olduğunu saygıdeğer milletvekillerimize hatırlatmak isterim. Zira bir sayın

milletvekilimiz, belki maksadını aşan bir ifadeyle KAAAN uçağının motorlarının yurt dışından tedarik edilmekte olduğundan bahisle "KAAAN'ın çöp olduğu anlaşıldı." şeklinde bir ifadede bulundular. Ben, bunun...

RİDVAN UZ (Çanakkale) - Niye yalan söylüyorsunuz Sayın Bakan? Hiç yakışıyor mu size?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Ben gerçekten böyle not ettim.

RİDVAN UZ (Çanakkale) - Ben böyle bir cümle kullanmadım.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Peki, ben yanlış anladıysam kusura bakmayın.

RİDVAN UZ (Çanakkale) - "Bu beş yıllık propagandanız çöp oldu." dedim, "KAAAN çöp oldu." demedim.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Peki.

Tamam, o zaman KAAAN'ın Türkiye için çok kıymetli olduğu konusunda hemfikiriz. KAAAN, tıpkı diğer savunma sanayisi sistemlerimiz gibi bizim iftihar kaynağımızdır. Biz savunma sanayisinde işimizi şöyle yaparız: Bir kere, biliriz ki savunma sanayisinde parasını ödesek dahi pek çok sistemi, alt sistemi, teknolojiyi başka ülkelere tedarik etmekte sorunlar yaşayabiliriz. Bugün sorun olmayan bir tedarik, yarın sorun hâline gelebilir. Savunma sanayisi böyle bir alandır, stratejik bir alandır. Dolayısıyla, biz sistem geliştirme süreçlerine başlarken bir yandan sistemi ortaya çıkarırken bir yandan da tüm kritik alt sistemleri, çekirdek teknolojileri yerli ve millî imkânlarla geliştirme sürecini başlatırız ve nihayetinde de bugüne kadar attığımız bu adımlarla geçtiğimiz dönemde bize verilmeyen seyir füzelerinin turbo jet motorlarını biz şimdi yerli ve millî olarak geliştiriyoruz, üretiyoruz. Helikopterlerimizin motorlarını yerli ve millî olarak geliştiriyoruz, üretiyoruz. İHA'larımızın, SİHA'larımızın motorlarını yerli ve millî olarak geliştiriyoruz, üretiyoruz. Ataletsel ölçüm birimlerini yerli olarak geliştiriyoruz. Radar altimetre alıcılarını yerli olarak geliştiriyoruz. Küresel konumlama sistemlerini yerli olarak geliştiriyoruz. KAAAN'ın pek çok kritik alt sistemini, görev bilgisayarını, uçak yönetim sistemlerini yerli olarak geliştirmenin yanında, motorunu da Allah'ın izniyle yerli olarak, millî olarak geliştiriyoruz ve inşallah, KAAAN, gün gelecek, yerli motorumuzla da uçacak. Şu andaki prototiplerimiz yurt dışından tedarik ettiğimiz motorlarla uçuyor ama biz her halükârda bu stratejik sistemin motorlarını da az önce örneğini verdiğim diğer stratejik sistemlerimizde olduğu gibi, diğer stratejik alt sistemlerimizde olduğu gibi yerli ve millî olarak geliştirme sürecini başlattık.

Tabii, bilimsel çalışmalarımız çok değerli. 2002 yılında Türkiye'de 9 bine yakın bilimsel yayın vardı, 2024 yılında bu sayı 52 bini aştı. Son beş yılda dünyada en fazla bilimsel yayın üreten ülkeler arasında 17'ncilikten 14'üncü sıraya yükseldik. Atıf sayılarıyla ilgili bazı şeyler söylendi, orada bir bilgi eksikliği olabileceğini düşünüyorum. Türkiye adresli yayınların atıf sayılarında, 2020 yılından 2024 yılına kadar 2 kata yükselen bir artış oldu ve bu dönemde 2022-2024 döneminde 676 bin Türkiye adresli yayınların aldığı atıf sayısı var. Etki değeri açısından da son beş yılda -özellikle son dönemi örnek vermek gerektiğini düşünüyorum- ilk yüzde 25'lik dilimde yer alan dergilerdeki Türkiye adresli yayınların oranı yüzde 24'ten yüzde 37'ye yükseldi. Yine, son beş yılda Türkiye'nin uluslararası iş birlikli yayın sayısı da yüzde 38 arttı. Türkiye'den araştırmacıların yer aldığı uluslararası iş birlikli yayınların alan ağırlıklı etki değeri 2024 yılında 1,60 değerine ulaşarak dünya ortalamasının ve 1,29 olan G20 ortalamasının oldukça üzerinde bir performans sergiledi.

Bu beyin göçü, tersine beyin göçü meselesi çokça konuşuluyor. Ben, aslında konuşmamda uzunca Lider Araştırmacılar Programı, Genç Araştırmacılar Programı ve benzeri pek çok adımla yurt dışındaki insan kaynağını Türkiye'ye kazandırmak için yürüttüğümüz çalışmaları anlatmıştım. Sadece somut bir örnek vereceğim, zikredildiği için özellikle o şirketin sayılarını aldım, sizinle de paylaşmak isterim. ASELSAN'daki çalışanlarımızın yurt dışına gittiği ifade edildi. Bakın, 2025 yılında ASELSAN'dan 43 çalışanımız farklı nedenlerle yurt dışına gitmiş. Peki, aynı yıl yurt dışından ASELSAN'a kaç kişi gelmiş? Yurt dışından ASELSAN'a 112 uzman gelmiş. Hangi ülkelere geldiğini de ben bizzat alayım şirketten, sizlerle paylaşayım. Yine, Yetenek Transferi Programı'mızda şimdiye kadar 4.600 teknoloji uzmanını yurt dışından getirdik. Bu astronot ve bilim misyonumuzun niçin eleştiri konusu olduğunu anlamakta gerçekten güçlük çekiyorum. Ben şöyle bir teklifte bulunmak istiyorum Saygıdeğer Başkanım...

CAVİT ARI (Antalya) - O kadar parayla ne elde ettiniz Sayın Bakan, onu söyleyin?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Bugüne kadar 600'den fazla astronot farklı ülkeler tarafından uzaya gönderildi. Bizim astronotumuz da bilimsel deneyler yapmak üzere uluslararası uzay istasyonuna gitti, çok sayıda bilim insanımızın ortaklaşa çalıştığı projeleri orada yürüttü. Hem bilim konuşacağız hem teknoloji konuşacağız ama hem de bazılarımız astronot programından rahatsız olacak; bu, dünyanın hiçbir yerinde olmaz.

CAVİT ARI (Antalya) - Seçim malzemesi yapılmasından rahatsızsınız.

NİLĞÜN ÖK (Denizli) - Astronot seçim malzemesi olur mu ya?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Samimi olarak söylüyorum, şöyle yapalım: Sizler uygun gördüğünüz bir vakitte astronotumuzu... Bakın, astronotumuz şimdiye kadar...

CAVİT ARI (Antalya) - Seçim öncesi kapı kapı dolaştırdınız.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Bakın, 650...

CAVİT ARI (Antalya) - Seçim malzemesi yaptınız ya!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Siz niçin beni dinlemiyorsunuz Sayın Milletvekili?

CAVİT ARI (Antalya) - Ne faydası oldu?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Siz niçin beni dinlemiyorsunuz? Beni niçin dinlemiyorsunuz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Şimdi, astronotumuzun yaptığı...

CAVİT ARI (Antalya) - O kadar para harcadınız, ne elde ettiniz?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Astronotumuzun yürüttüğü çalışmalar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, sakın olun.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Siz niçin beni dinlemiyorsunuz?

CAVİT ARI (Antalya) - Milyarlarca lira para harcadınız be, seçim malzemesi yaptınız! Hikâye...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Demagoji yapmayın ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, sakın olun! Arkadaşlar, bakın, bir saniye... Değerli arkadaşlar...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Bana ek süre vermenizi istirham ediyorum Sayın Başkanım.

Ben kimsenin sözüne bu şekilde bağırarak müdahalede bulunmadım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, bir saniye...

CAVİT ARI (Antalya) - Astronot kıyafeti giydirdiniz, okul okul gezdirdiniz, başka da bir işe yaramadı.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Niçin bağıriyorsunuz Sayın Milletvekilim, niçin bağıriyorsunuz? Niçin beni dinlemiyorsunuz?

CAVİT ARI (Antalya) - Dinliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Bağıriyorsunuz.

CAVİT ARI (Antalya) - Astronot sizin şovunuzdan başka bir işe yaramadı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

Değerli arkadaşlar, bir saniye...

CAVİT ARI (Antalya) - Seçim öncesinde okul okul gezdirdiniz, seçim malzemesi yaptınız, şov yaptınız!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, ben ara vereceğim.

Bir saniye değerli arkadaşlar...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Cavit Arı'yı kınıyorum!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar, böyle bir şey yok! Söz vermiyorum.

İSMAIL GÜNEŞ (Uşak) - Bu konuya şahidim, son derece hassas davrandı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlar; bir saniye...

İSMAIL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Bakanım, çok hassas davrandı bu konuda.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Herkes rahatladı mı arkadaşlar?

Bir saniye arkadaşlar, değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlar; bir durun, bir saniye...

Değerli arkadaşlar, bakın, ara veriyorum; ara verir vermez hemen kesiyorsunuz, devam etsenize kardeşim ben ara verince.

Ben ara veriyorum, tartışma hemen kesiliyor. Böyle bir şey yok ya! Tartışacaksanız ara vereyim, gidip bir kahve içeceğim. İki tarafa da söylüyorum.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Sayın Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, bir saniye...

Biz gidince niye tartışmayı kesiyorsunuz? Tartışın, istediğiniz kadar tartışın. Ya, buradayken...

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Sayın Başkan, muhatap sizsiniz...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayır, değerli arkadaşlar, ondan değil, bir saniye...

Soruları sorduk, astronot meselesine geldik, dileyen Uzay Ajansına gitsin, astronot kıyafetlerine baksın etsin, incelesin.

Uzay alanı varsa, o çekimsiz alan varsa oranın denemesine katılsın. Bilmiyorum, var mı bizde? Ama lütfen, meramımızı bir dinleyelim, bitirelim şu işi. Lütfen...

CAVİT ARI (Antalya) - Böyle bir gelişime karşı değiliz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Meramınız anlaşılmıştır.

CAVİT ARI (Antalya) - Böyle bir gelişimin siyasi malzeme yapıp okul okul şov malzemesi yapılmasına karşıyız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Meramınız anlaşılmıştır.

Sayın Bakan, devam edin.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Müsaade eder misiniz Sayın Milletvekilim. Ben sizi bir kez daha bilgilendirmek isterim.

Biz, astronot programını cumhuriyetimizin 100'üncü yılı için, 2023 için planladık. Astronotumuzun misyonu da 2023 yılı kasım ayında icra edilecekti. Aslında, biz, 29 Ekim haftasını çok arzu ediyorduk.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Yarım saatlik bir süre verirsiniz...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok, şöyle...

Arkadaşlar, bir saniye...

Sayın Bakan, biz buradan gidince yarın sabah yine 10.00'da buradayız. Şimdi, Komisyon üyesi olmayan arkadaşlar, akşam beşte geliyor, biz onda buraya geliyoruz.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Yılda bir kere geliyorlar Sayın Başkanım, daha sık gelsinler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, ben ne yapayım, Tüzük'ü değiştirin, her hafta getirin arkadaşlar, o benim elimde değil, değiştirin Tüzük'ü.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Tüzük'ü değiştirmeye gerek yok, Komisyonumuz davet etse gelirler herhâlde Sayın Başkanım.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Sayın Başkan, ben on beş dakika bile konuşamadım henüz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - On dakika veriyorum.

Buyurun Sayın Bakan.

Gerisini yazılı cevap verin.

Buyurun.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Şimdi hızlıca anlatayım: 2023, Cumhuriyetimizin 100'üncü yılı, milletçe ortak gururumuz. 29 Ekim haftasında bu misyonun icra edilmesini çok arzu ettik fakat fırlatma programına ancak Kasım

ayı olarak girebildi fakat biliyorsunuz, takip edenleriniz vardır, bu fırlatmalar hava koşullarından ya da başkaca teknik sebeplerden ötürü erteleniyor. Hatta hatırlarsanız, nihayetinde ocak ayında gerçekleşen fırlatma da geri sayım esnasında bir gün daha ertelendi biz de oradayken. Dolayısıyla 2024 yılının başında bu misyon icra edilmiş oldu. Biz, ne seçim planıyla bunu yaptık ne başka bir niyetle yaptık. Yapmayın Allah aşkına! Seçim için olacak olsa 2024 martında yerel seçim oldu; o günden bugüne bizim astronotlarımız 500'den fazla program yaptı. Seçim mi var 2024 marttan bugüne kadar?

Bizim bir derdimiz var Sayın Milletvekilim, bakın, sizin evlatlarınız, bizlerin evlatları, torunlarımız, istiyoruz ki biz, onlar başkaca ülkelerin çocuklarının kurabilecekleri hayaller olduğu gerekçesiyle, uzaydan, yüksek teknolojiye kendilerini uzak hissetmesinler. Bilsinler ki bu milletin çocukları da bu alanlarda hayaller kurabilir, kendilerini geliştirebilir ve devletleri Allah'ın izniyle onların önünü açar.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Bu milletin çocukları MESEM'lerde ölüyor Sayın Bakan.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Dolayısıyla, lütfen, bu konuyu artık polemik malzemesi hâline getirmeyiniz. Ama benim size teklifim şudur: Komisyon olarak ne zaman arzu ederseniz, biz hem astronotlarımızı hem bu misyonun parçası olan tüm bilim insanlarımızı bir araya getirelim, sizin Komisyonunuza yürütülen çalışmalarla ilgili detaylı bilgi versinler kendileri. Tabii, biz, bu misyondan sonra ne yapıyoruz?

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, geçen seneki sunumunuzda vardı, bu sene hiç değinmediniz.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Bir saniye Sayın Milletvekilim, lütfen...

Biz ne yapıyoruz? Uluslararası uzay istasyonu yenileniyor. Kendi sanayimiz bu yenileme projelerinde bir endüstri paydaşı olabilir mi, biz uzay istasyonunun farklı modüllerini üretebilir miyiz? Bu misyon vesilesiyle bu konularda uluslararası iş birlikleri geliştiriyoruz. Dolayısıyla Türkiye'nin önünde atılan her bir adım yeni ufuklar açıyor.

Çip meselesi gündeme geldiği için çok kısaca bilgi vereceğim Sayın Başkan. Hâlihazırda biz TUBİTAK'ta akıllı mühimmatlarımızın fotodedektör çiplerini üretiyoruz. Yine, Ankara'da ASELSAN-Bilkent ortaklığında AB Mikro Nano şirketimiz galyum nitrür çipleri, yüksek frekanslı çip ihtiyacını karşılamak üzere savunma sanayimize üretiyor. Yine, ODTÜ MEMS'te MEMS tabanlı sensörler ve RF projeleriyle pek çok paydaşa hâlihazırda hizmet sunuyoruz. Hedefimiz, öncelikle TUBİTAK'ta bir endüstriyel üretim safhasına geçmek, aynı zamanda da HIT-30 Programı vesilesiyle büyük ölçekli bir çip üretim yatırımını Türkiye'ye kazandırmak.

Yapay zekâ çokça zikredildi. Aslında konuşmamda söylemişim, bir yandan işlemci kapasitemizi büyütüyoruz. ARF, merhum Cahit Arf'in ismini verdiğimiz bir süper bilgisayarımız var. Onun kapasitesini bu yıl 3 katına çıkardık. Avrupa Birliğinde dünyanın en büyük süper bilgisayarlarına ortak olduk. Bu işlemci kapasitesinden yapay zekâ geliştiricilerin yararlanmasının önünü açtık. HIT programında hem veri merkezi hem yapay zekâ çağrılarını çıktık. Hedefimiz, 250 megavat olan veri merkezi kapasitesini 1 gigavata yükseltmek. Bununla beraber, özellikle veri yönetişimini ve Türkiye'nin verisinin Türkiye'de kalması ve Türk yapay zekâ geliştiriciler tarafından işlenmesini çok önemsiyoruz; inşallah önümüzdeki dönemde bu konuda kararlılıkla adımlarımızı atmaya devam edeceğiz.

Zikredilen bir konu olduğu için bilgi vermek istiyorum, daha önce medyada da konu oldu. Biz otomotiv sektöründe yeni nesil teknoloji yatırımlarını önceliklendiriyoruz. TOGG bizim bu alanda attığımız en stratejik adımdır ve TOGG'a sahip çıkmaya, TOGG'u desteklemeye devam ediyoruz. Bunun yanında, yeni yatırımları Türkiye'ye kazandırmak için de gayret gösteriyoruz. BYD yatırımı da bunlardan biridir, Chery'nin yapmasını hedeflediğimiz bir ön anlaşma imzaladığımız yatırım da bunlardan biridir. İstiyoruz ki yeni nesil araç teknolojilerinde lider markalar Türkiye'de yatırım yapsınlar ve bunlara mevzuatımız ne öngörüyorsa o çerçevede teşvikler sunuyoruz. Tabii ki mevzuatımızda pek çok tedbir de öngörüldü, bu firmaların yükümlülükleri var, sorumlulukları var. Biz ilk defa teşvik veriyor değiliz, ilk defa otomotiv sektörüne teşvik veriyor değiliz, ilk defa gümrük vergisi ve benzeri teşvik enstrümanlarını kullanıyor değiliz, Türkiye bu konuda çok uzun yıllar içinde tecrübe kazanmış bir ülke. Bizim iktidarlarımız döneminde de Türkiye'de üretilen otomobil sayısı 5 misline çıktı. Dolayısıyla bu alanda yeni teknolojileri Türkiye'ye kazandırmak için gayretlerimizi sürdüreceğiz.

Tabii, bölgeler arası gelişmişlik farklarıyla ilgili bazı hususlar çokça dile getirildi. Ben burada birkaç şey söylemek istiyorum. Bir: Son yirmi iki yılda bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltma yönünde ciddi bir mesafe katettik. En yüksek kişi başı gelire sahip bölgemiz ile en düşük kişi başı gelire sahip bölgemiz arasındaki fark 4,8 kattan 4,1 kata kadar düştü ama daha gidecek çok yolumuz var. İnaniyorum ki terörsüz Türkiye'yi gerçekleştirdikçe, bölgemizde huzuru, güveni sadece Türkiye'de değil, komşularımızla birlikte inşallah tahkim ettikçe önümüzdeki dönemde Türkiye'nin bölgeler arası gelişmişlik farklarını çok daha hızlı şekilde daha iyi bir düzeye indirmiş olacağız.

Somut neler yaptık, birkaç örnek vereyim, somut örnek istendiği için söylüyorum. Bakın, Van'lı tekstil üretim üssü hâline getirdik, Doğu Anadolu Kalkınma Ajansımızın yürüttüğü projelerle 41 tekstil fabrikası kurduk, 7 bine yakın istihdam sağladık. Doğu Karadeniz'de turizm sektörüne odaklandık. Bakın, son yirmi yılda Doğu Karadeniz'de ziyaretçi sayısı yaklaşık 3 katına yükseldi. Şanlıurfa'da ayakkabı sektöründe 24 hazır fabrika binası yaptık. 2013 yılında 11 kişi çalışıyordu Şanlıurfa'da ayakkabı sektöründe, geçtiğimiz yıl 4.200'den fazla istihdam sağlandı. Göbeklitepe'nin hikâyesini dünyaya tanıttık.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Suriyelilerin payı ne kadar?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Bakın, üst örtü ve yürüyüş yollarıyla birlikte Göbeklitepe artık dünya çapında bir turizm merkezi. 2018 yılında 80 bin kişinin ziyaret ettiği Göbeklitepe'yi şimdi yılda 800 bin kişi ziyaret ediyor. Göbeklitepe UNESCO Kalıcı Miras Listesi'ne girdi.

Adıyaman'da badem üretimini başlattık. 2014'te 1.500 ton olan badem üretimi, 15 kat artarak 24 bin tona erişti ve badem üretim miktarında 1'inci oldu.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yandı, yandı.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Bademle sanayinin ne alakası var?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Yine Şırnak'ta 2014'te 2 bin ton olan yer fıstığı üretimi 18 kat arttı, 36.500 tona yükseldi. Trakya Tohum AŞ'yi kurduk, ilk yerli, millî hibrit ayçiçeği tohumunu ürettik.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Alakası yok, alakası yok!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Şehirlerimizi uluslararası ağlara dâhil ettik. Nevşehir'i Uluslararası Seramik Rotası'na, Hatay ve Afyonkarahisar'ı gastronomi alanında UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na ve Kırşehir'i yine müzik alanında UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na dâhil ettik.

Yerel Kalkınma Hamlesi Programı'nı çok önemsiyoruz. Ben Van'daki bir konuyu örnek verdim, nedense bazı milletvekillerimizin hoşuna gitmemiş olabilir.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Her şeyi konuştuk, bir Malatya'yı konuşmadık! Malatya üvey evlat!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Ama biz açıkçası koyun yapağısından katma değerli ürün üretimi meselesini küçümsemiyoruz. Bakın, bu konuda da hâlihazırda çıktığımız çağrıya 2 proje başvurusu geldi 1,9 milyar lira yatırım ve 160 istihdamla.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Koyun yok, koyun kalmadı Sayın Bakan, hayvancılık bitti, haberiniz yok herhâlde! İthalatla mı yapacaksınız bu işi!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Bakın, İlhami Bey, Sayın Milletvekilim, 1 kilo ham yün 30 ila 50 lira ediyor, 1 kilo temizlenmiş yün 100 ila 120 lira ediyor...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Hayvancılık bitti, hayvan kalmadı bu ülkede! Büyükbaş kalmadı! Yapmayın ya!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - ...1 kilo iplik 300 ila 500 lira ediyor, 1 kilo saf lanolin 1.000 lira ediyor. Dolayısıyla biz her bölgede atığından diğer başlıklarda ekonomik potansiyel taşıyan her ürüne yatırım yaparız.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Nilgün Vekilim, tezgâhlar kapalı diye ağlama, Van'a gidelim, oradaki ipliklerden dokursunuz kumaşları!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Ha, yüksek teknolojiye de yaparız, katma değerli ürünlere de yaparız. Şanlıurfa'da selüloz, selüloz bazlı kimyasal ürünler; Hakkâri'de çinko, kurşun izabe tesisi, Şırnak'ta asfaltitin gazlaştırılması...

ŞEREF ARPACI (Denizli) - 300 bin kişi işten çıkmış, orada 10 bin kişi işe girdi diye sevinecek miyiz bu işe!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - ...Gaziantep'te yüksek teknoloji tekstil makineleri üretimi de benzer şekilde Yerel Kalkınma Hamlesi Programı'mızda desteklediğimiz başlıklar.

Bakın, Doğu Anadolu'da, Güneydoğu Anadolu'da teknoparkları merak eden bir sayın milletvekilimiz vardı, bilgi vermek için söyleyeceğim. Doğu Anadolu'da 6 ilde, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 5 ilde olmak üzere 12 teknoparkımız var bugün. Bunlardan sadece 2'si henüz aktif değil, Bingöl ve Adıyaman'daki teknoparklarımız. Diğer teknoparklarımızda Doğu Anadolu Bölgesi'nde 432 firmamız, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde de... Yine buradaki toplam sütunu koymamış arkadaşlar. Harran Üniversitesi Teknoparkta 58, Gaziantep Üniversitesi Teknoparkta 188, Gaziantep OSB Teknoparkta 83, Dicle Üniversitesi Teknoparkta 75 ve Batman Üniversitesi Teknoparkta 31 firmamız aktif olarak faaliyetlerini sürdürmekte.

Yine GAP'la ilgili birkaç istatistiği sizlerle paylaşmak istiyorum. 2002 yılında yapılan, tamamlanan ana kanal uzunluğu 233 kilometre iken 2024 yılında bu rakam 1.496 kilometreye ulaştı GAP projesinde. Sulamaya açılan alan 2002 yılı sonunda 198 bin hektarken 2024 yılı sonunda 675 bin hektara ulaştı, 93 bin hektar alanda da inşaat çalışmaları devam ediyor. Dolayısıyla GAP projesi bizim en önemli kalkınma projelerimizden biri olmayı sürdürüyor. Bu konuda da kararlılıkla çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Yine yenilenebilir enerjiyle ilgili birkaç istatistik paylaşmak istiyorum. Bakınız, enerji üretim kapasitemizin yüzde 42'si bugün GES ve RES'lerden oluşmakta. GES'lerde kurulu gücümüz 24, RES'lerde 14 gigavatı açtı. 2002'den bu yana 28 gigavat GES, 17 gigavat RES yatırıma teşvik belgesi düzenledik. Böylelikle sanayimizin yeşil dönüşümünü hızlandırıyoruz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Size o yeşil dönüşüm firmalarının kaçınılmazlığı? Süreniz bitmek üzere, hâlen ağzınızı açıp bir kere "işçi" demediniz!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - İki hususu özellikle ifade etmek istiyorum: Medyaya yansıdığı hâliyle muhtemelen...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ne söylüyorsunuz onunla ilgili, süreniz bitmeden cevap duymak istiyoruz buradan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Mikrofon kapansa da verebiliriz süre.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Yazılı cevap alırsınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Sayın Bakanım, mikrofon kapansa da cevap verebilirsiniz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Biz buradayız Sayın Başkan, Bakanı dinlemek istiyoruz, tek bir kelime bile bu sorulara cevap vermedi, bekliyoruz cevaplarımızı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, bir saniye... Değerli arkadaşlar... Değerli milletvekilleri... Değerli arkadaşlar, değerli hazırun, saygıdeğer milletvekilleri... Şimdi, değerli arkadaşlar, burada...

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Ne demek yazılı... Yazılı hiçbir şey gelmiyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ya, 500 soruya nasıl cevap versin?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Allah Allah! Allah Allah! "Nasıl cevap versin?"

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ne demek "Nasıl cevap versin?"

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Buraya 500 danışmanla geliyorlar ya, ne olacak?

VELİ AĞBABA (Malatya) - "500 soruya nasıl cevap versin!"

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Patronlara verdiğiniz her türlü teşviki anlattınız, 7 milyon sanayi işçisine ilişkin bir cümle kurmadınız, bir cümle! Kayıtlara geçsin diye söylüyorum, 7 milyon sanayi işçisi için hâlen bir cümle kurmuş değilsiniz! Size, bahsettiğiniz firmaların çekip gittiğini söyledik, cevap vermiyorsunuz, hâlâ yatırımdan bahsediyorsunuz!

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Çalışma Bakanına sorun onları.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Emekçilerimiz için, biz onların alın terinin karşılığını almaları için elimizden geleni yapıyoruz. Emekçilerimiz, işçilerimiz bizim baş tacımız. Her ne yapıyorsak, kime ne teşvik veriyorsak bu ülkenin insanı için yapıyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, değerli milletvekilleri... Değerli arkadaşlar...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Kârı patronlara, ölüm işçiye kalıyor; ne diyorsunuz bunun için?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Sayın Bakanım, görüyorsunuz ki... Bir saniye... Değerli arkadaşlar, bizim...

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Onlardan parayı alın bakalım ne yapıyorlar?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Paralarını alamadılar işçiler!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, ya, hem soruyu soruyoruz hem cevabı veriyoruz. Ya soruyu soralım ya cevabı alalım, ikisi birlikte olmaz ki!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Çünkü cevap cevap değil!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi biz soruyu sorduk, Sayın Bakan da cevabını versin ama eğer diyorsanız ki "Biz hem soruyu sorup hem cevabı veriyoruz." Ben de bitireyim, uzatmayalım, sabah gene geleceğiz çünkü.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Evet.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, anlaştık mı? Beş dakika daha toparlasın Sayın Bakan. Sizden rica ediyorum, tamam...

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Yeni başladık, dinciz daha!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sayın Başkan, "baş tacımızdır" kelimesi dışında bir şey duymak istiyoruz, iletebilir misiniz Sayın Bakana.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, sayın milletvekilleri, siz sordunuz, kayda girdi, şimdi Sayın Bakan da cevap versin, şu işi bitirelim. Rica ediyorum, herkes yerinden bir soru sormaya kalkarsa işin insicamı bozulur.

Evet, Sayın Bakan, beş dakika veriyorum, toparlayın.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Biz yatırımlardan bahsettiğimizde, teşviklerden bahsettiğimizde bu ülkenin insanının istihdam edilmesinden, iş sahibi olmasından, aş sahibi olmasından bahsediyoruz. Biz bu istihdam teşviklerini vererek bu ülkenin insanının refahını artırmaya gayret ediyoruz; alın terinin, akıl terinin karşılığını alması için çaba gösteriyoruz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Allah Allah, size rakamlar verdik Sayın Bakan, artan refah falan yok!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Dolayısıyla ne konuşuyorsak bu ülkenin emekçisi için konuşuyoruz.

Şimdi, iki konu var, bunlar medyaya yansıyan konular. Medyaya yansıdığı hâliyle zannediyorum sayın milletvekillerimiz haberdar oldukları için belki daha net bilgi verme ihtiyacı ortaya çıktı. Birincisi: Bu bir firma, kişisel verilerin ihlaline ilişkin bir soruşturma kapsamında zikredilen bir firma. "Bu firma TEKNOFEST'te ödül almış." denildi ve "Veri güvenliği kategorisinde ödül almış." denildi. Öncelikle biz TEKNOFEST'te veri güvenliği kategorisinde bir ödül vermedik. Bizim TEKNOFEST'te 60'tan fazla organizasyonumuz, yarışmamız var. Bunlardan bir tanesi Uluslararası Buluş Fuarı. Bu Buluş Fuarı'na hem Türkiye'den hem dünyanın dört bir yanından firmalar başvuruyorlar ve firmalar patentleri varsa o patentleriyle birlikte başvuruyorlar ve o patentleri değerlendirilerek bu firmalara sembolik ödüller veriliyor ki daha fazla firma fikrî mülkiyet geliştirsün, patent geliştirsün. Söz konusu firma da... Bu yıl Uluslararası Buluş Fuarı'nda 11'i özel ödül, 65'i altın madalya, 115'i gümüş madalya, 125'i bronz madalya olarak 305 firmaya biz bu teşvik madalyalarını vermişiz fikrî mülkiyet sahibi oldukları için. Şimdi, bu firma da bronz madalya alan firmalar arasında. Biz bir firmanın patent almış olmasını tescil ederek onun hiçbir suça asla bulaşmayacağına elbette kefil oluyor değiliz. Patent sahibi, fikrî mülkiyet sahibi bir firma bir suça bulaşmışsa o, yargının konusudur, yargı onun gereğini yapar. Biz firmaların bütün hukuki süreçleriyle ilgili bir çalışma yürütmüyoruz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hayır, hayır, ihale...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Ona da geleceğim, ona da geleceğim.

Bu firma bir çalışmasıyla ilgili patent almış, bu patent vesilesiyle de Uluslararası Buluş Fuarı'na katılmış.

Yine, bir başka şahıstan bahsediliyor, bu şahsın firmasının ihale aldığından bahsediliyor filan. Şimdi, bir kere, sorgulanan şahıslardan birinin irtibatlı olduğu bir şahıs, zikredilen şahıs. Fakat onun firması yani onun sahip olduğu firmanın kamudan ihale alması söz konusu değil. Ya nedir? Bir teknoparkta faaliyet gösteren, 42 kişinin çalıştığı bir firma var, Türkiye'de bir teknoparkta faaliyet gösteriyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, doğrudan teminle vermişsiniz, doğrudan teminle!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Bu firma uluslararası iş yapma çabası içinde ve kendi ifadesiyle de yurt dışındaki çalışmalarında danışman olarak görevlendirdiği bir kişinin adı bu hukuki süreçlerde sorgulanan şahıslardan biriyle irtibatlı olarak zikrediliyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - PRODAFT Siber Güvenlik Teknolojileri Şirketi.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Bu firma da diyor ki: "Bu kişi Türkiye'de herhangi bir görev üstlenmedi. Bizim firmamızda hissesi bulunmuyor. Danışman olarak görevliydi. Biz de onun danışmanlığına son verdik." Ayrıca bu firmanın yazılımı bizim Bakanlığımızın herhangi bir altyapısında çalışıyor filan değil, sadece kendi bünyesinde çalışan bir uygulaması var ve bu uygulamayla rapor hizmeti sunuyor. Yani bizim herhangi bir verimize Bakanlığımızın sistemlerine bağlanarak bu firma erişebiliyor değil.

OKAN KONURALP (Ankara) - Yani ihaleyi verdiniz, vermişsiniz ihaleyi.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - İhale verildi mi, verilmedi mi? Bu kadar uzatmaya gerek yok.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Evet. Verildi mi, verilmedi mi?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Tekraren söylüyorum: Sorgulanan şahıs, onun sahip olduğu firma Bakanlığımızdan ihale almış değil.

VELİ AĞBABA (Malatya) - PRODAFT Siber Güvenlik Teknolojileri Şirketi, 795 bin TL'lik ihale almış.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Sorgulanan şahsın irtibatlı olduğu söylenen bir kişi var. Onun sahip olduğu bir firma da Bakanlığımızdan ihale almış değil.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Biz size açık açık firma ismi veriyoruz. Bu almış mı, almamış mı?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - O kişinin yurt dışı projelerinde danışmanlık yaptığı bir firma, Türkiye'de zaten 42 kişiyle çalışan ve hâlen bugün yine faaliyetlerini sürdüren bir firma.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Aynı firmadan mı bahsediyoruz?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Dolayısıyla, burada konunun çarpıtılmaya çalışıldığı çok açıktır.

VELİ AĞBABA (Malatya) - PRODAFT firması...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Tabii, tarıma dayalı sanayi yatırımları ifade edildi. Biz özellikle tarım ürünlerinin katma değerli ürünlere dönüşmesini önemsiyoruz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Soruya cevap vermiyorsunuz.

OKAN KONURALP (Ankara) - Şu anda siz bizimle dalga geçiyorsunuz. Sen ihaleyi vermişsin Sayın Bakan, hiç lafı çevirme.

VELİ AĞBABA (Malatya) - İhale olsa iyi, doğrudan temin.

OKAN KONURALP (Ankara) - Doğrudan teminle vermişsin. Niye açıklama yapmadın on gündür? Niye biz sorunca yarım yamalak cevap veriyorsun?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, kifayetimüzakere...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Soruya cevap ver.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, o zaman dinleyin. Bir saniye, değerli arkadaşlar, böyle müzakere olmaz. Arkadaşlar, bakın, böyle müzakere olmaz. Şimdi, herkes bağırsa böyle, bu şekilde ben...

OKAN KONURALP (Ankara) - Böyle yanıtla böyle müzakere olur Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yani şimdi bağırarak bir ses kirliliği ortaya çıkıyor, kimse kimseyi anlamıyor. Dolayısıyla "Buna cevap verdi, vermedi." Şimdi izah ediyor.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Başkanım, onlar kendilerine uygun cevap bekliyorlar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, Sayın Açıkkanı, bir saniye.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Doğruları söylüyor, işinize gelmiyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Şirketin ismini veriyoruz. "Evet" veyahut da "Hayır." Bizimle ne alakası var?

OKAN KONURALP (Ankara) - Vermiş, vermiş.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlioğlu, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan bununla alakalı açıklama yaptı, diyor ki: "Bu firmayla alakalı bizim verdiğimiz bir iş yok." Bak, ben dinliyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Anlamadığınız için de birkaç kez tekrarlıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - "İrtibatlı olduğu bir firma, onunla alakalı da bir iş vermedik." diyor.

OKAN KONURALP (Ankara) - Yalan söylüyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Biz şirketin ismini söylüyoruz. İhale almış mı, almamış mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Verin belgeyi.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Çarpıtma şudur...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Biz bir dinleyelim, bir saniye...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Bir tutuklu var, sanki biz o tutuklunun şirketine iş vermişiz gibi bir çarpıtma yapılıyor. Böyle bir şey söz konusu değil.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Bu kadar ya! Daha nasıl açıklasın!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, arkadaşlar...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - O tutuklunun irtibatlı olduğu ifade edilen birisi var.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Biz ondan bahsetmiyoruz, isim veriyoruz.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Ya, siz niye beni dinlemiyorsunuz?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bir şey anlatsan...

OKAN KONURALP (Ankara) - Çünkü doğruyu söylemiyorsun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Verdin mi, vermedin mi?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Ben hakikaten anlamıyorum sizi ya! Ya, nasıl vereceğim daha. Yani inanılmaz bir şey ya. Şu anda bahsedilen tutuklu kişinin firmasının bizim Bakanlığımızla hiçbir işi yok.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Biz onu demiyoruz.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - O tutuklu kişinin irtibatlı olduğu söylenen birisi, tamam, onun da sahibi olduğu bir firmanın bizimle bir işi yok.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Tamam, danışman olduğu firma.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Onun uluslararası projelerde danışmanlık yaptığı söylenen bir şirket var. Bu şirket Türkiye'de, 42 kişi çalıştırıyor bir teknoparkta.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Verdiniz mi, vermediniz mi?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANİ MEHMET FATİH KACIR - Ve hâlen halihazırda bu şirket çalışmalarına devam ediyor. Biz bu şirketten bir hizmet alıyoruz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hah, onu söyle.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANİ MEHMET FATİH KACIR - Ama bu hizmet de haddizatında bizim herhangi bir altyapımıza bu şirketin erişimi vasıtasıyla yapılmıyor. Bu şirket kendisi kendi altyapısıyla hazırladığı bir raporu bize sunuyor, konu bundan ibaret.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - E, milleti böyle ilişkiler yüzünden hapse attınız ya!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Biz bir soru sorduk, cevabını bir saattir veremedin, yarım saattir eveleyip geveliyorsun.

OKAN KONURALP (Ankara) - Sen Paul McGrath'ın şirketine o ihaleyi verdin, o İngiliz'in çalıştığı firmaya ihale verdin; lafı çevirme, sen o ihaleyi verdin. Vermemiş olsan tezip yayımlardın. Bir haftadır yayımlamadın o tezipi.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANİ MEHMET FATİH KACIR - Bunun casuslukla, bilmem neyle ne ilgisi var? Siz niçin birilerinin suçlarını örtmek için bu kadar çalışıyorsunuz Allah aşkına ya? Siz niçin başkalarının suçlarına ortak olmaya çalışıyorsunuz? Gerçekten bu çok üzüntü verici, lütfen...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlar... Kifayetimizakere... Sayın Bakan, arkadaşlar...

OKAN KONURALP (Ankara) - O İngiliz'in firmasına ihaleyi verdin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sesinize yazık, sesinize; arkadaşlar, sesinize yazık.

Değerli arkadaşlar, kifayetimizakere... Önergelere geçiyorum.

Değerli milletvekilleri, gündemimizdeki kurumların bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutacağım.

İlk olarak Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2026 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 9 adet önerge vardır, sırasıyla okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Sanayinin Geliştirilmesi, Üretim ve Yatırımların Desteklenmesi (17)	19.31	01	07.01	4.000.000.000

Veli Ağbaba
Malatya

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

Tahsin Ocaklı
Rize

Cevdet Akay
Karabük

Cavit Arı
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

Bir dakikayla izah edin.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, 2025 Haziranda Ekrem Başkan hapisteyken bu adam Sanayi Bakanlığından siber istihbarat ihalesi almış. Ekrem Başkan hapisteyken devlet ajanlık yaptığını iddia ettikleri şirkete siber güvenlik ihalesi vermiş.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANİ MEHMET FATİH KACIR - Yalan!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, bak, ben size söyleyeyim: Bakın, firmanın ismi PRODAFT Siber Güvenlik Teknoloji Anonim Şirketi, burada belgesi var.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANİ MEHMET FATİH KACIR - Ya, açıkça yalan!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Doğrudan teminle PRODAFT'tan 795 bin TL'lik ihaleyi verdiniz mi, vermediniz mi? Bu, tutuklu bulunan, casusluktan tutuklu bulunan PRODAFT şirketi, casusluk yapan... Christopher Paul McGrath bu şirketin direktörü. Verdiniz mi, vermediniz mi?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - "Vermedik." diyor. Cevabını verdi zaten.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, değerli milletvekilleri, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına
Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
YIL: 2026
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
17	19.31	01	07.01	3.000.000.000
17	19.39	01	07.01	1.000.000.000

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş Taş...

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Sayın Bakan da üstünde durdu, herkes söyledi. Bu AR-GE'nin önemi, özellikle yüksek teknoloji için önemi tartışmasız ama biz bu ayrılan ödeneğin az olduğunu düşünüyoruz. O yüzden 2026 yılı için toplam 4 milyar TL'lik bir artış yapılmasını öneriyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
YIL: 2026
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Sanayinin Geliştirilmesi, Üretim ve Yatırımların Desteklenmesi (17)	19.39	01	07.01	400.000.000

Veli Ağbaba
Malatya

Cavit Arı
Antalya

Tahsin Ocaklı
Rize

Cevdet Akay
Karabük

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Bakanlığın sanayinin geliştirilmesi, üretim ve yatırımların desteklenmesi hususunda uygulamada daha etkin olmasını sağlamak için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinin "Sanayinin Geliştirilmesi, Üretim ve Yatırımlarının Desteklenmesi" programının ilgili alt tertibinde yer alan 40 milyon TL'nin yetersiz olduğu düşüncesiyle 400 milyon TL artırılmasıyla ilgili önerge veriyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına
Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
17	19.32	01	07.01	1.000.000.000

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Gerekçeyi okutalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Günümüzde teknolojinin gelişmesine paralel olarak yapay zekâ çalışmaları da hız kazanmıştır. Yapay zekâ, çoklu görev olasılığını güçlendirerek işlerin planlanandan daha hızlı bitmesini sağlarken bazı görevlerin yapay zekâ tarafından üstlenilmesiyle daha önemli görevlere odaklanma ve daha verimli bir şekilde sonuç alınma imkânı doğurmaktadır. Bu sebeple her bölgede en az bir kamu üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren bölgesel yapay zekâ merkezi kurulmalıdır. Bu merkezlerin devamlılığı ise toplumsal fayda ve bilimsel çıktıya göre değerlendirilmelidir. İlgili merkez yerel yönetimlerin yanı sıra, sivil toplum örgütleriyle iş birliği içerisinde çalışan; sağlık, enerji, afet yönetimi, ekonomi, eğitim, tarım gibi alanların yanı sıra ilgili bölgenin özgün ihtiyacına göre farklı alanlarda çalışmalar yapmalıdır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	A RTIRILAN MİKTAR
17	19.37	01	05.04	5.000.000.000

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Gerekçeyi okutalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Ülkede yaşanan ekonomik krizin en ağır yükünü genellikle işsiz kalan kadınlar ve gençler çekmektedir. Çalışma yaşamına dahil olamayan kadınlar en temel ihtiyaçlarını dahi karşılayacak gelirden mahrum kalırlarken başkasına muhtaç bir şekilde yaşamlarını idame etmek zorunda kalmaktalar ve yaşam ümitlerini kaybederek yurt dışına gitme çabası içerisinde girmektedirler.

DİSK-AR verilerine göre geniş tanımlı kadın işsizliği, işsizlik türlerinin en yüksek kategorisi olarak yüzde 39,4 seviyesindedir. Genç kadınlarda bu oran yüzde 21,7 düzeyindedir. Resmî verilere göre 2018'den bu yana ümidini kaybettiği için iş aramayanların oranı 4 kat artarak 2 milyon 171 bin kişiye kadar çıkmıştır. Bu noktada, hiçbir geliri olmayan ve bu kategoriye giren en az 10 bin kadın girişimciye iş kurabilmeleri için 500 bin lira hibe verilmelidir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
17	19.32	01	06.05	25.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş Taş...

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Bunun da yine, konuştuk, üzerinde durduk. Özellikle sanayinin Marmara Bölgesi'ne yoğunlaşması ve bunun tüm Türkiye'ye yayılması önemli. Adana-Mersin hattı da bu açıdan önemli, batı ile doğuyu birbirine bağlayan açıdan, hem de enerji, liman ve ulaşım erişimi avantajlı. Burası da önceliklendirilebilir, bununla ilgili, sanayiye tüm Türkiye'ye yaymayla ilgili, Bakanlığa 25 milyar TL ek kaynak ayrılmasıyla ilgili bir önerge veriyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Bölgesel Kalkınma (27)	19.38	01	07.01	2.000.000.000

Veli Ağbaba
Malatya

Cavit Arı
Antalya

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

Cevdet Akay
Karabük

Tahsin Ocaklı
Rize

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Bakanlığın, bölgesel kalkınma programlarını uygulamada daha etkin olmasını sağlamak için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinin bölgesel kalkınma programının ilgili alt tertibinde yer alan 780 milyon tutarındaki yetersiz ödeneğin 2 milyar TL artırılması amacıyla söz konusu önerge verilmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
27	19.38	01	07.01	17.000.000.000

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Gerekçeyi okutalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

2026 yılı bütçesinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının toplam bütçedeki payı yüzde 42,1 artışla 124,5 milyar TL'den 177 milyar TL'ye yükseltilmiştir. Farklı programlarda miktarlar değişmekle beraber en dikkat çekici olan "faiz desteğinden yararlanan yatırım teşvik belgesi" sayısı olmuştur. Zira desteklenecek belge hedefi yüzde 32,4 azalırken (3.400'den 2.300'e düşerken) program bütçesi yüzde 56,6 artış göstermiştir. Bu kalemdeki artış kamu kaynaklarının patronlara eskisinden daha fazla bir şekilde aktarılacağını göstermektedir. Bakanlığın kaynakları faiz yerine Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yayınlanan illerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması'na göre 6'ncı kademede yer alan sosyoekonomik gelişmişlik bakımından son sıralarda yer alan; Bingöl, Diyarbakır, Adıyaman, Şanlıurfa, Muş, Bitlis, Batman, Mardin, Siirt, Şırnak, Ardahan, Kars, Iğdır, Ağrı, Van ve Hakkâri dahil 17 ilde ortaya çıkan bölgesel eşitsizliği azaltmak için kullanılmalıdır.

O sebeple, teşvik politikaları bölgesel kalkınma hedefleriyle uyumlu hâle getirilmeli, kaynaklar yerel ekonomiyi güçlendirecek biçimde yönlendirilmelidir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Son önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
44	19.67	01	03.04	1.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş Taş...

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Gerekçeyi okutalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Tüketicinin korunması, ürün ve hizmetlerin güvenilirliği ile standardizasyonu, sürdürülebilir ekonomik büyüme, rekabetçi sanayi yapısının güçlendirilmesi ve toplum sağlığının korunması açısından büyük önem taşımaktadır. Günümüzde küreselleşen ticaretin ve dijitalleşen üretim süreçlerinin etkisiyle piyasada yer alan ürünlerin güvenilirliğinin sağlanması yalnızca ulusal düzeyde değil uluslararası ölçekte de bir gereklilik hâline gelmiştir. Bu çerçevede, Türkiye'de tüketicilerin korunması, haksız rekabetin önlenmesi, üretici ve ithalatçılar arasında adil bir piyasa yapısının oluşturulması ve Türk mallarının dünya pazarlarında marka değerinin artırılması temel politika hedefleri arasında yer almaktadır.

Geçmiş yıllarda yapılan denetim sonuçlarına bakıldığında, bu denetimlerde tespit edilen uygunsuzluk veya şartlı uygunluk oranlarının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Denetim sonuçlarının önemli bir kısmında ürünlerin teknik düzenlemelere ve standartlara tam olarak uymadığı, bazen tüketici güvenliği açısından ciddi riskler barındırdığı tespit edilmiştir. Bu durum denetimlerin hem sayısal olarak hem de kapsam açısından yetersiz kaldığını göstermektedir. Piyasada güvenli ürünlerin bulunması ancak yeterli sıklıkta ve etkinlikle gerçekleştirilen denetimlerle mümkün olabilir. Denetim sayılarının düşük tutulması kamuoyunda "denetimsizlik" algısına yol açmakta ve güvenli ürün piyasası oluşturma hedefini zayıflatmaktadır. Ayrıca, Türkiye'nin ihracat potansiyelini artırma hedefi doğrultusunda, üretimin uluslararası standartlara uygun şekilde sürdürülmesi büyük önem taşımaktadır. Kalite ve güvenlik standartlarına uyum Türk ürünlerinin yurt dışı pazarlarda kabul görmesini kolaylaştırmakta, markalaşma ve katma değerli üretimin artmasına katkı sağlamaktadır.

Bu bağlamda, uluslararası standartlara uygun, güvenilir ve kaliteli sanayi ürünleri ile ölçü aletlerinin yer aldığı, izlenebilir ve sürdürülebilir bir piyasa yapısının oluşturulması amacıyla denetimlerin daha kapsamlı hâle getirilmesi gerekmektedir. Denetim faaliyetlerinin artırılması; test laboratuvarlarının teknik kapasitesinin güçlendirilmesi, saha denetimlerinde görev yapan personel sayısının artırılması ve denetim araç gereçlerinin modernizasyonu için ek kaynak tahsisini zorunlu kılmaktadır. Aynı zamanda, tüketici bilincinin artırılması ve piyasa gözetim faaliyetlerinde kamuoyuna açık veri paylaşımının teşvik edilmesi de sistemin şeffaflığını artıracaktır.

Önergemizle tüketicinin korunması ile sanayi ürünlerinin kalite ve güvenilirliğinin artırılması hedeflerine ulaşmak, güvenli ürün piyasasını güçlendirmek ve ülkemizin rekabet gücünü yükseltmek için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinin ilgili tertibine yönelik ödeneklerin 1 milyar Türk lirası artırılması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçesini oylarınıza sunuyorum:

(Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2026 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığının 2026 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
17	64.67	02	05.04	5.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş Taş...

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Gerekçeyi okutalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ'ler) Türkiye ekonomisinin temel direklerinden birini oluşturmaktadır. Ülkemizin sanayileşme sürecinde, üretim gücünün artırılmasında, istihdamın korunmasında ve ekonomik kalkınmanın sürdürülebilir kılınmasında KOBİ'lerin rolü tartışmasız büyüktür. Bugün Türkiye'de faaliyet gösteren işletmelerin büyük bir kısmı KOBİ niteliğindedir ve bu işletmeler toplam istihdamın önemli bir bölümünü sağlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında, KOBİ'lerin desteklenmesi yalnızca belirli bir sektörün değil, tüm ekonominin güçlenmesi anlamına gelmektedir.

KOBİ'lerin gelişimi ve rekabet gücünün artırılması amacıyla faaliyet gösteren Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) yıllardır girişimciliği teşvik eden, yenilikçiliği ve teknolojiyi destekleyen önemli bir kamu kurumudur. 2026 yılı için KOSGEB'e ayrılan 13,5 milyar TL'lik bütçe, ilk bakışta önemli bir kaynak gibi görünse de ülkemizde faaliyet gösteren yüz binlerce KOBİ'nin ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalacaktır.

KOBİ'lerin desteklenmesi için yapılması gerekenlerin başında dijitalleşme programlarının yaygınlaştırılması gelmektedir. Dijital dönüşüm işletmelerin hem verimliliğini artırmakta hem de uluslararası pazarlarda rekabet edebilme kapasitesini güçlendirmektedir. KOSGEB'in bu alandaki desteklerinin artırılması KOBİ'lerin üretim süreçlerini otomasyona geçirmelerine, veri analitiği ve yapay zekâ gibi teknolojileri kullanmalarına olanak sağlayacaktır. Bununla birlikte, enerji maliyetlerinin artması göz önüne alındığında, sürdürülebilir ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını teşvik eden destek programları da büyük önem taşımaktadır. Güneş enerjisi, biyokütle ve rüzgâr enerjisi gibi çevre dostu çözümlerle üretim yapan KOBİ'ler, hem çevreye duyarlı hem de maliyet açısından daha rekabetçi hâle gelebilirler.

Ayrıca, ihracat odaklı büyüme stratejileri çerçevesinde KOBİ'lerin dış pazarlara açılmalarına destek verilmesi gerekmektedir. KOSGEB'in ihracat hazırlık, pazarlama ve uluslararası fuar katılımı gibi alanlarda sağladığı desteklerin kapsamı genişletilmelidir. Bu sayede KOBİ'ler sadece iç piyasada değil, küresel ölçekte de rekabet edebilecek kapasiteye ulaşabilecektir. İhracat potansiyelinin artması ülkemizin cari açığının azaltılmasına da katkı sağlayacaktır.

Bu nedenlerle, önergemizle KOSGEB bütçesinin 5 milyar TL artırılması yönünde bir kaynak tahsisi yapılması son derece yerinde bir adım olacaktır. Böylelikle toplam bütçe 18,5 milyar TL'ye çıkarılarak KOBİ'lerin yenilikçi, teknolojik ve rekabetçi bir yapıya kavuşmaları yönünde somut bir ilerleme sağlanacaktır. Bu artış hem emek yoğun hem de istihdam odaklı sektörlerde üretim kapasitesini güçlendirecek, ülkemizin sanayi ve teknoloji alanlarında küresel ölçekte daha güçlü bir konuma gelmesine katkıda bulunacaktır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler.... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığının bütçesini oylarınıza sunuyorum:

(Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığının 2026 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığının 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunun 2026 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunun 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Türk Standardları Enstitüsünün bütçesini okutuyorum:
(Türk Standardları Enstitüsünün 2026 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Türk Standardları Enstitüsünün 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Türk Patent ve Marka Kurumunun bütçesini okutuyorum:
(Türk Patent ve Marka Kurumunun 2026 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Türk Patent ve Marka Kurumunun 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Türkiye Bilimler Akademisinin bütçesini okutuyorum:
(Türkiye Bilimler Akademisinin 2026 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Türkiye Bilimler Akademisinin 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, DOKAP Başkanı arkada oturuyor, bakın, bize bakıyor şu an.
CEVDET AKAY (Karabük) - Bütçesini kabul edeceğiz DOKAP Başkanının.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - İsterseniz kabul etmeyelim, varsa bir şey, yapmışsa, şu an bizde yani iş.
Türkiye Uzay Ajansının bütçesini okutuyorum:
(Türkiye Uzay Ajansının 2026 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Türkiye Uzay Ajansının 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının bütçesini okutuyorum:
(GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2026 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının bütçesini okutuyorum:
(Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2026 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının bütçesini okutuyorum:
(Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2026 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ve son kurum, bakıyor DOKAP Başkanı oradan, böyle, bizimki kaldı diyor.
CEVDET AKAY (Karabük) - Az bütçe verilmiş.
TAHSİN OCAKLI (Rize) - Az bütçe verilince kabul etmiyoruz Başkanım, çok az bütçe verilmiş.
CEVDET AKAY (Karabük) - 2 milyar talep edilmiş.
TAHSİN OCAKLI (Rize) - Çok düşük olduğu için...
BAŞKAN MEHMET MUŞ - 2 milyar...
Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının bütçesini okutuyorum:
(Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2026 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, gündemimizde yer alan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir.
Artık Sanayi Bakanlığıyla bir dahaki seneye Allah ömür verirse görüşürüz.
Hayırlı uğurlu olsun.
Tüm katılımcılara teşekkür ediyorum.
5 Kasım Çarşamba günü saat 10.00'da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.38